gemeente Simpelveld

ADVIES AAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS

Zaak	D09656418/6419
Vertrouwelijkheid	Openbaar
Datum advies	30 november 2021
Afdeling	Fysiek domein leefomgeving
Afdelingsmanager	G.G.J. Dupont
Opsteller	D.E. Bours
Portefeuillehouder	W.J.H. (Wiel) Schleijpen
Financiële consequenties	Gemeentelijke bijdrage voor proceskosten omtrent fase 3 ad € 71.666 ex btw te dekken uit de reserve duurzaamheid. Stand reserve duurzaamheid voor besteding € 70.738, na besteding € 0. Resterende deel van de proceskosten ad € 928 te dekken uit het beschikbaar gestelde jaarlijks structureel budget Duurzaamheid ad € 25.000 vanaf 2022.

ONDERWERP

Afronding en resultaat fase 2 marktconsultatie project Windenergie Parkstad-Zuid

BESLISPUNT

1. Kennisgenomen van het doorlopen proces tot dusver.
2. Kennisgenomen van het definitief advies van het onafhankelijk deskundigenpanel over de ingediende projectplannen.
3. Kennisgenomen van het voornemen tot samenwerking van Statkraft en Coöperaties.
4. Ingestemd met verdere uitwerking van een gezamenlijk project door Statkraft en de Coöperaties, op basis van de reeds ingediende projectvoorstellen en schriftelijke onderligger van beide partijen, ten behoeve van een uiteindelijke aanvraag omgevingsvergunning met ruimtelijk besluit, waarover eind fase 3 besluitvorming in college van B&W en gemeenteraad zal plaatsvinden.
5. Kennisgenomen van en ingestemd met de afronding en het resultaat van fase 2 (marktconsultatie) van het project Windenergie Parkstad-Zuid en deze middels bijgevoegd raadsvoorstel door te leiden naar de gemeenteraad met het advies hiermee in te stemmen en deze vast te stellen.
6. Ingestemd met het openbaar maken van dit collegevoorstel en bijbehorende bijlagen aan de gemeenteraad op 10 december 2021 om 10:00 in verband met de gezamenlijke uitgave van een persbericht van de drie Parkstad-gemeenten Heerlen, Kerkrade en Simpelveld op 10 december 2021 om 12:00.

OVERLEG GEVOERD MET (ADVIES INGEWONNEN BIJ)

J. Degens (Financiën).

SAMENVATTING

Om de negatieve effecten van klimaatverandering te beperken en de uitstoot van broeikasgassen tegen te gaan is een massale verandering van ons energiesysteem door middel van een energietransitie noodzakelijk. De overstap naar duurzame hernieuwbare energie beperkt de uitstoot van CO2 en is een kerndoel van de energietransitie.

Om daadwerkelijk bij te dragen aan de ambitie voor Parkstad en de PALET- en RES doelstellingen te kunnen realiseren hebben de gemeenten Heerlen, Kerkrade en Simpelveld, en de Stadsregio

Parkstad gezamenlijk initiatief genomen om de mogelijkheden voor realisatie van windenergie in het gebied “Parkstad-Zuid” te verkennen.

Eind 2020 heeft in Heerlen, Kerkrade en Simpelveld besluitvorming plaatsgevonden over de initiatieffase (fase 1) van ‘Windenergie Parkstad-Zuid’ en de start van fase 2: de marktconsultatie. In fase 2 hebben marktpartijen en energiecoöperaties, binnen de door de gemeenten gestelde uitgangspunten en randvoorwaarden, recentelijk concrete initiatieven uitgewerkt voor windenergie in Parkstad-Zuid.

Op 30 juli jl. hebben drie initiatiefnemers hun definitieve projectvoorstel ingediend. Projectvoorstellen zijn ingediend door: 1) STAWAG, 2) Statkraft en 3) de coöperaties Windunie, Heerlen Duurzaam en De Omslag in samenwerking met REScoop (verder te noemen “de coöperaties). Het deskundigenpanel heeft de drie ingediende projectplannen beoordeeld aan de hand van het beoordelingskader. De voorstellen van Statkraft en de coöperaties zijn beiden even goed beoordeeld en daarom is verzocht tot een gezamenlijk plan te komen. Verkennende gesprekken over een mogelijke samenwerking tussen Statkraft en de coöperaties hebben tot een schriftelijke onderlegger d.d. 24-11-2021 geleid waarin beide partijen aangeven onderling en op hoofdlijnen overeenstemming te hebben bereikt over samenwerking. Beide projectplannen dienen als kaders om tot een nieuw geïntegreerd projectplan te komen.

Fase 2 wordt met een besluit over de marktconsultatie afgesloten. Het besluit van de drie Raden ter afsluiting van fase 2 behelst in principe om enkel in te stemmen met verdere uitwerking van een gezamenlijk projectplan door Statkraft en de coöperaties. Dit besluit vormt het startpunt voor fase 3.

In fase 3 gaan beide initiatiefnemers aan de slag om de in fase 2 voorgestelde projectplannen verder uit te werken tot een gezamenlijk projectplan. Het doel van fase 3 is om dit projectplan binnen de uitgangspunten en randvoorwaarden in samenwerking met de omgeving nader uit te werken. Fase 3 zal afgerond worden met een besluit over de te verlenen omgevingsvergunning en een ruimtelijke besluit tot realisatie van windturbines.

INLEIDING

Zie tekst overwegingen.

WET- EN REGELGEVING

Zie tekst overwegingen.

STRATEGISCHE VISIE / BELEIDSPROGRAMMA

Parkstad Limburg Energietransitie (PALET), Klimaatakkoord, Regionaal Afwegingskader Grootschalige Duurzame Energieopwekking (RAK) en de Regionale Energiestrategie (RES).

RELATIE MET BESTAAND BELEID / EERDERE VOORSTELLEN

141452 Afronding initiatieffase Windenergie Parkstad-Zuid

4121 Raadsinformatiebrief voortgang fase 2 Windenergie Parkstad-Zuid in Q3 en Q4 2021

OVERWEGINGEN

1 Toelichting besluiten

Het besluit dat voorligt is om in te stemmen met verdere uitwerking van een gezamenlijk project door Statkraft en de Coöperaties. In deze uitwerking zullen een groot aantal onderzoeken plaats moeten vinden t.a.v. de impact van het windpark op onder andere geluid, slagschaduw, flora en fauna. Ook moet in deze fase verdere invulling worden gegeven aan verdeling van de lusten en precieze locaties van de windturbines. Randvoorwaarde vanuit de gemeenten, maar ook een belangrijk uitgangspunt van de initiatiefnemers, is dat ze dit in overleg met de omgeving gaan doen. De uitkomst van dit proces is een aanvraag omgevingsvergunning voor die windturbines die op basis van verdere uitwerking mogelijk worden geacht. Deze vergunningaanvraag zal eind fase 3 getoetst worden door de gemeenten en een uitgebreide vergunningprocedure doorlopen.

De bestemmingsplannen in het gebied staan op dit moment realisatie van windturbines niet toe. Aanvullend op de aanvraag omgevingsvergunning zal daarom een besluit nodig zijn om de ontwikkeling ruimtelijk mogelijk te maken. Dit is een besluit van de raad en u zal op dat moment de definitieve keuze maken of de raad ruimtelijk medewerking verleent aan de realisatie van de voorgestelde windturbines als onderdeel van Windenergie Parkstad-Zuid.

2 Nut en noodzaak Windenergie Parkstad-Zuid

Ons klimaat verandert. Om in de toekomst een leefbare omgeving te behouden moeten we nu maatregelen nemen. In Nederland staan we daarom voor een grote uitdaging. Willen we de opwarming van de aarde tegengaan dan zullen we vóór 2030 de CO_2-uitstoot met minimaal 49% moeten beperken. Dit streven is vastgelegd in het Nationale Klimaatakkoord. Opwekken van lokale duurzame energie is cruciaal om deze ambitie te realiseren. Ook alsmaar stijgende energiekosten sterken de vraag naar lokale opwek van duurzame energie. Als gevolg hebben de samenwerkende gemeenten in Parkstad Limburg het initiatief genomen om de energietransitie gezamenlijk kracht bij te zetten. Als eerste belangrijke stap hebben ze in 2013 een regionale ambitie geformuleerd in Parkstad Limburg Energietransitie (PALET): een energieneutraal Parkstad in 2040. Ook onze gemeente (*uw raad*) heeft deze ambitie geformuleerd en vastgesteld.

Recent is de Regionale Energie Strategie Zuid-Limburg (RES ZL) door de gemeenteraden vastgesteld. Hierin hebben de Parkstad gemeenten middels een bod aan het Rijk aangegeven op welke wijze zij een bijdrage willen leveren aan de landelijke taakstelling om in 2030 meer duurzame energie op te wekken. Met windenergie als een van de goedkoopste en meest efficiënte bronnen om deze doelstelling te behalen, vormt het voornemen om 4 tot 8 windturbines in Parkstad-Zuid te realiseren *minimaal* 29% van Parkstad's bod voor wind-op-land. Dit betekend *minimaal* 7.5% van ons totale bod voor de RES ZL.

Het project Windenergie Parkstad-Zuid is één van de majeure projecten om lokaal duurzame energie op te wekken en zodoende onze PALET en RES doelstellingen te behalen. Met dit project nemen de gemeenten Heerlen, Kerkrade en Simpelveld hun verantwoordelijkheid om een substantiële bijdrage te leveren aan een energieneutraal Parkstad. Zij slaan de handen ineen om te komen tot de realisatie van windturbines in Parkstad-Zuid. De gemeenten doen dit samen omdat het gebied op de grens van de drie gemeenten ligt. Inwoners en ondernemers vormen een onmisbare schakel bij de realisatie van het project. De gemeenten hebben hierbij in het bijzonder aandacht voor lokale belangen en lokaal profijt. Dat ze het project samen met de omgeving oppakken, vormt een belangrijk uitgangspunt.

3 Projectaanpak

Het project bestaat uit een vijftal fasen met per fase een duidelijk afgebakend resultaat. Uitgangspunt is dat belanghebbenden in een zorgvuldig omgevingsproces betrokken worden.

Onderstaand is de projectaanpak weergegeven en is te zien welke stappen in fase 1 en 2 genomen zijn. Fase 1 is met het Raadsbesluit van dec 2020 afgerond. Onder punt 3 is een korte terugblik over fase 1 opgenomen.

4 Korte terugblik fase 1 en Raadsbesluit december 2020

In de periode eind 2019 - eind 2020 is fase 1 van het project met de volgende doelstellingen doorlopen:

- het verkennen van de technische en ruimtelijke mogelijkheden voor de realisering van windturbines in Parkstad-Zuid;

- het verkennen van randvoorwaarden en uitgangspunten die voor omwonenden belangrijk zijn voor de wijze waarop zij maximaal kunnen profiteren van windenergie;
- één of meerdere zoekgebieden in Parkstad-Zuid aan te wijzen waarin uiteindelijk tot realisatie haalbare windenergieprojecten kan worden gekomen.

In november 2019 organiseerden de gemeenten een startbijeenkomst waarin de omgeving en geïnteresseerden voor de eerste keer over de plannen zijn geïnformeerd. Naar aanleiding van de startbijeenkomst hebben circa 50
personen aangegeven om mee te willen denken over het vervolg van het project en een rol te willen spelen bij het adviseren van de gemeentebesturen over de aanpak. In twee bijeenkomsten is meegedacht over de thema's 'voordeel en proces' en 'omgevingseffecten en locaties'.

In december 2020 hebben de gemeenten Heerlen, Kerkrade en Simpelveld besloten om via een marktuitvraag zowel marktpartijen als energiecoöperaties uit te nodigen om één of meerdere haalbare en uitvoerbare projectplannen voor de realisering van 4-8 windturbines in het gebied Parkstad-Zuid in te dienen. De zoekgebieden, randvoorwaarden en uitgangspunten over onder meer landschappelijke inpassing , financiële participatie en procesparticipatie waaraan projectplannen moeten voldoen zijn mede op basis van input van de omgeving opgesteld. Deze zijn eveneens in december 2020, in het zelfde besluit, door de Raden van Simpelveld en Kerkrade en het college van B&W in Heerlen vastgesteld. Uw raad is over de voortgang van het project meerdere keren geïnformeerd middels raadsinformatiebrieven en gezamenlijke Raadsinformatiebijeenkomsten.

5 Doelstelling en procesverloop fase 2

Op basis van het raadsbesluit van december 2020 is fase 2 gestart.

Doel van fase 2 is om via een marktconsultatie initiatiefnemers uit te nodigen om met één of meerdere haalbare en uitvoerbare projectvoorstellen tot 4-8 turbines te komen. Deze voorstellen moeten voldoen aan de randvoorwaarden en uitgangspunten die de Raden in hun besluit van december 2020 hebben vastgesteld en middels een zorgvuldig participatieproces met belanghebbenden tot stand komen. Onderstaand is de procesaanpak van fase 2 weergegeven:

Informatiebijeenkomst januari en instellen onafhankelijk deskundigenpanel
Begin 2021 is fase 2 gestart met een (*online*) informatiebijeenkomst op 28 januari 2021. Hiervoor zijn alle bedrijven en ca. 19.000 huishoudens in Heerlen-Zuid, Kerkrade-West en Simpelveld uitgenodigd. De digitale bijeenkomst trok ca. 350 ingelogde geïnteresseerden. De processtappen voor fase 2 zijn tijdens deze informatiebijeenkomst toegelicht. Vervolgens is een *onafhankelijk deskundigenpanel* ingesteld met experts op het gebied van omgevingsparticipatie, financiën en ruimtelijk/landschappelijke inpassing. Door het deskundigenpanel is een beoordelingskader opgesteld. Binnen dit kader zijn de randvoorwaarden zoals die door uw raad in december 2020 zijn vastgesteld vertaald naar beoordelingscriteria op het gebied van participatie, financiën en ruimtelijke inpassing (zie **Bijlage 1** voor Beoordelingskader Windenergie Parkstad-Zuid).

Marktuitvraag, beoordelingskader en indiening concept projectvoorstellen initiatiefnemers
Op 22 februari is het marktuitvraag document inclusief het beoordelingskader gepubliceerd. De marktuitvraag is gepubliceerd via verschillende (*gemeentelijke*) kanalen en de Nederlandse Wind Energie Associatie (*NWEA, de brancheverenigingvan de windsector*). Op 25 februari is een online informatiebijeenkomst gehouden voor initiatiefnemers waarna op 15 maart 2021 vijf initiatiefnemers een vooraanmelding hebben gedaan bij het projectteam. Vier van deze initiatiefnemers hebben op 23 april 2021 hun concept projectplannen ingediend. Het deskundigenpanel heeft deze plannen aan het beoordelingskader getoetst en de initiatiefnemers geadviseerd over verbetering en aanscherping van de concept projectvoorstellen.

Input omwonenden t.b.v. concept projectvoorstellen
Om omwonenden bij het project te betrekken en input op te halen uit de omgeving hebben diverse bijeenkomsten plaatsgevonden in fase 2. Voor een door het projectteam Windenergie Parkstad-Zuid gecoördineerde aanpak is in overleg met de initiatiefnemers gekozen om te voorkomen dat omwonenden door vier losse partijen met elk hun eigen conceptplan benaderd zouden worden. In deze fase zijn daarom twee gezamenlijke (*online*) bijeenkomsten met omwonenden gehouden, te weten op 8 juni (*een informatiebijeenkomst om plannen toe te lichten*) en op 30 juni (*een interactieve bijeenkomst om input op te halen uit de omgeving*). Daarnaast hebben nog diverse online bijeenkomsten plaatsgevonden tussen vertegenwoordigers uit de betrokken buurten en de gezamenlijke initiatiefnemers waarbij ook leden van het projectteam aanwezig waren. Met input van omwonenden tijdens deze bijeenkomsten hebben de initiatiefnemers hun conceptplannen verder uitgewerkt en aangevuld. Op deze manier is de input uit de omgeving meegenomen in de projectvoorstellen. Hoewel fysieke bijeenkomsten de voorkeur genoten van het projectteam, initiatiefnemers en betrokken omwonenden, was het vanwege beperkingen door corona helaas alleen mogelijk om online bijeenkomsten te organiseren. Ter kennisgeving is informatie over het project gebundeld beschikbaar gesteld op www.windenergieparkstad.nl, en zijn circa 550 geïnteresseerde inwoners periodiek door de gemeenten geïnformeerd via een nieuwsbrief per e-mail.

6 Resultaat fase 2

Definitieve projectvoorstellen initiatiefnemers en beoordeling deskundigenpanel

Op 30 juli hebben drie initiatiefnemers hun definitieve projectvoorstel ingediend. Projectvoorstellen zijn ingediend door: 1) STAWAG, 2) Statkraft en 3) de coöperaties Windunie, Heerlen Duurzaam en De Omslag in samenwerking met REScoop (verder te noemen “de coöperaties). Het deskundigenpanel heeft de drie ingediende projectplannen beoordeeld aan de hand van het beoordelingskader. Alle plannen voldoen aan deze uitgangspunten. Het onafhankelijk deskundigenpanel heeft het voorstel van STAWAG als laagste beoordeeld. De voorstellen van Statkraft en de coöperaties zijn beiden even goed beoordeeld (zie **Bijlage 2** voor het advies deskundigenpanel d.d. 21 september 2021).

Advies verkenning samenwerking deskundigenpanel

Omdat de projectvoorstellen van Statkraft en de coöperaties beiden als even goed beoordeeld zijn en door de experts als complementair werden beschouwd, heeft het deskundigenpanel de drie verantwoordelijke wethouders tussentijds geadviseerd de twee partijen te verzoeken om de mogelijkheden voor samenwerking te verkennen om gezamenlijk tot één projectvoorstel te komen. Dit advies is door de drie verantwoordelijke wethouders overgenomen. Als gevolg zijn Statkraft en de coöperaties verzocht om uiterlijk 16 november tot dit gezamenlijk plan te komen en uitsluitsel te geven over de mogelijkheid om gezamenlijk een plan vorm te geven.

Resultaat verkenning samenwerking

Beide partijen hebben conform de deadline van 16 november de intentie tot samenwerking uitgesproken. Verkennende gesprekken over een mogelijke samenwerking tussen Statkraft en de coöperaties hebben tot een schriftelijke onderlegger d.d. 24-11-2021 geleid waarin beide partijen aangeven onderling en op hoofdlijnen overeenstemming te hebben bereikt over samenwerking. De schriftelijke onderlegger is opgenomen als **Bijlage 3**. De noodzaak voor een dergelijke schriftelijke onderlegger is als volgt. Beide partijen hebben in een brief naar het projectteam dd. 15-11-2021 laten weten dat het, gelet op het korte tijdsbestek, niet realistisch was om binnen de gestelde deadline van 16 november tot een gedetailleerd geïntegreerd projectvoorstel en een volledig uitgewerkte samenwerkingsovereenkomst te komen. De schriftelijke onderlegger dient daarom ter aanvulling van individuele projectplannen door Statkraft en de coöperaties, en verschaft hiermee vooralsnog inzicht in de manier waarop partijen samen willen werken om tot een gezamenlijk plan te komen. In deze onderlegger concluderen beide partijen, conform het advies van het deskundigenpanel, gezamenlijk tot een beter plan te kunnen komen. Ook stellen beide partijen dat de nader beschreven locaties van windturbines binnen de vastgestelde zoekgebieden nog nader onderzocht moeten worden. Het uitwerken van een geïntegreerd projectvoorstel vergt meer tijd en zal, naast de in de schriftelijke onderlegger beschreven uitgangspunten, gebaseerd zijn op de projectplannen van beide partijen waarbij elkaars sterke punten optimaal benut kunnen worden. Beide projectplannen dienen daarom als kaders om tot een nieuw geïntegreerd projectplan te komen. De afzonderlijk ingediende projectvoorstellen van Statkraft en de coöperaties zijn respectievelijk opgenomen als **Bijlagen 4 en 5**.

7 Procesvoorstel fase 3

Fase 2 wordt met een besluit over de marktconsultatie afgesloten. Het besluit van de drie Raden ter afsluiting van fase 2 behelst in principe om enkel in te stemmen met verdere uitwerking van een gezamenlijk projectplan door Statkraft en de coöperaties. Dit besluit vormt het startpunt voor fase 3.

In fase 3 gaan beide initiatiefnemers aan de slag om de in fase 2 voorgestelde projectplannen verder uit te werken tot een gezamenlijk projectplan. Het doel van fase 3 is om dit projectplan binnen de uitgangspunten en randvoorwaarden (omgevingsparticipatie, ruimtelijke/landschappelijke inpassing en financiën) in samenwerking met de omgeving nader uit te werken. Uitgangspunten voor verdere samenwerking zoals in de schriftelijke onderlegger voorgesteld zullen verder worden

uitgewerkt, zo ook een gezamenlijk procesplan waarin stappen conform de beoogde looptijd van Windenergie Parkstad-Zuid nader beschreven staan. Fase 3 zal afgerond worden met een besluit over de te verlenen omgevingsvergunning en een ruimtelijke besluit tot realisatie van windturbines.

8 Kanttekeningen

De volgende zaken zullen bij de ontwikkeling van Windenergie Parkstad-Zuid in overweging moeten worden genomen:

- Op 30 juni 2021 is door de Raad van State geoordeeld dat voor algemene normen voor geluid, slagschaduw en veiligheid die in Nederland gelden voor de bouw en het gebruik van windturbines op grond van het Europese recht een beoordeling moet worden gemaakt van de gevolgen voor het milieu. Het gevolg van deze uitspraak is dat overheden de turbinenormen in het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling niet mogen gebruiken voor windturbineparken totdat een milieubeoordeling is gemaakt. De gemeenteraad is echter niet verplicht om aan te sluiten bij de windturbinenormen uit het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling. Hij kan in een bestemmingsplan eigen normen voor een milieubeoordeling stellen, als deze normen maar goed worden gemotiveerd voor het concrete bestemmingsplan.
- Zoals bij het Raadsvoorstel in december 2020 al opgemerkt zijn de potentiegebieden 1A en 1D voor windenergie gelegen in het Nationaal Landschap Zuid-Limburg. Dit beschermingsgebied is op grond van provinciaal beleid (POL 2014 en de Omgevingsverordening Nationaal Landschap Zuid-Limburg) op dit moment nog uitgesloten voor windenergie. Gesprekken met de provincie zijn opgestart om te onderzoeken en te besluiten of binnen de genoemde twee potentiegebieden medewerking kan worden verleend aan windturbines.
- Indien windenergie niet als mogelijkheid wordt gezien voor de opwek van duurzame energie blijft de regio ver achter bij de realisatie van duurzame energie. Dit maakt dat Parkstad en ook gemeente Simpelveld met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid niet aan de doelstelling van het klimaatakkoord zal voldoen. Hierbij bestaat het risico dat realisatieverplichtingen worden opgelegd. Ter vergelijk: een grote moderne windturbine met een geïnstalleerd vermogen van 4 MW levert bij 3000 vollasturen jaarlijks ongeveer evenveel elektriciteit op als 14 hectare aan zonnepanelen (ruim 20 voetbalvelden).
- Gelet op het belang Windenergie Parkstad-Zuid voor de verduurzaming van gemeente Simpelveld en de hieraan gekoppelde doelstellingen van PALET en RES ZL stelt het college dat, indien één of meerdere raden binnen het samenwerkingsverband van Windenergie Parkstad-Zuid besluiten om niet over te gaan tot fase 3, initiatiefnemers vooralsnog de kans moet worden geboden om binnen de door uw raad en initiatiefnemers gestelde kaders een aanvraag omgevingsvergunning bij gemeenten die wel instemmen voor te bereiden. Indien een dergelijk scenario zich voordoet stelt het college dat sprake is van onvoorziene omstandigheden, hetgeen afwijking van de samenwerkingsovereenkomst dd. 7 juni 2021 legitimeert.
- Het uiteindelijk realiseren van windturbines is een moeizaam proces dat jaren kan duren. Ondanks alle inspanningen zijn er altijd factoren die ervoor kunnen zorgen dat de realisatie uiteindelijk niet mogelijk blijkt te zijn. Opgelegde verplichtingen van het Rijk zullen in deze situatie dan niet aan de orde zijn.

9 Uitvoeringsaspecten

Financiën

Voor het initiatief windenergie Parkstad-Zuid is voor de uitvoering van fase 3 een kostenraming opgesteld waarin de proceskosten voor totstandkoming van inhoud, procesbegeleiding en communicatie zijn opgenomen. De totale proceskosten zijn geraamd op € 215.000 ex btw. Deze

kosten zullen gelijkelijk verdeeld worden over de samenwerkende gemeenten. Het aandeel van de gemeente Simpelveld bij een verdeling over 3 partijen bedraagt € 71.666 ex btw. Deze proceskosten van fase 3 kunnen via de reserve reeds bestemde nog te besteden middelen uit het budget Duurzaamheid worden gelabeld en het resterende bedrag uit het beschikbaar gestelde jaarlijks structureel budget Duurzaamheid vanaf 2022.

OPTIES

n.v.t.

PERSONELE ASPECTEN

n.v.t.

FINANCIËLE ASPECTEN

Zie tekst overwegingen.

AANBESTEDING

n.v.t.

COMMUNICATIE

Na besluitvorming zal, indien mogelijk gezamenlijk met de drie gemeenten een persbericht worden gepubliceerd en zullen de belanghebbenden, die aangegeven hebben interesse in het project te hebben, schriftelijk worden geïnformeerd. Daarnaast wordt een nieuwsbericht op de website van het project geplaatst.

EVALUATIE

N.v.t.

VERVOLG / PLANNING

Op moment van schrijven wordt een gedetailleerde werkplanning door het projectteam uitgewerkt. Deze planning zal er grofweg als volgt uit komen te zien:

Q1-Q2 2022: Uitwerken samenwerkingsovereenkomst en verder onderzoeken haalbaarheid door initiatiefnemer

Q2- uiterlijk Q4 2023: Planvorming en vergunningsfase

Q4 2023 – Q4 2025: Contractering door initiatiefnemer

Q4 2025 – Q2 2026: Bouw windturbines

Q3 2026 : Start operationele fase

BIJLAGEN

1	6420	Bijlage 1 Beoordelingskader_Windenergie_Parkstad-Zuid
2	6421	Bijlage 2 Advies_Deskundigenpanel_Windenenergie_Parkstad-Zuid_21.09.2021
3	6422	Bijlage 3 brief aan de gemeenten over samenwerking - signed-SI

4 6423 Bijlage 4a 210730-HSI-Projectplan Parkstad Zuid_finaal
5 6424 Bijlage 4b Bijlagenboek Statkraft
6 6425 Bijlage 5a 20210730 Definitief Plan van Aanpak - Het Cooperatieve Samenwerkingsverband
7 6426 Bijlage 5b 20210730 Bijlagenboek Definitief PVA-Het Cooperatieve Samenwerkingsverband-
6427 Bijlage 6 Raadsvoorstel: Afronding en resultaat fase 2 marktconsultatie project Windenergie Parkstad-Zuid

Beoordelingskader Windenergie Parkstad-Zuid

d.d. 22 februari 2021

OMGEVINGSPARTICIPATIE

Waarde	Beoordelingscriteria	Doelstellingen (inspiratiecriteria)
Stakeholders- en krachtenveldanalyse		
	Geen stakeholdersanalyse/krachtenveldanalyse uitgevoerd	Er is sprake van een zo effectief mogelijke benadering van stakeholders en krachtenvelden vanaf een zo vroeg mogelijk stadium, met als doel het creëren van zo groot mogelijke kansen voor de realisatie van windturbines in de omgeving.
	Informatie globaal aanwezig; niet verwerkt in een analyse	
	Stakeholders en krachtenvelden geïnventariseerd; geen analyse van belangen en krachten, geen positionering en geen benadering vanuit issues	
	Stakeholdersanalyse en krachtenveldanalyse uitgevoerd, inclusief analyse van belangen en krachten	
	Stakeholdersanalyse en krachtenveldanalyse uitgevoerd, inclusief analyse belangen en krachten, positionering, alsmede concrete voorstellen voor benadering vanuit issues vanaf een zo vroeg mogelijk stadium met duidelijke en concrete doelen, strategie en aanpak.	
Communicatie- en participatieplan omgeving		
	Geen communicatie- en participatieplan opgesteld. Communicatie en participatie summier of zeer algemeen beschreven	Er is sprake van actief omgevingsmanagement met als doel belanghebbenden vanaf een zo vroeg mogelijk stadium zo effectief mogelijk te informeren en maximaal te betrekken bij de planvorming, alsmede bij de realisatie van het lokale/regionale profijtbeginsel.
	Geen communicatie- en participatieplan opgesteld. Participatie- en communicatie aanpak globaal aanwezig. Algemene communicatie- en participatie ideeën benoemd, niet gerelateerd aan stakeholders en krachtenveldanalyse. Niet of weinig structuur in de communicatie- en participatie aanpak	
	Globaal, algemeen communicatie- en participatieplan opgesteld met communicatie- en participatie aanpak op hoofdlijnen. Communicatie- en participatiemogelijkheden geïnventariseerd en benoemd, niet verwerkt in een planmatige aanpak.	
	Communicatie- en participatieplan opgesteld met concrete communicatie- en participatie aanpak. Communicatie- en participatiemogelijkheden geïnventariseerd en concreet benoemd met een globale planmatige aanpak. Initiatiefnemer heeft aangetoond dat hij een eerste contact gehad heeft met de omgeving middels bijvoorbeeld keukentafelgesprekken en/of collectieve bijeenkomst	
	Communicatie- en participatieplan opgesteld met concrete communicatie- en participatie aanpak. Communicatie- en participatiemogelijkheden geïnventariseerd. Duidelijk gericht op stakeholders en duidelijk gerelateerd aan de krachtenveldanalyse, met toelichtende communicatie- en participatie strategie en -kalender, inventarisatie van het te hanteren communicatie- en participatie instrumentarium, een omgevingsspecifieke en planmatige aanpak en duidelijke doelen en strategieën vanaf een zo vroeg mogelijk stadium. Initiatiefnemer heeft aangetoond dat hij:	

	• keukentafelgesprekken heeft gehad over het project met de inwoners wiens perceel / percelen grenzen aan het plangebied of die wonen binnen een straal van 10 keer de tiphoogte van de windmolens • een collectieve (digitale) bijeenkomst voor lokaal geïnteresseerden heeft georganiseerd. De uitnodiging hiervoor wordt effectief verspreid, onder andere via lokale huis-aan-huisbladen • wanneer, in welke mate en op welke aspecten inwoners en gebruikers van het plangebied invloed hebben gehad op het initiatief en op welke wijze hun input is meegenomen in de plannen en het ontwerp.	
Extra aandacht voor grensoverschrijdende aspecten bij plannen waar dit aspect relevant is		
	Geen aandacht in analyses en plannen voor grensoverschrijdende aspecten	Er is sprake van een actieve benadering van belanghebbenden aan gene zijde van de grens met als doel deze vanaf een zo vroeg mogelijk stadium zo effectief mogelijk te informeren en maximaal te betrekken bij de planvorming.
	Zeer globale aandacht voor grensoverschrijdende aspecten in een aantal analyses en plannen, slechts in algemene termen beschreven	
	Algemene voorstellen voor aanpak van grensoverschrijdende aspecten in de meeste analyses en plannen, met benoeming in algemene termen van aandachtspunten	
	Voorstellen voor de aanpak van de grensoverschrijdende aspecten in de meeste analyses en plannen, met benoeming van aandachtspunten, ook voor verschillen in cultuur en procedures	
	Concrete voorstellen in alle analyses en plannen voor de aanpak van de grensoverschrijdende aspecten met concrete benoeming van aandachtspunten voor verschillen in cultuur en procedures, met duidelijke en concrete doelen, strategie en aanpak.	

FINANCIEN

Waarde	Beoordelingscriteria	Doelstellingen (inspiratiecriteria)
Profijtplan/Maatschappelijke baten vloeien maximaal terug naar gemeenschap		
	NWEA gedragscode niet in acht genomen c.q. niet over gecommuniceerd, geen profijtplan/informatie over participatie aangeleverd	Een profijtplan waarin wordt beschreven hoe de omgeving financieel kan meeprofiteren van de projectontwikkeling, waarbij recht wordt gedaan aan de investeringen die worden gedaan, en het bijbehorende risicoprofiel.
	Voornemens NWEA gedragscode in acht te nemen, geen profijtplan/informatie over participatie aangeleverd	
	Voornemens NWEA gedragscode in acht te nemen, profijtplan/informatie op hoofdlijnen uitgewerkt, geen tot beperkte aandacht (zowel qua omvang als proces) voor verdeling baten tussen grondeigenaren, investeerders en omgeving	
	Minimaal NWEA gedragscode in acht genomen, profijtplan/informatie uitgewerkt op hoofdlijnen met aandacht (zowel qua omvang als proces) voor eerlijke verdeling baten tussen grondeigenaren, investeerders en omgeving	

	Gedeeltelijke transparantie over business case	
	NWEA gedragscode in acht genomen, profijtplan/informatie uitgewerkt in detail met aandacht (zowel qua omvang als proces) voor eerlijke verdeling baten tussen grondeigenaren, investeerders en omgeving waarbij 'overwaarde' substantieel in omgeving terecht komt. Volledige transparantie over business case.	
Lokaal eigendom		
	Geen informatie of voornemen over lokaal eigendom	Een motivatie hoe men invulling gaat geven aan het streven naar 50% lokaal eigendom
	Voornemen tot 0 – 24 procent lokaal eigendom	
	Voornemen tot 25 - 49 procent lokaal eigendom	
	Voornemen verder uitgewerkt, 50 - 74 procent lokaal eigendom	
	Gedetailleerde uitwerking, vanaf 75 procent lokaal eigendom	
Coöperatieve ontwikkeling		
	Geen informatie of voornemen over coöperatieve ontwikkeling	Een motivatie of en zo ja hoe burgercoöperaties mede ontwikkelen, en op welk moment in het proces ze betrokken worden. Bij deelname van een burgercoöperatie wordt ook aangegeven welke burgercoöperatie dit is.
	Voornemen tot gedeeltelijke coöperatieve ontwikkeling, 0-25 procent	
	Voornemen tot gedeeltelijke coöperatieve ontwikkeling, 26 - 49 procent	
	Voornemen tot gedeeltelijke coöperatieve ontwikkeling verder uitgewerkt, 50 - 74 procent	
	Gedetailleerde uitwerking coöperatieve ontwikkeling, vanaf 75 procent	
Financiële uitvoerbaarheid		
	Geen informatie over uitwerking ontwikkelingsbudget en financiële haalbaarheid van project	Er is sprake van een onderbouwd ontwikkelingsbudget, en een duidelijk op welke wijze deze kosten gefinancierd zullen worden. Daarnaast is een globale schets van de business case van het project beschikbaar.
	Beperkte en/of onvolledige uitwerking ontwikkelingsbudget en financiële haalbaarheid van project	
	Voldoende uitwerking ontwikkelingsbudget en financiële haalbaarheid van project, risico's m.b.t. financiële haalbaarheid onvoldoende geïdentificeerd en/of gemitigeerd	
	Voldoende uitwerking ontwikkelingsbudget en financiële haalbaarheid van project, risico's m.b.t. financiële haalbaarheid voldoende gemitigeerd	
	Gedetailleerde uitwerking ontwikkelingsbudget en financiële haalbaarheid van project, risico's m.b.t. financiële haalbaarheid gemitigeerd	
Geen grondspeculatie		
	Niet alle grondeigenaren in invloedssfeer krijgen een vergoeding	Om grondspeculatie te voorkomen zal, naast het stimuleren van de samenwerking (uitgangspunt 9) van initiatiefnemers, worden gevraagd dat zij met een plan komen voor een eerlijke en gedragen grondvergoeding in een straal van ca 5 keer de rotordiameter (invloedssfeer)
	Alle grondeigenaren in invloedssfeer krijgen een vergoeding maar methode niet transparant	
	Alle grondeigenaren in invloedssfeer krijgen een vergoeding, methode transparant, geen commitment op verdeling vanuit de grondeigenaren	
	Alle grondeigenaren in invloedssfeer krijgen een vergoeding, methode transparant, commitment op verdeling vanuit de grondeigenaren	

Uitvoerbaarheid		
	Geen informatie of onderbouwing over de aanwezige kennis en expertise, geen informatie over mogelijkheid tot netaansluiting of stand van zaken grondovereenkomsten.	De initiatiefnemer toont de uitvoerbaarheid van het plan aan waarbij tenminste wordt ingegaan op de volgende aspecten aspecten: benodigde kennis en ervaring voor realiseren van een dergelijk project, netaansluiting grondovereenkomsten. Financiële haalbaarheid is hierboven als separaat criterium reeds benoemd.
	Beperkte relevante kennis en ervaring aanwezig, geen informatie over nadere uitvoerbaarheid met betrekking tot grondovereenkomsten of netaansluiting	
	Voldoende relevante kennis en ervaring aanwezig, beperkte informatie over nadere uitvoerbaarheid met betrekking tot grondovereenkomsten of netaansluiting	
	Voldoende relevante kennis en ervaring aanwezig, voldoende onderbouwde informatie over nadere uitvoerbaarheid met betrekking tot grondovereenkomsten of netaansluiting	
	Ruime kennis en ervaring met vergelijkbare projecten aanwezig. Intentieovereenkomst met grondeigenaren is beschikbaar. Volledig onderbouwde informatie over nadere uitvoerbaarheid netaansluiting aanwezig.	

RUIMTELIJKE INPASSING

Waarde	Beoordelingscriteria	Doelstellingen (inspiratiecriteria)
Goede ruimtelijke Ordening		
	Geen ruimtelijke quick scan op juridisch-planologische aspecten (waaronder een bestemmingsplantoets) en milieu aspecten (ten minste geluid, slagschaduw, externe veiligheid, flora & fauna, cultuurhistorische waarden, archeologie)	De initiatiefnemer draagt zorg voor een plan dat voldoet aan de uitgangspunten van een "goede ruimtelijke ordening" c.q. "in het belang van de fysieke leefomgeving". Uit de quickscan Parkstad-Zuid is een eerste inzicht gekomen van de potentiegebieden waar de ontwikkeling van windenergie technisch het meest haalbaar lijkt.
	Incomplete ruimtelijke quick scan, maar ruimtelijke en milieu-technische knelpunten wel in beeld	
	Complete ruimtelijke quick scan waaruit blijkt dat eventuele knelpunten zijn op te lossen. M.a.w. een haalbaar plan met zicht op realisatie.	

De initiatiefnemer dient een **landschapsinrichtingsplan** op te stellen met als doel om een zo goed mogelijke landschappelijke inpassing van de windturbines in het landschap te bewerkstelligen. Het landschapsplan dient te zijn voorzien van een zichtlijnenstudie en een virtuele 3D maquette die goed inzicht geeft in de visueel ruimtelijke aspecten. De initiatiefnemer draagt zorg voor een plan dat voldoet aan de stedenbouwkundige uitgangspunten voor de toepassing van windenergie in de desbetreffende gemeente. De hierna benoemde twee eerste landschapsniveaus zijn met name van belang in de fase van de conceptplannen.

Waarde	Beoordelingscriteria	Aandachtspunten
Landschap niveau 1: samenhangend regionaal totaalconcept. Ambitie = het versterken van een regionaal beeld/karakteristiek waar de opwekking van windenergie aan bijdraagt.		
	Geen aandacht	• De mate waarin een bundeling van windturbines het landschap/snelweglandschap (A76 - N281 – Buitenring) positief versterkt. Een rij of cluster van nieuwe windturbines zal zo nauwkeurig mogelijk aan moeten sluiten bij andere rijen of clusters van (geplaatste en/of geplande) windmolens, zowel binnen de gemeente als in de omliggende binnen- en buitenlandse gemeenten. • Aandacht voor een krachtige regionale/nationale duurzame 'entree'. • Versterking karakter regio. • Relatie met de contouren van het Nationaal Landschap Zuid-Limburg en de wijze waarop het landschap eventueel versterkt kan worden.
	Beperkt aandacht	
	Voldoende aandacht	
	Goed uitgewerkt	
	Zeer goed uitgewerkt	

Waarde	Beoordelingscriteria	Aandachtspunten
Landschap niveau 2: opstelling windturbines. Ambitie = leesbare lijnopstellingen, visuele rust en ritmische continuïteit.		
	Geen aandacht	• De logica van de plek (waarom op deze plek?) • De gemeenten hebben wat betreft de realisatie van windturbines een voorkeur voor een lijnopstelling c.q. rij. Indien een dergelijke opstelling niet mogelijk blijkt, kan ook de realisatie van een clusteropstelling aan de orde zijn. De ontwikkeling van een solitaire windturbine is mogelijk indien deze volledig gedragen wordt door omwonenden, ofwel aansluit op een bestaande rij of cluster van windturbines (zowel binnen de gemeente als in de omliggende binnen- en buitenlandse gemeenten), ofwel het project een bijzondere waarde vertegenwoordigt. • Een rij windturbines wordt zodanig ingepast, dat de denkbeeldige lijn tussen de windturbines zo nauwkeurig mogelijk aansluit bij de aanwezige lijnen in het landschap (wegen, waterlopen, groenstructuren en kavelgrenzen). • Interne samenhang. Windturbines worden in een samenhangende rij of samenhangend cluster van minimaal twee windturbines gerealiseerd. Een dergelijke rij of cluster kan eventueel over gemeente- en landsgrenzen heen gaan. • Flexibiliteit naar de toekomst toe. De mate waarin het plan uitbreidbaar is zonder het landschap geweld aan te doen. • Zichtbaarheid/visuele effecten vanuit de omgeving. Relatie windturbine(s) tot kwetsbare woon-, werk- en recreatiegebieden. Maar ook de relatie tot waardevolle (kleinschalige) landschappen in de omgeving. De verhouding van de windturbine(s) tot het bestaande reliëf is daarbij o.a. van belang.
	Beperkt aandacht	
	Voldoende aandacht	
	Goed uitgewerkt	
	Zeer goed uitgewerkt	

Waarde	Beoordelingscriteria	Aandachtspunten
Landschap niveau 3: windturbinespecificaties. Ambitie = een terughoudende vormgeving van de turbines en eenheid binnen de lijnopstellingen.		

	Geen aandacht	• De ashoogte van de windturbines • De verhouding tussen de diameter van de rotorbladen en de ashoogte • Uniformiteit in draairichting wieken • Uniforme verschijningsvorm WT's
	Beperkt aandacht	
	Voldoende aandacht	
	Goed uitgewerkt	
	Zeer goed uitgewerkt	

Waarde	Beoordelingscriteria	Aandachtspunten
Landschap niveau 4: ambitie = zorgvuldige inpassing van de windturbines in de omgeving met oog voor detail en ruimte.		
	Geen aandacht	• Om op een goede manier windturbines in het landschap te plaatsen kan ook het ontvangende landschap worden mee-ontworpen. Aandacht hiervoor is een pré.
	Beperkt aandacht	
	Voldoende aandacht	
	Goed uitgewerkt	
	Zeer goed uitgewerkt	

Advies Deskundigenpanel Windenergie Parkstad-Zuid.

Toelichting:
De 11 nadere uitgangspunten van de gemeenten aanvullend op het RAK zijn door het Deskundigenpanel uitgewerkt in het Beoordelingskader. Daarbij zijn wij uitgegaan van drie belangrijke aandachtscategorieën: de omgeving, de financiën en de ruimte. Binnen deze aandachtscategorieën zijn beoordelingsaspecten benoemd. Deze beoordelingsaspecten (3 voor omgeving, 6 voor financiën en 5 voor ruimte) sluiten aan bij de uitgangspunten van de gemeenten aanvullend op het RAK, maar zijn niet een op een gelijk daaraan.
Binnen de verschillende aspecten is in het Beoordelingskader in tekst en kleur aangegeven in welke mate wordt voldaan aan het desbetreffende aspect. Daarbij is rood de laagste en donkergroen de hoogste categorie.

Bij het scoren hebben wij punten toegekend aan de verschillende kleuren:
Rood = 1 punt
Oranje = 2 punten
Geel = 3 punten
Lichtgroen = 4 punten
Donkergroen = 5 punten.

De drie categorieën (omgeving, financiën en ruimte) wegen elk even zwaar. Op basis daarvan is de uiteindelijke score per initiatiefnemer als volgt berekend:
Bij omgeving is 15 punten de maximale score van 100%
Bij financiën is 30 punten de maximale score van 100%
Bij ruimte is 25 punten de maximale score van 100%.

N.B. Bij de drie Omgevingsaspecten is in de kleurbepaling rekening gehouden met het feit dat in deze fase nog niet volledig aan alle aspecten voldaan kon worden, omdat er nog geen directe en concrete benadering door de individuele initiatiefnemers van stakeholders heeft kunnen plaatsvinden.

Conclusie:
Statkraft en de Coöperatie eindigen elk op 87%. Stawag eindigt op 65%.

N.B. Omdat twee partijen even hoog scoren, is er een mogelijkheid om hen te vragen tot samenwerking over te gaan. Indien voor samenwerking wordt gekozen, dan mag dat naar ons oordeel niet leiden tot:

- hogere ontwikkel- en transactiekosten;
- een onduidelijk onderlinge rolverdeling;
- lagere scores op de verschillende aspecten van het Beoordelingskader;
- tijdverlies.

Bovendien stellen wij voor dat partijen dan binnen vier weken na kennisname van dit advies tenminste een intentieovereenkomst aangaan waaruit die samenwerkingsmogelijkheden concreet blijken.

Parkstad, 21 september 2021
Thierry Goossens
Irlen Janssen
Mat Snijders

Windenergie Parkstad-Zuid

Beoordeling onafhankelijk deskundigenpanel initiatiefnemers Statkraft en de Coöperaties

CRITERIUM/ INITIATIEFNEMER	Statkraft	Coöperaties
OMGEVING		
Stakeholders- en krachtenveld-analyse		
Communicatie- en participatieplan omgeving		
Extra aandacht voor grensoverschrijdende aspecten bij plannen waar dit aspect relevant is		
TOTAALSCORE OMGEVING	100%	80%
FINANCIEEL		
Profijtplan		
Lokaal eigendom		
Coöperatieve ontwikkeling		
Financiële uitvoerbaarheid		
Geen grondspeculatie		
Uitvoerbaarheid		
TOTAALSCORE FINANCIEEL	70%	93%
RUIMTELIJK		
Goede ruimtelijke ordening		
Landschap niv 1: samenhangend regionaal totaalconcept		
Landschap niv 2: opstelling windturbines		
Landschap niv 3: windturbinespecificaties		
Landschap niv 4: inpassing windturbines in de omgeving		
TOTAALSCORE RUIMTELIJK	92%	88%
TOTAALSCORE	**87%**	**87%**

Aan:
Wethouder C. Claessens (gemeente Heerlen)
Wethouder D. Schneider (gemeente Kerkrade)
Wethouder W. Schleijpen (gemeente Simpelveld)

Geachte wethouders,

Naar aanleiding van uw verzoek hebben het Coöperatieve Samenwerkingsverband en Statkraft de afgelopen weken gezocht naar een samenwerking.

Bij deze laten we u weten dat we overeenstemming hebben bereikt over de randvoorwaarden van een samenwerking tussen het Coöperatieve Samenwerkingsverband en Statkraft. We hebben geconcludeerd dat we gezamenlijk een beter windproject kunnen realiseren.

In deze brief beschrijven we hoe het gezamenlijke projectvoorstel er op hoofdlijnen uit ziet. Tevens zijn de twee oorspronkelijke plannen als bijlage bijgevoegd. Het was niet mogelijk om op een dergelijke korte termijn te komen tot een volledig geïntegreerd plan, maar door in deze brief de hoofdlijnen van het gezamenlijke plan te beschrijven en daarbij te verwijzen naar de twee onderliggende plannen, denken we dat we in staat zijn aan u en de gemeenteraden voldoende duidelijk te maken hoe ons gezamenlijke plan er uitziet.

Nu het competitie-element achter ons ligt, zien wij een goede en open samenwerking tussen gemeenten enerzijds en het Coöperatieve Samenwerkingsverband en Statkraft anderzijds als een cruciaal onderdeel om dit project te laten slagen. Daar zien wij dan ook naar uit en zullen we ons voor inzetten!

Gezamenlijk plan op hoofdlijnen

Zowel het plan van het Coöperatieve Samenwerkingsverband als van Statkraft volgt qua hoofdstukindeling de beoordelingscriteria. In dit plan zullen we dezelfde indeling aanhouden. Uitgangspunt bij het samenvoegen van de plannen is geweest om het plan van de hoogst scorende partij aan te houden.

Op basis van deze exercitie zijn we gekomen tot een eigen inkleuring van de beoordelingsmatrix (zie onderstaande tabel). Deze stijgt van 87% voor de individuele plannen naar 95% voor het samengestelde plan.

Een belangrijk overkoepelend uitgangspunt is dat beide partijen verdere uitwerking van het plan samen met de omgeving willen doen. Dit is dus ook in het gezamenlijke plan een belangrijk uitgangspunt. Dit geldt voor zowel de exacte locaties van de windturbines als voor financiële aspecten zoals de inrichting van profijtplan en lokaal eigendom. Ook de wijze van communicatie en participatie stemmen wij vooraf af met de omgeving.

	Cooperaties	Statkraft	max	Cooperaties	Statkraft	Samenwerking	Score
Omgeving			**15**	**80%**	**100%**		**100%**
Stakeholders- en krachtenveldanalyse	Lichtgroen	Donkergroen		4	5	Donkergroen	5
Communicatie en participatieplan	Donkergroen	Donkergroen		5	5	Donkergroen	5
Aandacht voor grensoverschrijdende aspecten	Geel	Donkergroen		3	5	Donkergroen	5
Financien			**30**	**93%**	**70%**		**90%**
Profijtplan	Donkergroen	Geel		5	3	Donkergroen	5
Lokaal eigendom	Donkergroen	Lichtgroen		5	4	Donkergroen	5
Coöperatieve ontwikkeling	Donkergroen	Geel		5	3	Lichtgroen	4
Financiële uitvoerbaarheid	Lichtgroen	Geel		4	3	Lichtgroen	4
Geen grondspeculatie	Lichtgroen	Lichtgroen		4	4	Lichtgroen	4
Uitvoerbaarheid	Donkergroen	Lichtgroen		5	4	Donkergroen	5
Ruimte			**25**	**88%**	**92%**		**96%**
Goede ruimtelijke ordening	Lichtgroen	Lichtgroen		4	4	Lichtgroen	4
Landschap niveau 1	Donkergroen	Donkergroen		5	5	Donkergroen	5
Idem niveau 2	Lichtgroen	Donkergroen		4	5	Donkergroen	5
Idem niveau 3	Lichtgroen	Donkergroen		4	5	Donkergroen	5
Idem niveau 4	Donkergroen	Lichtgroen		5	4	Donkergroen	5
Totaal score				**87%**	**87%**		**95%**

Tabel 1: Gezamenlijke score beoordelingsmatrix

Omgeving

Het Coöperatieve Samenwerkingsverband en Statkraft hebben dezelfde hoge ambitie in omgevingsmanagement – namelijk de omgeving zoveel mogelijk te betrekken in voor het project belangrijke keuzes. De omgeving zal geïnformeerd worden over alle mogelijkheden en zij zal uiteindelijk meebeslissen over dit project. Dit betreft zowel het profijtplan en waar welke windturbines zullen komen. Randvoorwaarde daarbij is dat het aantal turbines zich bevindt binnen

de doelstelling van de gemeenten (4-8 turbines) en dat het windpark een haalbare business case heeft. Dit kan bijvoorbeeld consequenties hebben voor de benodigde omvang van de windturbines. Uiteindelijk zullen de plannen worden goedgekeurd door de gemeenteraden van de betrokken gemeenten. Beide initiatiefnemers geloven dat een windproject alleen kans heeft om te slagen als lokale bewoners binnen de gegeven kaders zelf kunnen meebeslissen.

Stakeholders- en krachtenveldanalyse

Beide initiatiefnemers hebben een uitgebreide stakeholder- en krachtenveldanalyse opgezet en de belangrijkste stakeholders in beeld gebracht. Statkraft scoorde op dit onderdeel iets beter, daarom zal hun plan leidend zijn in de verdere gezamenlijke aanpak.

Er is een heldere aanpak van de thema's, stakeholder- en krachtenveldanalyse weergeven. De stakeholders die wij nu in beeld hebben zijn op pagina 4 van Statkraft's projectplan (Figuur 2 Resultaat stakeholderanalyse) weergegeven. De thema's/krachten zijn na de eerste inhoudelijke gesprekken en enquêtes aangevuld. Er volgen nog een aantal gesprekken met bewoners en organisaties. Daarom is de krachtenveldanalyse (thema analyse) al weergegeven, maar kan mogelijk nog worden aangepast.

Het doel van deze analyse is om eerst een helder overzicht te krijgen van stakeholders en daarna belangen in relatie tot het project en (aanverwante) thema's te onderzoeken. Dit vormt het uitgangspunt voor de communicatie- en procesparticipatie aanpak.

In beide plannen zijn concrete voorstellen gedaan voor benadering van de verschillende stakeholders vanuit duidelijk omschreven issues vanaf een zo vroeg mogelijk stadium.

Communicatie- en participatieplan

De plannen van het Coöperatieve Samenwerkingsverband en Statkraft zijn relatief eenvoudig op elkaar af te stemmen. Beider uitgangspunt is om een intensief traject te doorlopen met de omwonenden en andere stakeholders, teneinde het draagvlak en de haalbaarheid van iedere afzonderlijke locatie te kunnen bepalen. In de omgevingsdialoog worden verder zaken als het profijtplan, omgevingsfondsen etc. besproken.

Statkraft's stakeholder strategie om een omgevingstafel op te zetten – waarbij afgevaardigden van verschillende belangen met elkaar tot een gedragen plan voor een windpark komen - werd door het Coöperatieve Samenwerkingsverband omarmt. Op pagina 6 -8 van ons plan is deze strategie in detail omschreven.

Door een omgevingstafel zorgen we ervoor:

- dat er rust en ruimte is om na te denken over de te maken keuzes, hier onderling (tussen de belanghebbenden) van gedachten over kan worden gewisseld en er in goed overleg consensus kan worden bereikt. We verwachten dat het proces ongeveer 1,5 jaar in beslag neemt;
- dat de omgeving een gelijkwaardige gesprekspartner is van de gezamenlijke initiatiefnemers. We werken samen toe naar oplossingen. De omgevingstafel 'windpark Parkstad Zuid' heeft participatieniveau 'Meebeslissen'; Randvoorwaarde daarbij is dat het aantal turbines zich bevindt binnen de doelstelling van de gemeenten (4-8 turbines) en dat het windpark een haalbare business case heeft. Dit kan bijvoorbeeld consequenties hebben voor de benodigde omvang van de windturbines.
- dat de keuzes die gemaakt worden door de omgeving en gezamenlijke initiatiefnemers ook inzichtelijk zijn voor de gemeenteraad en het college.

Het doel is om samen te komen tot een door de omgeving breed gedragen plan. Een goed doorlopen proces zal ook het besluitvormingsproces binnen de gemeenteraden helpen.

Aandacht voor grensoverschrijdende aspecten

Voor het criterium 'grensoverschrijdende aspecten' zal Statkraft's plan leidend zijn. "Het plangebied ligt op korte afstand van en grenst zelfs deels aan Duits grondgebied. Wij zijn er ons bewust van dat ook stakeholders uit Duitsland betrokken moeten worden bij de ontwikkeling van het windpark. Diverse belanghebbenden (zie bijlage 4 van Statkraft's projectplan) hebben we inmiddels in beeld. We willen de Duitse belanghebbenden actief benaderen en in een zo vroeg mogelijk stadium zo effectief mogelijk informeren en maximaal betrekken bij de planvorming. We organiseren speciaal voor de Duitse belanghebbenden informatiebijeenkomsten. Ook willen we daar waar nodig één-op-één gesprekken plannen. De belanghebbenden van de operationele Duitse windparken willen we ook zo snel mogelijk betrekken bij de ontwikkeling. Statkraft Duitsland ondersteunt hierbij de Nederlandse initiatiefnemers. Voor de volledigheid hebben we een overzicht van mogelijke financiële participatie-instrumenten voor de Duitse omgeving als bijlage 5 van Statkraft's projectplan toegevoegd. In hoeverre we deze instrumenten willen inzetten moet in de volgende fase en samen met de omgevingstafel besloten worden."

Financiën

Profijtplan

Voor het gezamenlijke profijtplan is het plan van het Coöperatieve Samenwerkingsverband (donkergroene score) van toepassing. Statkraft komt daarmee in de samenwerking in ruime mate tegemoet aan het oorspronkelijke profijtplan van de coöperaties. Zie daarvoor hoofdstuk 4.1 van dat oorspronkelijke plan, inclusief bijlage 2 van het participatie- en communicatieplan. Hierbij ook een korte samenvatting, zoals ook al verwoord in hoofdstuk 4.1:

“Hieronder staat een korte samenvatting van de belangrijkste uitgangspunten en elementen.

Aan de voorkant hebben we een aantal stevige uitgangspunten geformuleerd.

- We willen de algemeen toegepaste gedragscodes en normen overtreffen;
- Opbrengst-gerelateerde uitkering aan omgevingsfonds; €1,00 per opgewekte MWh, het dubbele van de NWEA gedragscode van €0,50/MWh;
- We gaan voor 90% lokaal coöperatief eigendom en 100% coöperatief eigendom. De molens zijn dus 90% in eigendom van de omgeving;
- Het totaal aan vergoedingen is het grootste bestanddeel van het coöperatieve dividend. “

Belangrijk om op deze plek te vermelden is, dat zowel het plan van het Coöperatieve Samenwerkingsverband als dat van Statkraft er vanuit ging dat het profijtplan in samenspraak met de omgeving tot stand komt en verder uitgewerkt wordt. Dat geldt dus nadrukkelijk ook voor dit gezamenlijke plan. Uiteraard moet de business case wel haalbaar blijven.

Lokaal eigendom

In het plan van het Coöperatieve Samenwerkingsverband werd uitgegaan van 90% lokaal eigendom (60% Heerlen Duurzaam ten behoeve van 30% voor Heerlen en 30% voor Kerkrade en 30% De Omslag ten behoeve van 30% voor Simpelveld) en 10% niet-lokaal eigendom van Windunie.

Door de samenwerking tussen Statkraft (25%) en het Coöperatieve Samenwerkingsverband (75%) komt het lokale eigendom tijdens de ontwikkelfase op 67,5%.

Er is overeengekomen dat bij financial close het Coöperatieve Samenwerkingsverband het aandeel van 25% van Statkraft in eigendom kan overnemen tegen een afgesproken prijsmechanisme. Daarmee komt het windpark tijdens de bouw- en exploitatiefase voor 90% in lokaal eigendom. Daarmee scoort ook het gezamenlijke plan donkergroen op dit beoordelingscriterium.

De manier waarop het Coöperatieve Samenwerkingsverband haar deel van de projectontwikkeling financiert is te vinden in hoofdstuk 4.2 van het plan van het Coöperatieve Samenwerkingsverband. Dit blijft ook in de samenwerking met Statkraft van kracht. Statkraft financiert haar deel van de ontwikkeling over de balans, conform de eerste paragraaf van hoofdstuk 3.4 van haar plan.

Coöperatieve ontwikkeling

In de ontwikkelfase hebben de burgercoöperaties zowel 67,5% van het eigendom als 67,5% van de zeggenschap. Daarmee is dit een coöperatieve ontwikkeling waarin de lokale burgercoöperaties door hun meerderheid de dienst uitmaken. Hiermee scoort dit gezamenlijke plan lichtgroen op het beoordelingscriterium coöperatieve ontwikkeling.

Ook in de uitvoering van de ontwikkeling is de coöperatieve inbreng het grootst: het project wordt getrokken door een projectteam bestaande uit vertegenwoordigers van de vier partners plus REScoop Limburg. De contacten met de parkstadgemeenten lopen primair via dit projectteam. Op bestuurlijk niveau worden bestuurvertegenwoordigers van de vier contractpartijen aangesteld.

De algehele projectleiding blijft in de samenwerking bij het Projectbureau van REScoop Limburg, vooral vanwege de lokale kennis, de uitvoerende ervaring en algehele expertise. De technische en financiële inhoudelijkheid wordt verder ingebracht door de beide partners: Statkraft en Windunie. De aspecten rond draagvlak en lokaal eigendom wordt vooral ingebracht door de twee lokale (energie)coöperaties.

Financiële uitvoerbaarheid

Voor wat betreft de financiële uitvoerbaarheid verwijzen we naar hoofdstuk 4.3 van het plan van het Coöperatieve Samenwerkingsverband. Dit hoofdstuk had een lichtgroene score die dus ook van toepassing is op dit gezamenlijke plan. Voor wat betreft de financiering van het deel van Statkraft verwijzen we in aanvulling daarop naar de eerste paragraaf van hoofdstuk 3.4 van het Statkraftplan.

Geen grondspeculatie

Voor wat betreft het beoordelingscriterium geen grondspeculatie verwijzen we naar hoofdstuk 4.4 van het plan van het Coöperatieve Samenwerkingsverband. Dit hoofdstuk had een lichtgroene score die daarom ook van toepassing is op dit gezamenlijke plan.

Uitvoerbaarheid

Voor wat betreft het beoordelingscriterium uitvoerbaarheid verwijzen we naar hoofdstuk 4.5 van het plan van het Coöperatieve Samenwerkingsverband. Dit hoofdstuk had een donkergroene score die daarmee ook van toepassing is op dit gezamenlijke plan. Voor zover het over uitvoerbaarheid met het oog op beschikbaarheid van gronden gaat, verwijzen we voor de posities die gebaseerd zijn op het plan van Statkraft naar tabel 3.6.1 van het plan van Statkraft.

Ruimte

Zoekgebieden en resultaten

Het plan van Statkraft bevatte 3-4 potentiële posities voor windmolens. Het plan van het Coöperatieve Samenwerkingsverband bevatte in basis 4 potentiële windturbineposities, plus een terugvaloptie waar maximaal 2 windturbines geplaatst kunnen worden. Sommige van de posities waren opgenomen in beide plannen, anderen waren uniek. In zijn totaliteit identificeren we nu 6 potentiële gebiedjes (zie kaart op volgende pagina) met daarin 7 potentiële windturbineposities, plus een terugvaloptie waar twee windturbines zouden passen.

Het Coöperatieve Samenwerkingsverband en Statkraft vinden afstemming met de omgeving van cruciaal belang. Voor de verdere invulling van de plannen zoeken we dus de interactie met de omgeving op. Door het toegenomen aantal potentiële locaties in het gecombineerde plan, is het plan robuuster geworden voor tegenvallers.

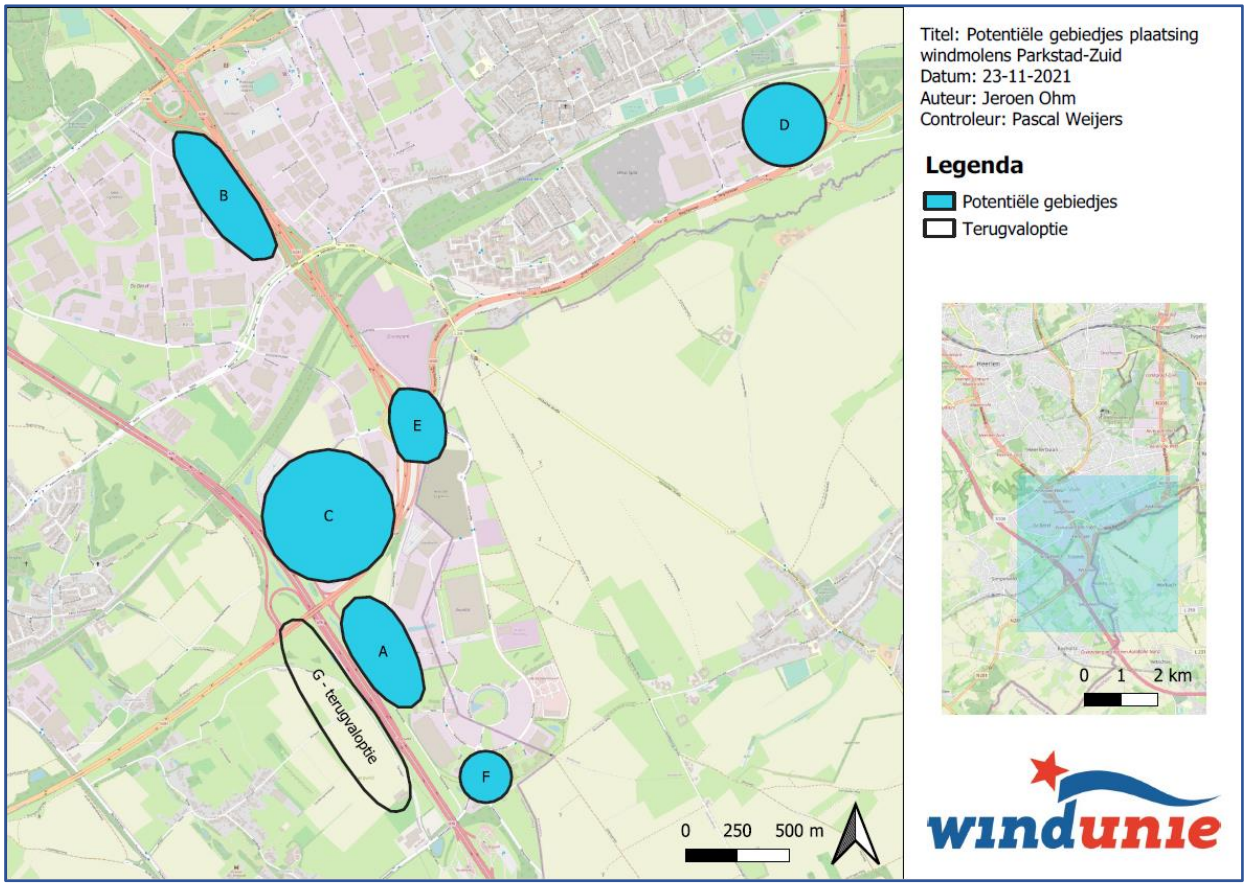
Locatie A op de kaart, met daarin de ruimte voor 2 potentiële locaties, heeft de hoogste zekerheid en de minste risico's en aandachtspunten. Daarnaast zijn er 5 onderzoekslocaties gedefinieerd (B-F). In al die gevallen zijn er serieuze risico's en aandachtspunten aan te wijzen voor plaatsing van windturbines. In de volgende fase moeten deze risico's en aandachtspunten verder in kaart gebracht worden. Waarna samen met de omgevingstafel de beslissing genomen wordt, welke locaties uiteindelijk definitief tot ontwikkeling komen. Uiteraard binnen de hierboven genoemde randvoorwaarden van 4-8 windturbines en een haalbare business case.

De terugvaloptie, locatie G met daarin ruimte voor maximaal 2 windturbines, komt in beeld mochten er op locatie A uiteindelijk toch onvoorzien nog struikelblokken zijn.

Onderstaand in tabel:

CODE	Zoekgebied	Benaming Quickscan Pondera	Aantal turbines	Mate van zekerheid
A	A76 oost	Zoekgebied 1C	2	Hoog
B	Beitel	Zoekgebied 5D	1	Onderzoekslocatie
C	Trilandis	Zoekgebied 4A	1	Onderzoekslocatie
D	Willem Sophia	Zoekgebied 3A	1	Onderzoekslocatie
E	Locht	Zoekgebied 4D	1	Onderzoekslocatie
F	Avantis Zuid		1	Onderzoekslocatie
G	A76 west	Zoekgebied 1D	2	Terugvaloptie

Tabel 2: zoekgebieden

Figuur 1: kaart potentiële gebiedjes

Goede ruimtelijke ordening

Door de nieuw ontstane samenwerking tussen het Coöperatieve Samenwerkingsverband en Statkraft zijn meer en deels overlappende windturbinelocaties in beeld gekomen – namelijk in totaal 7 onderzoekslocaties die met betrekking tot de goede ruimtelijke ordening haalbaar zijn. Dat is goed nieuws om de regionale doelstelling van 4-8 windturbines in Parkstad Zuid te realiseren. Door de samenwerking wordt de kans om de regionale doelstelling te halen groter.

In de kaart (zie vorige pagina) zijn alle onderzoekslocaties in beeld gebracht. De ruimtelijke en milieutechnische analyse is in detail in beide plannen te vinden. (In Statkraft's projectplan vanaf pagina 27 en in het projectplan van het Coöperatieve Samenwerkingsverband vanaf pagina 31)

Op hoofdlijnen willen we alvast een korte uitleg geven over de aanpak van dit criterium en de vervolgstappen. Belangrijk is dat het Coöperatieve Samenwerkingsverband en Statkraft beide lichtgroen op dit onderwerp scoorden en daarmee hebben laten zien dat alle hier voorliggende onderzoekslocaties met betrekking tot de goede ruimtelijke ordening haalbaar zijn.

"De kansen en belemmeringen voor windenergie hangen samen met technisch-ruimtelijke criteria die deels juridisch zijn vastgelegd. Hierbij valt te denken aan bijvoorbeeld provinciale verordeningen, het handboek risicozonering of de handreiking milieuzonering. In deze fase van het project hebben we vooral gekeken of we verwachten dat we kunnen voldoen aan wet- en regelgeving. In een latere fase onderbouwen wij deze verwachtingen met berekeningen en vervolgonderzoek. Ook kijken we dan samen met de stakeholders hoe het plan maximaal aanvaardbaar voor de omgeving kan worden gerealiseerd."

Landschap

Het Coöperatieve Samenwerkingsverband en Statkraft hebben beiden een landschappelijke analyse laten uitvoeren door respectievelijk Bureau Verbeek en Oog voor Schoonheid Landschapsarchitectuur (OVSL). Deels trokken deze bureaus gelijksoortige conclusies, op andere vlakken vullen ze elkaar aan.

Landschap niveau 1: samenhangend regionaal totaalconcept

Beide plannen gingen uit van aansluiting bij de cultuurhistorische waarden in het gebied dat gevormd is door de winning van steenkool. Dit oude energielandschap wordt met de komst van de windturbines omgezet naar een nieuw energielandschap. De windturbines symboliseren in feite dat de regio de omslag aan het maken is van fossiele brandstoffen (steenkool, symbool uit het verleden) naar duurzame energieproductie (wind- en zonne-energie, symbolen van de toekomst). Ook voor dit gezamenlijke plan geldt dat dus nadrukkelijk.

Daarnaast wordt door de plaatsing van de windturbines de overgang tussen stedelijk gebied en het Nationaal Landschap Zuid-Limburg gemarkeerd. Iets wat ook in beide plannen een belangrijke rol speelt en ook voor dit gezamenlijk plan nog steeds uitgangspunt is.

Tot slot wordt aangesloten bij het concept uit het plan van het Coöperatieve Samenwerkingsverband waarin de windturbines in Parkstad nadrukkelijk aan de aanwezige industrieterreinen gekoppeld worden. Dat vertaalt zich er in doordat we er op in zetten om niet ten westen van de A76, in het heuvellandschap, te bouwen en doordat er op verschillende industrieterreinen (Avantis, Trilandis, de Beitel en Willem Sophia) windturbinelocaties onderzocht worden. Ondanks dat de windturbines op de Beitel en Willem Sophia wat verder weg gelegen zijn van die op Trilandis en Avantis, is er zo toch een samenhangend regionaal totaalconcept mogelijk.

De beide oorspronkelijke plannen scoorden donkergroen op dit aspect en omdat we de concepten die daarin geïntroduceerd worden overnemen, denken we ook met dit gezamenlijke plan deze score te behalen.

Landschap niveau 2: opstelling windturbines

Het Statkraft plan ging uit van zwermen van clusters:

“De keuze om een opstelling los van de al bestaande opstellingen te creëren is een bewuste. De bestaande opstellingen kennen namelijk hun eigen vormentaal (Duitse turbines zijn bijvoorbeeld altijd van rode banden voorzien, Nederlandse niet), maar ook hun eigen exploitatietermijn. Die termijn is al deels verstreken, zeker die van de negen middelgrote turbines ten zuiden van Bocholtz. Het zou onverstandig zijn om nu een concept te ontwikkelen waarbij de Duitse turbines worden beschouwd als een statisch gegeven. Het concept ‘zwerm van clusters’ is zodanig dat het ook bij het saneren of opschalen van de bestaande turbines in Duitsland overeind blijft en zelfs ook voor die sanering of opschaling als ‘Leitmotiv’ kan worden gebruikt.

Het concept ‘zwerm van clusters’ is in die zin uitbreidbaar als er nieuwe (min of meer belemmeringsvrije) zoekgebieden voor windenergie worden toegevoegd aan de huidige. Aan de Nederlandse kant van de grens lijkt het erop dat die kans zeer gering is, maar wellicht dat er aan de Duitse zijde van de grens meer ontwikkelruimte is. Dit is op dit moment nog niet nader onderzocht.

Nieuwe turbines binnen één of meerdere van de zoekgebieden zullen vanaf grote afstand zichtbaar zijn. Doordat zij echter in de nabijheid van al bestaande turbines worden ontwikkeld, is de impact op het landschap ter plekke beperkt (de eerste turbine springt het meest in het oog, de turbines die daarna volgen minder).”

We sluiten in dit plan aan bij deze filosofie, waarmee we komen tot een donkergroene score. Plaatsing van windturbines in de gebieden A, C, E, F en G vallen onder dit concept en vormen dan

zo'n cluster. Daarbij wordt conform het Statkraftplan gebruik gemaakt van min of meer vrije opstellingen.

Naast deze locaties onderzoeken we ook in gebieden B en D plaatsing van windturbines. Zowel in B als in D is ruimte voor maximaal 1 windturbine. Mede op basis van de interactie met de omgeving en de nadere inventarisering van de risico's en aandachtspunten voor deze locaties, moet uiteindelijk een afweging gemaakt worden welke locaties daadwerkelijk tot ontwikkeling komen. Mochten B en D hieruit naar voren komen, dan leunen we sterker op het samenhangend regionaal totaalconcept dat onder landschap niveau 1 beschreven is, waarbij windenergie en industrieterreinen consequent gekoppeld worden. Dat zou eventueel betekenen dat dit criterium een lichtgroene score laat zien.

Landschap niveau 3: opstelling windturbines

Voor dit beoordelingscriterium sluiten we grotendeels aan bij het plan van Statkraft (donkergroen) en nemen we de volgende tekst op:

Door te kiezen voor gelijke turbines (met afwijkende dimensies ten opzichte van de bestaande) ontstaat meer eenheid binnen de opstelling, los van de aard van die opstelling. In de quickscan is uitgegaan van een bandbreedte van turbines met 130 meter ashoogte en 130 meter rotordiameter aan de onderkant en turbines met 160 meter ashoogte en 160 meter rotordiameter aan de bovenkant. Dit leidt tot een rustig en eenduidig totaalbeeld van zowel elke turbine afzonderlijk als de opstelling in zijn geheel. Bovendien is het zo dat grotere rotorbladen rustiger draaien dan kleinere (zij kennen een relatief grote visuele rust). Over de uiteindelijke omvang van de turbines zal in samenspraak met de omgeving besloten worden. Daarbij geldt een haalbare business case als kader, wat kan leiden tot de noodzaak van grotere windturbines dan hierboven genoemd.

Landschap niveau 4: zorgvuldige inpassing van de windturbines in de omgeving met oog voor detail en ruimte

Voor dit beoordelingscriterium sluiten we aan bij het plan van het Coöperatieve Samenwerkingsverband (donkergroen). Daarin is per locatie aandacht voor inpassing in het ontvangende landschap. Zie bijlage 4, pagina 74 t/m 77. Ook voor de uiteindelijke locaties waarvoor zo'n analyse nog niet is uitgevoerd, zal een dergelijke inpassing in het ontvangende landschap verzorgd worden.

We hopen dat we met dit plan op hoofdlijnen, op basis van de onderliggende plannen, een goede onderbouwing hebben kunnen geven voor de wijze waarop wij de ontwikkeling van windenergie in Parkstad-Zuid voor ons zien. Onze belangrijkste gezamenlijke uitgangspunt is om het samen met de omgeving te doen en te zorgen dat de revenuen maximaal in de omgeving landen. Wij denken dat dat met dit gezamenlijke plan gelukt is.

Met vriendelijke groet,

Het Coöperatieve Samenwerkingsverband en Statkraft

Coöperatie Heerlen Duurzaam

CBaltus

Chris Baltus

Voorzitter

Energie coöperatie De Omslag

WCr

Wim Cranen

Voorzitter

Windunie Development BV

Axel Posthumus

Axel Posthumus

Directeur

Statkraft Markets BV

N.J.M. van der Linden

Niels van der Linden

VP Wind & Zon Nederland

Signature: CBaltus
CBaltus (Nov 24, 2021 11:30 GMT+1)

Email: chris.baltus@home.nl

Signature:

Email: voorzitter@deomslag.org

Signature: Axel Posthumus
Axel Posthumus (Nov 24, 2021 12:17 GMT+1)

Email: axel.posthumus@windunie.nl

Signature:
Niels van der Linden (Nov 24, 2021 12:33 GMT+1)

Email: niels.van.der.linden@statkraft.com

Statkraft Markets B.V.
ITO Toren, Gustav Mahlerplein 100, 1082 MA Amsterdam
KvK.nr.: 33304386
www.statkraft.nl

Contactpersoon

Heike Sittel
Projectontw kkelaar Wind
M: Heike.Sittel@statkraft.com
T: 06 50126170

In samenwerking met volgende adviesbureaus

Pondera Nederland
Amsterdamseweg 13
6814 CM Arnhem
088 – pondera (088-7663372)
info@ponderaconsult.com

Oog voor Schoonheid
landschapsarchitectuur
Wamberg 10
5258 SM Berlicum

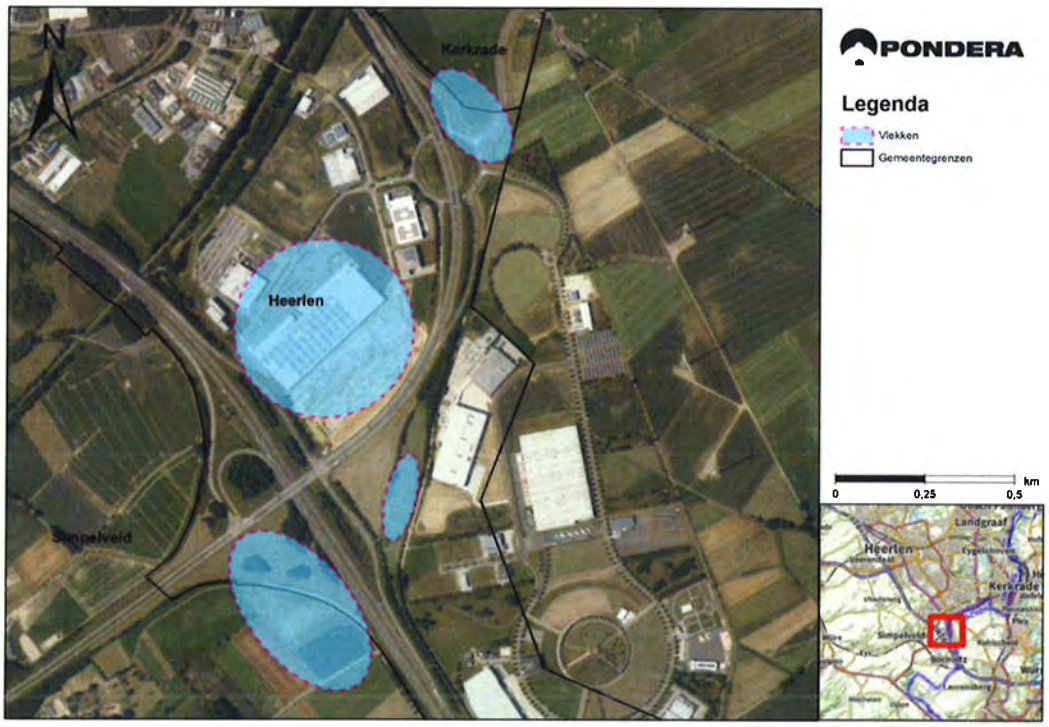
Samenvatting

De afgelopen periode heeft Statkraft in samenwerking met het landschapbureau Oog Voor Schoonheid Landschapsarchitectuur (OVSL) en Pondera uw marktuitvraag nader onderzocht en uitgewerkt. In dit projectplan willen wij laten zien dat wij een windpark kunnen ontwikkelen dat voldoet aan de door u geformuleerde "donker groene" ambities. Ambities die goed aansluiten onze gebruikelijke wijze van ontwikkelen van duurzame energieprojecten.

In dit hoofdstuk vatten wij onze aanpak en onderzoeksresulaten samen. Dit doen wij aan de hand van een tabel die aansluit op het beoodelingskader dat is opgenomen in de marktuitvraag. Dezelfde indeling is gebruikt voor de opbouw van overige deel van het projectplan. In de inhoudelijke hoofdstukken beschrijven wij hoe wij de ambities willen bereiken en vatten wij de uitgevoerde onderzoeken over landschap en naar potentieel beschikbare fysieke ruimte samen. De onderzoeken zijn als bijlagen integraal aan het projectplan toegevoegd.

In onderstaande figuur (blauwe cirkels) tonen wij de gebieden die Statkraft als potentiële ontwikkelgebieden voor windturbines voorziet.

Figuur 1 Ontwikkelgebied windenergie Parkstad – Zuid

In dit gebied kunnen wij 3 tot 4 moderne windturbines plaatsen. Statkraft heeft nog geen keuze gemaakt in turbinetype. Het projectplan beschrijft de mogelijkheden voor een bandbreedte. De onderkant van de bandbreedte bestaat uit turbines met een ashoogte en rotordiameter van elke 130 meter. Als bovenkant van de bandbreedte hebben we een turbinetype met een ashoogte van 160 meter en een rotordiameter van eveneens 160 meter beschouwd.

Tabel 1.1 Samenvattend overzicht ambities

Ambitie Statkraft	Toelichting op het bereiken van de ambitie
Stakeholders- en krachtenveldanalyse	
Donkergroen	Er is een heldere aanpak van de thema, stakeholder- en krachtenveldanalyse weergeven. De belangrijkste stakeholders zijn geïdentificeerd. De thema's/krachten zijn na de eerste inhoudelijke gesprekken en enquêtes aangevuld. Er volgen nog een aantal gesprekken met bewoners en organisaties. Daarom is de krachtenveldanalyse (thema analyse) al weergeven, maar kan mogelijk nog worden aangepast.
Communicatie- en participatieplan omgeving	
Donkergroen	We hebben een eerste concept rondom onze aanpak voor communicatie en participatie opgezet. In onze aanpak proberen we een duidelijke relatie tussen thema's, belanghebbenden, communicatie en participatie weer te geven. Voor het proces in de volgende fase is al een schema te vinden in figuur 6. Daanaast zal Statkraft nog een aantal belanghebbenden spreken zoals aangegeven in de krachtenveldanalyse in bijlage 2.
Extra aandacht voor grensoverschrijdende aspecten bij plannen waar dit aspect relevant is	
Donkergroen	Ten aanzien van omgevingsmagement: Duitse kern Horbach op tijd betrekken in het proces en gelijk behandelen zoals andere dorpen in de invloedssfeer van 10 keer de tiphoogte en gemeente Aken als belangrijke stakeholder op tijd spreken om te informeren.
	Ten aanzien van effecten op objecten en gebieden in Duitsland: in de ruimtelijke analyse zijn de objecten en gebieden in Duitsland meegenomen en beschreven. Vooralsnog gaan we uit van de Nederlandse geluid- en slagschaduwnormen[1] voor in Duitsland gelegen objecten. In een volgende fase, wanneer geluidsberekeningen worden uitgevoerd, zullen we desalniettemin onderzoeken in hoeverre de effecten van het Nederlandse windpark voldoen aan de Duitse normen. Dit inzicht vinden wij namelijk belangrijk voor het gesprek met de Duitse stakeholders.
Profijtplan/Maatschappelijke baten vloeien maximaal terug naar gemeenschap	
Donkergroen	Statkraft houdt zich aan de NWEA gedragscode en gaat zelfs verder. Door het gezamenlijke ontwikkelen met de lokale gemeenschap/coöperatie kunnen zij bepalen hoe baten terug moeten vloeien naar de lokale mensen. Sowieso worden er een aantal opties voorgesteld zoals het inrichten van een omgevingsfonds, compensatie van de stroomkosten en/of het gratis installatie van zonnepanelen voor partiuliere woningen binnen het projectgebied.
Lokaal eigendom	
Donkergroen	Voor Statkraft is lokaal eigendom geen doel op zich, maar staan de wensen van de omgeving centraal. Lokaal eigendom van meer dan

[1] In verband met de uitspraak van de RvS op 30 juni jl. over windpark Delfzijl Zuid Uitbreiding/Nevele-arrest (ECLI:NL:RVS:2021:1395) besteden wij aan de beoordeling van de effecten van geluid, slagschaduw en externe veiligheid in dit plan bijzondere aandacht.

[2] https://www.nwea.nl/wp-content/uploads/2020/11/20201103-Gedragscode-WoL-opgemaakt-FINAL.pdf

	75% is zelfs mogelijk, maar sterk afhankelijk van draagkracht, risicobereidheid en wensen van de omgeving. Statkraft neemt als uitgangspunt dat de lokale betrokkenheid vanaf het begin van de ontwikkeling leidend is, en helder zal maken welk percentage verantwoord haalbaar is.
Coöperatieve ontwikkeling	
Donkergroen	Statkraft organiseert de samenwerking met een lokale burger coöperatie die vanaf het begin van het ontwikkeltraject betrokken wordt. Daarom is Statkraft al sinds februari 2021 in gesprek met de coöperatieve initiatiefnemers Duurzaam Heerlen en De Omslag. Statkraft zal ervoor zorgen dat de omwonenden hun stem kunnen laten horen en dat kan via de bestaande coöperaties of via een nieuwe coöperatie. Belangrijk is dat de coöperatie die het project mede ontwikkelt een voldoende mate van gedragenheid bij de inwoners heeft.
Financiële uitvoerbaarheid	
Donkergroen	Statkraft kan 100% van het vermogen inbrengen waardoor bankfinanciering niet noodzakelijk is. Daarnaast kunnen we een vorm van garantie ter hoogte van de leges aan het begin van het ontwikkeltraject regelen. Statkraft kan het windpark zekerheid van inkomsten bieden, middels een Power purchase agreement (PPA).
Geen grondspeculatie	
Donkergroen	Statkraft werkt met het principe van de gesocialiseerde grondvergoeding waarbij alle grondeigenaren en inwoners binnen 5 keer de rotordiameter van een windturbine profijt van het windpark zou kunnen hebben. De verdeelsleutel wordt door de hen zelf bepaald voordat de omgevingstafel bijeenkomt.
Uitvoerbaarheid	
Donkergroen	Grondeigenaren: Statkraft heeft zicht op een viertal gebieden waar ruimte beschikbaar is voor een potentiële windturbine. Twee gebieden zijn gelegen op een beschikbare ontwikkellocatie op de grond van de gemeente en het grensoverschrijdende bedrijventerrein. Voor een derde gebied heeft Statkraft een getekende intentieverklaring van een grondeigenaar hebben kunnen bemachtigen en heeft het RVB een positieve reactie afgegeven. Voor het vierde gebied lopen momenteel gesprekken. De huurders van het pand hebben een eerste positieve reactie afgegeven. Netaansluiting: Tot op heden is voldoende capaciteit op het station Terwinselen beschikbaar. De investeringsplannen van Enexis laten zien dat er een capaciteitsuitbreiding tussen 2023-2025 gepland staat om mogelijke congestieproblemen op te lossen.
Goede ruimtelijke Ordening	
Donkergroen	Haalbaar plan met zicht op realisatie: Uit de verdiepende ruimtelijke en milieutechnische analyse zien we ontwikkkelmogelijkheden voor windenergie in de deelgebieden 1 en 4 . Binnen het geïdentificeerde ontwikkelgebied bestaat ruimte voor het ontwikkelen van een windpark met 3 tot 4 windturbines, waarbij voldaan kan worden aan de Nederlandse (lokale) wet- en regelgeving. Wel zijn er punten van aandacht en dient een aantal aspecten nader onderzocht te worden. Het aanvullend onderzoek moet aantonen welke eventuele (mitigerende) maatregelen getroffen moeten worden om aan de normen

	te kunnen voldoen. Daarnaast wil Statfraft in een latere fase in samenspraak met de omgeving nader verkennen welke onderzoeken, opstellingsvarianten en maatregelen getroffen kunnen worden om het plan voor alle stakeholders, zowel in Nederland als Duitsland, zo acceptabel mogelijk te maken. De ruimtelijke en milieutechnische analyse laat zien dat hiervoor ruimte is.
Landschap niveau 1: samenhangend regionaal totaalconcept. Ambitie = het versterken van een regionaal beeld/karakteristiek waar de opwekking van windenergie aan bijdraagt.	
Donkergroen	Gelet op de bestaande situatie en de (on-) mogelijkheden om nieuwe windturbines te ontwikkelen, lijkt het concept 'zwerm van clusters' het best passend en ook praktisch uitvoerbaar. Dit concept versterkt het huidige beeld van min of meer losse, zelfstandige clusteropstellingen met elk hun eigen kenmerken(qua aantal, interne ordening, turbinetype en -dimensies). Dit concept biedt ruimte om binnen de zoekgebieden en binnen de kansrijke plekken binnen de zoekgebieden 1 en 4 een nieuwe opstelling van enkele turbines toe te voegen, waarbij de al bestaande clusters / opstellingen worden gerespecteerd én waarbij deze hun eigen proces van sanering of opschaling kunnen doorlopen, zonder directe onderlinge afhankelijkheid. Dit concept markeert de grens van Nationaal Landschap Zuid-Limburg (langs de A76) nadrukkelijker dan nu het geval is.
Landschap niveau 2: opstelling windturbines. Ambitie = leesbare lijnopstellingen, visuele rust en ritmische continuïteit.	
Donkergroen	Binnen het concept 'zwerm van clusters' en gelet op de belemmeringen is er zowel bij turbines met een ashoogte en rotordiameter van 130 meter en 160 meter binnen de kansrijke plekken ruimte voor een vrije opstelling van 4 turbines of voor meer gelijkmatige opstellingen van 3 + 1 turbines. De vrije opstelling lijkt het meest passend binnen de huidige context van een vrij willekeurige, clustergewijze verspreiding van al aanwezige windturbines in de omgeving.
Landschap niveau 3: windturbinespecificaties. Ambitie = een terughoudende vormgeving van de turbines en eenheid binnen de lijnopstellingen.	
Donkergroen	Binnen de opstelling wordt één type turbine voorgesteld (dus 3 of 4 gelijke turbines), om de eenheid van de totale opstelling te benadrukken. De turbines zijn eenduidig van maatvoering en in hun verhouding tussen ashoogte en rotordiameter (min of meer gelijk). De turbines zijn ook gelijk qua kleurstelling. De kansrijke plekken waarbinnen de turbines opgesteld kunnen worden liggen min of meer op gelijke hoogte (170 - 180 meter boven NAP). De definitieve hoogteligging wordt in de definitieve planfase nader uitgewerkt.
Landschap niveau 4: ambitie = zorgvuldige inpassing van de windturbines in de omgeving met oog voor detail en ruimte.	
Donkergroen	De inrichting van de standplaatsen van de turbines zal sober en eenduidig zijn. Randvoorzieningen voor de aansluiting op het elektriciteitsnet en voor de beveiliging worden ingetogen vormgegeven. Ook dit niveau wordt in de definitieve planfase nog nader uitgewerkt. De provincie Limburg biedt hiervoor goede handvatten (zie Handvat Kernkwaliteiten Nationaal Landschap Zuid-

	Limburg). De leidende beginselen L4 (benadrukken hogere delen van plateaus) en L6 (herstel van landschapselementen) en L6 zijn het meest van toepassing.

Afbeelding 3D visualisatie vanuit Avantisallee

Afbeelding 3D visualisatie A76, Heerlen

Inhoudsopgave

1. Inleiding 2
2. Omgevingsparticipatie 3
2.1 Stakeholder- en thema-analyse 3
2.2 Communicatie- en participatie met de omgeving 9
2.3 Extra aandacht voor grensoverschrijdende aspecten 16
3. Financiën 17
3.1 Profijtplan/Maatschappelijke baten vloeien maximaal terug naar gemeenschap 17
3.2. Lokaal eigendom 20
3.3. Coöperatieve ontwikkeling 22
3.4. Financiële uitvoerbaarheid 23
3.5. Geen grondspeculatie 23
3.6. Uitvoerbaarheid 24
4. Ruimtelijke inpassing 27
4.1 Landschap niveau 1: Samenhangend regionaal concept 35
4.2 Landschap niveau 2: opstelling windturbines 35
4.3 Landschap niveau 3: windturbinespecificaties 36
4.4 Landschap niveau 4: zorgvuldige inpassing van de windturbines in de omgeving met oog voor detail en ruimte 37

Bijlagen:

1 Methodiek stakeholder- en thema-analyse
2 Krachtenveldanalyse en Participatieplan
3 Communicatiemiddelen matrix
4 Extra aandacht voor grensoverschrijdende aspecten
5 Mogelijke participatie-instrumenten voor de Duitse omgeving
6 Haalbaarheidsonderzoek ruimtelijke inpassing v2.0
7 Eindconcept quickscan landschap Parkstad Zuid dd 24-07-21
8 Overzicht persoonlijke gesprekken en enquête
9 Mail projectorgansiatie Terugkoppeling gezamenlijk afstemmingsoverleg
10 Intentieverklaring [redacted]
11 Intentieverklaring [redacted]

1. Inleiding

De gemeenten Heerlen, Simpelveld en Kerkrade hebben op 22 februari 2021 de markuitvraag Parkstad Zuid gepubliceerd. Met deze marktuitvraag nodigen zij initiatiefnemers uit om een projectplan voor het ontwikkelen van windenergie in de regio Parkstad op te stellen. De samenwerkende gemeenten hebben in een beoordelingskader randvoorwaarden en ambities beschreven. De marktuitvraag sluit goed aan op de werkwijze van Statkraft, daarom heeft Statkraft zich als initiatiefnemer bij de gemeenten gemeld. Met dit projectplan beschrijft Statkraft hoe zij een initiatief wil ontwikkelen dat voldoet aan uw randvoorwaarden en ambities.

In de inhoudelijke hoofdstukken (hoofstukken 2 t/m 4) beschrijven wij hoe wij de ambities willen bereiken en vatten wij de uitgevoerde onderzoeken over landschap en naar potentieel beschikbare fysieke ruimte samen. Vervolgens geven we hier een toelichting op. De volledige onderzoeken over landschap en naar potentieel beschikbare fysieke ruimte zijn als bijlagen aan het projectplan toegevoegd.

Voor de indeling en opbouw van het projectplan hebben wij aansluiting gezocht bij uw beoordelingskader.
Om die reden bespreken wij pas in hoofdstuk 4 de ruimtelijke inpassing. Wellicht was het logischer geweest om dit hoofdstuk eerder te plaatsen, temeer omdat de beschikbare fysiek ruimte een belangrijke factor is die de mogelijkheden voor daadwerkelijke plaatsing van windturbines bepaalt.

2. Omgevingsparticipatie

Statkraft streeft een zo effectief mogelijke benadering van stakeholders na. Ze wil de stakeholders in een zo vroeg mogelijk stadium betrekken. Dit met de bedoeling om zo groot mogelijke kansen voor de realisatie van windturbines in de omgeving te creëren. In dit hoofdstuk beschrijven wij hoe we dit bewerkstelligen. Statkraft heeft een duidelijke visie op omgevingsparticipatie en kan putten uit ervaringen met andere projecten. Er zijn verschillende vormen en uitvoeringen denkbaar. Statkraft is van mening dat de meest effectieve vorm van omgevingsparticipatie wordt bereikt wanneer de omgeving invloed heeft op vorm en inhoud. Daarom heeft Statkraft nog niet alle aspecten van omgevingsparticipatie volledig vastgelegd en zijn nog niet alle details uitgewerkt. In dit hoofdstuk en in een aantal bijlagen beschrijven we welke onderdelen wij bij omgevingsparticipatie onderscheiden. Verder lichten wij toe welke onderdelen we al in gang hebben gezet en welke activiteiten we de komende tijd gaan oppakken. In de periode tussen het inleveren van het conceptplan Parkstad Zuid en het definitieve plan hebben wij niet stilgezeten. We hebben samen met de andere markpartijen intussen al gesprekken gevoerd met de omwonenden en tegelijkertijd hebben we een aantal individuele stakeholders al een-op-een gesproken. Met deze opgehaalde informatie is het plan voor omgevingsparticipatie aangevuld en aangepast waar nodig. Het aangevulde participatieplan, een tweede versie, is als bijlage 2 toegevoegd. Hiermee willen wij u vast een indruk geven. Wel geven wij daarbij uitdrukkelijk aan dat het definitieve participatieplan in samenspraak met de omgeving verder uitgewerkt zal worden. Als Statkraft uitgekozen wordt om in de volgende fase als enige projectontwikkelaar door te gaan met dit project, zullen wij een aantal lokale omgevingsmanagers via Pouderoyen Tonnaer (voormalig bekend als Aelmans Link) inhuren. Volgende twee deskundigen zullen Statkraft in de volgende fase ondersteunen: [redacted], afgelopen 5 jaar Omgevingsmanager bij het waterschap Brabantse Delta en [redacted]

2.1 Stakeholder- en thema-analyse

In de periode tussen indienen van het conceptplan en het presenteren van het finale plan heeft Statkraft de Stakeholder en thema-analyse verder uitgewerkt. De verwachting is dat op hoofdlijnen deze inventarisatie een goed eerste beeld geeft. Het kan zijn dat na de eerste gesprekken aanpassingen gedaan moeten worden, aangezien in gesprekken met de lokale betrokkenen vaak nog andere belangengroepen geïdentificeerd kunnen worden.

Om de omwonenden van het projectgebied niet te veel te belasten is er in dit stadium voor gekozen om in een gezamenlijke aanpak van alle initiatiefnemers, waaronder Statkraft, de omwonenden te benaderen. In goed overleg met de gemeente en andere initiatiefnemers is besproken dat gedurende de tenderfase van het initiatief alle partijen gezamenlijk optrekken, waarbij de gemeente het initiatief neemt.

De stakeholders die wij nu in beeld hebben zijn in Figuur 2 Resultaat stakeholderanalyse weergegeven.. Dit hoofdstuk gaat in op de stakeholderanalyse en de thema-analyse. Het doel van deze analyse is om eerst een helder overzicht te krijgen van stakeholders en daarna belangen in relatie tot het project en (aanverwante) thema's te onderzoeken. Dit zal vervolgens als uitgangspunt dienen voor de communicatie- en procesparticipatie aanpak.

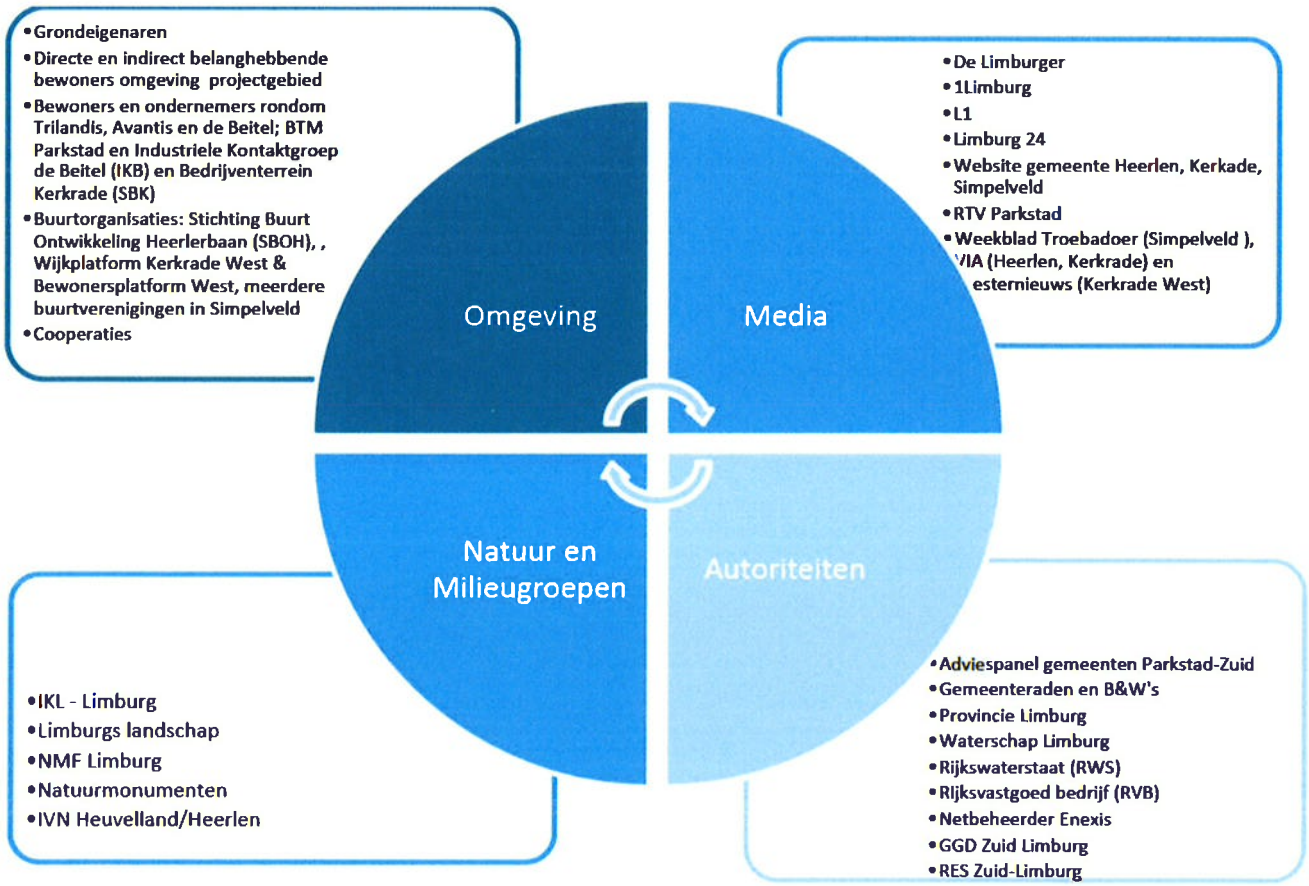
Inventariseren stakeholders: Stakeholderanalyse

Statkraft heeft, volgens de methode die in bijlage 1 is toegelicht, al een stakeholder- (en thema-) analyse gemaakt en deze onderverdeeld naar de volgende doelgroepen:

1. Omgeving
2. Media
3. Autoriteiten
4. Natuur- en milieugroepen

In onderstaande figuur is het resultaat van de stakeholderanalyse samengevat. Dit overzicht is na de eerste gesprekken met de omgeving geactualiseerd.

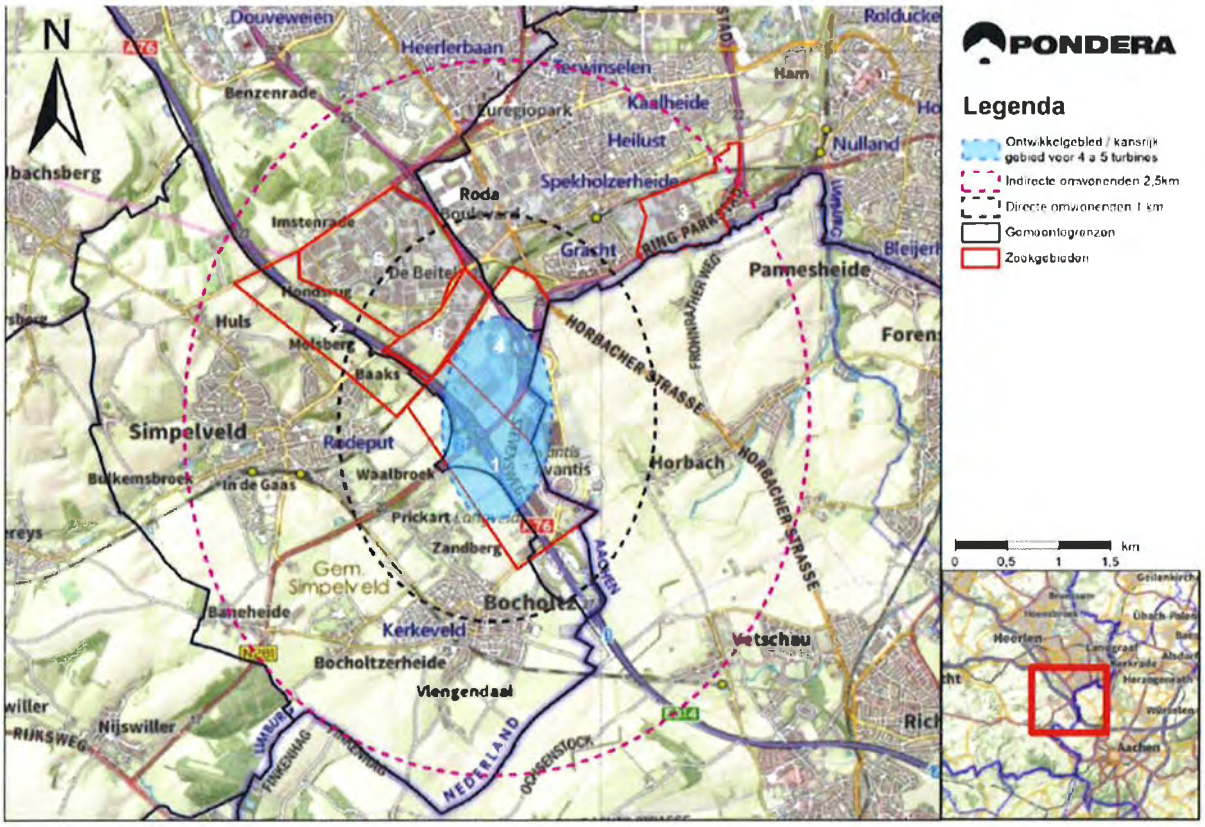
Figuur 2 Resultaat stakeholderanalyse

Directe en indirecte belanghebbenden

In eerste instantie ziet Statkraft alle omwonenden binnen 1 kilometer radius van het ontwikkelgebied als direct belanghebbenden. Daarnaast beschouwen wij alle bewoners binnen 2,5 kilometer radius om het ontwikkelgebied als indirecte belanghebbend (zie figuur 3). Statkraft heeft in een participatieplan, dat als bijlage 2 is toegevoegd, uitgewerkt hoe en in welke fase deze partijen het beste betrokken kunnen worden in het proces.

Figuur 3 Ontwikkelgebied windenergie Parkstad-Zuid

In Figuur 3 Overzicht gevoerde gesprekken is een samenvatting weergegeven van eerste gesprekken en enquêtes met lokale buurtplatformen en omwonenden in Parkstad Zuid. Dit overzicht beschouwen wij als eerste inventarisatie waarmee wij omgevingsparticipatie kunnen opstarten. Gedurende de verdere uitwerking van de initiatiefase en conceptfase zal de tabel worden aangevuld en verrijkt.

Reden waarom we in deze eerste fase tussen het conceptplan en het finale projectplan maar beperkt de omgeving hebben benaderd is tweeledig:

- We hebben met alle initiatiefnemers afgesproken dat we gezamenlijk omgevingsparticipatie vorm geven om te voorkomen dat we met uiteenlopende projectplannen voor verwarring zorgen en meerdere keren bij dezelfde bewoners aankloppen voor hetzelfde doel. Het risico hiervan is dat de bewoners door de bomen het bos niet meer zien en op een later moment afhaken. Bovendien zou de tender niet ten koste van de bewoners moeten gaan, maar er juist voor moeten zorgen dat de bewoners beter betrokken worden in het proces;
- Wij bevinden ons in een competitieve tender, waardoor we voorzichtig moeten omgaan met het verspreiden van gevoelige informatie die door onze concurrenten gebruikt kan worden om daarmee hun plan te verbeteren;

Een samenvatting van het gesprek met de projectorganisatie Parkstad en de andere initiatiefnemers is in de mail van 27 mei 2021 (bijlage 9) opgenomen.

Wel hebben we vanuit Statkraft de afgelopen periode gesprekken gevoerd met een aantal overkoepelende organisaties en bedrijven ([redacted] BTM Parkstad, IKB De Beitel, Natuur en Milieufederatie, Enexis etc.). De projectorganisatie Parkstad houdt de overzicht over alle contacten tussen de initiatiefnemers en de omgeving.

Meer informatie over hoe de geïnventariseerde stakeholders en hun belangen juist in het proces betrokken worden is nader uitgewerkt in het communicatieplan (bijlage 3) en participatieplan (bijlage 2).

Stakeholder strategie: Omgevingstafel
Aan de hand van het stakeholderoverzicht heeft Statkraft een stakeholderstrategie ontwikkeld. De hier gepresenteerde optie voor de omgevingstafel is gebaseerd op de aanname dat Statkraft als enige partij in de Parkstad regio gaat ontwikkelen. Voor het geval dat er meerdere partijen doorgaan, gaan we gezamenlijk met de andere partij en de projectorganisatie Parkstad Zuid het proces aanpassen. Voordat de omgevingstafel opgezet wordt moet de verdeelsleutel voor de gesocialiseerde gebiedsbijdrage vastgesteld worden. Statkraft zal dit proces begeleiden. Zie voor verdere uitleg paragraaf 3.5 Geen grondspeculatie.

Vanuit het beleid en vanuit de omgeving zelf komt duidelijk naar voren dat de Parkstad Zuid bewoners willen meebeslissen over een windpark. Op die manier klinken de lokale voorkeuren duidelijk door in het ontwerp en er wordt gewaarborgd dat de opbrengsten terugvloeien naar de lokale gemeenschap. Uit de eerste stakeholderanalyse blijkt echter ook dat de wensen en verwachtingen uiteenlopen. Zo is er enerzijds een roep om maximale opbrengst te realiseren, anderzijds is er de zorg dat dit ten koste gaat van de flora en fauna in het Limburgse Landschap. Tenslotte wil men natuurlijk ook voorkomen dat een windpark tot burenruzies leidt.

Om deze reden denken we dat een omgevingstafel - waarbij afgevaardigden van verschillende belangen met elkaar tot een gedragen plan voor een windpark komen - goed past bij deze situatie.

Door een omgevingstafel zorgen we ervoor:
- dat er rust en ruimte is om na te denken over de te maken keuzes, hier onderling (tussen de belanghebbenden) van gedachten over kan worden gewisseld en er in goed overleg consensus kan worden bereikt. We verwachten dat het proces ongeveer 1,5 jaar in beslag neemt;
- dat de omgeving een gelijkwaardige gesprekspartner is van Statkraft. We werken samen toe naar oplossingen. De omgevingstafel 'windpark Parkstad Zuid' heeft participatieniveau 'Meebeslissen';
- dat de keuzes die gemaakt worden door de omgeving en Statkraft ook inzichtelijk zijn voor de gemeenteraad en het college.

Het doel is om samen te komen tot een door de omgeving breed gedragen plan. Een goed doorlopen proces zal ook het besluitvormingsproces binnen de gemeenteraden helpen.

Wie zitten er aan tafel?
- De omgevingstafel bestaat uit de vertegenwoordigers van de belangengroepen (zoals de lokale coöperatie, lokale bedrijven, natuurverenigingen en grondeigenaren, gemeente en andere relevante stakeholders binnen Parkstad Zuid). Het is belangrijk dat alle belangen vertegenwoordigd zijn aan de omgevingstafel. Idealiter bestaat een omgevingstafel uit maximaal 20 deelnemers. Van één belangengroep maken maximaal twee afgevaardigden deel uit van de omgevingstafel.
- De rol van de gemeente kan in overleg worden bepaald. We stellen voor dat een projectleider deelneemt aan de omgevingstafel.
- Statkraft kan initiator zijn van de omgevingstafel of deelnemer (dit is mede afhankelijk van de rol die de gemeente op zich wil nemen). In dat geval geeft Statkraft aan binnen welke kaders keuzes kunnen worden gemaakt. Deze kaders zijn opgesteld in dit plan. Binnen deze kaders zit voldoende ruimte om weloverwogen

keuzes te maken samen met de omgeving. Zo kan er bijvoorbeeld gekozen worden voor een optimale bezetting van het aantal windmolens, de exacte locatie van de molens op de aangewezen lijnen of keuzes rondom ecologie.
- Er moet een onafhankelijke voorzitter worden gekozen en een secretaris.

Hoe wordt de omgeving breed betrokken bij deze aanpak?

- Om iedereen (omgeving breed) op de hoogte te brengen van het proces en de mogelijkheid om deel te nemen aan de omgevingstafel, organiseren we een openbare informatiebijeenkomst:
    - Hier wordt aangegeven welke belangenverenigingen er zijn. Inwoners die nog niet georganiseerd zijn kunnen zich bij hen aansluiten.
    - Om lokale bedrijven een forum te bieden streven wij naar het opzetten van een samenwerkingsverband van bedrijven in de nabijheid van het windpark
    - Indien inwoners hun belang nog niet vertegenwoordigd zien bij een van de bestaande organisaties/verenigingen, kunnen zij hun eigen platform oprichten.
- De belangenverenigingen houden contact met hun achterban. En vragen om hun mening. Statkraft faciliteert dit proces door het opstellen van gespreksverslagen die doorgestuurd kunnen worden aan de achterban. En daarnaast kunnen we ondersteunen door bijvoorbeeld het opstellen van een enquête om de voorkeur voor financiële participatiemogelijkheden uit te vragen. Of door het inrichten van ontwerpateliers, waarbij de achterban ook de kans krijgt om hun ideale schets van het gebied te maken. Zie hiervoor ook de bijlage 3 communicatiemiddelen
- Op onze projectwebsite worden updates gegeven over de vorderingen in het proces

Welke onderwerpen komen aan bod?

- Keuze rondom dimensies en type windturbine
- Keuzes rondom rechtsvorm
- Keuzes rondom financiële participatie
- Optimale uitwerking van het plan, de inzet van het aantal windmolens
- Inzicht in de consequenties van de verschillende scenario's
- Koppelkansen met ecologie (bomen en planten), de aanpak van fiets- en wandelpaden
- Keuzes met betrekking tot ruimtelijke inpassing
- Wat de omgevingstafel verder van belang vindt

Hoe ziet het proces eruit?

- We verwachten dat er ongeveer 9 bijeenkomsten nodig zijn van elk 2-3 uur en het traject daardoor ongeveer 1,5 jaar in beslag neemt. Als er meer bijeenkomsten nodig zijn, dan kan een additionele sessie na gezamenlijk besluit ingepland worden.
- Per hoofdthema (financiële participatie, ontwerp, ruimtelijke inpassing en natuur) worden er steeds twee bijeenkomsten gepland. In de eerste bijeenkomst worden de stakeholders geïnformeerd over de door Statkraft opgestelde kaders – de bouwstenen- en is er ruimte voor het uitwisselen van reacties. Indien relevant kan er een gast aan tafel worden uitgenodigd. Vervolgens krijgen de stakeholders de gelegenheid om hun achterban te consulteren. Zoals aangegeven kan Statkraft hierin een ondersteunende rol spelen door bijvoorbeeld het opstellen van een enquête en of door het inrichten van ontwerpateliers. In de daaropvolgende sessie worden de standpunten besproken en werken de belangenvertegenwoordigers toe naar een gezamenlijke oplossing.

	Starters-bijeenkomst (1x bijeen)	Financiele participatie (2x bijeen)	Plaatsing windmolens (2x bijeen)	Ruimtelijke inpassing (2x bijeen)	Eindresultaat & evaluatie (1x bijeen)	Bespreken reactie raad (1x bijeen)
Onderwerp	Doel & dromen	Welke keuzes zijn er? Wat is een eerlijke verdeling?	Opties en varianten toelichten; voorkeursrichting	Knelpunten en oplossingen bespreken	Terugblikken ; zijn alle punten goed opgepakt?	Is het nodig om het plan bij te sturen?
Gast	Onafhankelijk expert in burger-participatietrajecten	Financieel expert	Gemeente natuur en milieu & RO	Gemeente natuur en milieu & RO		Onafhankelijk expert in burger-participatietrajecten
Achterbann	Verslag	Enquête om voorkeur aan te geven en verslag	Verslag en ontwerpateliers voor achterban (max 2)	Feedback mogelijk	Verslag	Verslag

Figuur 4 Voorstel omgevingstafel

Wat gebeurt er met de Omgevingstafel nadat het plan is ingediend?

- De omgevingstafel kan een rol vervullen als toezichthouder op de uitvoeringsorganisatie die invulling geeft aan de gemaakte afspraken. Zoals afspraken omtrent financiële participatie.
- Daarnaast zal Statkraft de omgevingstafel bijeenroepen op de relevante momenten Bijvoorbeeld over de feestelijkheden rondom het in gebruik nemen van het park of de promotie activiteiten rondom het park.

De omgevingstafel zoals hier voorgesteld is gebaseerd op de opzet van het Nederlandsplatform Burgerparticipatie en Overheidsbeleid (NPBO). Zie hiervoor https://www.npbo.nl/wp-content/uploads/2020/06/De-omgevingsraad.pdf. Bij tal van windmolenparken hebben zij een omgevingsraad en tafels op succesvolle wijze ingezet en de opgedane lessen opgetekend.

Ervaringsdeskundigen van het NPBO of van Bureau Burgerberaad kunnen als onafhankelijk adviseurs op relevante momenten betrokken worden bij dit traject.

Figuur 8 Omgevingsadviesgroep Energiegebied Bergentheim

2.2 Communicatie- en participatie met de omgeving

Communicatieplan

Met een windproject kom je aan de leefwereld van mensen. Daarom is zorgvuldige communicatie met een heldere kernboodschap, kaders en verwachtingen één van de belangrijkste randvoorwaarden voor een goed participatietraject. Dat vergt goede keuzes in waar, wanneer en hoe welke boodschap wordt verteld. Deze aspecten komen allemaal samen in het communicatieplan zoals hieronder geformuleerd.

Kernboodschap

De kernboodschap, ook wel communicatieboodschap, die voor het project wordt opgesteld is eenduidig en dient gebruikt te worden in de diverse in te zetten communicatiemiddelen zoals op project website, in presentatiemateriaal, in bewonersbrieven of huis-aan-huisbladen.

In deze kernboodschap komen in ieder geval de volgende aspecten aan bod:

1. Locatie windproject;
2. Uitleg karakteristieken project en invloedsgebied/scopeafbakening zowel in het kader van impact op de leefomgeving als meekoppelkansen;
3. Duidelijkheid en informatie over (participatie)proces: hoe ziet het proces er de komende maanden uit, zowel op gebied van participatie als de ruimtelijke procedure[2] en borging wet- en regelgeving;

[2] De communicatie over de ruimtelijke procedure wordt afgestemd met het bevoegd gezag. In deze belangrijke periode worden zowel de communicatiemiddelen van het bevoegd gezag als Statkraft gebruikt.

4. De mate van invloed die de stakeholder heeft (de trede van de participatieladder) en de kaders waarbinnen geparticipeerd kan worden.

Daarnaast wordt de kernboodschap per stakeholder (zoals de omwonenden of de lokale coöperatie) aangevuld met de (financiële) voordelen die de betrokkenheid bij het project de stakeholder kan bieden:

- Meedenken over de landschappelijke inpassing van het park;
- De mogelijkheid voor alle betrokkenen om financieel te participeren in het windpark;
- Educatieve trajecten en lespakketten voor lokale scholen en verenigingen;
- Lokale werkgelegenheid.
- Goedkoper stroom en/of gratis zonnepanelen in een bepaald gebied

Communicatiedoelen

Heldere afspraken over communicatie dragen bij aan de volgende communicatiedoelstellingen:

1. Duidelijkheid aan betrokkenen waar ze informatie kunnen vinden of met hun vragen terecht kunnen:
    - Informatie en inzicht geven in het project over onder andere technische oplossingen en financiële mogelijkheden;
    - Kweken van begrip voor de nut en noodzaak van het project;
    - Mensen uitnodigen om in gesprek te gaan over meekoppelkansen, zorgen en wensen;
2. Een positief imago van het project en betrokken partijen.

Communicatiemiddelen en strategie

Communicatiemiddelen voor de verschillende onderscheiden stakeholders worden geselecteerd aan de hand van de gemaakte stakeholder- en thema-analyse en het bijbehorende participatieniveau. De koppeling van doelstellingen, doelgroepen/stakeholders en communicatiemiddelen mondt uit in een communicatieplan. Statkraft maakt gebruik van verschillende manieren om omwonenden en andere belanghebbenden te betrekken. Dit kan in de vorm van keukentafelgesprekken, informatiebijeenkomsten of tijdens sessies met de omgevingstafel (bijv. ontwerpsessies, ruimtelijke inpasssing) . Bewezen effectieve middelen bij voorgaande windprojecten zijn bijvoorbeeld werken met referentiebeelden, artists' impressions en/of van een virtual reality platform, oftewel live aanpassingen aan het 3D-ontwerp maken. In bijlage 3 is een zogenaamde (communicatie)middelenmatrix opgenomen.

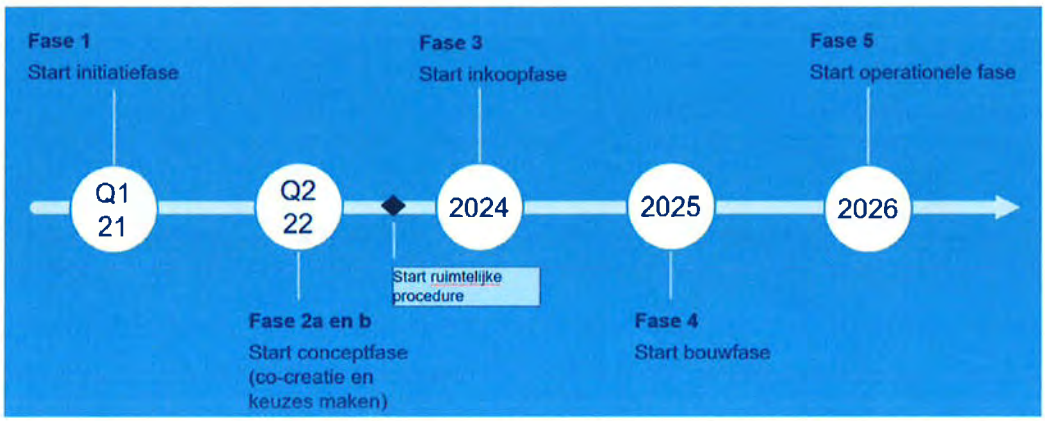
Communicatie in tijden van COVID-19

De huidige COVID19-maatregelen en het online thuiswerken zijn een uitdaging voor ons allemaal. Met name in projecten waarbij participatie noodzakelijk en wenselijk is. Toch streven we ernaar om de participatie binnen projecten zoveel mogelijk doorgang te bieden. Deze e-participatie wordt afhankelijk van het doel van het overleg, de stakeholders die om de digitale tafel zitten en de groepsgrootte in verschillende vormen aangeboden en gefaciliteerd. De geschikte digitale tool wordt op basis hiervan gekozen. Van interactieve online workshops tot digitale afname van interviews. Met de tool Mentimeter kunnen we real time vragen en stellingen voorleggen aan stakeholders om wensen op te halen of meningen te peilen. Uiteindelijk hopen we zo snel mogelijk weer fysieke bijeenkomsten op te kunnen zetten waar we iedereen kunnen verwelkomen.

Procesparticipatie

In de marktuitvraag voor initiatiefnemers is genoemd dat men zo vroeg mogelijk directe belanghebbenden moet betrekken bij de planvorming. Statkraft streeft naar een zorgvuldig proces om de lokale belangen van omwonenden en maatschappelijke organisaties en instanties te betrekken alvorens de planprocedure wordt gestart. Hiermee wordt geprobeerd tegenmoet te komen aan de verschillende belangen, kansen op (financiële) samenwerking te benutten en eventuele overlast en/of negatieve gevolgen te beperken

Figuur 2 Omgevingsmanagement in fasen

Zoals in figuur 5 is weergegeven, heeft het gehele project een doorlooptijd van minimaal 5 jaar en bestaat het project uit vijf fasen. Omgevingsmanagement zal per fase een andere invulling krijgen, omdat de intensiviteit van het omgevingsmanagement per fase verschillend is. Met voorliggend plan wordt inzicht gegeven in de communicatie- en participatie (inclusief activiteiten) per fase zoals gecommuniceerd in de marktuitvraag.

Door de omgeving bij het windproject te betrekken wordt beoogd om tot een lokale en maatschappelijke inbedding van het project te komen waarbij rekening wordt gehouden met de diverse belangen in het gebied. We luisteren en analyseren wat er gezegd wordt, waarom het gezegd wordt en brengen de consequenties met elkaar in kaart om zo goed onderbouwde keuzes te kunnen maken. Keuzes die iedereen kan begrijpen, waar misschien niet iedereen het 100% mee eens zal zijn, maar die uiteindelijk zullen leiden tot een kwalitatief goed plan dat zo breed mogelijk gewaardeerd wordt. Onderstaand treft u de uitgangspunten aan die Statkraft hanteert bij omgevingsmanagement.

Drie uitgangspunten:

1. **Voeren van de dialoog met betrokkenen** om zo de vertrouwensrelatie en de gedragenheid van het project te vergroten middels persoonlijke gesprekken en bijeenkomsten. Betrokkenen krijgen de ruimte om gehoord te worden en echt een inbreng te hebben. Het is uiteraard wel belangrijk dat de kaders waarbinnen geparticipeerd kan worden helder worden gecommuniceerd aan het begin van een persoonlijk gesprek, een bijeenkomst of een co-creatiesessie. De kaders worden vooraf besproken met de stakeholders, eventueel aangescherpt en vastgesteld. Dit vormt een goede basis voor de inhoudelijke gesprekken die daarna plaatsvinden.
2. **Faciliteren van een gelijk kennisniveau** over de energietransitie en over windparken is belangrijk. Door middel van ontwerp- en co-creatiesessies, ondersteund door visualisaties en 3D-ontwerp worden de betrokkenen meegenomen.

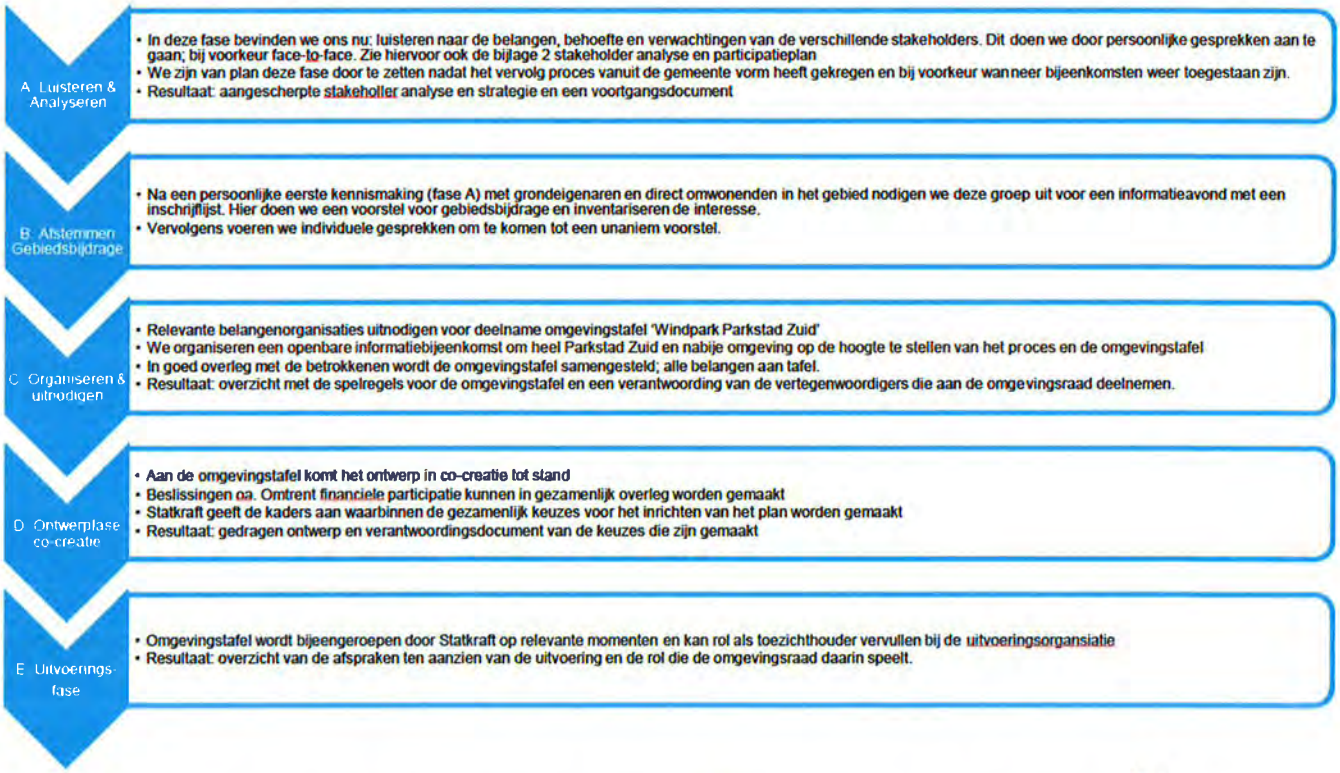
3. **Aansluiten bij belevingswereld en betrokkenheid** van mensen is van groot belang. Een participatietraject is maatwerk en wanneer er gevoeligheden spelen dan dient tijdig te worden bijgestuurd in het participatieplan. Deze gevoeligheden worden in de stakeholder- en thema-analyse geïnventariseerd en zullen gedurende het proces worden aangevuld.

PARTICIPATIE IN FASE 1 en 2: INITIATIEFASE EN CONCEPTFASE

Raadpleging van de omgeving

Zoals eerder aangegeven streeft Statkraft ernaar om directe belanghebbenden zo vroeg mogelijk te betrekken bij de planvorming. Tegelijkertijd moeten we ervoor waken om de omwonenden niet te verwarren door uiteenlopende plannen van verschillende initiatiefnemers. Het concept-projectplan is ingediend op 23 april 2021. Vanaf mei 2021 hebben wij het gesprek met de stakeholders opgestart. Naast diverse een-op-een gesprekken die wij individueel hebben gevoerd zijn er inmiddels ook enkele bijeenkomsten georganiseerd waarbij alle initiatiefnemers en de Parkstad-gemeenten betrokken waren.

Figuur 6 Participatie in fase 1 en 2

De focus ligt nu met name op het **informeren van stakeholders en ophalen van input** ter verrijking van het ontwerp. We zijn vooral benieuwd naar welke lokale wensen en belangen er spelen. Gezamenlijk met de gemeenten en alle andere initiatiefnemers zijn deze eerste raadplegingen opgezet. De gemeente/wethouder heeft de gemeentelijke ambities op het gebied van de energietransitie aan de aanwezige stakeholders toegelicht. De plannen rondom Statkrafts

plannen voor windenergie in Parkstad zijn nog niet concreet besproken met de omgeving. Statkraft heeft tijdens deze eerste bijeenkomsten voornamelijk informatie rondom lokale wensen en zorgen opgehaald.
In samenspraak met de gemeenten wordt besloten of in deze fase begonnen wordt met een (eventueel vrijwillig) Milieueffectrapportage.

In onderstaande figuur is een overzicht van de inmiddels gevoerde gesprekken opgenomen. De belangrijkste inzichten zijn hier te vinden. In bijlage 7 zijn de bevindingen van de gesprekken en bijeenkomsten uitgewerkt. De input van de stakeholders betrekken we bij de verdere uitwerking van het plan. Zoals eerder al omschreven hebben er maar een beperkt aantal gesprekken plaats gevonden door de concurrentiegevoelige situatie.

Figuur 3 Overzicht gevoerde gesprekken

Wanneer	Stakeholder	Inzichten
April 2021	Netwerkbeheerder Enexis *Gesproken met Ellen Bouwmans op 19 April*	In gesprekken met Enexis is bevestigd dat op het station Terwinselen op dit moment een maximale capaciteit van 36,4 MVA beschikkbaar is per klant/aansluiting op 10 kV. De realisatiejaren van het windpark zijn naar huidige verwachting 2025/26. De investeringsplannen van Enexis bevestigen dat er geen schaarste op het netwerk te verwachten is. Rond het jaar 2025 is een uitbreiding van het station gepland.
Mei t/m Juli 2021	Wijksraden en buurtverenigingen en omwonenden samen met alle initiatiefnemers *Meerdere bewonersconsultaties op 17, 18 en 20 mei en een meedenksessie op 30 juni, informatieavond op 8 juni*	Afgelopen 3 maanden (mei, juni, juli) vonden meerdere informatiesessie, bewonersbijeenkomsten en bewonersconsultaties plaats o 17,18 en 20 Mei Bewonerconsultatie met meerdere buurtorganisaties in Simpelveld, Kerkrade en Heerlen o 8 juni Informatiebijeenkomst Parkstad Zuid door projectorganisatie o 30 juni meedenksessie Windenergie Parkstad Zuid met initatiefnemers Uit de analyse van een aantal meedenk- en ophaalsessie blijkt dat de lokale omgeving volgende aspecten belangrijk vindt: - Dat de lokale omgeving goed meegenomen wordt in de informatievoorziening en besluitvorming - Dat er zorgen zijn over slagschaduw, geluid, gezondheid en horizonvervuiling in verband met windturbines. - Dat men wil meeprofiteren, zowel individueel als ook collectief - Een zo groot mogelijke afstand van de turbines naar de woningen - Zorgen over fauna en flora en over waardedaling van huizen werden ook door een aantal omwonenden als zorgpunt geuit - Men wil graag een mix van projecten zowel voor de leefomgeving als ook voor meer duurzame energie uit het omgevingsfonds terugzien - Omwonenden willen graag meedenken over de omgevingsfonds en participatiemogelijkheden

		- Ongeveer de helft van omwonenden is wil graag investeren in een groot wind energieproject. Uit een aantal digitale ophaalsessie kwam naar voren dat vooral de bewoners in Simpelveld zich zorgen maken over de komst van (nog meer) windturbines in aanvulling op degene die er aan de Duitse kant staan. Zij willen vooral betrokken zijn in het proces aan de voorkant. De horizonvervuiling blijft hier een grote aandachtspunt. IKB De Beitel geeft aan dat de lokale bedrijven hun industrieterrein als niet geschikt zien voor windturbines. Zij geloven dat het veel beter past bij grotere bedrijven in Trilandis en Avantis. Ze zijn op dit moment niet actief bezig met duurzaamheid maar willen graag met Statkraft in gesprek over Garanties van Oorsprong en Co2 certificaten. Als onderdeel van de financiële participatie wordt deze optie in de omgevingstafel verder uitgewerkt. Ze willen pas het gesprek voorzetten zodra de winnaar bekend is. Statkraft heeft nu prioriteit gegeven aan de direct omliggende bedrijventerreinen voor de mogelijke windturbine locaties. In de volgende fase komen verdere omwonenden en belanghebbenden aan bod, waaronder SBK (Bedrijventerrein Kerkrade) De buurtorganisaties van de drie gemeenten willen graag in het vervolgtraject betrokken blijven. Zij hebben in een eerste sessie volgende punten benadrukt: - Dat mensen nog niet goed op de hoogte zijn van het windproject. - Een goede mix van communicatiemiddelen moet worden ingezet om zoveel mogelijk mensen te bereiken Oud zeer speelt in Simpelveld over de windturbines in Duitsland en in Kerkrade over de Buitenring
Mei/juni/juli 2021	Energie coöperaties De Omslag, Duurzaam Heerlen, Windunie; *In deze fase gezamenlijk omgevingsparticipatie vorm gegeven*	Constructieve samenwerking ivm omgevingsmanagement in deze fase. Statkraft staat nog steeds open voor een samenwerking met de coöperatieve initiatiefnemers ook als Statkraft als winnende partij naar voren komt. In het verdere proces wordt uitgezocht in hoeverre dit haalbaar is
Mei 2021	Grondeigenaren Grensoverschrijdende bedrijventerrein en Trilandis	Zie samenvatting in 3.6 Uitvoerbaarheid
Mei 2021	BTM Bedrijventerrein en IKB De Beitel *Gesproken met Ralf Steinbusch en Frank Jeuring op 29 juni*	Lokale bedrijven op de Beitel zijn geen voorstanders van windturbines in hun industriegebied. Ze vinden dat ze beter passen in Avantis en Trilandis. Willen graag met de winnaar in gesprek over verduurzaming mogelijkheden voor lokale bedrijven (GvO, CO2)

Juni 2021	[redacted] *Gesprokken met* [redacted] *op 24 juni 2021*	[redacted] zoekt mogelijkheden om te participeren in windparken, op eigen terrein of terrein van derden en samen met derden. Zie Mail in de bijlage 11
Juni 2021	Natuur – en milieufederatie Limburg *Gesprokken met Pim Brueren op 30 juni 2021*	Het algemene standpunt van NMF Limburg is pro- duurzame energie mits het in geschikte gebieden en op een goede manier gebeurd. NMF heeft in 2018 de windmolenvisie voor Limburg gepubliceerd. De visie is vertaald naar een app (TRINL) waar inzicht gewonnen kan worden over NMF's standpunt. In onderstaande afbeeldingen wordt inzichtelijk dat het zoekgebied 1 en 4 deels samenvalt met het voorkeursgebied van NMF. Aan de andere kant is het hele gebied ten westen van de snelweg uitsluitingsgebied voor NMF omdat het binnen het Limburgse Landschap ligt. Ondertussen zit NMF nog wat soepeler in dan wat ze toen in 2018 hebben aangegeven doordat het duurzame energie verhaal in een stroomversnelling terecht is gekomen, zegt Pim. Als ons plan past binnen de windvisie van NMF dan kunnen zij ons helpen om hun achterbaan mee te krijgen. Zij vertegenwoordigen rond 100 natuurorganisatie lokaal. NMF limburg kan ook meehelpen om de juiste soorten bomen en planten te kiezen, als we meer bomen willen planten.
Juni en Juli 2021	Particuliere Grondeigenaren [redacted]	De gronden in ons projectgebied zijn in eigendom van de gemeente, deels in samenspraak met andere overheidsinstanties, verschillende bedrijven en particulieren. De grond is met name in gebruik als industriegebied. De grondeigenaren met die we tot nu toe hebben gesproken staan er positief tegenover om het gesprek over een windturbine op hun grond voort te zetten. Zie samenvatting in 3.6 Uitvoerbaarheid
Juli 2021	GGD Limburg *Gesprokken met Paola Esser op 12 juli*	De GGD graag betrokken wil zijn bij het onderwerp windturbines in Limburg Zuid. Het is nog de vraag in welke hoedanigheid de GGD kan en wil aanhaken tijdens de verdere uitwerking van het plan. Deze vraag wordt nu intern besproken.

Wanneer	Stakeholder	Verwachte interesse samenwerking
Augustus 2021	CEVA Technologies	Positief, Gesprek staat gepland medio augustus
Augustus 2021	WPD	Geïnteresseerd in gesprek
September 2022	[redacted]	Positief
Januari 2022	IVN Heerlen/Heuvelland, IKL Limburg, Landschap Limburg	Aandachtspunten moeten meegenomen worden in projectplan
Januari 2022	Overige grondeigenaren	Positief mits zij voldoende gecompenseerd worden

Figuur 4 Overzicht nog te voeren gesprekken

Een eerste indicatie van het vervolgproces is in Bijlage 2 Participatieplan te vinden.

2.3 Extra aandacht voor grensoverschrijdende aspecten

Het plangebied ligt op korte afstand van en grenst zelfs deels aan Duits grondgebied. Wij zijn er ons bewust van dat ook stakeholders uit Duitsland betrokken moeten worden bij de ontwikkeling van het windpark. Diverse belanghebbenden (zie bijlage 4) hebben we inmiddels in beeld. We willen de Duitse belanghebbenden actief benaderen en in een zo vroeg mogelijk stadium zo effectief mogelijk informeren en maximaal betrekken bij de planvorming. We organiseren speciaal voor de Duitse belanghebbenden informatiebijeenkomsten. Ook willen we daar waar nodig één-op-één gesprekken plannen. De belanghebbenden van de operationele Duitse windparken willen we ook zo snel mogelijk betrekken bij de ontwikkeling. Statkraft Duitsland ondersteunt hierbij haar Nederlandse collega's van het projectontwikkelingsteam. Voor de volledigheid hebben we een overzicht van mogelijke financiële participatie-instrumenten voor de Duitse omgeving als bijlage 5 toegevoegd. In hoeverre we deze instrumenten willen inzetten moet in de volgende fase en samen met de omgevingstafel besloten worden.

Afbeelding 3D visualisatie Alter Heerler Weg

3. Financiën

In dit hoofdstuk beschrijven we alle financiële aspecten bij de ontwikkeling van het project. Het gaat zowel om keuzes met betrekking tot de rechtsvorm, financiële participatievormen als om de exacte invulling van het windpark.

Afgelopen drie maanden zijn de initiatiefnemer begonnen met omgevingsmanagement, dat wil zeggen het ophalen van lokale bevindingen en informatie. Echter was het niet mogelijk om onderwerpen als financiële participatie al concreet uit te werken omdat Statkraft in competitie zit met andere partijen en alleen gezamenlijke gesprekken konden plaatsvinden. Bovendien is het van belang dat alle keuzes die gemaakt worden rondom financiën en participatie breed geaccepteerd worden. Daarom kiest Statkraft voor het omschrijven van de algemene kaders waarmee ons bedrijf werkt. Alle details worden in de volgende fase gezamenlijk met de burgers/coöperatie uitgewerkt.

3.1 Profijtplan/Maatschappelijke baten vloeien maximaal terug naar gemeenschap

Profijtplan
Statkrafts visie voor waardecreatie houdt in dat de omgeving van de financiële meerwaarde moet kunnen profiteren. Vanaf het begin hebben lokale belanghebbenden medezeggenschap in het ontwikkelproces. Van initiatie tot exploitatie wordt het project en de waarde met de omgeving gedeeld. In onderstaande tabel geven wij inzicht in de verwachte investeringskosten en rendement voor zowel de lokale omgeving als ook Statkraft.

Omgevingsfonds
In de NWEA-gedragscode wordt aanbevolen dat voor windprojecten een lokaal omgevingsfonds wordt opgericht. Zodat de lusten zoveel mogelijk in de omgeving van het initiatief zullen landen. In het omgevingsfonds wordt jaarlijks een bedrag gestort. Statkraft neemt als uitgangspunt dat er minimaal 0,50 € per geproduceerde MWh in het omgevingsfonds wordt gestort wat als maximale richtbedrag in de NWEA-gedragscode vermeld staat. De exacte hoogte van dit bedrag is o.a. afhankelijk van de hoogte van de gesocialiseerde grondvergoeding. Statkraft kan de lokale omgeving ondersteunen in het vormgeven van een fonds. De bestemming van de jaarlijkse bijdrage zal een fysiek en ruimtelijk karakter hebben en wordt in samenspraak met de omgevingstafel gedefinieerd. Verder kan besproken worden wie zitting nemen in het omgevingsfonds en wat de uitgangspunten zijn voor besteding. Vervolgens kan het omgevingsfonds zelfstandig verder.
We zullen meerdere mogelijkheden voorleggen aan de omgevingstafel waar ze zelf een keuze in kunnen maken. De opties die wij voorleggen zijn opgehaald in de meedenksessies door de burgers van Parkstad Zuid (in Bijlage 8 is een samenvatting van de enquête te vinden).
Uitgangspunten zijn:

1. De lokale omgeving vindt het belangrijk dat zowel individueel geprofiteerd kan worden als ook collectief. De omwonenden willen dat de maatregelen uit het omgevingsfonds zowel verbonden zijn aan duurzame energie als ook met leefbaarheid van het gebied.
2. Vergroening omgeving/ meer bomen en natuur: Hierbij valt ook te denken aan het inrichten van een wandelpad bijvoorbeeld langs ecologisch of historisch waardevolle route. Boorden met uitleg over historie en/of natuur kunnen geïnstalleerd worden. Natuur en Milieufederatie Limburg heeft aangeboden om te helpen met het kiezen van inheemse soorten bomen en planten.
3. Compensatie energiekosten: Een meerderheid van de omwonenden heeft aangegeven dat ze graag goedkopere stroom terugzien voor de windturbines. In de omgevingstafel word deze optie nader uitgewerkt.
4. Energieopslag: Buurtaccu, waterstof of anders

5. Educatie: In de enquête werd educatie af en toe genoemd. Vooral in samenhang met energie zoals bijvoorbeeld van Steenkool naar Windenergie, het toegankelijk maken van een windturbine, lespakketten voor kinderen en volwassenen etc
6. Wat minder vaak gekozen hebben omwonenden voor het ondersteunen met het verduurzamen van eigen woning bijvoorbeeld door een adviseur die vrijblijvend advies geeft, collectief isoleren, helpen met afstappen van het gas, warmtepomp etc
7. Voorzieningen op wijkniveau zoals zwembad, buitenspeeltuin, autosharing, meer openbaar vervoer etc.

Zon op dak op bedrijventerreinen

Zon en wind hebben een complementair opwekprofiel. Als de zon niet schijnt, dan waait vaak de wind, en andersom. Daarmee zou een zonne-installatie stroom op dezelfde aansluiting als wind kunnen leveren zonder dat additionele transportcapaciteit nodig is. Op het bedrijventerrein van Trilandis, de Beitel en Avantis zijn nog niet alle daken voorzien van zonnepanelen. Volgens Marc Nelissen, Accountmanager ondernemershuis, Gemeente Heerlen, krijgen alle nieuwe gebouwen die in Trilandis en Avantis gebouwd worden, zonnepanelen op hun daken. We gaan in de volgende fase verder in gesprek met deze bedrijven om een koppeling van de netaansluiting te bespreken. In de volgende fase inventariseren wij de fysieke mogelijkheden voor zon op dak en maken afspraken met de bedrijventerreinen.

Financiële participatiemogelijkheden voor omwonenden

Ons voorstel is dat het recht om te investeren in het eigen vermogen van het project in eerste instantie ligt bij de inwoners van Parkstad Zuid en de lokale bedrijven. In de volgende fase onderzoeken we in hoeverre de bewoners van de gemeente Aken financieel kunnen deelnemen. Een eerste inventarisatie van gebruikelijke instrumenten is in bijlage 5 te vinden. Het idee van Statkraft achter het investeringsrecht is directe betrokkenheid bij en invloed op het initiatief, waarbij men ook kan meeprofiteren. Meer informatie is te vinden in bijlage 2 Financiële participatie en rechtsvormen en onder 3.2 Lokaal eigendom

Indicatief inzicht in Statkrafts boekhouding

Tabel 3.1.1 Indicatief inzicht in Statkrafts boekhouding

		Lokaal	Statkraft
%	Aandeel	75	25
MW	Opgesteld vermogen	18	6
GWh	Jaarlijkse energieproductie (P50)*	52 – 60	18 – 20
kEUR	Globaal investeringsbedrag**	21.060	7.020
%	Benodigd eigen vermogen**	20	100
kEUR	Benodigd eigen vermogen**	4.212	7.020
kEUR	Benodigd vreemd vermogen (projectfinanciering)**	16.848	-
%	Rente op vreemd vermogen**	1	-
kEUR	Inschatting ontwikkelkosten***	1.300	450
kEUR/jaar	Vaste O&M-kosten**	198	66
kEUR/jaar	Variabele O&M-kosten**	395 - 456	137 - 152
kEur/jaar	Omgevingsfonds	26 – 30	9 - 10
Inkomsten			
EUR per MWh	Subsidieniveau 2021**	< 54,3	
kEUR per jaar	Verwachte inkomsten op basis van subsidie	2.800 – 3.200	970 – 1.100
%	Gemiddeld rendement per jaar op eigen vermogen	11%**	< 6 %

* P50 productie van 70-80 GWh voor 4 turbines

** Getallen zijn indicatief en gebaseerd op het eindadvies SDE++ 2021 van het planbureau voor de leefomgeving voor het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

*** gebaseerd op Ecofys Kostenprijsanalyse Wind op Land 2017

3.2. Lokaal eigendom

Investeringsrecht

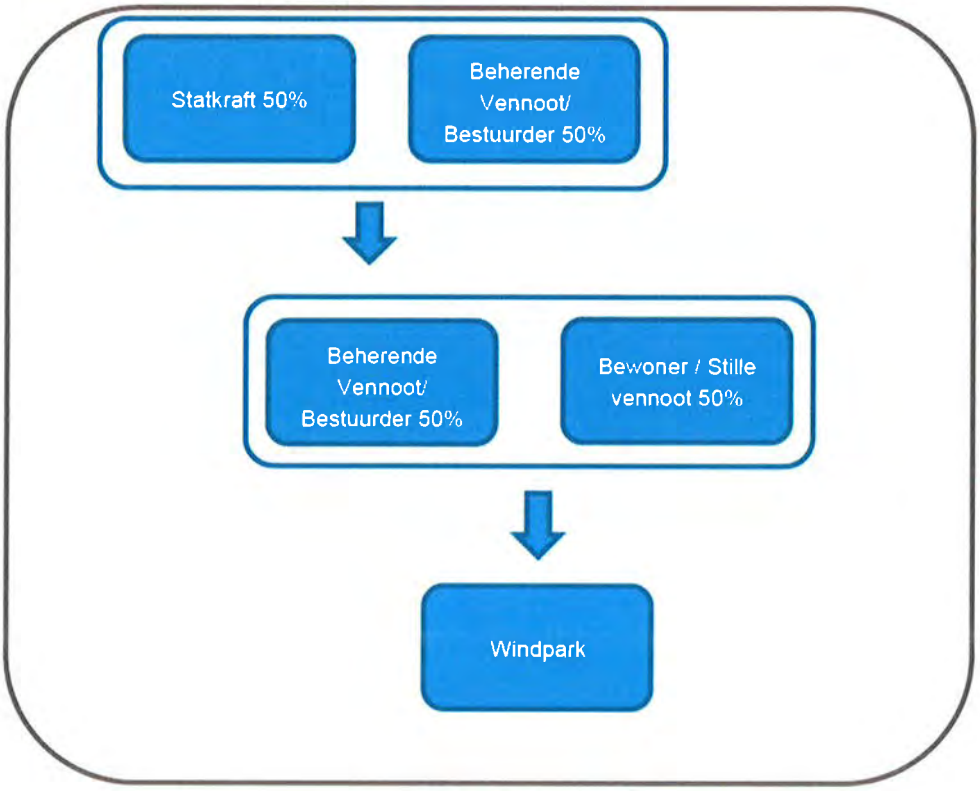
Om draagvlak en acceptatie van duurzame energieprojecten te vergroten zijn de gerealiseerde projecten bij voorkeur voor 100% in eigendom van de lokale omgeving. In het klimaatakkoord is vastgelegd dat zowel burgers als bedrijven daar invulling aan kunnen geven. Ons voorstel is dat het recht om te investeren in het eigen vermogen van het project in eerste instantie ligt bij de inwoners van Parkstad Zuid en de lokale bedrijven. In de volgende fase onderzoeken we in hoeverre de bewoners van de gemeente Aken financieel kunnen deelnemen. De voorkeur van de Parkstad Zuid gemeenten gaat er naar uit dat alle inwoners naar eigen draagkracht in staat worden gesteld mee te investeren in projecten in hun eigen omgeving. Statkraft neemt als uitgangspunt dat het project voor 100% eigendom zal zijn van lokale partijen. Het idee van Statkraft achter het investeringsrecht is directe betrokkenheid bij en invloed op het initiatief, waarbij men ook kan meeprofiteren. Aangezien het zeggenschap betreft vanaf het begin, kleven hier ook ontwikkelrisico's aan. Daar er enerzijds een investering wordt gevraagd en er anderzijds risico wordt gelopen, zal geïnventariseerd moeten worden of er voldoende animo is voor deze vorm van financiële participatie in het project. Statkraft streeft ernaar de risico's van de investering zoveel mogelijk te beperken en omwonenden zo goed mogelijk te informeren over deze mogelijkheid. De exacte toepassing hiervan zal nader worden uitgewerkt in overleg met de omgevingstafel. Als voorwaarde aan de participatie stelt Statkraft dat de participanten voldoende betrokkenheid tonen bij het creëren van maatschappelijke meerwaarde bij het project. Statkraft zal niet de projectontwikkeling na de planontwikkeling verkopen met winst en daarna het percentage 'eigendom van lokale partijen' vaststellen. De lokale gemeenschap is er vanaf het begin bij betrokken en de partijen hebben een voorkeursrecht naar elkaar toe. Statkraft kan - indien gewenst - de lokale omgeving ondersteunen in de keuze om te komen tot gewenste rechtsvorm. Deze rechtsvorm zal invloed hebben op de keuzes die omtrent het investeringsrecht worden gemaakt. Zie bijlage 2 over Financiële participatie en rechstvormen.

Om 100% lokaal eigenaarschap te bereiken, zijn we in gesprek met het [redacted] Het [redacted] heeft het doel om tot 2025 energieneutraal te worden, het liefst door lokale duurzame energie. We zijn op dit moment bezig om een intentieverklaring te tekenen. Door de overstromingen en vakantieperiode is het helaas niet op tijd gelukt om een getekende Letter of Intent aan dit projectplan toe te voegen. In bijlage 11 zijn een e-mail en de intentieverklaring hierover te vinden.

Statkraft kan voor onderhoud en beheer zorgen ook als 100% van het windpark in Limburgse handen terecht komt.

In onderstaande figuur schetsen wij een eerste concept voor een mogelijke organisatiestructuur: In tabel 5 hebben wij samengevat hoe wij het lokaal eigenaarschap zien.

Figuur 5 Concept organisatiestructuur

Tabel 3.2.1 Lokaal eigenaarschap

Statkraft 50% **Bestuur Coöperatie 50%**	**De omgeving als gelijkwaardige partner** Participanten kunnen zich verenigen in een rechtsvorm die vanaf de initiatie tot en met de exploitatie mede-eigenaar wordt in het project. Bijvoorbeeld als energie coöperatie terwijl ook andere vormen van samenwerking denkbaar zijn. Statkraft kan ondersteunen om een passende keuze voor hun situatie te maken. Zowel Statkraft als ook de lokale gemeenschap zijn vanaf begin betrokken bij de ontwikkeling van het energiepark en de partijen hebben bij een eventuele verkoop een voorkeursrecht naar elkaar toe.
Beheerder 50% **Omwoners 50%**	**Lokaal eigenaarschap** Er zal een maximum investeringspercentage vastgesteld worden in het vervolgproces om te borgen dat zo veel mogelijk omwonenden de kans krijgen om mee te investeren. Alle grondeigenaren, bewoners en overige belanghebbenden in een nader te bepalen straal krijgen voorrang. Bewoners en ondernemers op een iets grotere afstand ten opzichte van het projectgebied komen daarna. Voor het resterende gedeelte zal de financiële participatie opengesteld worden voor alle bewoners van de gemeenten Heerlen, Simpelveld en Kerkrade. De stille vennootschap waar bewoners in ons grafiek onder vallen betekent minder risico's omdat ze geen aansprakelijkheid dragen.

Windpark Parkstad Zuid	Statkraft streeft naar 100% lokaal eigenaarschap. Als er vanuit de lokale omgeving niet voldoende ambitie is om het hele windpark over te nemen, dan zou de [redacted] het resterende deel van windpark kunnen overnemen (gesprekken voor Intentieovereenkomst lopen). Statkraft wenst het beheer van het windpark tijdens de exploitatiefase voor een optimaal rendement te verzorgen.

3.3. Coöperatieve ontwikkeling

De omgeving moet een actieve rol hebben bij het ontwikkelen van een windpark. Dit kan zijn in de vorm van een coöperatie. Statkraft heeft veel ervaring met het samenwerken met lokale coöperaties, wij zien dit als een 'win-win' situatie. Als ontwikkelaar van wind- en zonneparken hebben wij de technische expertise, ruime ervaring om efficiënt projecten te realiseren en kunnen als organisatie het financiële risico dragen. Terwijl coöperaties de verbinding met de gemeenschap en kennis van de omgeving hebben. Dus samen staan we sterk!

Statkraft staat nog steeds open voor een samenwerking met de coöperatieve initiatiefnemers ook als Statkraft als winnende partij naar voren komt. In het verdere proces wordt uitgezocht in hoeverre dit haalbaar is. Bij onze opzet voor de procesparticipatie, waarbij een omgevingstafel georganiseerd wordt, is rekening gehouden met de situatie dat er:

- óf nog een coöperatie of andere samenwerkingsvorm vanuit de omgeving tot stand moet komen en aan de omgevingstafel mogelijke vormen besproken kunnen worden; in dit geval geven we ondersteuning aan het opzetten van een nieuwe lokale coöperatie waarbij we mensen in de nabijheid van de windturbines nadrukkelijk uitnodigen.
- óf er een samenwerking met de coöperatieve initiatiefnemer (Duurzaam Heerlen en/of De Omslag) tot stand is gekomen en een vertegenwoordiging deelneemt aan de omgevingstafel.

Indien er nog geen samenwerkingsvorm is gekozen, kan Statkraft een bijdrage leveren door de keuzes waar de omgeving voor staat, inzichtelijk te maken. Statkraft onderscheidt verschillende rechtsvormen en de daaraan gekoppelde financiële participatiemogelijkheden. De voor- en nadelen van elke vorm zal tijdens omgevingstafels aan bod komen. Daarbij nodigen we een onafhankelijk financieel expert uit om de omgevingstafel van deskundig advies te voorzien. Zodat hier door de omgeving een weloverwogen keuze in gemaakt kan worden (zie hoofdstuk 2.2 procesparticipatie).

Ideeën voor de takenverdeling in het samenwerkingsverband met de lokale burgercoöperaties:

Figuur 6 Samenwerking lokale gemeenschap

3.4. Financiële uitvoerbaarheid

Statkraft is de grootste duurzame energieproducent van Europa. Al ruim 125 jaar werken we aan een schonere wereld waarin alle energie wordt opgewekt uit duurzame bronnen, zoals zon en wind. Statkraft kan 100% van het vermogen inbrengen (voor financiële gegevens zie ons jaarrapport 2020 hier). Hierdoor is bankfinanciering niet noodzakelijk en worden er snelle en zekere beslissingen genomen. We garanderen u daardoor dat het proces dat wij opstarten niet strandt door financiële gebreken door bijvoorbeeld dalende subsidies. Wij hebben de financiële middelen om innovaties (o.a. waterstof en batterijen) te onderzoeken en zelf te ontwikkelen n een gedegen omgevingsproces op te tuigen.
Dat betekent ook dat Statkraft kan helpen indien onverhoopt onvoldoende kapitaal vanuit de lokale omgeving beschikbaar wordt gesteld voor de realisatie van het windpark. Dan kan Statkraft het ontbrekende deel onder marktconforme voorwaarden aanvullen.

In het Nederlandse Klimaatakkoord is afgesproken dat de SDE subsidie stopgezet wordt na 2025. Daarmee zal het windpark Parkstad Zuid geen subsidie meer ontvangen en is dus afhankelijk van de fluctuerende elektriciteitsprijs. Statkraft kan het windpark zekerheid van inkomsten bieden, middels een Power purchase agreement (PPA). Een PPA die voor een langjarige vaste elektriciteitsprijs bied, en daarmee voldoende inkomsten te garandeert. Een dergelijk PPA is niet alleen nodig voor de gewenste prijszekerheid, maar ook om bouwfinanciering te krijgen bij banken. In samenspraak met de omgevingstafel wordt deze optie besproken en besloten. In bijlage 10 is de getekende intentieverklaring van Statkraft te vinden

Statkraft zou een vorm van garantie ter hoogte van de leges aan het begin van het ontwikkeltraject aan de Parkstad gemeenten kunnen afgeven.

3.5. Geen grondspeculatie

Gesocialiseerde grondvergoeding
In het beoordelingskader wordt aangegeven dat alleen grondeigenaren binnen 5 keer de rotordiameter de grondvergoeding onderling moeten verdelen. Statkraft vindt dat ook de inwoners binnen deze afstand een bijdrage moeten kunnen ontvangen. Daarnaast hangen de inkomsten voor een grondeigenaar samen met het omgevingsfonds en andere mogelijke benefits voor alle omwonenden. Het ene is niet zonder het andere te beslissen. Daarom denkt Statkraft graag overkoepelend en samen met de omgevingstafel na over de verdeling van alle lusten.

Statkraft en de lokale coöperaties zullen een dialoog voeren met de vertegenwoordigers van de inwoners en de grondeigenaren over de grondvergoeding voordat de omgevingstafel bijeenkomt. Het doel is om te komen tot een unaniem voorstel. Dit gebeurt op zodanige manier dat voor alle betrokkenen een eerlijke vergoeding staat tegenover de geleverde inzet. Waarbij inzet kan bestaan uit:

- het beschikbaar stellen van grond voor bijvoorbeeld windturbines, kraanopstelplaatsen of natuur,
- wonen binnen x meter van het windpark,
- het mee-ontwikkelen van het energiepark door inspanningen voor lokale acceptatie.

Deze dialoog vindt plaatst vóórdat de posities van de windturbines vastgesteld worden. Dit leidt ertoe dat er geen verkeerde stimulansen ontstaan om de lay-out van het windpark op basis van individuele economische belangen te beïnvloeden. Het conceptprojectplan zoals in dit document omschreven is kan als uitgangspunt voor dialoog dienen.

3.6. Uitvoerbaarheid

Ervaring projecten

Al vanaf het begin van deze eeuw zetten wij volop in op windenergie. In de Scandinavische landen en ver daarbuiten hebben we dan ook een sterke reputatie opgebouwd als het gaat om deze energiebron (19 operationele windparken). Ook in Nederland ontwikkelen we sinds 2019 diverse duurzame windprojecten, zoals in de gemeente Bergeijk. Ons Nederlandse team heeft veel ervaring in het samenwerken met lokale coöperaties. Een voorbeeld is ons zonneproject in Apeldoorn waar we samen met de coöperatie deA ontwikkelen. Ook voor buitenlandse aspecten en specifiek voor de omgang met alle Duitse stakeholders hebben we veel ervaring in huis. Onze Duitse collega's in de wind ontwikkeling zijn bekend in de omgeving Aken en ze zullen voor een gedegen omgevingsmanagementproces tijdens de ontwikkel- en bouwfase zorgen (zie hoofdstuk 2.3).

Intentieovereenkomst

In deze fase hebben we nog geen duidelijkheid over de exacte turbinelocaties. Toch hebben we met hulp van de belemmeringenkaart, met oog op landschappelijke inpassing en door eerste gesprekken met een aantal grondeigenaren zicht op een viertal gebieden waar ruimte beschikbaar is voor een potentiële windturbine. In onderstaande tabel zijn de namen, interesse en status van deze grondeigenaren weergegeven. In de volgende fase gaan we door met onze gesprekken en gaan samenwerkingsovereenkomsten met de grondeigenaren tekenen. Zodra een windturbine positie bekend is, volgen gesprekken met de aangrenzende landeigenaren waar overdraai van de windturbine plaatsvindt. Er moeten overeenkomsten gesloten worden waarin de overdraai geregeld wordt.

Tabel 3.6.1 Grondeigenaren

Grondeigenaar	Contact	Ambitie ten opzichte van windenergie
Grensoverschrijdende bedrijventerrein, Avantis	Dhr Marc Nelissen, gemeente Heerlen en Felix De La Haye, Avantis	M. Nelissen: "Avantis GOB zal momenteel geen intentieverklaring afgeven voor het plaatsen van windturbines. Avantis GOB staat er niet negatief tegenover, echter is het zoals eerdere aangegeven aan de partijen om verder te onderzoeken of de betreffende locaties in aanmerking (denk aan bestemming en milieutechnisch/ groen locatie) komen. Zijn die mogelijkheden er dan kan Avantis GOB beoordelen/ bekijken of er gronden worden verkocht ten behoeve van het plaatsen van Windturbinus. Dit zal dan worden voorgelegd aan de directie van Avantis GOB. Het betreft inderdaad de gebieden waar mogelijke turbines zouden kunnen worden geplaatst. Het is aan de geïnteresseerde partijen om aan te geven waar verdere mogelijkheden liggen." ➔ Zie figuur 10. Komt overeen met windturbine locatie 2
Gemeente Heerlen	Via projectteam wind	Positief. Email 22 april 2021: "In de bijlage vindt u een kaart met de beschikbare ontwikkellocaties in eigendom van de gemeente Heerlen op de bedrijventerreinen Avantis en Trilandis. Deze percelen kunnen in het proces dat we nu met elkaar volgen

		worden meegenomen en onderzocht op geschiktheid i.r.t. de andere uitgangspunten." ➔ Zie figuur 10. Komt overeen met windturbine locatie 2 en 4
Rijksvastgoedbedrijf	Via projectteam wind zoals telefonisch afgesproken	Positief. Email 2 maart 2021: "maak vooral een mooi plan en dien deze in bij Parkstad! Wij zullen samen met RWS en gemeente onderzoeken hoe de eventuele rijksgronden een plek kunnen krijgen in de uitvoering. " ➔ Komt overeen met windturbine locatie 1 en 2 in figuur 10
WDP Nederland N.V.	Dhr Willy de Pauw en Mark Wilderom	Geïnteresseerd in gesprek, wordt gepland in Augustus. CEVA technologies huren het pand van WDP. Zij hebben aangegeven de kansen voor windturbines in de nabijheid van het gebouw te willen verkennen. ➔ Komt overeen met windturbine locatie 3 in figuur 10
Medtronic	Rene Meijers, facility manager Medtronic Heerlen Ralph Jacobs, senior regional facility manager Allyn Rieke, NUS consulting	Geïnteresseerd om deel te nemen in gesprekken en mogelijkheden voor verduurzaming te verkennen. In eerste instantie is de verwachting dat er geen ruimte is voor een windturbine op hun grond.
[redacted]	[redacted]	Positief. Intentieverklaring getekend. [redacted] n dat er nog een hele traject volgt om de grondvergoeding vast te stellen. ➔ Komt overeen met windturbine positie locatie 1 in figuur 10
[redacted]		Positief. Getekend met andere partij

Netaansluiting

Binnen Statkraft werken experts met betrekking tot netaansluitingen. Ons collega was in contact met Enexis om een bevestiging van de beschikbare capaciteit op het station Terwinselen op te vragen. Enexis bevestigde dat het station vorig jaar was uitgebreid met aan aantal nieuwe velden. Enexis kan in Terwinselen een maximale capaciteit van 36,4 MVA aanbieden per klant/aansluiting op 10 kV. Deze 36,4 MVA is tevens de grens die per project/klant aangeboden kan worden. De realisatiejaren van het windpark zijn naar huidige verwachting 2025/26. In eerste instantie laten de investeringsplannen van Enexis zien, dat er geen schaarste op het netwerk te verwachten is. Rond het jaar 2025 is een uitbreiding van het station gepland. Blijken er toch congestieproblemen op te treden, dan zijn er nog andere opties die vooral in combinatie mogelijk zijn:

1.1. Wachten op verzwaring van het net

Als er op termijn toch congestieproblemen optreden, dan zal de netbeheerder het net uitbouwen. In het algemeen is windontwikkeling langdurig en kan er op tijd richting de netbeheerder aangekondigd worden dat een bepaalde capaciteit op termijn aangesloten moet worden. In het verleden was de doorlooptijd van het project voldoende om de netcapaciteit uit te breiden en het project aan te sluiten. In de toekomst kunnen er ook andere scenario's ontstaan waarom alternatieve oplossingen mogelijk nodig worden.

1.2. Kiezen voor omvang

Bij een omvangrijke opwek van rond de 60 tot 70MW of hoger in een combinatie van wind en zon is de optie rechtstreeks aan te sluiten TenneT. Het is daarom interessant te kijken naar combinaties van opwekkers (in elkaar nabijheid) op één aansluiting. Het aansluiten op TenneT met een groot vermogen kan ook op een hoger spanningsniveau. Bij een hoger vermogen op een hoger spanningsniveau dan 10kV (bij de DSO) zijn de kabelverliezen over grotere afstanden minder.

1.3. Optimalisatie achter de netaansluiting

Met de bestaande oplossingen uit de markt kan ook gekeken worden naar optimalisaties op de netaansluiting. Het betreft de combinatie van wind en zon, cablepooling, maar ook opslag in diverse vormen zoals batterijen of waterstof. Het leidt ertoe dat de (opstelling) van de totale opwek aan duurzame energie kan toenemen en de capaciteitsvraag op het net verhoudingsgewijs laag kan blijven. Statkraft heeft onlangs twee grootschalige batterij projecten in Ierland gerealiseerd (Link) en is ook in Nederland bezig met het ontwikkelen van een aantal duurzame energieprojecten in combinatie met batterijopslag. Daarnaast heeft Statkraft zich in Noorwegen bij meerdere consortia aangesloten om waterstof verder te ontwikkelen. Bij dit project zullen we daarom zowel de kansen voor waterstof als batterijopslag verder onderzoeken en uitwerken met de brede kennis en ervaring die we binnen Statkraft hebben opgedaan. Hierbij zullen we een directe link met lokale industriële afnemers ook meenemen. :

1.4. Afnemers koppelen

Een andere oplossing is om het windpark direct te koppelen aan een afnemer in de buurt. Een nadere quickscan moet uitwijzen of dit mogelijk is. Wanneer nog geen scan gemaakt is of in de directe omgeving van het te ontwikkelen park in Parkstad Zuid een bedrijf met hoog energieverbruik aanwezig is of gepland wordt is dat een optie om nader te beschouwen. Het direct koppelen van opwek aan afnemer is in alle opzichten een mindere druk op het reguliere net. Eerste gesprekken lopen met bedrijven in Trilandis zoals Medtronic.

Sanering van windpark Parkstad Zuid

De levensduur van windturbines bedraagt circa 25 tot 30 jaar. Statkraft zal na de vergunningsperiode het windpark saneren of in samenspraak met de gemeente het windpark hernieuwen.

4. Ruimtelijke inpassing

In dit hoofdstuk laat Statkraft zien dat haar initiatief kan voldoen aan de uitgangspunten van een "goede ruimtelijke ordening" c.q. "in het belang van de fysieke leefomgeving". Binnen het geïdentificeerde ontwikkelgebied bestaat mogelijk ruimte voor het ontwikkelen van een windpark, waarbij voldaan kan worden aan de Nederlandse wet- en regelgeving.

Nevele-arrest
Na de uitspraak van de RvS op 30 juni jl. over windpark Delfzijl Zuid Uitbreiding/Nevele-arrest (ECLI:NL:RVS:2021:1395) dient de beoordeling van de effecten van geluid, slagschaduw en externe veiligheid bijzondere aandacht te krijgen. De in het Activiteitenbesluit en -regeling opgenomen normen voor geluid, slagschaduw en externe veiligheid van windturbines (hierna: windturbineregels) mogen niet meer zonder meer worden gebruikt als toetsing voor de ruimtelijke aanvaardbaarheid van windparken tot er een planMER is uitgevoerd voor de windturbineregels in het Activiteitenbesluit en -regeling. Dat heeft te maken met een onjuiste vertaling van de Europese SMB-richtlijn in de Nederlandse wetgeving. Voor nieuwe windparken betekent de uitspraak:

1. Wachten tot dat de windturbineregels via een plan-MER-procedure rechtsgelding zijn geworden, of;
2. In te zetten op de mogelijkheid om voor een project eigen normen te stellen die voor dát specifieke project onderbouwd dienen te worden en voorzien moeten zijn van een (1) actuele, (2) deugdelijke, (3) op zichzelf staande, en (4) op de aan de orde zijnde situatie toegesneden motivering.

De staatssecretaris gaf in relatie tot het eerste spoor in een kamerbrief[3] aan uit dat het verrichten van de benodigde onderzoeken, het bieden van inspraak en inwinnen van advies, en het navolgende wetgevingstraject, 1,5 tot 2 jaar in beslag zullen nemen.

Statkraft stelt voor om in samenspraak met de gemeenten te bekijken hoe in deze specifieke situatie om te gaan met de gevolgen van het Nevele-arrest. Hierbij kan Statkraft zich voorstellen dat, vanwege de lange doorlooptijd van het eerste spoor, het wellicht wenselijk is om in te zetten op het tweede spoor waarbij het bevoegd gezag aan de hand van een goede onderbouwing normen vaststelt die specifiek voor het project Parkstad Zuid gelden.

Statkraft wil in een latere fase in samenspraak met de omgeving nader verkennen welke onderzoeken, opstellingsvarianten en maatregelen getroffen kunnen worden om het plan voor alle stakeholders, zowel in Nederland als Duitsland, zo acceptabel mogelijk te maken. De ruimtelijke en milieutechnische analyse laat zien dat hiervoor ruimte is.

Resultaten ruimtelijke en milieutechnische analyse: potentieel ontwikkelgebied windenergie
Pondera heeft de ruimtelijke en milieutechnische mogelijkheden voor windenergie in het gebied Parkstad-Zuid nader geanalyseerd. Hierbij zijn de aspecten die een belemmering veroorzaken in beeld gebracht en op kaart gezet. Deze analyse is een verdieping van een eerdere analyse die Pondera voor de samenwerkende gemeenten heeft uitgevoerd. De volledige analyse is in bijlage 6 opgenomen. In dit hoofdstuk brengen wij de belangrijkste bevindingen in beeld en zetten we de potentieel geschikte gebieden op kaart. Het resultaat van de analyse is een gebied dat Statkraft ziet als potentieel ontwikkelgebied voor windenergie.

De kansen en belemmeringen voor windenergie hangen samen met technisch-ruimtelijke criteria die deels juridisch zijn vastgelegd. Hierbij valt te denken aan bijvoorbeeld provinciale verordeningen, het handboek risicozonering of de

[3] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/07/06/kamerbrief-over-de-gevolgen-van-de-uitspraak-van-de-raad-van-state-over-de-milieubeoordeling-voor-windturbinenormen

handreiking milieuzonering. In deze fase van het project hebben we vooral gekeken of we verwachten dat we kunnen voldoen aan wet- en regelgeving. In een latere fase onderbouwen wij deze verwachtingen met berekeningen en vervolgonderzoek. Ook kijken we dan samen met de stakeholders hoe het plan maximaal aanvaardbaar voor de omgeving kan worden gerealiseerd.

Door maatwerk kan meer potentiële ruimte ontstaan, bijvoorbeeld ten gunste van landschappelijke inpassing

Parallel aan de ruimtelijke en milieutechnische analyse is een landschapsanalyse uitgevoerd. De vraag daarbij is hoe een toevoeging van windturbines aan het landschap op een verantwoorde manier kan plaatsvinden binnen de ruimtelijke en milieutechnische mogelijkheden. De resultaten van dit hoofdstuk vormen tezamen met het wensbeeld vanuit landschap belangrijke aanknopingspunten voor het ontwikkelen van een inrichtingsplan. De ervaring leert dat wanneer men meerdere perspectieven bij elkaar brengt, met als doel een optimum te bereiken, door maatwerk meer mogelijk kan zijn dan in eerste instantie blijkt uit een analyse gebaseerd op standaarden.

Werken met bandbreedte: windturbinetype 130/130 en windturbinetype160/160

Effecten van windturbines op hun omgeving hangen voor sommige aspecten, zoals bijvoorbeeld afstandseisen tot gebouwen en wegen samen met de turbine-afmetingen, met name de rotordiameter en de ashoogte. Omdat wij nog geen keuze hebben gemaakt in turbinetype is de analyse uitgevoerd voor een bandbreedte van turbines met een ashoogte die ligt tussen de 130 en 160 meter en een rotordiameter die ligt tussen de 130 en 160 meter. De onderkant van de bandbreedte noemen we turbinetype 130/130 en bovenkant van de bandbreedte turbinetype 160/160.

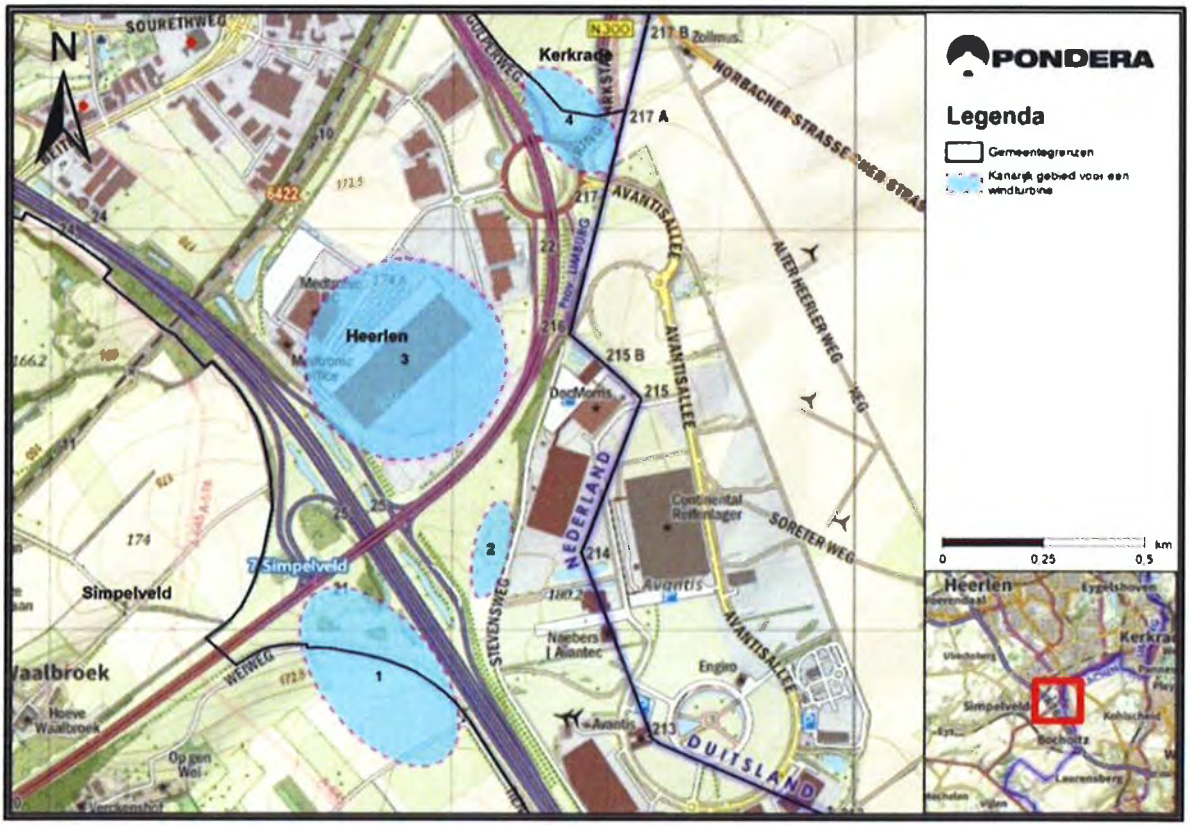
In deze fase van onderzoek werken we met vuistregels van effectafstanden geluid en slagschaduw

Zoals gezegd hebben we in deze fase van het project nog geen turbine geselecteerd. Ook hebben we nog geen exacte turbineposities bepaald. Dat betekent dat we voor het beschrijven van effecten op de omgeving, zoals geluid en slagschaduw nog geen specifieke berekeningen kunnen maken. Om die reden hebben we als uitgangspunt aangenomen dat vanaf een afstand van 400 meter van een windturbine, ongeachte de grootte van de turbine, al dan niet met mitigatie onaanvaardbare hinder kan worden voorkomen.

Ruimte voor windenergie in de gebieden 1 en 4[4]

Uit de analyse van Pondera blijkt dat vooral in de gebieden 1 en 4 ruimte is voor de ontwikkeling van windenenergie. In bijlage 6 is de volledige analyse opgenomen. Pondera concludeert dat in de overige gebieden niet of nauwelijks (soms slechts één turbine) ruimte is voor de plaatsing van turbines die passen binnen de door Statkraft gekozen bandbreedte. Om die reden is het ontwikkelgebied beperkt tot de gebieden 1 en 4. In het conceptplan hebben we een ontwikkelgebied beschreven. De afgelopen periode is binnen dat ontwikkelgebied verder onderzocht welke kansrijke locaties voor de ontwikkeling van windenergie hierbinnen te onderscheiden zijn. Een tegenvaller is het feit dat de gemeente zeer recent enkele percelen, die in eerste instantie ook geschikt leken voor de ontwikkeling van windenergie, heeft verkocht aan lokale bedrijven. Daardoor zijn diverse kansrijke locaties voor windenergie inmiddels afgevallen. De resterende kansrijke locaties voor windenergie zijn in onderstaande figuur aangegeven.

[4] Zoekgebieden die in uw marktuitvraag zijn genoemd en die door belanghebbenden in het gebied Parkstad-Zuid zijn aangewezen.

Figuur 7 Mogelijke locaties voor de ontwikkeling van windenergie

Binnen de geïdentificeerde ontwikkellocaties bestaat mogelijk ruimte voor het ontwikkelen van in het totaal 3 tot 4 windturbines binnen de gekozen bandbreedte (130/130 tot 160/160). Binnen deze locaties zijn posities te vinden die vrij zijn van zogenaamde harde belemmeringen. In Tabel zijn de algemene bevindingen samengevat.

Tabel 4.1 Overzicht ruimtelijke en milieutechnische bevindingen van de potentiële ontwikkellocaties

Aspect	Bevindingen
Hinder voor de omgeving	Binnen het geïdentificeerde ontwikkelgebied bestaat naar verwachting ruimte voor het ontwikkelen van een windpark. In het haalbaarheidsonderzoek refereren we niet meer naar de normen uit het activiteitenbesluit maar gaan we ervan uit dat òf de landelijke overheid de windturbineregels via een plan-MER-procedure vaststelt òf dat het bevoegd gezag projectspecifieke normen zal vaststellen. Vooralsnog gebruiken we wel de eerder gehanteerde vuistregels voor de afstand tot gevoelige objecten. Mocht de (projectspecifieke) norm strenger zijn dan de norm waarop de vuistregels zijn gebaseerd, betekent dit dat er wellicht meer gemitigeerd moet worden om aan de (projectspecifieke) norm te kunnen voldoen. Voor een Nederlands windpark geldt de Nederlandse norm voor zowel de Nederlandse als de Duitse gevoelige objecten. Aangezien bekend is dat de Duitse wet- en regelgeving met betrekking tot geluid en slagschaduw anders is,

	zijn we bereid om in een latere fase te overwegen om vanwege het verschil in de normen eventueel specifieke maatregen te nemen om de hinder op de Duitse objecten te beperken tot het niveau dat in Duitsland geaccepteerd wordt.
Externe veiligheid	Binnen het geïdentificeerde ontwikkelgebied bestaat naar verwachting voldoende ruimte voor het ontwikkelen van een windpark. Hierbij gaan we er vooralsnog vanuit dat de nog te bepalen (projectspecifieke) normen voor externe veiligheid geen grotere veiligheidsafstanden voorschrijven dan de tot op heden gehanteerde vuistregels voor het bewaren van afstand tussen (beperkt) kwetsbare objecten en een windturbine.
Ecologie	In het ontwikkelgebied liggen geen NNN- en Natura 2000-gebieden. Wel liggen deze in de omgeving van het ontwikkelgebied. In een latere fase van het project zal ecologisch onderzoek moeten aantonen of de aanleg en exploitatie van het windpark effecten heeft op beschermde soorten of beschermde gebieden. Omdat windparken vrijwel altijd enige mate van aanvaringsslachtoffers onder vogels- en/of vleermuizen veroorzaken is een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming vrijwel altijd benodigd. Mogelijk dat er in een ontheffing of vergunning maatregelen worden voorgeschreven.
Defensie en Luchtvaart	Het ontwikkelgebied ligt niet in een toetszone van een Nederlandse defensieradar. Daarmee vormt dit geen aandachtpunt. Er liggen meerdere vliegvelden in de omgeving van het ontwikkelgebied. Ten aanzien van het Nederlandse vliegveld (Maastricht) zijn er in het ontwikkelgebied geen hoogtebeperkingen waar rekening mee gehouden moet worden. Ook is geen radartoetsing voor burgerluchtvaart vereist. Vliegveld Aken ligt op ongeveer 12 kilometer afstand van het ontwikkelgebied. De Duitse vliegvelden zijn wettelijk niet beschermd tegen effecten van windparken op Nederlandse bodem, echter vanuit internationale afspraken rond veilige luchtvaart (ICAO) vormen deze mogelijke effecten wel een aandachtspunt. De grensoverschrijdende effecten van het windpark op vliegveld Aken zal Statkraft in een latere fase beschrijven. Eveneens op ongeveer 12 kilometer afstand van het ontwikkelgebied ligt de Nato-basis Geilenkirchen. Deze in Duitsland gelegen Nato-basis is wettelijk niet beschermd tegen effecten van het Nederlandse windpark maar vormt wel een aandachtspunt. Het ontwikkelgebied ligt namelijk in een toetsvlak van het vliegveld. Hierbij wordt wel opgemerkt dat direct aan de Duitse zijde van de landsgrens tussen Hornbach en de landsgrens reeds vijf grote moderne windturbines (circa 200 meter tiphoogte) zijn gerealiseerd. Het is daarom niet de verwachting dat nieuwe windturbines die op grotere afstand tot de vliegvelden liggen een grote belemmering zullen vormen voor het veilig functioneren van de luchthavens
Cultuurhistorie/Rijksmonumenten	Binnen en in de directe omgeving van het ontwikkelgebied liggen geen beschermde dorps-en stadsgezichten. Ook liggen er binnen het gebied geen Rijksmonumenten. Wel liggen een aantal Rijksmonumenten op korte afstand. Hierdoor is cultuurhistorie een punt van aandacht bij de verdere ontwikkeling
Archeologie	In het ontwikkelgebied liggen meerdere percelen die een hoge kans op een archeologische vondst kennen. Wellicht dat er in de vervolgfase wanneer een opstelling bekend is archeologisch onderzoek moet worden uitgevoerd.
Straalpaden	Binnen en in de directe omgeving van het ontwikkelgebied zijn meerdere zendmasten en straalpaden aanwezig. Indien plannen voor windturbines op een locatie nader uitgewerkt worden, dient uitgezocht te worden of er daadwerkelijk verstoring van het signaal optreedt.

	Hierbij dient tevens onderzocht te worden of het betreffende straalpad planologisch beschermd is. Overigens blijkt uit ervaring bij eerdere windenergieprojecten dat er mogelijkheden zijn om eventuele verstoring van straalverbindingen door windturbines te voorkomen. Hierdoor zijn straalpaden een punt van aandacht bij de verdere ontwikkeling.

Specifieke aandachtpunten per locatie

Wel zijn er diverse aandachtspunten die nader beschouwd moeten worden en moet uit nader onderzoek blijken onder welke condities deze locaties ontwikkeld kunnen worden. Onderstaand hebben wij de relevante bevinden en aandachtspunten van de aspecten die zijn beschouwd samengevat.

Locatie 1

Locatie 1 bevindt zich ten zuidwesten de kruising van de twee hoofdwegen A76 en de N281, op de grens van de gemeenten Simpelveld en Heerlen. De locatie ligt in het Beschermingsgebied Nationaal Landschap Zuid-Limburg, op de grens met A76. In uw marktuitvraag hebt u aangegeven dat in overleg met de provincie Limburg wordt bezien of eventuele realisatie van windenergie in de twee potentiegebieden die gelegen zijn in het Beschermingsgebied Nationaal Landschap Zuid-Limburg opportuun is en welke wijziging van bestaande beleidskaders dit vraagt. Ook in de bredere context van de Regionale Energie Strategie (RES) Zuid-Limburg wordt een verdiepend landschappelijk onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden voor windenergie in dit gebied. De uitkomsten zijn naar verwachting begin 2022 beschikbaar.

Andere aandachtspunten zijn de contour van de hoofdwegen en een afstandscontour van een buisleiding verder richting het westen. Verder zijn er weinig (harde) belemmeringen aanwezig. Wel liggen er verder richting het zuiden een aantal gevoelige objecten, daar wordt echter voldoende afstand van gehouden.

Locatie 2

Locatie 2 bevindt zich ten oosten van de kruising van de twee hoofdwegen A76 en de N281. Dit gebied is vergelijkbaar met locatie 1, dit gebied kent ook de afstandscontour van beide hoofdwegen. Ook zijn er afstandscontouren van gevoelige objecten aanwezig (vanuit het zuiden) en contouren van panden (uit het zuiden en westen). Op een grotere afstand naar het westen ligt ook de contour voor de bestaande Duitse windparken, hier wordt echter ruim buiten gebleven.

Locatie 2 valt binnen een 'groencompensatie-strook' van het bedrijventerrein Avantis. Deze locatie is specifiek gekozen voor het compenseren van groen/natuur in de regio. Aangezien het plaatsen van een windturbine ten koste gaat van het gecompenseerde groen zal met de gemeente moeten worden overlegd of en onder welke voorwaarden plaatsing van een windturbine in dit gebied mogelijk is.

Locatie 3

Locatie 3 bevindt zich ten noorden de kruising van de twee hoofdwegen A76 en de N281. Deze locatie ligt binnen het bedrijventerrein Trilandis. Op de belemmeringenkaarten is te zien dat dit gebied grotendeels onder belemmeringen valt, met name onder de contour van verschillende bedrijfspanden. Ook kent deze locatie aan de zuidkant de contour van de N281 en ten noorden de contour van een buisleiding. Hierdoor moet er rondom het pand van het bedrijf CEVA Logistics gezocht worden naar een geschikte locatie.

Een optie is het plaatsen van een winturbine op een parkeerplaats aan de noordzijde van CEVA Logistics. Een andere mogelijkheid is een positie zuidkant van het pand, hierbij dient echter voldoende afstand te worden aangehouden tot de N281. Gezien de omvang van het pand van CEVA Logistics, en het grote aantal parkeerplaatsen, kan verwacht worden dat hier een groot aantal personen komen/werken. Hierdoor is het aannemelijk dat deze panden als "kwetsbaar object"

moeten worden beschouwd. In dat geval dient een minimale afstand van circa de tiphoogte van de windturbine tot aan het gebouw te worden aangehouden.
Aanvullende veiligheidsonderzoek moet uitwijzen of een positie op het bedrijventerrein van CEVA Logistics aanvaardbaar is. Dit lijkt overigens alleen uitvoerbaar wanneer CEVA Logistics meedoet in de ontwikkeling van het windpark en de windturbine onderdeel wordt van de inrichting van CEVA Logistics. Dit omdat alleen dan kleinere veiligheidscontouren mogelijk te motiveren zijn.

Locatie 4

Locatie 4 bevindt zich langs een rotonde ten noordoosten van het bedrijventerrein Trilandis. Dit gebied valt binnen de gemeente Heerlen en Kerkrade, en grenst aan de Duitse grens. Uit de belemmeringenkaarten blijkt dat hier zowel afstandscontouren aanwezig zijn van de N-weg en gevoelige objecten in de omgeving.
Gezien de ligging langs de Duitse grens zou hier wiekoverdraai over Duitsland kunnen plaatsvinden. Wanneer wiekoverdraai over Duits grondgebied voorkomen kan worden, door bijvoorbeeld de turbine iets naar het westen of noorden te verplaatsen, is dit een gunstigere positie. Overdraai over een landsgrens leidt tot een complexe procedure en de noodzaak tot het sluiten van internationale contracten. Dit levert bestuurlijk en juridisch een complexere situatie op. De afstand tot de N-weg is ook een aandachtspunt. Wellicht dat een turbinepositie op een kortere afstand van de N-weg mogelijk is. In dat geval treedt wiekoverdraai boven de weg op. Over de aanvaardbaarheid hiervan moet de initiatiefnemer afstemmen met de gemeentelijke en provinciale wegbeheerder(s). De afstand tot gevoelige objecten in de omgeving (ten noordoosten) is van groot belang. Onderzoek naar geluid en slagschaduw moet uitwijzen of turbineposities op minder dan 400 meter van gevoelige objecten kunnen voldoen aan de gestelde normen.

Bescherming van en beperkingen door Duitse objecten en gebieden

Parkstad-Zuid ligt aan de Duitse grens. Het bedrijventerrein Avantis is zelfs een Duits-Nederlands bedrijvenpark op de grens tussen Aken en Heerlen. In het onderzoek naar de mogelijkheden voor windenergie kijken we dan ook uiteraard naar de impact die een toekomstig windpark heeft op Duitsland.

Voor het toepassen van wet- en regelgeving maakt de wetgever onderscheid tussen brongebonden- en gebiedsgebonden-effecten.

Brongebonden-effecten zijn effecten die worden bepaald door de turbine, zoals geluid en slagschaduw. Het type windturbine bepaalt de omvang van de effectafstand. Voor brongebonden-effecten geldt de Nederlands norm. Dus de Nederlandse geluid- en slagschaduwduurnormen gelden ook voor de Duitse gevoelige objecten. In Nederland zijn sinds het Nevele-arrest (zie bladzijde 27) voor windparken de landelijk wettelijk geldende geluid (slagschaduw en externe veiligheids) normen voor gevoelige objecten niet meer bruikbaar voor het toetsen van de ruimtelijke aanvaardbaarheid van windturbines. Een landelijke toetsnorm is pas weer beschikbaar zodra de norm is "be-MERd". De doorlooptijd van dit traject bedraagt 1,5 tot 2 jaar (zie voetnoot 3). Er is ook een mogelijkheid dat het bevoegd gezag projectspecifieke norm4n vaststelt. Deze projectspecifieke normen gelden vervolgens voor zowel de Nederlands als de Duitse gevoelige objecten. Tot op heden gelden voor alle gevoelige objecten eenzelfde hoogte van de geluidsnorm. In Duitsland zijn de wettelijke geluidsnormen afhankelijk van de bestemming/gebruik van de locatie. Statkraft zal in een volgende fase, wanneer geluidberekeningen worden uitgevoerd, onderzoeken of voor de Duitse objecten ook voldaan kan worden aan de Duitse normen.

Gebiedsgebonden-effecten zijn effecten die worden bepaald door de eigenschappen en het beschermingsdoel van een gebied binnen de invloedsfeer van beoogde windpark. Voorbeeld hiervan zijn beschermde natuurgebieden en luchtvaartveiligheid. Toets- en/of effectafstanden, onderzoeksinspanningen en eventuele belemmeringen zijn vastgelegd in wetgeving en regels behorende bij dat gebied. De grensoverschrijdende effecten van een windpark moeten in een (ruimtelijk) plan worden beschreven en dienen in de afweging te worden meegewogen. Waaraan grensoverschrijdende gebiedsgebonden-effecten moeten worden getoetst is niet eenduidig. Zo geldt voor de Duitse beschermde natuurgebieden de Duitse wetgeving maar zijn bijvoorbeeld Duitse vliegvelden wettelijk niet beschermd tegen windparken op Nederlandse bodem. Toch is het altijd belangrijk om te onderzoeken welk effect een ontwikkeling van windenergie op overige functies heeft. Daarom moeten initiatiefnemers ongeacht formele wet- en regelgeving stilstaan bij de mogelijke effecten die ze met het initiatief vooroorzaken. Dit staat los van de vraag wie (of welke land) bevoegd is. Statkraft zal in een later fase alle grensoverschrijdende effecten op beschermede Duitse gebieden beschrijven.

VERVOLG

Het beoogde windpark betreft een park met een opgesteld vermogen van meer dan 5 MW. Voor een windpark met een opgesteld vermogen tussen de 5 en 100 MW is formeel de provincie bevoegd gezag voor de ruimtelijke besluiten en omgevingsvergunning. De provincie Limburg kan haar bevoegdheid delegeren aan één van de gemeenten. Hier moet formeel een besluit over worden genomen door Gedeputeerde Staten van de provincie Limburg.

Voor een windpark bestaande uit meer dan 3 windturbines en een opgesteld vermogen <15 MW is op basis van het besluit-m.e.r. sprake van een m.e.r.-beoordelingsplicht. In dat geval kan in principe met een m.e.r.-beoordeling worden volstaan om te onderzoeken of significante milieugevolgen kunnen worden uitgesloten. Mocht het bevoegde gezag vervolgens oordelen dat significante milieugevolgen niet uitgesloten kunnen worden of wanneer het opgesteld vermogen meer dan 15 MW bedraagt moet een volwaardig m.e.r. voor dit project worden doorlopen. In alle gevallen zal de omgeving actief betrokken worden bij de benodigde werkzaamheden en onderzoeken.

Het verkrijgen van toestemming voor het bouwen exploiteren van een windpark kan plaatsvinden via een omgevingsvergunning met afwijking van het geldende bestemmingsplan of door het wijzigen van het bestemmingsplan. Voor de aanvraag omgevingsvergunning is een zogenoemde 'goede ruimtelijke onderbouwing' nodig die aantoont dat met het realiseren van het windpark sprake is van een goede ruimtelijke ordening.
Zodra de nieuwe omgevingswet (vermoedelijk 1 juli 2022) van kracht is zullen de te volgen procedures enigszins afwijken. Statkraft zal samen met het bevoegd gezag onderzoeken welke procedure dan gevolgd moet worden.

Naast omgevingsvergunning voor de bouw van het windpark zijn (mogelijk) ook andere vergunningen en ontheffingen nodig. In de onderstaande tabel is vooral illustratief een overzicht van vergunningen en ontheffingen opgenomen die (vermoedelijk) noodzakelijk zijn alvorens het park gebouwd en geëxploiteerd mag worden.

Tabel 4.2 Overzicht mogelijke benodigde vergunningen en ontheffingen voor de bouw en exploitatie van een windpark

Overzicht vergunningen windpark				
Nr	**Besluit**	**Wettelijke grondslag**	**Benodigd voor**	**Opmerkingen**
Besluiten				
Provincie				
	Vergunning Wnb	Wet natuurbescherming art. 2.7	Effecten op beschermde natuurgebieden	Wanneer de realisatie en exploitatie van een windpark negatieve effecten heeft op de omvang van de populaties van de soorten en of habitattypen (instandhoudingsdoelen) waarvoor een Natura 2000- gebied is aangewezen, is een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming 2017 (kortweg: 'Wnb') vereist. De bescherming van Natura 2000-gebieden kent externe werking. Dit betekent dat ook projecten buiten Natura 2000-gebieden negatieve effecten op het behalen van de instandhoudingsdoelen (IHD) kunnen hebben
	Ontheffing Wnb	Wet natuurbescherming, hoofdstuk 3	Effecten op beschermde soorten	Voor een windpark zal in ieder geval een ontheffing nodig zijn voor aanvaringsslachtoffers onder beschermde vogels en vleermuizen
Gemeente				Tussen de 5MW en 100MW is GS (provincie) in beginsel bevoegd gezag. De provincie kan deze bevoegdheid echter bij de gemeente neerleggen. Voor het afwijken van het bestemmingsplan zal B&W van de betreffende gemeente een verklaring van geen bedenkingen moeten hebben van de gemeenteraad.
	Omgevingsvergunning bouwen	Wabo art. 2.1 lid 1 onder a	Bouw van windturbines	
	Omgevingsvergunning milieu	Wabo art. 2.1 lid 1 onder e	Oprichting inrichting	Alleen nodig als MER is opgesteld voor het windpark
	Omgevingsvergunning afwijken bestemmingsplan	Wabo art. 2.1 lid 1 onder c juncto art. 2.12 lid 1	Afwijken van vigerende bestemmingsplan	Niet nodig als een bestemmingsplan wordt opgesteld voor het windpark
	Omgevingsvergunning beperkte milieutoets	Wabo art. 2.1 lid 1 onder i	Het verrichten van een activiteit die behoort tot een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen categorie activiteiten die van invloed kunnen zijn op de fysieke leefomgeving	Enkel nodig voor windparken (3 windturbines of meer). Niet nodig als MER is opgesteld voor het windpark
	Omgevingsvergunning werk/werkzaamheden	Wabo art. 2.1 lid 1 onder b	Het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden, in gevallen waarin dat bij een bestemmingsplan, beheersverordening, exploitatieplan of voorbereidingsbesluit is bepaald	Voorbeelden: graafwerkzaamheden in gronden met een archeologische verwachtingswaarde, aanlegwerkzaamheden bij een belangrijke infratructurele verbinding (bijvoorbeeld gasleiding of hoogspanningsverbinding)
RWS nat				
	Waterwetvergunning waterstaatwerk	Waterwet art. 6.5, c	Gebruik maken van een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk of een daartoe behorende beschermingszone door daarin, daarop, daarboven, daarover of daaronder werkzaamheden te verrichten of (bouw)werken te realiseren.	Voorbeelden: Overdraai over vaarwegen of dijken, werkzaamheden in een dijk en/of beschermingszones en gestuurde boringen (parkbekabeling) onder waterstaatwerken door.
RWS droog				
	Wbr-vergunning	Wet beheer Rijkswaterstaatwerken art. 2	Gebruik maken van waterstaatwerk door daarin, daarop, daaronder of daarover werken te maken of te behouden	Overdraai over rijkswegen en bijbehorende zones en gestuurde boringen (parkbekabeling) onder waterstaatwerken door
ProRail				
	Spoorwegwetvergunning	Spoorwegwet art. 19	Werkaamheden verrichten of (bouw)werken plaatsen aan, op, in, onder, boven of naast de hoofdspoorweg,	Voorbeeld: parkkabel tussen windturbines die kruist met een spoorlijn.
Waterschap				
	Watervergunning grondwateronttrekking	Waterwet art. 6.5, b	Grondwateronttrekking (bronbemaling) tijdens de bouw van het windpark	
	Watervergunning waterstaatwerken	Waterwet art. 6.5, c en Keur waterschap	Gebruik maken van een waterstaatswerk in beheer bij waterschap of een daartoe behorende beschermingszone door daarin, daarop, daarboven, daarover of daaronder werkzaamheden te verrichten of (bouw)werken te realiseren.	Voorbeelden: Overdraai over watergangen, dempen van sloten, werkzaamheden in een dijk en/of beschermingszones en gestuurde boringen (parkbekabeling) onder waterstaatwerken door.
Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE)				
	Archeologie			

Landschap

Bureau OVSL[5] heeft een landschappelijke inpassingstudie (quickscan, zie bijlage 7), naar mogelijke opstellingen van moderne windturbines binnen het onderzoeksgebied uitgevoerd. Hiermee kan een zo goed mogelijke landschappelijke inpassing van de windturbines in het landschap worden bewerkstelligd.

4.1 Landschap niveau 1: Samenhangend regionaal concept

Uit de quickscan valt op te maken dat een nieuwe opstelling het beste past binnen het concept van een 'zwerm van clusters'. Directe aansluiting van nieuwe op bestaande windturbines lijkt bijzonder lastig, ook al omdat de zoekgebieden niet direct aansluiten bij de bestaande (Duitse) turbines. Daarnaast is de turbine op de Beitel te klein om een goede samenhang mee aan te gaan. Wat wél kan is de bestaande turbines op Duits grondgebied te beschouwen als meerdere clusters van turbines (in feite twee dichtbijgelegen clusters met grote turbines en een iets verderop gelegen zwerm van middelgrote turbines). Aan die bestaande clusters kunnen nieuwe clusters worden toegevoegd.

Het totaal van clusters (oude en nieuwe samen) markeert het verstedelijkte overgangsgebied van Nederland naar Duitsland, gelegen aan de rand van Nationaal Landschap Zuid-Limburg. Dit gebied is in transitie. De combinatie van een groot internationaal bedrijventerrein, sterke infrastructurele lijnen en al bestaande windturbines en zonnevelden, geeft aanleiding tot een uitbreiding met nieuwe windturbines. Die windturbines symboliseren in feite dat de regio de omslag aan het maken is van fossiele brandstoffen (lees: steenkool, symbool uit het verleden) naar duurzame energieproductie (wind- en zonne-energie, symbolen van de toekomst).

Door de jongste ontwikkelingen zijn er minder grondposities beschikbaar, dan in de technische quickscan waren aangegeven. Er zijn nog vier kansrijke plekken in beeld, drie plekken rond het knooppunt A76 - N281, één plek nabij de rotonde in de N281 (zie de afbeelding hiernaast). Deze plekken vallen binnen de oorspronkelijke zoekgebieden 1 en 4. Het creëren van een 'zuivere kromme' zoals eerder werd gedacht lijkt inmiddels niet langer mogelijk. Er zijn echter nog wel andere opstellingen van 3 tot 4 turbines mogelijk. Deze nieuwe opstellingen zijn in de quickscan nader uitgewerkt, waarbij ook is onderzocht hoe de onderlinge samenhang binnen elke opstelling (en daarmee tussen de vier kansrijke plekken) kan worden versterkt. Dit is per landschap niveau verder uitgewerkt, waarbij de opmerkingen van het deskundigenpanel (d.d. 21 mei 2021) per niveau zijn verwerkt.

4.2 Landschap niveau 2: opstelling windturbines

De keuze om een opstelling los van de al bestaande opstellingen te creëren is een bewuste. De bestaande opstellingen kennen namelijk hun eigen vormentaal (Duitse turbines zijn bijvoorbeeld altijd van rode banden voorzien, Nederlandse niet), maar ook hun eigen exploitatietermijn. Die termijn is al deels verstreken, zeker die van de negen middelgrote turbines ten zuiden van Bocholtz. Het zou onverstandig zijn om nu een concept te ontwikkelen waarbij de Duitse turbines worden beschouwd als een statisch gegeven. Het concept 'zwerm van clusters' is zodanig dat het ook bij het saneren of opschalen van de bestaande turbines in Duitsland overeind blijft en zelfs ook voor die sanering of opschaling als 'Leitmotiv' kan worden gebruikt.

[5] OVSL: Oog voor Schoonheid Landschapsarchitectuur

Het concept 'zwerm van clusters' is in die zin uitbreidbaar als er nieuwe (min of meer belemmeringsvrije) zoekgebieden voor windenergie worden toegevoegd aan de huidige. Aan de Nederlandse kant van de grens lijkt het erop dat die kans zeer gering is, maar wellicht dat er aan de Duitse zijde van de grens meer ontwikkelruimte is. Dit is op dit moment nog niet nader onderzocht.

Nieuwe turbines binnen één of meerdere van de zoekgebieden zullen vanaf grote afstand zichtbaar zijn. Doordat zij echter in de nabijheid van al bestaande turbines worden ontwikkeld, is de impact op het landschap ter plekke beperkt (de eerste turbine springt het meest in het oog, de turbines die daarna volgen minder). Bovendien wordt door toevoeging van nieuwe turbines binnen de zoekgebieden 1 en 4 de grens tussen de twee werelden aan weerszijden van de A76 (zie de quickscan, pagina 10 en 11) versterkt en nadrukkelijker gemarkeerd.

Gelet op de (hoofd-)wegenstructuur, vormt afslag 7 van de A76 (de plek waar de A76 en de N281 elkaar kruisen) zonder meer een belangrijke toegang tot Parkstad en tevens een belangrijke verbinding van Parkstad met de doorgaande snelwegen richting Duitsland én verder Nederland in. Het is voor het snelverkeer de eerste en laatste afslag bij de grens. Drie van de kansrijke plekken liggen direct bij deze afslag, één plek ligt bij de verbindingsrotonde tussen de oostelijke en de westelijke Parkstadring. Deze ligging biedt kansen om beide knooppunten van wegen te versterken tot een entree naar Parkstad. Dat kan op meerdere manieren: door ze te accentueren met verticale elementen in een min of meer vrije opstelling (windturbines als 'landmark'), door één of meer 'poorten' te creëren, waar de wegen A76 en N281 / Parkstadring doorheen lopen of door binnen de kansrijke plekken opnieuw op zoek te gaan naar 'zuivere' opstellingen ('driehoek' of 'lijn'). Dit heeft geleid tot enkele nieuwe scenario's in relatie tot de al bestaande turbines.

De nieuwe scenario's uit de quickscan laten zien dat er meerdere mogelijke opstellingen zijn binnen de vier kansrijke plekken. Het zorgen voor gelijkmatigheid binnen deze opstellingen (en daarmee een grotere herkenbaarheid) kan op meerdere manieren.

Doordat de hoogteligging van de vier kansrijke plekken min of meer gelijk is (170 tot 180 meter + NAP) ontstaat er meer eenheid binnen elke opstelling (los van de aard van die opstelling).

Min of meer vrije opstellingen kunnen langs de belangrijkste wegen worden gedrapeerd en daarmee de entree tot Parkstad markeren. Het streven naar verdere gelijkmatigheid binnen de opstellingen zal voor de waarnemer lang niet altijd herkenbaar zijn. Naast het vrije concept zijn zoals gezegd nog drie andere concepten onderzocht: 'poorten', 'driehoek' en 'lijn'. Het 'vrije' concept lijkt in de huidige context het meest passend.

4.3 Landschap niveau 3: windturbinespecificaties

Door te kiezen voor gelijke turbines (met afwijkende dimensies ten opzichte van de bestaande) ontstaat meer eenheid binnen de opstelling, los van de aard van die opstelling. In de quickscan is uitgegaan van een bandbreedte van turbines met 130 meter ashoogte en 130 meter rotordiameter aan de onderkant en turbines met 160 meter ashoogte en 160 meter rotordiameter aan de bovenkant. Binnen de uitgewerkte scenario's zijn steeds gelijke turbines voorgesteld. De verhouding leidt tot een 1/3 - 1/3 - 1/3 verhouding (deze verhouding betreft respectievelijk de tiplaagte, ashoogte en tiphoogte). Dit leidt tot een rustig en eenduidig totaalbeeld van zowel elke turbine afzonderlijk als de opstelling in zijn geheel. Bovendien is het zo dat grotere rotorbladen rustiger draaien dan kleinere (zij kennen een relatief grote visuele rust).

4.4 Landschap niveau 4: zorgvuldige inpassing van de windturbines in de omgeving met oog voor detail en ruimte

Belangrijk is om bij de nadere uitwerking van de standplaatsen van de turbines eenduidigheid en soberheid na te streven, met name ook wat betreft de randvoorzieningen. Dit punt is afhankelijk van de exacte positionering van de uiteindelijke turbines en wordt in de definitieve planfase nader uitgewerkt. Afhankelijk van die exacte posities kan ook worden onderzocht in hoeverre landschappelijke maatregelen buiten de standplaatsen kunnen bijdragen aan een zorgvuldige inpassing. Te denken valt onder andere aan het versterken van landschapselementen in de omgeving en het versterken of (bege)leiden van zichtlijnen op de nieuwe turbines.

Bij de nadere uitwerking in de definitieve planfase zal gebruik gemaakt worden van het Handvat Kernkwaliteiten Nationaal Landschap Zuid-Limburg. Daarin staan wat genoemd wordt de 'meest leidende beginselen'. Een deel van die beginselen is goed toe te passen binnen de zoekgebieden voor windenergie in de regio Parkstad-Zuid, ook al vallen die zoekgebieden grotendeels buiten het Nationale Landschap.

Meer specifiek zijn in de kansrijke plekken beginsel L4 (benadrukken hogere delen van plateaus) en L6 (herstel van landschapselementen) van toepassing. Afhankelijk van de definitieve windturbineposities kunnen deze beginselen worden vertaald naar concrete inpassingsmaatregelen, zoals het vrij houden van uitzichten en het aanleggen van lanen, graften, heggen en boomgaarden, om zo de zichtbaarheid van de hogere delen te versterken, het historisch cultuurlandschap te versterken, ecologische verbindingen uit te breiden, erosie tegen te gaan en overstromingsrisico's te beperken. Door dit soort elementen te herstellen wordt een meer divers cultuurlandschap gecreëerd met een uitgebreider scala aan landschappelijke belevingen.

Statkraft

Bijlage 1
Concept Methodiek stakeholder- en thema-analyse

Met thema's als vertrekpunt brengt deze methode de belangen en standpunten van stakeholders in beeld. Door zowel uit te gaan van de thema's als van stakeholders, wordt de kans verminderd belangen te vergeten, omdat niet alleen vanuit de kant van de stakeholders wordt gedacht. Bijvoorbeeld bij een thema als natuur en biodiversiteit hebben niet alleen de bewoners van het dorp Simpelveld een belang, maar zijn ook de Natuur en Milieufederatie Limburg, IKL -Limburg (Stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen) en de Provincie Limburg belanghebbend. Zij dragen Biodiversiteit (en het behoud ervan) uit als grondbeginsel voor het typische Limburgse Landschap en dragen zorg voor het Nationaal Landschap. Voor een latere fase in het project, de bouwfase, is bijvoorbeeld het thema bouwverkeer belangrijk. Niet alleen direct aanwonenden hebben hierbij een belang, maar ook stakeholders zoals nooddiensten, busmaatschappijen of aanwonenden van de aanrijroute van het bouwverkeer. Door deze twee te kruisen in een overzicht wordt in kaart gebracht waar de belangen liggen, bij welke fase van het project en kan hierop de communicatie- en participatiestrategie worden bepaald en aangevuld.

De volgende stappen worden in deze methodiek doorlopen:

1. Inventariseren stakeholders
2. Inventariseren thema's.
3. Koppeling van thema's aan stakeholders.
4. Krachtenveld aan belangen en stakeholders:
   a. In kaart brengen van de gebiedsgeschiedenis: oftewel welke onderwerpen zijn er en hoe zitten de stakeholders erin? Zo wordt tevens inzicht verkregen in de mate van invloed een bepaalde stakeholder heeft op (de voortgang) van het project.
   b. In deze stap worden ook eventuele meekoppelkansen geïdentificeerd. Meekoppelkansen zijn kansen die gelijktijdig met het windproject kunnen worden meegenomen als 'win-win'. Deze hebben niet direct te maken hebben met de realisatie van windturbines, maar zijn wel belangrijk voor het gebied)
5. Bepalen welke positie de verschillende stakeholders op de participatieladder krijgen.

In onderstaand kader is de participatieladder in het kort uitgelegd.

De participatieladder in het kort

Op basis van deze analyse kan worden bepaald wie op welke wijze, voor welk onderdeel, wordt betrokken bij het project. Hiervoor hanteren we de verschillende participatieniveaus van de participatieladder, te weten:

- **(mee)beslissen** gezamenlijk besluit m.b.t. (onderdelen) het project. Stakeholders krijgen een bepaalde bevoegdheid in relatie tot het project
- **Consensus**: samen handelen en tot overeenstemming komen.
- **Adviseren**: stakeholder adviseert en levert input voor de voorstellen van de initiatiefnemer. De initiatiefnemer neemt deze zoveel mogelijk mee, maar kan hier ook gemotiveerd van afwijken.
- **Raadplegen**: De initiatiefnemer doet een voorstel en vraagt de stakeholders om een reactie. De initiatiefnemer bepaalt welke reactie en op welke wijze deze wordt meegenomen.
- **Informeren**: eenzijdige communicatie, informeren over status van het project.

Statkraft

De volgende **thema's, onderwerpen en gevoeligheden** zijn tijdens verschillende meedenksessies en enquêtes in de laatste 3 maanden aan het licht gekomen. Hieronder zijn de belangrijkste onderwerpen genoemd. Voor de volledigheid kan bijlage 8 geraadpleegd worden.

- Milieuaspecten zoals geluid, gezondheid en slagschaduw
- Landschappelijke inpassing
- Betrokkenheid van omwonenden bij de verdere planvorming
- Financiële participatie individueel en collectief
- Effect op fauna en flora
- Verlichting en elektrische straling
- Waardedaling woning/bebouwing
- Effect op toeristische aantrekkelijkheid van gebied
- Educatie
- Buurtaccus/ energieopslag
- Verduurzaming van woning
- Particuliere zonnepanelen aanbieden
- Werkgelegenheid scheppen
- Duurzaamheidsambities gemeente
- Hoeveelheid energieopwek van windturbines

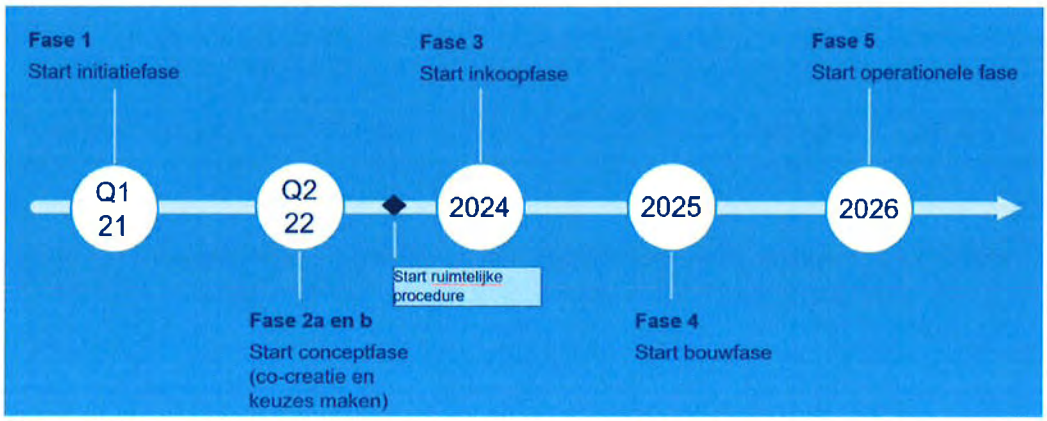
Voorbeeld: Onderwerp Landschappelijke inpassing
In de eerste gesprekken met de omgeving en de grondeigenaren is het schetsontwerp van de huidige zoekgebieden al verrijkt met de input uit de omgeving. Dit blijft naar mate meer suggesties worden geleverd een iteratief proces waarbij bewust nog niet gekozen is om de exacte locaties vast te leggen. Zo is en blijft het een dialoog waaraan de omgeving een steentje kan bijdragen. Uiteraard is dit rekening houdend met de geldende restricties die heersen. Deze worden toegelicht in het hoofdstuk gewijd aan de landschappelijke inpassing.

Voorbeeld: Gevoeligheden in en rondom het gebied
Bij deze thema-analyse komt ook de gebiedsgeschiedenis naar boven of andere gevoeligheden die er in het verleden hebben gespeeld. Een voorbeeld is dat in het gesprek met de buurtcomités in Simpelveld naar voren is gekomen dat bij sommige inwoners het gevoel bestaat dat de windmolens in Duitsland hen overkomen zijn, zonder dat ze daar enige invloed op hebben gehad. Dit is een voorbeeld van omgevingssensitiviteit die belangrijk is en waarmee rekening dient te worden gehouden in de gehele doorlooptijd van voorliggend project.

Bijlage 2 Krachtenveldanalyse en Participatieplan

In de marktuitvraag voor initiatiefnemers is genoemd dat men zo vroeg mogelijk directe belanghebbenden moet betrekken bij de planvorming. Statkraft streeft naar een zorgvuldig proces om de lokale belangen van omwonenden en maatschappelijke organisaties en instanties te betrekken alvorens de planprocedure wordt gestart. De bedoeling hierbij is om zoveel mogelijk tegemoet te komen aan de verschillende belangen, kansen op (financiële) samenwerking te benutten en eventuele overlast en/of negatieve gevolgen te beperken

Figuur 1 Omgevingsmanagement in fasen

Zoals in figuur 1 is weergegeven, heeft het gehele project een doorlooptijd van minimaal 5 jaar en bestaat het project uit vijf fasen. Omgevingsmanagement zal per fase een andere invulling krijgen, omdat de intensiviteit van het omgevingsmanagement per fase verschillend is. Met het voorliggende plan wordt inzicht gegeven in de communicatie- en participatie (inclusief activiteiten) per fase zoals gecommuniceerd in de marktuitvraag.

Door de omgeving bij het windproject te betrekken wordt beoogd om tot een lokale en maatschappelijke inbedding van het project te komen waarbij rekening wordt gehouden met de diverse belangen in het gebied. We luisteren en analyseren wat er gezegd wordt, waarom het gezegd wordt en brengen de consequenties met elkaar in kaart om zo goed onderbouwde keuzes te kunnen maken. Keuzes die iedereen kan begrijpen, waar misschien niet iedereen het 100% mee eens zal zijn, maar die uiteindelijk zullen leiden tot een kwalitatief goed plan dat zo breed mogelijk gewaardeerd wordt. Onderstaand treft u de uitgangspunten aan die Statkraft hanteert bij omgevingsmanagement.

Drie uitgangspunten:

1. **Voeren van de dialoog met betrokkenen** om zo de vertrouwensrelatie en de gedragenheid van het project te vergroten middels persoonlijke gesprekken en bijeenkomsten. Betrokkenen krijgen de ruimte om gehoord te worden en echt een inbreng te hebben. Het is uiteraard wel belangrijk dat de kaders waarbinnen geparticipeerd kan worden helder worden gecommuniceerd aan het begin van een persoonlijk gesprek, een bijeenkomst of een co-creatiesessie. De kaders worden vooraf besproken met de stakeholders, eventueel aangescherpt en vastgesteld. Dit vormt een goede basis voor de inhoudelijke gesprekken die daarna plaatsvinden.

2. **Faciliteren van een gelijk kennisniveau** over de energietransitie en over windparken is belangrijk. Door middel van ontwerp- en co-creatiesessies, ondersteund door visualisaties en 3D-ontwerp worden de betrokkenen meegenomen.
3. **Aansluiten bij belevingswereld en betrokkenheid** van mensen is van groot belang. Een participatietraject is maatwerk en wanneer er gevoeligheden spelen dan dient tijdig te worden bijgestuurd in het participatieplan. Deze gevoeligheden worden in de stakeholder- en thema-analyse geïnventariseerd en zullen gedurende het proces worden aangevuld.

1. PARTICIPATIE IN FASE 1 en 2: INITIATIEFASE EN CONCEPTFASE

In de initiatiefase (die reeds is gestart) wordt door middel van diverse QuickScans en verkennende gesprekken verkend of er belemmerende zaken, knelpunten maar ook kansen zijn voor het ontwikkelen van een windpark in het gebied. De stakeholder- en thema-analyse is hier bijvoorbeeld een uitkomst van. De verdere focus van de participatie in deze fase ligt op het informeren van de verschillende stakeholders.

Een uitgebreide omschrijving van alle reeds gevoerde gesprekken, nog geplande gesprekken en het vervolgproces van fase 1 en 2 is in het Projectplan Parkstad Zuid te vinden.

Excursie projectgebied
Na de kennismaking met een groot deel van de belanghebbenden zal Statkraft een excursie naar een operationeel windpark organiseren. We denken aan een klein en recent gebouwd windpark in Limburg. Deze excursie zullen we gezamenlijk met ons partner Pouderoyen Tonnaer organiseren. Statkraft gelooft namelijk dat een excursie het 'onbekende' - en daardoor zorgen bij de omgeving - weg kan nemen. Onder andere door middel van deze educatieve excursie laten we de stakeholders de impact van windenergie op de omgeving zelf ervaren en kennismaken met de belangrijke aspecten van moderne windturbines. Uiteraard zal Statkraft, indien de situatie rondom COVID-19 dat vereist, een passend (digitaal) alternatief faciliteren.

In onderstaande beschrijving van het vervolgproces geven wij een indicatie van onze minimale opzet voor omgevingsparticipatie. We herkennen dat de komende maanden cruciaal zijn om lokale belangen in kaart te brengen wat tot een aanpassing in onderstaande opzet kan leiden. Het blijft een levend proces waarin continu naar een optimale invulling gezocht wordt.

2. PARTICIPATIE IN FASE 2A: CONCEPTFASE - CO-CREATIE

In de conceptfase wordt de financiële, ruimtelijke en (milieu)technische haalbaarheid van het project in kaart gebracht. Het opstellen van een (eventueel vrijwillig) MER kan hierbij behulpzaam zijn. Het doel bij co-creatie is om tot een conceptontwerp te komen dat samen met de omgeving is ontwikkeld en binnen de kaders van financiële en technische haalbaarheid valt. De participatie valt in twee onderdelen uiteen, te weten de procesparticipatie en de financiële participatie.

Sessies 1 (kick-off) en 2 (ontwerpsessie) met omgevingstafel
Door het inrichten van een omgevingstafel nodigen Statkraft en de lokale coöperatie belanghebbenden uit echt mee te denken over het ontwerp. Bij deze sessies zal gebruik worden gemaakt van diverse ondersteunende middelen zoals referentiebeelden, artists' impressions en/of van een virtual reality platform waarbij live aanpassingen aan het 3D-ontwerp gemaakt kunnen worden. De klankbordgroep heeft hierbij de vrijheid om ter plekke een technisch haalbare opstelling voor het windpark te kiezen.

Indien in de omgevingstafel een bepaalde doelgroep ondervertegenwoordigd is, kan het nodig zijn dat Statkraft en de lokale coöperatie nog aanvullende persoonlijke gesprekken inplannen.

3. PARTICIPATIE IN FASE 2B: CONCEPTFASE – KEUZES MAKEN EN START RUIMTELIJKE PROCEDURE

In de afronding van de conceptfase dienen er keuzes gemaakt te worden. Wanneer een MER is uitgevoerd vormt het hieruit volgende voorkeursalternatief de basis voor het vervolg. Aan de hand van deze keuze wordt een definitief ontwerp gemaakt die in de ruimtelijke onderbouwing/planologische procedure opgenomen zal worden. Bij het opnemen van een ontwerp in de planologische procedure, zal er een design freeze van kracht zijn. Het gepresenteerde ontwerp zal in principe niet meer wijzigen.

Bijeenkomst opties financiële participatie bespreken en design freeze
Tijdens deze bijeenkomst bespreken de lokale coöperatie en Statkraft met de aanwezigen de mogelijkheden tot financiële participatie. Een eerste uitwerking tot op het niveau van de juridische en financiële structuur zal worden toegelicht. Tevens wordt het definitieve ontwerp gepresenteerd dat middels co-creatiesessies met de omgeving tot stand is gekomen en die in de ruimtelijke planologische procedure opgenomen zal worden.

Informatieverstrekking tijdens (start) ruimtelijke procedure:
- Middels (nieuws)brieven worden de omgeving, autoriteiten en omgevingstafel op de hoogte gebracht van het moment van aanvraag omgevingsvergunning
- Tevens worden media en natuur- en milieugroepen geïnformeerd per (nieuws)brief over de maatregelen aangaande de omgevingsvergunning.
- Optioneel wordt, indien er zienswijzen zijn binnengekomen, door de lokale coöperatie & Statkraft een extra informatiemoment ingelast om vragen en/of zienswijzen te beantwoorden

4. PARTICIPATIE IN FASE 3: INKOOPFASE

De inkoopfase start met het opstellen van een *basis of design* en eindigt met een *contract-award*. De basis of design is een technisch document waarin het ontwerp staat omschreven zoals het windpark ingekocht zal worden. Statkraft kan voor de inkoop van het windpark een aanbesteding starten. De verdeling van taken moet echter nog met de lokale coöperatie verder besproken worden. Een voorwaarde die Statkraft stelt aan onderaannemers is dat er met hoge Corporate Social Responsibility-standaarden gewerkt zal worden. De contract award is enkel mogelijk nadat Statkraft een positief investeringsbesluit heeft genomen op het project en zal aandacht vanuit de media krijgen, dus alle stakeholders worden geïnformeerd.

Nieuwsbrief
Deze fase kenmerkt zich vooral door informeren in de vorm van nieuwsbrieven.

5. PARTICIPATIE IN FASE 4: BOUWFASE

De bouwfase begint na contract-award en nadat de grond bouwrijp is. Voordat de bouw aanvangt, zullen er nulmetingen gedaan worden waarin Statkraft en de lokale coöperatie ook vaststelt hoe de percelen na het saneren van het park weer terug geleverd worden.

Werkgelegenheid in de bouwfase
Tijdens de bouw van het park en tijdens de daaropvolgende exploitatie van het park, zal altijd de voorkeur gegeven worden aan lokale bedrijven en waar mogelijk ook mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, om diensten en producten te leveren aan het park. Dit uiteraard onder het voorbehoud van marktconforme condities. Ook voor het onderhoud en beheer zal de voorkeur bij lokale partners liggen,

mede uit oogpunt van energiebesparing. Ook zal een beroep worden gedaan op vrijwilligers voor het geven van rondleidingen. In de komende twee maanden zullen we actief op zoek gaan naar lokale partners/ bedrijven om het mee op te nemen in ons finale projectplan.

Informeren over bouwwerkzaamheden
De omgeving, zoals aanwonenden van de projectlocatie maar ook de aanwonenden van de aanrijroute van bouwmaterialen, worden minimaal per brief geïnformeerd. Hierin zullen ook contactgegevens van contactpersonen van Statkraft en de lokale coöperatie opgenomen worden en de manieren waarop de omgeving en andere professionele partijen Statkraft kunnen bereiken bij vragen of calamiteiten. Als het proces aanleiding geeft om met bepaalde direct belanghebbenden intensiever contact op te nemen, dan zullen wij dit faciliteren middels persoonlijke (telefoon)gesprekken.

6. PARTICIPATIE IN FASE 5: OPERATIONELE FASE

De operationele fase start op het moment dat de bouw afgerond is en de netbeheerder het park aansluit op het daarvoor bestemde onderstation. De operationele fase duurt rond 25 jaar en eindigt op het moment dat het park wordt gesaneerd.

Afstemming en afspraken over onderhoud en beheer
Momenteel is nog niet inzichtelijk of onderhoud en beheer in de operationele fase bij Statkraft ligt of via de lokale coöperatie verzorgd wordt. Statkraft wenst het beheer van het windpark tijdens de exploitatiefase voor een optimaal rendement te verzorgen.

Opening windpark
Feestelijke opening van het windpark (aan het einde van de bouwfase of aan het begin van de operationele fase). Er zal een uitnodiging worden verstuurd aan alle doelgroepen die tot dan toe betrokken zijn geweest bij de totstandkoming van het windpark.

Lespakketten
Onderwijs is een cruciaal onderdeel van de energietransitie en Statkraft streeft er naar educatieve kansen te creëren met haar zon- en windparken, zodat scholieren in de Parkstad regio kunnen leren hoe de schone stroom, nodig voor het tegengaan van klimaatverandering, opgewekt wordt. Dit kan worden gefaciliteerd door het geven van rondleidingen over het park voor bijvoorbeeld leerlingen van groep 8. Bij de opening van het park zullen omwonenden, ambtenaren en scholen een uitnodiging krijgen voor een eerste rondleiding. Hier zullen de uitdagingen van de energietransitie en het belang hiervan worden belicht zodoende jongeren te enthousiasmeren voor de energietransitie.

Lokale werkgelegenheid
Door het ontwikkelen van het windpark ontstaan kansen voor lokale werkgelegenheid. In de volgende fase zal onderzocht worden wat voor expertise nodig is. Er valt de denken aan bijvoorbeeld wegenbouw, lokale omgevingsmanager en mensen die voor het technisch onderhoud van de windturbines verantwoordelijk zijn. Statkraft pleit ervoor om voorrang te geven aan lokale bedrijven.

Statkraft

Tabel 1 inventarisatie krachtenveld van belangen en stakeholders

1. Doelgroep Omgeving

Stakeholder	Thema*	Omschrijving belang	Standpunt	Participatie -niveau
Grondeigenaren **Enkele grondeigenaren gesproken ([redacted])**	Landschappelijke inpassing	Realisatie van een goed ingepast windpark belangrijk	Meewerkend	Consensus
	Hinder (Geluid en slagschaduw)	Overlast reduceren	Meewerkend	
	Goede relatie buurt	Goede afstemming met omgeving	Meewerkend	
	Financiële participatie	Mogelijkheden bespreken om financieel te kunnen participeren	Staan open voor financiële participatie	
Direct belanghebbende bewoners <1000m **Meerdere bewonersconsultaties op 17, 18 en 20 mei en een meedenksessie op 30 juni**	Landschappelijke inpassing	Een windpark dat landschappelijk goed is ingepast, hechten veel waarde op uitzicht vanuit huis	Negatief met ideen voor mitigerende maatregelen	Informeren Adviseren
	Waardedaling bebouwing Imago project	Zorgen over waardedaling van hun woning	Licht negatief	
	Financiële participatie	Mogelijkheden om financieel te kunnen participeren, omgevingsfonds inzetten voor verduurzamen van woning en w jk, Meer natuur en energieopslag	Grotendeels interesse	
	Procesparticipatie	Bewoners betrekken bij de planvorming	Draagvlak kan alleen bereikt worden als omwonenden zo vroeg mogelijk betrokken worden	
	Ecologie	Zorgen over negatief effect op fauna en flora	Negatief tenzij er mitigerende maatregelen genomen worden	
	Hinder (geluid/slagschaduw/ gezondheid	Zorgen over effecten windturbines op gezondheid en overige hinder	Negatief	

Stakeholder	Thema*	Omschrijving belang	Standpunt	Participatie -niveau
Ondernemers <1000m **Gesproken met Marc Nelissen, Medtronic, BTM Parkstad, IKB De Beitel**	Veiligheid	Zorgen over veiligheid van windturbines	Meewerkend	Informeren Adviseren Raadplegen
	Hinder (geluid/slagschaduw0	Zorgen over effecten windturbines op gezondheid en overige hinder	Meewerkend	
	Financiële participatie	Mogelijkheden om financieel te kunnen participeren Interesse in CO2 en groene energiecertificatie	Positief	
Bewoners en ondernemers <2500m en vertegenwoordigers aangrenzende wijken **Meerdere bewonersconsultaties op 17, 18 en 20 mei en een meedenksessie op 30 juni, Gesprek met BTM Parkstad en IKB De Beitel**	Financiele participatie	Zorgen dat alleen lokale omgeving profijt ervaart van project, profiteren zowel individueel als ook collectief bijv. duurzaamheidsadviseur voor woning, meer natuur en bomen en energieopslag	Positief	Informeren
	Hinder (geluid/slagschaduw/ gezondheid	Zorgen over effecten windturbines op gezondheid en overige hinder	Negatief	
	Landschappelijke inpassing	Een windpark dat landschappelijk goed is ingepast, hechten veel waarde op uitzicht vanuit huis	Negatief met ideen voor mitigerende maatregelen	
	Waardedaling bebouwing Imago project	Zorgen over waardedaling van hun woning	Licht negatief	
	Ecologie	Zorgen over negatief effect op fauna en flora	Negatief tenzij er mitigerende maatregelen genomen worden	
Energiecoöperaties	Financiële participatie Procesparticipatie	Lokaal goed laten landen van project en zoveel mogelijk	Positief Meewerkend	Meebeslissen

Stakeholder	Thema*	Omschrijving belang	Standpunt	Participatie -niveau
In deze fase gezamenlijk omgevingsparticipatie vorm gegegeven	Lokaal eigenaarschap	mensen mee laten profiteren van deze lokale ontwikkeling		

** Indicatie van mogelijke thema's gebaseerd op de input van persoonlijke gesprekken, meedenksessies, en bewonersconsultaties en enquetes*

1. *Doelgroep Media*

Stakeholder	Thema*	Omschrijving belang	Meekoppelkansen/ mitigatie	Participatie-niveau
Lokale media **(Weekblad Westernieuws, d'r Troubadoer, de Limburger, L1, Limburg24, Website gemeente Heerlen, Kerkrade, Simpelveld, RTV Parkstad)**	Imago project Duurzaamheidsambities gemeente	Lokale media kunnen grote impact op de publieke opinie hebben door hun lokale bere k en gezaghebbende imago	Door media goed te informeren en het plan te relateren aan de ambities van de gemeenten Heerlen, Kerkrade en Simpelveld en haar verplichtingen tot verduurzaming binnen de regio. Ook wordt de beperktheid aan mogel jkheden belicht die de gemeente voorhanden heeft om de ambities te realiseren. De lokale media schetsen de keuzes die de gemeente moet maken wat hopelijk leidt tot begrip bij de andere belang-hebbenden voor de steun van de gemeente voor het windpark op deze locatie.	Informeren Transparent en open communiceren

2. *Doelgroep Autoriteiten*

Stakeholder	Thema*	Omschrijving belang	Standpunt	Participatie -niveau
Gemeente Heerlen, Kerkrade en Simpelveld (ambtelijk/bestuurlijk)	(Duurzaamheids)ambities gemeenten	Om in 2040 energieneutraal te worden, moet gemeenten Heerlen, Kerkrade en Simpelveld investeren in	Positief	(mee)besliss en

Stakeholder	Thema*	Omschrijving belang	Standpunt	Participatie -niveau
Adviespanel Parkstad-Zuid		energiebesparing en duurzame energieopwekking Aansluiting overig beleid van de gemeente		
	Omgevingsvergunning	Bevoegd gezag verlenen omgevingsvergunning	Neutraal	na
	Imago project	De eventuele hinder van windturbines is een gevoelig onderwerp in Nederland	Meewerkend, een goed uitgewerkt omgevingsmanage-ment proces is nodig	Meebeslissen
Provincie Limburg **Communicatie via Porjectorganisatie Parkstad Zuid**	Bevoegd gezag	Voor een windproject tussen 5 MW – 100MW is in de basis de provincie bevoegd gezag		(Mee)besliss en
	Landschappelijke inpassing	Een turbine zou mogelijk in het Nationaal Landschap Zuid-Limburg vallen wat nu niet mogelijk is volgens provinciale regelgeving	Licht positief, concept omgevingsverordening geeft de beoogde locatie langs het kruispunt A76 en N281 vrij voor windturbines	
RWS **Communicatie via Porjectorganisatie Parkstad Zuid**	Landschappelijke inpassing	De turbines komen mogelijk in de buurt van aangrenzende percelen aan A76	Positief	Adviseren
Waterschap Limburg **Nog niet gesproken**	Omgevingsvergunning	Vallen onder bevoegd gezag bij ruimtelijke procedure (aanvraag watervergunning)		Consensus
[redacted]	Duurzaamheidsdoelstelling	[redacted]	Positief	Adviseren

Stakeholder	Thema*	Omschrijving belang	Standpunt	Participatie-niveau
Gesproken met [redacted] op 24 juni 2021				
Netbeheerder Enexis **Gesproken met Ellen Bouwmans op 19 April**	Inpassing op het net	Tijdig op de hoogte zijn i.v.m. voorbereiding net.	Neutral	Consensus
GGD Zuid Limburg **Gesproken met Paola Esser op 12 juli**	Gezondheit	Samenwerking met initiatiefnemers i.v.m. vragen rondom gezondheid	Neutral, vraag voor samenwerking ligt bij directie van de GGD, er is nog geen beslissing genomen	Adviseren

3. *Doelgroep Natuur en Milieugroepen*

Stakeholder	Thema*	Omschrijving belang	Standpunt	Participatie-niveau
IKL – Limburg **Nog niet gesproken**	Nog geen input ontvangen Vanuit eerdere projecten is bekend: Belang van biodiversiteit	Het belang van biodiversiteit uitdragen is een grondbeginsel waarbij de kleinschaligheid van belang is.		Adviseren
	Landschappelijke inpassing	Behoud van het typische Limburgse landschap		
Limburgs Landschap **Nog niet gesproken**	Nog geen input ontvangen Vanuit eerdere projecten is bekend: Landschappelijke inpassing	Behoud en versterking van het Nationaal Landschap	Een eventueel omgevingsfonds zou een bijdrage aan het behoud en de versterking kunnen geven en kunnen bijdragen aan de recreatieve functie van het gebied	Adviseren
NMF Limburg **Gesproken met Pim Brueren op 30 juni 2021**	Biodiversiteit	Behoud van natuur en biodiversiteit	Meewerkend	Adviseren
	Duurzame energie	Duurzame energie op gesch kte plekken met een integrale visie en in samenspraak met de omgeving	Positief	Adviseren

Stakeholder	Thema*	Omschrijving belang	Standpunt	Participatie-niveau
Natuurmonumenten **Nog niet gesproken**	Nog geen input ontvangen	Nog geen input ontvangen	Nog niet bekend	Adviseren
IVN Heuvelland / Heerlen **Nog niet gesproken**	Nog geen input ontvangen	Nog geen input ontvangen	Nog niet bekend	Adviseren

Statkraft

Rechtsvorm(en) voor financiële participatie

Indien gewenst kan Statkraft de omgeving ondersteunen bij de keuze voor een rechtsvorm. Bij financiële participatie maken we onderscheid in participatievormen waarbij de participanten met of zonder zeggenschap participeren. De mate van zeggenschap is evenredig verbonden met de risico's die een participant bij de participatie loopt. In Nederland merken wij een stijgend belang in participatie met zeggenschap. De gemeenschap is steeds vaker bereid om risico dragend deel te nemen aan een project in ruil voor zeggenschap. Bij een risicovolle financiële deelname is zowel deelname vóór als na de bouw van het energiepark mogelijk. In het laatste geval zijn de risico's beperkt tot de opbrengst in energie, de elektriciteitsprijs en onvoorzien onderhoud. Sinds 2004 is er een stijgende trend te zien in de deelname van de lokale gemeenschap middels een gebiedsgeoriënteerde financiële deelneming. Bij dergelijke deelnames is het ultieme doel uiteindelijk het creëren van draagvlak. Indien de gemeenschap niet kan delen in de lusten van de ontwikkelingen, is het ook lastig om voor draagvlak te zorgen. Er zijn verschillende rechtsvormen waarin participanten zich onderling kunnen organiseren. De belangrijkste juridische vormen worden in de tabel hieronder toegelicht.
De exacte rechtsvorm van de participatie voor de ontwikkeling van het energiepark willen wij in samenspraak met de belanghebbenden selecteren. De definitieve vorm is afhankelijk van de specifieke wensen en (financiële) mogelijkheden van de gemeenschap. Tevens speelt de bereidheid om risico's te lopen en de fiscale situatie van de participanten ook een rol bij de keuze.

Rechtsvorm	Risico	Winstverdeling	Zeggenschap	Fiscaal
Crowdfunding	Beperkt	Winstrecht	Geen	Box 1
Lening	Beperkt	Rente/Rendement	Geen	Box 3
Aandelen	Beperkt	Dividend	In principe niet, kan via een stichting administratiekantoor	Box 2 bij aanmerkelijk belang, anders box 3
Obligaties	Beperkt	Rente	Geen	Box 3
Stichting	Aansprakelijkheid bestuurders	Sociale strekking	Raad van toezicht	0
Coöperatie	Afhankelijk van het gekozen aansprakelijkheidsregime	Winst mag uitgekeerd worden aan leden	Ieder lid heeft een stem	Box 2 bij aanmerkelijk belang, anders box 3
B.V.	Beperkt tenzij er sprake is van een tekort	Winst/dividend	Middels bestuur, algemene vergaderingen en statuten	Box 2 bij aanmerkelijk belang, anders box 3
Maatschap VOF en C.V.	Beherende vennoten zijn hoofdelijk aansprakelijk	Recht op alle resultaten naar rato van deelname	Vennoten hebben gelijke zeggenschap	Box 1

Bijlage 3 Communicatie middelenmatrix

Doelgroep	Stakeholder	Participatieniveau	Middelenmix
Omgeving	Energiecoöperatie	Meebeslissen	Bijeenkomsten Persoonlijke gesprekken Nieuwsberichten Brieven Ontwerpsessies/ klankbordgroep
	Grondeigenaren (afhankelijk van de nader te bepalen turbinelocaties. Naar verwachting o.a. gemeente Heerlen)	Consensus	Excursie Bijeenkomsten Persoonlijke gesprekken Nieuwsberichten Brieven Ontwerpsessies
	Bewoners en ondernemers <1000m	Raadplegen	Excursie Bijeenkomsten Nieuwsberichten Brieven Ontwerpsessies/ klankbordgroep
	Bewoners en ondernemers <2500m	Informeren	Bijeenkomsten Nieuwsberichten Brieven
Media	Lokale media	Informeren	Excursie Nieuwsberichten
Autoriteiten	Gemeente Heerlen, Kerkrade en Simpelveld (ambtelijk/bestuurlijk) Adviespanel gemeente Heerlen, Kerkrade en Simpelveld	(mee)beslissen	Excursie Bijeenkomsten Persoonlijke gesprekken Nieuwsberichten Brieven Ontwerpsessies/ Klankbordgroep
	Provincie Limburg	Adviseren	Persoonlijke gesprekken
	RWS	Adviseren	Persoonlijke gesprekken
	Waterschap Limburg	Consensus	Persoonlijke gesprekken
	Netbeheerder Enexis	Consensus	Persoonlijke gesprekken
	Gemeente Aken	Informeren	Persoonlijke gesprekken
	GGD Limburg	Adviseren	Persoonlijke gesprekken Mogelijk bijeenkomsten
Natuur en Milieugroep	IKL Limburg	Adviseren	Excursie Bijeenkomsten

Doelgroep	Stakeholder	Participatieniveau	Middelenmix
			Persoonlijke gesprekken Nieuwsberichten Brieven Ontwerpsessies/ Klankbordgroep
	Limburgs Landschap	Adviseren	Excursie Bijeenkomsten Persoonlijke gesprekken Nieuwsberichten Brieven Ontwerpsessies/ Klankbordgroep
	NMF Limburg	Adviseren	Excursie Bijeenkomsten Persoonlijke gesprekken Nieuwsberichten Brieven Ontwerpsessies/ Klankbordgroep
	Natuurmonumenten	Adviseren	cursie eenkomsten rsoonlijke gesprekken euwsberichten even Ontwerpsessies/ Klankbordgroep
	IVN Heuvelland/Heerlen	Adviseren	cursie eenkomsten rsoonlijke gesprekken euwsberichten even Ontwerpsessies/ Klankbordgroep

Bijlage 4 Extra aandacht voor grensoverschrijdende aspecten

In deze paragraaf beschrijven wij hoe wij de grensoverschrijdende aspecten met betrekking tot omgevingsparticipatie analyseren. Vervolgens beschrijven we hoe we omgaan met de grensoverschrijdende aspecten en benoemen we concrete aandachtspunten voor verschillen in cultuur en procedures. We willen ook de Duitse belanghebbenden actief benaderen en in een zo vroeg mogelijk stadium zo effectief mogelijk informeren en maximaal betrekken bij de planvorming.

Volgens de Duitse wet moeten burgers en inwoners deelnemen aan het voornemen voor windenergie, zowel in het kader van de ruimtelijke ordening (hier in Aken: bestemmingsplan op gemeenschapsniveau) als op het niveau van het goedkeuringsproces volgens de federale immissiecontrole Act (BimSchG).

Bij het opstellen van een bestemmingsplan worden burgers, bewoners en belanghebbenden publiek geïnformeerd over het initiatief. Nadat een eerste plan van aanpak is opgesteld kunnen belanghebbenden zienswijzen indienen die meegenomen wordt in de verdere planvorming. Dit zal op een later tijdstip opnieuw plaatsvinden als onderdeel van de openbaarmaking.

Hetzelfde vindt plaats nadat de Bestemmingsplanprocedure is vastgesteld in het kader van de goedkeuringsprocedure volgens BimSchG, die de specifieke systeemtoelating in Duitsland regelt. Ook hier wordt het publiek betrokken door de procedurestukken (zoals een ruimtelijk plan inclusief bijbehorende onderzoeken) voor een periode van een maand openbaar te maken.

Statkraft is van mening dat deze vorm van publieksparticipatie niet voldoende is bij het vormgeven van een windpark. Deze vorm van participatie biedt onvoldoende ruimte voor omwonenden waardoor niet alle wensen en ideeën van bewoners aan bod komen.

Om deze reden voert Statkraft uitgebreide, vroege en informele omgevingsmanagement uit in Duitse windenergieprojecten. Statkraft zal deze proactieve communicatie ook uitvoeren voor een grensoverschrijdend project met de ondersteuning van onze Duitse collega's.

Hiervoor organiseert Statkraft na acceptatie van de aanbesteding meerdere openbare voorlichtingsbijeenkomsten met professionele ondersteuning van communicatiebureaus en moderatoren.

Tijdens de informatiebijeenkomst stellen wij ons voor aan de omgeving en presenteren wij ons bedrijf en lichten wij het project Parkstad Zuid toe. We staan stil bij de mogelijke effecten van het windpark op het milieu en de bewoners. Een informatiebijeenkomst met "marktopstelling" is hiervoor bijzonder geschikt. De bijeenkomst moet met name ruimte bieden voor vraag- en antwoordsessies en de burger in staat stellen om openlijk en zonder voorbehoud ideeën naar voren te brengen, vragen te stellen en uiting te geven aan eventuele zorgen. In deze tijden van Covid-19 gerelateerde beperkingen op het openbare leven heeft Statkraft inmiddels goede ervaringen opgedaan met het houden van online bijeenkomsten. Deze ervaring leert dat met een goed georganiseerde online bijeenkomst belanghebbenden eveneens goed betrokken kunnen worden.

Om een zo'n groot mogelijk aantal belanghebbenden te bereiken, wordt de bijeenkomst via een advertentie in de regionale dagbladen bekend gemaakt. Daarnaast ontvangen alle directe en secundaire belanghebbende huishoudens een aan hen geadresseerde schriftelijke uitnodiging voor de bijeenkomst. Vervolgens zal Statkraft minstens één keer per jaar voorlichtingsevenementen houden en indien nodig verschillende formats gebruiken. Statkraft heeft bijzonder goede ervaringen met de opzet van ronde tafel en beursevenementen. Statkraft Duitsland zal de collega's van het Nederlandse projectontwikkelingsteam begeleiden en ondersteunen bij de uitvoering van de evenementen. De belanghebbenden van de operationele windparken zouden aan Duitse zijde zo snel mogelijk in het Parkstad-planningsproces moeten worden meegenomen. Naast de bovengenoemde deelname van burgers aan informatie- en discussiebijeenkomsten, worden de belangrijkste belanghebbenden (zie bijlage 4) direct na de gunning van de opdracht aangesproken in de vorm van persoonlijke discussies.

Voor de volledigheid hebben we een overzicht van mogelijke financiële participatie-instrumenten voor de Duitse omgeving als bijlage 5 toegevoegd. In hoeverre we deze instrumenten willen inzetten moet in de volgende fase en samen met de omgevingstafel besloten worden.

Belanghebbenden in Duitsland

Naast de deelname van burgers aan informatie- en discussiebijeenkomsten, worden de volgende belanghebbenden direct na de gunning van de opdracht persoonlijk aangesproken:

Organisation	Name	Funktion	Organisation/ Politische Partei
Bezirksvertretung Aachen-Richterich	Hubert Meyers	Bezirksbürgermeister	CDU
	Uta Kempen	Stv. Bezirksbürgermeisterin	Grüne
	Manfred Kuckelkorn	Stv. Bezirksbürgermeister	SPD
Naturschutzbeirat der Stadt Aachen	Alexander von Frantzius	Vorsitzender	Waldbauernverband
	Herbert Fleu	Beiratsmitglied	NABU
	Claus Mayr	Beiratsmitglied	NABU
	Sibille Lohmann	Beiratsmitglied	BUND
Stadtverwaltung Aachen	Sibylle Keupen	Oberbürgermeisterin	Grüne
	Frauke Burgdorff	Beigeordnete Dezernat III – Stadtentwicklung, Bau und Mobilität	-
	Dr. Markus Kremer	Beigeordneter Dezernat V - Personal, Organisation, Stadtbetrieb, Feuerwehr und Umwelt:	-
	Elmar Wiezorek	Fachbereichsleiter Klima und Umwelt	-
Politik Aachen	Kaj Neumann	Fraktionsvorsitzender	Grüne
	Monika Annette Wenzel	Fraktionsvorsitzende	Grüne
	Iris Lürken	Fraktionsvorsitzende	CDU
	Michael Servos	Fraktionsvorsitzender	SPD
	Christoph Allemand	Fraktionssprecher	DIE Zukunft
	Hans Leo Deumens	Fraktionsvorsitzender	Die Linke
	Wilhelm Helg	Fraktionsvorsitzender	FDP
Politische Vertretungen Richterich-Horbach	Werner Feil	Fraktionsvorsitzender	Grüne
	Hans Peter Kehr	Vorsitzender	CDU
Sonstige	Kurt Cremer	Zollmuseum Friedrichs	-

	Photon GmbH	Betreiber Solar-Testfeld Avantis	-
	Felix Delahaye	Avantis Verwaltung	
	STAWAG - Dirk Gottschalk	Windparken Aachen-Horbach (2x Vestas V112) en Aachen-Kitzwinkel (2x GE 2.75), evenals het bekende windpark Aachen-Münsterwald (7x Vestas V112).	

Bijlage 5 Optionen für finanzielle Partizipation in Deutschland

Aufgrund der fortschreitenden Entwicklung des deutschen Markts haben sich vielfältige, finanzielle Beteiligungsmöglichkeiten der Anwohner von Windprojekten heraus gebildet. Weiterhin fand eine gesetzliche Regelung zur finanziellen Beteiligung von Gemeinden Eingang in das Erneuerbare-Energie-Gesetz (EEG 2021). Die gesetzliche Reglung und die von Statkraft erprobten finanziellen Beteiligungsmöglichkeiten werden im Folgenden dargestellt.

Gemeindebeteiligung unter dem EEG 2021
Mit Neufassung des EEG 2021 können Betreiber Gemeinden, welche in einem Umkreis von 2.500 m um die installierten Windenergieanlagen liegen, finanziell mit einer Vergütung von bis zu 0,2 €Cent pro produzierter Kilowattstunde beteiligen. Die jährliche Beteiligung wird dabei gemäß des Flächenanteils der jeweiligen Gemeinde am Umkreis um das Projekt aufgeteilt. Nach dem EEG 2021 wird diese Beteiligung durch die Netzbetreiber an den Betreiber des Windparks erstattet.

Bürgerbeteiligung
Neben der kommunalen Beteiligung, erfolgt in Statkraft-Projekten grundsätzlich auch eine finanzielle Beteiligung der umliegenden Anwohner. Hinsichtlich der komplexen Projektlage in zwei Ländern bieten sich aus unserer Sicht die folgenden Modelle an:

Direktbeteiligung
Statkraft kann den Bürgerinnen und Bürgern den Direkterwerb einer oder mehrerer Windenergieanlagen zu marktüblichen Konditionen anbieten. Dabei können wir dieses Angebot sowohl einzelnen als auch einer Investorengemeinschaft von Bürgerinnen und Bürgern unterbreiten. Dies schließt ausdrücklich auch Energiegenossenschaften ein, auch solche, die noch gegründet werden.

Nachrangdarlehen
Als Investitionsmöglichkeit mit einem hohen Akzeptanzgrad und niedriger Eintrittsschwelle setzen sich bei Windprojekten in Deutschland zunehmend Nachrangdarlehen durch. Hierbei handelt es sich um Vermögensanlagen i.S.d. Vermögensanlagengesetz. Laufzeit, Verzinsung und Mindest-/Höchsteinlage können flexibel und entsprechend des Investoreninteresses vor Ort gesetzt werden. Zur Ermittlung des Bedarfs wird zu Beginn der Projektentwicklung ein Interessenbekundungsverfahren mit den Anwohnern durchgeführt.

Stromtarif
Ein Bürgerstromtarif stellt eine attraktive Option zur Beteiligung von Bürgerinnen und Bürgern dar.

Bijlage 6 Haalbaarheidsonderzoek Parkstad Zuid

Statkraft

721043 |Definitief

30/07/2021

Pondera

Hoofdvestiging Nederland
Amsterdamseweg 13
6814 CM Arnhem
088 – pondera (088-7663372)
info@ponderaconsult.com

Postadres
Postbus 919
6800 AX Arnhem

Vestiging South East Asia
Jl. Mampang Prapatan XV no 18
Mampang
Jakarta Selatan 12790
Indonesia

Vestiging North East Asia
Suite 1718, Officia Building 92
Saemunan-ro, Jongno-gu
Seoul Province
Republic of Korea

Colofon

Soort document
Haalbaarheidsonderzoek

Projectnaam
Bijlage 6 Haalbaarheidsonderzoek Parkstad Zuid

Versienummer
Definitief

Datum
30-7-2021

Project nummer
721043

Opdrachtgever
Statkraft

Auteur
Jorick Amsman

Nagekeken door
Annemarie Kristen

Disclaimer
In het onderzoek is gebruik gemaakt van algemeen geaccepteerde uitgangspunten, modellen en informatie die ten tijde van het opstellen van dit rapport ter beschikking stonden. Aanpassingen in de uitgangspunten, modellen of gebruikte gegevens kunnen leiden tot andere uitkomsten. De aard en de nauwkeurigheid van de gebruikte gegevens voor het onderzoek bepalen in belangrijke mate de nauwkeurigheid en de onzekerheden van de berekende uitkomsten. Pondera is niet aansprakelijk voor gederfde inkomsten of schade die wordt geleden door opdrachtgever(s) en/of derden uit conclusies die gebaseerd zijn op gegevens die niet van Pondera afkomstig zijn. Deze rapportage is opgesteld met de intentie dat deze alleen gebruikt wordt door de opdrachtgever en slechts voor het doel waarvoor de rapportage is opgesteld. Er mag geen beroep worden gedaan op de informatie uit deze rapportage voor andere doeleinden zonder schriftelijke toestemming van Pondera. Pondera is niet verantwoordelijk voor de consequenties die kunnen voortvloeien uit het oneigenlijk gebruik van de rapportage. De verantwoordelijkheid voor het gebruik van (de analyse, resultaten en bevindingen in) de rapportage blijft bij de opdrachtgever. De Rechtsverhouding opdrachtgevers – architect, ingenieur en adviseur conform DNR 2011 is te allen tijde van toepassing.

EIK
ISO 9001:2015
gecertificeerd

PONDERA

Inhoudsopgave

1 Inleiding 1
1.1 Aanleiding 1
1.2 Locatie 1

2 Ruimtelijke analyse 2
2.1 Inleiding 2
2.2 Hinder 3
2.3 Externe veiligheid 8
2.4 Ecologie 11
2.5 Defensieradar en luchtvaart 15
2.6 Cultuurhistorie 18
2.7 Archeologie 18
2.8 Straalpaden 20

3 Inrichtingsmogelijkheden 21
3.1 Belemmeringen 21
3.2 Mogelijkheden turbineposities 22

1 Inleiding

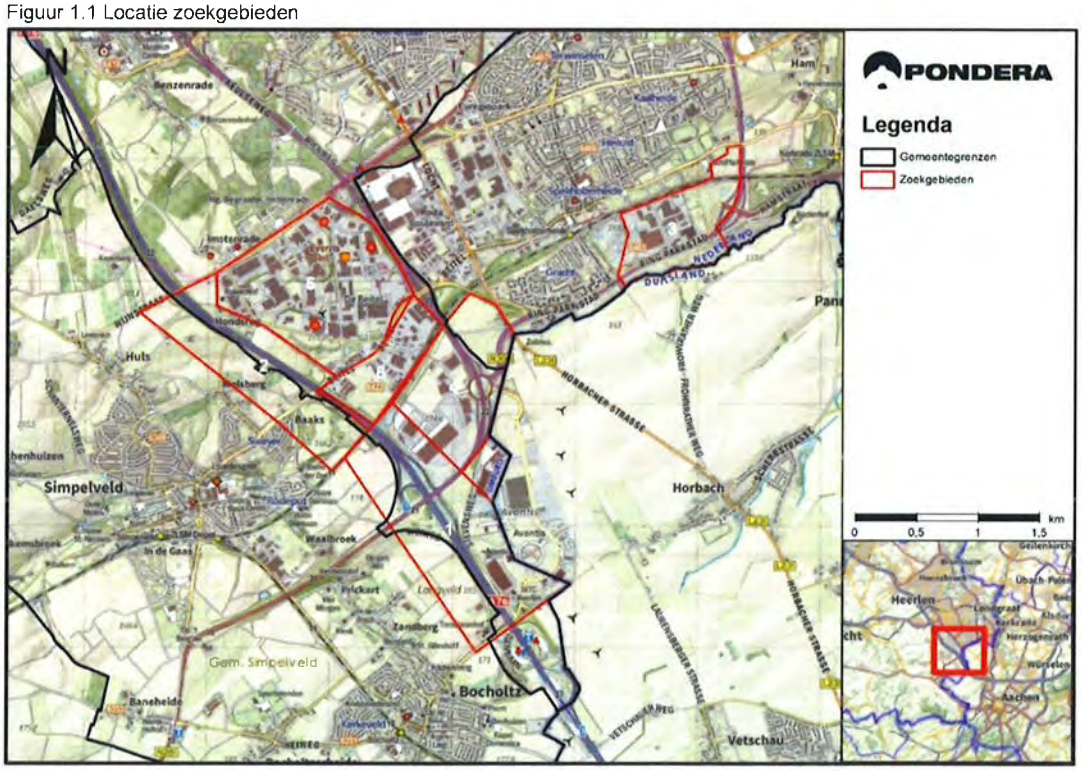
1.1 Aanleiding

De drie gemeenten Heerlen Simpelveld en Kerkrade, ook wel Parkstad Zuid genoemd, trekken samen op om de mogelijkheden voor windenergie in deze regio te verkennen. Hiervoor hebben zij Pondera een verkenning laten uitvoeren om de kansrijke gebieden voor windenergie in beeld te krijgen. In deze verkenning zijn 6 zoekgebieden voor windenergie herkend. De drie gemeenten hebben vervolgens een marktuitvraag uitgezet om de initiatieven van marktpartijen te ontvangen en te kunnen beoordelen. Statkraft is voornemens om te reageren op deze marktuitvraag van de gemeenten Heerlen Simpelveld en Kerkrade. Statkraft heeft Pondera gevraagd om invulling te geven aan bepaalde onderdelen, zoals de ruimtelijke inpassing. Een haalbaarheidsonderzoek moet duidelijkheid geven over de mogelijkheden die hiervoor in het gebied aanwezig zijn. Het haalbaarheidsonderzoek levert een realistisch ontwikkelgebied voor windenergie op.

1.2 Locatie

In Figuur 1.1 is de ligging van de zoekgebieden weergegeven. De zoekgebieden bevinden zich in een grensoverschrijdend gebied dat binnen de drie gemeenten Heerlen, Simpelveld en Kerkrade valt. Zoals te zien in Figuur 1.1 liggen de zoekgebieden 1, 2, 4, 5 en 6 allen dicht bij elkaar. Zoekgebied 3 ligt verder richting het oosten. Alle zoekgebieden bevinden zich op korte afstand van de Duitse grens, de zoekgebieden 1, 3 en 4 grenzen zelfs met Duitsland. Kerkrade en Heerlen zijn de grotere plaatsen in de omgeving van de zoekgebieden.

Figuur 1.1 Locatie zoekgebieden

PONDERA

2 Ruimtelijke analyse

2.1 Inleiding

Aan de hand van een analyse met behulp van een geografisch informatiesysteem (GIS) is de beschikbare ruimte voor de plaatsing van windturbines in het onderzoeksgebied geanalyseerd en zijn de kansen en belemmeringen in beeld gebracht. Daarbij wordt rekening gehouden met aandachtspunten en aan te houden afstanden op basis van beleid, wet- en regelgeving.

Na de uitspraak van de RvS op 30 juni jl. over windpark Delfzijl Zuid Uitbreiding/Nevele-arrest (ECLI:NL:RVS:2021:1395) dient de beoordeling van de effecten van geluid, slagschaduw en externe veiligheid bijzondere aandacht te krijgen. De in het Activiteitenbesluit en -regeling opgenomen normen voor geluid, slagschaduw en externe veiligheid van windturbines (hierna: windturbineregels) mogen niet meer zonder meer worden gebruikt als toetsing voor de ruimtelijke aanvaardbaarheid van windparken tot er een planMER is uitgevoerd voor de windturbineregels in het Activiteitenbesluit en -regeling. Dat heeft te maken met een onjuiste vertaling van de Europese SMB-richtlijn in de Nederlandse wetgeving. Voor nieuwe windparken betekent de uitspraak:

1. Wachten tot dat de windturbineregels zijn 'be-MERd' en hier op aansluiten met het project, of;
2. In te zetten op de mogelijkheid om voor een project eigen normen te stellen die voor dát specifieke project onderbouwd dienen te worden en voorzien moeten zijn van een (1) actuele, (2) deugdelijke, (3) op zichzelf staande, en (4) op de aan de orde zijnde situatie toegesneden motivering.

In dit haalbaarheidsonderzoek refereren we daarom niet naar de normen uit het activiteitenbesluit maar gaan we ervan uit dat òf de landelijke overheid de windturbineregels via een plan-MER-procedure vaststelt òf dat het bevoegd gezag projectspecifieke normen zal vaststellen. Vooralsnog gebruiken we wel de eerder gehanteerde vuistregels voor de afstand tot gevoelige objecten. Mocht de (projectspecifieke) norm strenger zijn dan de norm waarop de vuistregel is gebaseerd, betekent dit dat er wellicht meer gemitigeerd moet worden om aan de norm te kunnen voldoen.

Daarnaast worden ook de overige relevante milieutechnische aspecten en gevoelige functies die een belemmering voor de haalbaarheid van windenergie vormen op basis van vuistregels bij de analyse betrokken.

De mogelijkheden en onmogelijkheden voor windenergie in een gebied zijn afhankelijk van een aantal (ruimtelijke) aspecten die de plaatsing, dimensies en verschijning van windturbines kunnen bepalen of beperken. Voor de meeste van deze aspecten geldt dat de afmetingen van de windturbines bepalend zijn voor de (on)mogelijkheden voor windenergie in het desbetreffende gebied. Belemmeringen door de type en grootte van de turbine worden 'turbine-specifieke' belemmeringen genoemd. Er bestaat een correlatie tussen de grootte van een windturbine en de belemmeringen die deze met zich mee brengt, simpel gezegd leidt een grotere turbine tot minder geschikt gebied voor windturbines.
In deze fase van onderzoek werken we met vuistregels van effectafstanden geluid, slagschaduw en exteme veiligheid.

Statkraft heeft nog geen keuze voor een windturbinetype gemaakt. Daarom is de analyse uitgevoerd voor een bandbreedte van turbines met een ashoogte die ligt tussen de 130 en 160 meter en een rotordiameter

die ligt tussen de 130 en 160 meter. De onderkant van de bandbreedte noemen we turbinetype 1 en bovenkant van de bandbreedte turbinetype 2. In Tabel 2.1 hebben we de turbineafmetingen samengevat.

Tabel 2.1 Overzicht referentieturbines

Referentieturbine	Ashoogte	Rotordiameter	Tiphoogte
Referentieturbine 1 (130/130)	130	130	195
Referentieturbine 2 (160/160)	160	160	240

2.2 Hinder

Windturbines kunnen een hinderlijk effect veroorzaken op de leefomgeving in de vorm van geluid en slagschaduw. Het bevoegd gezag stelt grenzen aan de mate van hinder die mag optreden bij zogenoemde 'gevoelige objecten'. Onder gevoelige objecten vallen onder andere woningen van derden[1] , onderwijs-en-gezondheidsinstellingen. Hierbij zijn woningen in veruit de meeste gevallen maatgevend.

2.2.1 Geluidbelasting

De omvang van de effecten is van meerdere factoren afhankelijk, waaronder de afstand tot gevoelige objecten. Voor een eerste scan kan van de vuistregels worden uitgegaan die zijn gebaseerd op tal van geluid- en slagschaduwberekeningen voor windturbines en windparken. Een algemene vuistregel is dat een moderne windturbine, met eventueel met toepassing van beperkte mitigerende maatregelen, op een afstand van(af) circa 400 meter van een geluidgevoelig object geen geluidbelasting veroorzaakt die leidt tot onaanvaardbare hinder. Bij mitigerende maatregelen draait de turbine tijdens bepaalde dagdelen (dag, avond of – meestal - nacht) op een lagere productiemodus waarbij minder geluid wordt geproduceerd. Dit heeft een productieverlies tot gevolg.

2.2.2 Slagschaduw

De draaiende rotorbladen van windturbines kunnen een bewegende schaduw op hun omgeving werpen. Deze 'slagschaduw' kan onder bepaalde omstandigheden als hinderlijk worden ervaren. De mate van hinder wordt onder meer bepaald door de frequentie en de intensiteit van de flikkering en de blootstellingsduur. Daarbij zijn de afstand tot de turbines, de stand en aanwezigheid van de zon en het al dan niet draaien van de windturbines bepalende aspecten.

Ook voor slagschaduw wordt in deze verkennende fase uitgegaan van het uitgangspunt dat vanaf een afstand vanaf 400 meter tot een windturbine met mitigeerde maatregelen onaanvaardbare hinder kan worden voorkomen. Voor slagschaduw kan doorgaans met toepassing van mitigatie in de vorm van het gericht stilzetten van turbines op het moment dat hinderlijke slagschaduw optreedt, relatief eenvoudig en doorgaans met beperkte opbrengstverliezen, aan de normen worden voldaan. De ligging van gevoelige objecten ten opzichte van windturbines, is bij slagschaduw van belang omdat de meeste slagschaduw optreedt ten noordwesten (bij zonsopkomst) en noordoosten (bij zonsondergang) van de windturbines.

[1] Woningen van derden zijn woningen die geen deel uitmaken van (de inrichting van) een windturbine of windpark.

2.2.3 Molenaarswoningen

Molenaarswoningen zijn woningen die in tegenstelling tot andere gevoelige objecten onderdeel uitmaken van een windenergieproject en daarmee bij de 'inrichting' horen. Voor deze woningen geldt dat ze bij het windpark horen, zoals een boer die bij zijn boerderij woont, waardoor niet voldaan hoeft te worden aan de normen voor geluid en slagschaduw. Let wel, er dient altijd aan een goede ruimtelijke ordening te worden voldaan, wat betekent dat de turbine niet onaanvaardbaar dicht bij een molenaarswoning geplaatst mag worden. Aan het aanmerken van molenaarswoningen of bedrijfswoningen zijn regels verbonden. Op grond van de wet en de jurisprudentie dient er tussen woning en inrichting (het windpark) een onderling technische, organisatorische of functionele binding te bestaan en dienen woning en inrichting in elkaars onmiddellijke nabijheid te zijn gelegen[2] en dient er verband te zijn tussen het aantal turbines en aantal molenaarswoningen[3] . Verder heeft een recente uitspraak van de Afdeling Bestuursrecht van de Raad van State ertoe geleid dat niet elke woning als molenaarswoning kan worden aangemerkt. De relatie tussen de betreffende molenaarswoningen en het windpark moet duidelijk en aantoonbaar aan de hiervoor genoemde voorwaarden voldoen. De aanwijzing van molenaarswoningen dient daarom zorgvuldig en per geval nader te worden onderzocht.

2.2.4 Bescherming van en beperkingen door Duitse objecten en gebieden

De zoekgebieden liggen in de omgeving en soms zelfs aan de grens met Duitsland. De invloed van het beoogde windpark sterkt zich dan ook uit over de Duits grondgebied. De Nederlandse en Duitse wet- en regelgeving verschillen van elkaar. In deze paragraaf staan we hierbij stil en geven we aan welke normen van toepassing zijn.

Voor brongebonden effecten geldt de Nederlands norm

Voor het toepassen van wet- en regelgeving maakt de wetgever onderscheid tussen brongebonden en gebiedsgebonden effecten. Brongebonden effecten zijn effecten die worden bepaald door de turbine zoals geluid en slagschaduw. Het type windturbine bepaalt de omvang van de effectafstand. Gebiedsgebonden effecten zijn effecten die worden bepaald door de eigenschappen en het beschermingsdoel van een gebied binnen de invloedsfeer van beoogde windpark. Voorbeeld hiervan zijn beschermde natuurgebieden en luchtvaart en luchtvaartveiligheid. Toets- en/of effectafstanden, onderzoeksinspanningen en eventuele belemmeringen zijn vastgelegd in wetgeving en regels behorende bij dat gebied.

Niet eenduidige waaraan gebiedsgebonden effecten moeten worden getoetst

Gebiedsgebonden-effecten zijn effecten die worden bepaald door de eigenschappen en het beschermingsdoel van een gebied binnen de invloedsfeer van beoogde windpark. Voorbeeld hiervan zijn beschermde natuurgebieden en luchtvaartveiligheid. Toets- en/of effectafstanden, onderzoeksinspanningen en eventuele belemmeringen zijn vastgelegd in wetgeving en regels behorende bij dat gebied. Waaraan grensoverschrijdende gebiedsgebonden-effecten moeten worden getoetst is niet eenduidig. Zo geldt voor de Duitse beschermde natuurgebieden de Duitse wetgeving maar zijn bijvoorbeeld Duitse vliegvelden wettelijk niet beschermd tegen windparken op Nederlandse bodem. Desalniettemin is het altijd belangrijk om te onderzoeken welk effect een ontwikkeling van windenergie op overige functies heeft. Daarom moeten initiatiefnemers ongeacht formele wet- en regelgeving stilstaan bij

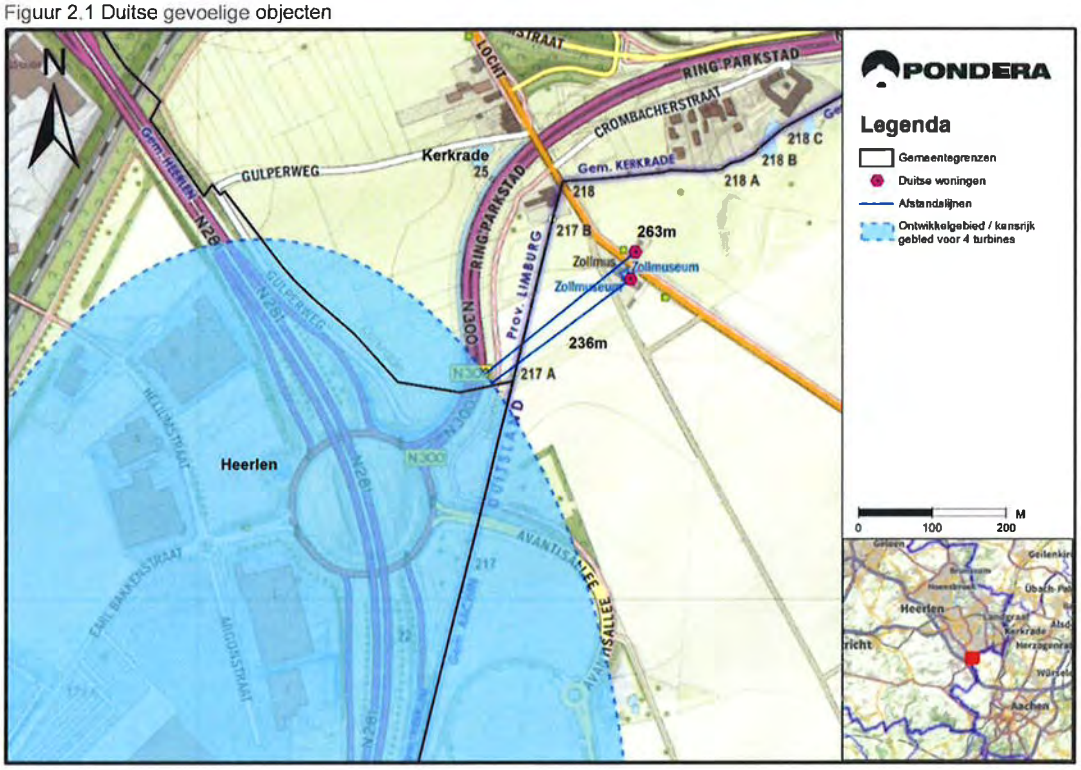
[2] zie ABRvS 14 november 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BY3038, r.o. 3.1 en ABRvS 16 september 2009, ECLI:NL:RVS:2009:BJ7747, r.o. 2.3.3

[3] Zie ABRvS, 19 december 2018, ECLI:NL:RVS:2018:4180

de mogelijke effecten die ze met het initiatief vooroorzaken. Dit staat los van de vraag wie (of welke land) bevoegd is. De grensoverschrijdende effecten van een windpark moeten in een (ruimtelijk) plan worden beschreven en dienen in de afweging te worden meegewogen.

De Nederlandse geluidsnorm is object-gebonden de Duitse geluidsnormen zijn gebiedstype-gebonden
Voor brongebonden effecten geldt de Nederlands norm. Dus de Nederlandse geluid- en slagschaduwduur-normen gelden ook voor de Duitse gevoelige objecten. In Nederland moeten alleen geluid (en slagschaduw) normen voor gevoelige objecten worden vastgelegd. Daarbij gelden voor alle gevoelige objecten eenzelfde (hoogte van de) geluidsnorm.
In Duitsland zijn de wettelijke geluidsnormen afhankelijk van de bestemming/gebruik van de locatie (zie Tabel 2.2). In de onderhavige analyse zijn deze normen niet beschouwd. Wij adviseren om in een volgende fase, wanneer geluidberekeningen worden uitgevoerd, te onderzoeken of voor de Duitse objecten ook voldaan kan worden aan de Duitse normen.

Figuur 2.1 Duitse gevoelige objecten

Zoals te zien in Figuur 2.1 liggen er twee gevoelige objecten op korte afstand van de Nederlandse grens. Dit betreft twee woningen die nét buiten de gemeente Kerkrade liggen, de woningen liggen op respectievelijk 263 meter en 236 meter afstand van het ontwikkelgebied voor windenergie. De minimaal mogelijke afstand is hierdoor ook 236 meter en 263 meter. Gezien het feit dat wij 400 meter afstand adviseren tot gevoelige objecten, dienen deze Duitse woningen te worden meegenomen in het bepalen van de turbineposities.

Tabel 2.2 Duitse geluidimmissie normen

Immissionsrichtwerte für Immissionsorte außerhalb von Gebäuden	De immissiegrenswaarde op de gevel van een object per type gebied (vrij vertaald in het Nederlands)	Immissienorm in dB (A)			Maximale uitschieters plus "x" dB(A)	
			dag	nacht	dag	nacht
Industriegebieten	Industriegebieden	70			+ 30	+ 20
Gewerbegebieten	Bedrijfsterreinen		65	50	+ 30	+ 20
In urbanen Gebieten	Stedelijk gebied		63	45	+ 30	+ 20
In Kerngebieten, Dorfgebieten und mischgebieten	Dorpen en buitengebied		60	45	+ 30	+ 20
In Allgemeinen Wohngebieten und Kleinsiedlung Gebieten	Woongebieden		55	40	+ 30	+ 20
In reinen Wohngebieten	Rustige woongebieden		50	35	+ 30	+ 20
In Kühr gebieten, Krankenhäuser und Pflegeastalten	Zorginstellingen		45	35	+ 30	+ 20

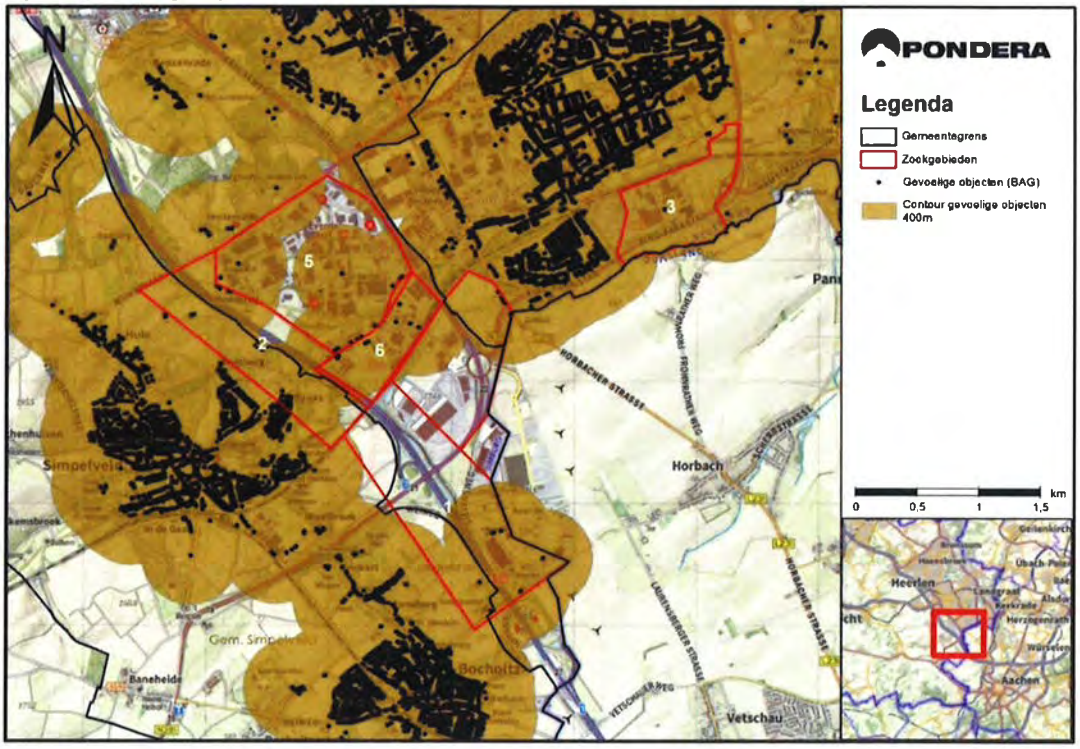
Duitsland kent geen formele wetten ten aanzien van slagschaduwhinder, toch norm van maximaal 30 minuten per dag met maximum van 30 uur per jaar.
Er zijn geen formele wetten die regels stellen ten aanzien van het beperken van hinder door slagschaduw. Wel heeft het "Bund-/Länder-Arbeitsgemeinschaft für Immissionsschutz (LAI)" beleidregels (WKA-Schattenwurfhinweise)[4] ontwikkeld die bepalen dat een object maximaal 30 minuten per dag en in totaal 30 uur per jaar door slagschaduw mag worden getroffen.

2.2.5 Ligging Nederlandse gevoelige objecten

In Figuur 2.2 zijn de gevoelige objecten en de bijbehorende 400 meter contour weergegeven. Binnen deze contour is de plaatsing van windturbines weinig kansrijk. Zoals te zien in Figuur 2.2 is er een groot aantal gevoelige objecten in de (wijde) omgeving. Grofweg gezegd liggen er 3 kernen met een groot aantal gevoelige objecten, dit zijn de kernen Kerkrade, Simpelveld en Bocholtz.
Zoekgebied 1 ligt ten noorden van de plaats Bocholtz, dit zoekgebied kent deels de contour van 400m voor gevoelige objecten door een aantal verspreid liggende gevoelige objecten rondom de A76 en Bocholtz. Zoekgebied 2 ligt ten noordwesten van zoekgebied 1, dit zoekgebied ligt op korte afstand van de plaats Simpelveld. Dit zoekgebied valt bijna volledig onder de 400m contour voor gevoelige objecten, met name door gevoelige objecten vanuit Simpelveld. Zoekgebied 3 is het meest oostelijke zoekgebied, en ligt op korte afstand van een groot aantal gevoelige objecten vanuit Kerkrade. Dit zoekgebied ligt hierdoor volledig onder de 400m contour voor gevoelige objecten. Zoekgebied 4 ligt centraal tussen de drie plaatsen in. Enkel het noordelijke deel van dit zoekgebied valt onder de 400m contour voor gevoelige objecten. Zoekgebied 5 ligt tussen Simpelveld en Kerkrade in, toch valt een groot onder de 400m contour voor gevoelige objecten. Dit komt met name door gevoelige objecten op het bedrijventerrein van Heerlen. Zoekgebied 6 is het meest centrale zoekgebied, dit ligt net als zoekgebied 4 tussen de drie plaatsen in. Door een aantal gevoelige objecten op de rand van zoekgebied 5 en 6 ligt zoekgebied 6 bijna helemaal onder de 400m contour voor gevoelige objecten.

[4] https://www.lai-immissionsschutz.de/documents/wka_schattenwurfhinweise_stand_23_1588595757 01

Figuur 2.2 Gevoelige objecten

2.3 Externe veiligheid

Voor de afstanden van windturbines tot infrastructuur en overige externe veiligheidsrelevante objecten, is uitgegaan van de richtlijnen uit het Handreiking Risicozonering Windturbines (HRW[5]) en bijbehorende Handleiding Risicoberekening Windturbines[6]. In Tabel 2.3 voor beide referentieturbines per aspect de toetsingsafstand weergegeven op basis van de gekozen turbineafmetingen. De afstanden betreffen generieke toetsafstanden. Buiten de genoemde afstand is er in principe geen sprake van een (aanvullend) veiligheidsrisico. De praktijk leert dat windturbines soms geplaatst kunnen worden op kortere afstand dan de toetsingsafstand van objecten op basis van nader (veiligheids)onderzoek, mitigerende maatregelen en overleg met de eigenaar of beheerder van het object of de infrastructuur. De in dit onderzoek gehanteerde algemene toetsafstanden geven een goed beeld van de haalbaarheid van windturbines.

Tabel 2.3 Toetsafstanden harde belemmeringen

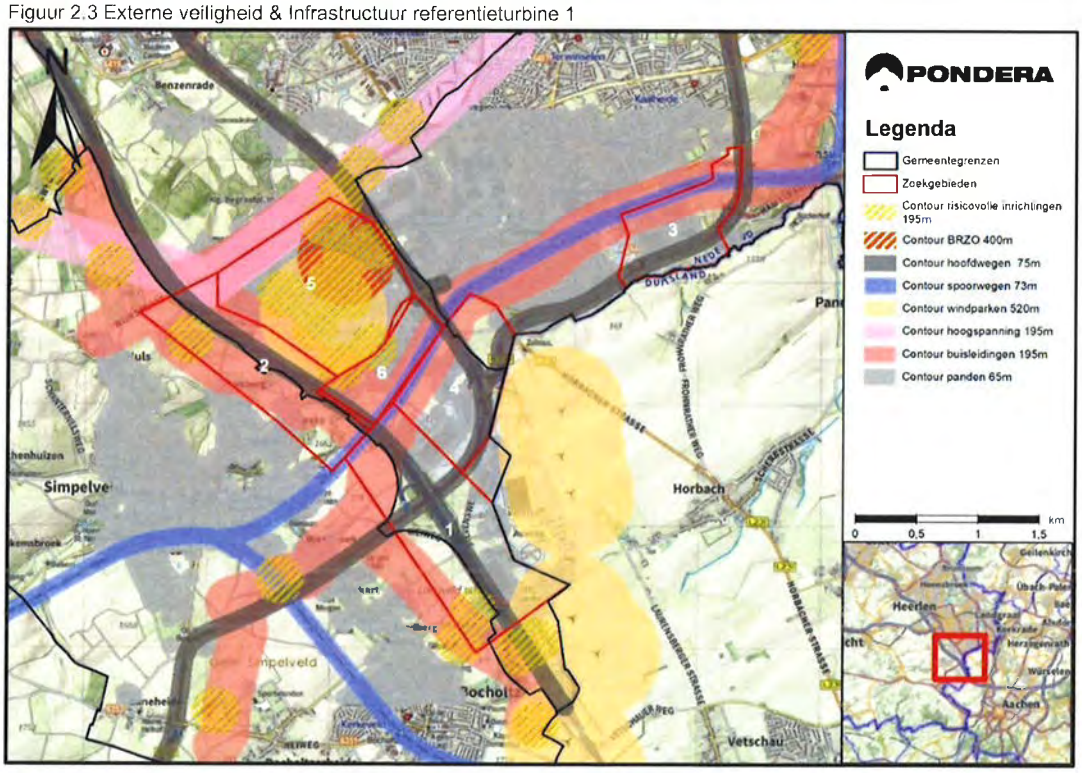
Object	Toetsafstand Referentieturbine 1	Referentieturbine 2	Richtlijn HRW
Kwetsbare objecten	195 meter *	240 meter *	Ashoogte + halve rotordiameter OF werpafstand bij nominaal toerental
* Kwetsbare objecten zijn gebouwen waarin doorgaans grote aantallen personen gedurende een groot gedeelte van de dag aanwezig zijn. Hier vallen in ieder geval alle geluidgevoelige objecten onder. Voor externe veiligheid geldt voor deze objecten de tiphoogte als te hanteren veiligheidsafstand. Echter op grond van geluidsnormering wordt voor de geluidgevoelige objecten een afstand van 400 meter afstand gehanteerd. De overige kwetsbare objecten zijn niet direct en afzonderlijk uit openbare data te herleiden. De beoordeling of een gebouw moet worden aangemerkt als kwetsbaar object moet per geval beoordeeld worden. Hierover kan desgewenst worden afgestemd met het BG (gemeenten). Vooralsnog beschouwen we alle gebouwen, niet zijnde geluidgevoelige objecten, als beperkt kwetsbaar (zie volgende rij in de tabel).			
Beperkt kwetsbare objecten	65 meter	80 meter	Halve rotordiameter
Panden	65 meter	80 meter	Halve rotordiameter
Buisleidingen	195 meter	240 meter	Ashoogte + halve rotordiameter OF werpafstand bij nominaal toerental
Hoogspanning	195 meter	240 meter	Ashoogte + halve rotordiameter OF werpafstand bij nominaal toerental
Hoofdwegen	75 meter	90 meter	Ashoogte + halve rotordiameter
Spoorwegen	73 meter	88 meter	Halve rotordiameter + 7,85 meter (afgerond naar 8 meter)
BRZO	400 meter **	400 meter **	Expert judgement
Risicovolle inrichtingen	195 meter ***	240 meter ***	Expert judgement
** & *** De afstanden voor risicobronnen (BRZO) en risicovolle inrichtingen zijn richtwaarden binnen de verkenning. Het inpassen van de daadwerkelijke turbines is maatwerk en vergt altijd een individuele berekening per locatie.			

[5] Versie januari 2020
[6] Versie oktober 2019

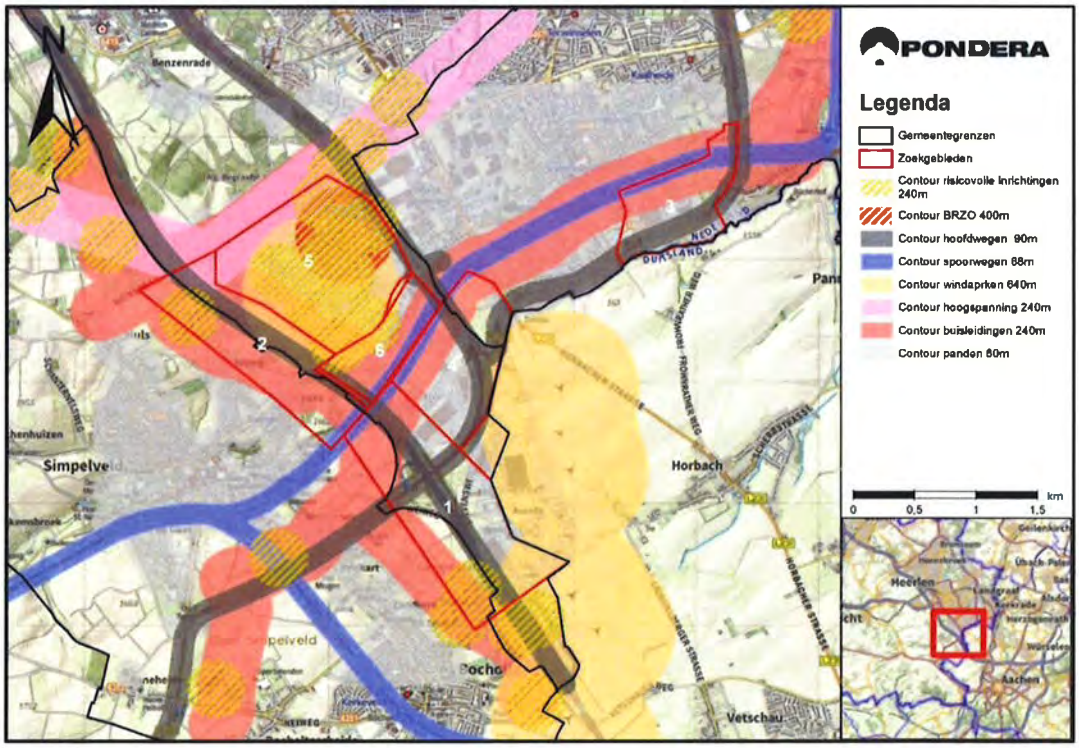
Object	Toetsafstand Referentieturbine 1 Referentieturbine 2		Richtlijn HRW
Hierbij kunnen zich uiteindelijk afwijkingen van de gekozen afstanden voordoen (zowel kleinere of grotere minimale afstanden zijn mogelijk). Voor de verkenning zijn afstanden gekozen die een realistische eerste indruk geven zonder potentiële gebieden op voorhand uit te sluiten.			
Bestaande windturbines	520 meter	640 meter	Expert judgement

Voor kwetsbare objecten (woningen, verzorgingsinstellingen, grote kantoren, scholen etc.) geldt dat het aanhouden van de 400 meter contour voor hinder (zie vorige paragraaf) voldoende is om aan de eisen uit de HRW te voldoen. Beperkt kwetsbare objecten worden indirect ook meegenomen in de analyse door een contour van een halve rotordiameter om elk pand te trekken.
Naast de afstanden tot infrastructuur en risicovolle objecten die geadviseerd worden door het HRW, zoals weergegeven in Tabel 2.1, zijn in de analyse ook afstanden tot bestaande windturbines beschouwd. Hiervoor is op basis van vuistregels een afstand van 4 x de rotordiameter (4D) aangehouden. Zowel vanuit veiligheid als vanuit de opbrengsten geredeneerd is een minimale onderlinge windturbineafstand van 4D als vuistregel een gebruikelijke afstand voor windturbines op land in Nederland. Het is bij nader onderzoek onder voorwaarden echter mogelijk hiervan beperkt af te wijken en de windturbines op iets kortere afstand van elkaar te plaatsen. In het geval van de twee beschouwde turbinecategorieën betekent 4 x de rotordiameter een afstand van 520 meter voor referentieturbine 1 (130 meter rotordiameter) en een afstand van 640 meter voor referentieturbine 2 (160 meter rotordiameter).

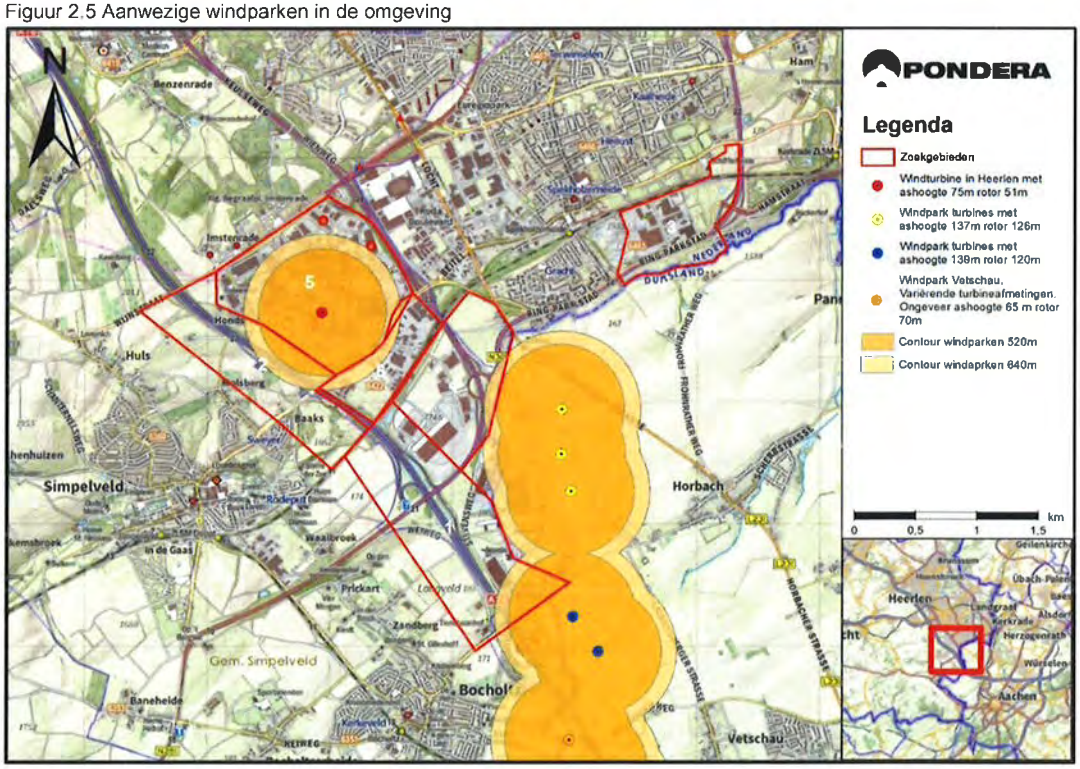
Figuur 2.3 Externe veiligheid & Infrastructuur referentieturbine 1

Figuur 2.4 Externe veiligheid & Infrastructuur referentieturbine 2

Figuur 2.5 Aanwezige windparken in de omgeving

2.3.1 Aanwezige infrastructuur en externe veiligheid

Figuur 2.3 en Figuur 2.4 verschillen enkel op de aan te houden afstandscontouren, de aanwezige infrastructuur netwerken zijn hetzelfde. Zoals te zien in deze figuren zijn er veel verschillende infrastructuur netwerken aanwezig in en rond de verschillende zoekgebieden. Voor de verschillende infrastructuurnetwerken zijn afstandscontouren opgesteld waar men in principe buiten wil blijven. Des te meer afstandscontouren in en rond een zoekgebied, des te minder ruimte over blijft voor het plaatsen van windturbines. De snelweg A76 loopt dwars door de zoekgebieden 1 en 2, de hoofdweg N281 staat haaks op de A76 en kent een doorwerking op de zoekgebieden 3, 4 5 en 6. Een spoorweg kruist de zoekgebieden van het zuidwesten richting het noordoosten, deze spoorweg kent een doorwerking op bijna alle zoekgebieden. Ook liggen er een aantal buisleidingen in en rondom de zoekgebieden, Zoals te zien in beide figuren bedekt de buisleidingencontour een groot deel van zoekgebied 2 en 6. Ten noorden van zoekgebied 2 en 5 loopt een hoogspanningslijn, deze verbinding heeft al met al weinig effect op de zoekgebieden. Ook liggen er verspreid door het gebied risicovolle inrichtingen, Deze bevinden zich met in en rondom zoekgebied 5. Ook is er een BRZO-inrichting gelegen binnen zoekgebied 5. Al deze risicovolle objecten verminderen weer de geschikte ruimte voor het plaatsen van windturbines. Door de hoge graad van verstedelijking zijn er een groot aantal panden gelegen in en rondom de zoekgebieden, de afstandscontour voor deze panden kent een grote invloed op de mogelijk beschikbare ruimte voor windenergie.

2.3.2 Bestaande windparken

Zoals te zien in Figuur 2.3 en Figuur 2.4 liggen er meerdere windparken in de omgeving van de zoekgebieden. Ten zuidoosten van de zoekgebieden liggen drie Duitse windparken op zeer korte afstand van de grens. Ook staat er op een bedrijventerrein in Heerlen al een windturbine, dit is een redelijk kleine windturbine (tiphoogte 100m). Om de ligging en afstandscontouren van deze windparken beter in beeld te krijgen is Figuur 2.5 toegevoegd.

Zowel vanuit het oogpunt van veiligheid als het oogpunt van elektriciteitsopbrengst moeten (nieuwe) windturbines voldoende afstand bewaren van bestaande windparken. Wanneer een nieuw windpark wordt gebouwd op een korte afstand van een bestaand windpark dan bestaat de kans dat de windparken een negatief effect op elkaar uitoefenen. De mate van beïnvloeding wordt mede bepaald door de dominante windrichting (noordwest). Indien een windpark ten noordoosten van een bestaand windpark wordt geplaatst bestaat de kans dat het bestaande windpark leidt tot windafvang voor het nieuwe windpark, waardoor de elektriciteitsopbrengst lager uitvalt dan waar vooraf op werd gehoopt. In dit geval zijn de zoekgebieden ten westen gelegen van de bestaande Duitse windparken. Hierdoor is er eerder een negatief effect op de Duitse windparken te verwachten dan op het beoogde Nederlandse windpark. Andersom zal dit effect er ook zijn (het waait immers ook uit andere richtingen), dit effect is echter geringer dan in de overheersende windrichting.

2.4 Ecologie

Windturbines kunnen effect hebben op de ecologische waarden van natuurgebieden en op specifieke flora en fauna. De bescherming komt voort uit de Wet natuurbescherming, waarin onderscheid wordt gemaakt tussen gebiedsbescherming en soortenbescherming. Gebiedsbescherming betreft de bescherming van ecologisch waardevolle gebieden zoals Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland. Soortenbescherming gaat over de instandhouding van specifieke soorten. In deze analyse is bepaald in hoeverre er ecologische waardevolle gebieden in of nabij het studiegebied aanwezig zijn en in hoeverre

effecten op de waarden van deze gebieden te verwachten zijn. Veldonderzoek en ecologische beoordeling daarvan is nodig om meer zekerheid te verkrijgen over de mogelijke effecten.

2.4.1 Gebiedsbescherming

Natura 2000
Binnen Europa hebben een groot aantal landen natuurgebieden aangewezen die beschermd dienen te worden. Natura 2000-gebieden bevinden zich dus niet enkel binnen Nederland, deze zijn te vinden door heel Europa. Waar Natura 2000 aanvankelijk begon met het beschermen van wilde vogels aan de hand van de vogelrichtlijn, is daar later ook de habitatsrichtlijn aan toegevoegd [7]. Binnen de habitatsrichtlijn worden zowel bedreigde plant- en diersoorten als bedreigde habitats beschermd.

Voor Natura 2000-gebieden geldt dat er verschillende soorten per gebied zijn aangewezen en dat hiervoor instandhoudingsdoelstellingen gelden. Effecten van windturbines mogen geen significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van aangewezen soorten hebben. Zoals te zien in Figuur 2.6 ligt er geen Natura 2000-gebied in het studiegebied. Daarentegen liggen er wel een aantal Natura 2000-gebieden in de nabijheid van het studiegebied. In een straal van 15 kilometer buiten het studiegebied bevinden zich 7 Nederlandse Natura 2000-gebieden. Dit zijn de gebieden:

- Bemelerberg & Schiepersberg
- Brunssummerheide
- Geleenbeekdal
- Geuldal
- Kunderberg
- Noorbeemden & Hoogbos
- Savelsbos

De Natura 2000-gebieden Geuldal en Kunderberg liggen beiden op slechts een paar honderd meter afstand van zoekgebied 2 en 5, dit is ook te zien op Figuur 2.6.

Natura 2000-gebieden hebben een externe werking, wat betekent dat ook windturbines buiten deze gebieden van invloed kunnen zijn op de natuurlijke waarden waarvoor deze gebieden zijn aangewezen. In een vervolgfase van dit project zal evenwel nader onderzoek gedaan moeten worden naar de mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden om de omvang van de effecten vast te stellen en te beoordelen.

Duitse Natura 2000-gebieden
Voor de in Duitsland gelegen Natura 2000-gebieden die mogelijk worden beïnvloed door de bouw van het windpark geldt de Duitse wet- en regelgeving (zie ook paragraaf 2.2.4). Op circa 6 kilometer ten oosten van het studiegebied is een Duits Natura2000 gebied gelegen (zie Figuur 2.7). Zoals te zien in deze figuur is dit gebied aangeduid met een blauwe kleur, wat betekent dat dit een gebied betreft dat wordt beschermd omwille van de vogelrichtlijn. Daarnaast worden plant- en diersoorten binnen natura 2000-gebieden beschermd, ook tegen een te hoge concentratie van stikstof. De stikstofregels zijn in Nederland

[7] https://ec.europa.eu/environment/basics/natural-capital/natura2000/index_nl.htm

vele malen strikter dan in Duitsland, hierdoor lijkt de stikstofuitstoot geen aandachtspunt voor het Duitse Natura 2000-gebied.

Wanneer in een latere fase een ecologisch onderzoek wordt uitgevoerd zal het in Duistland gelegen gebied ook moeten worden betrokken bij het onderzoek. Wij adviseren wij u om de onderzoeksinspanning vooraf af te stemmen de Duitse autoriteiten.

Natuurnetwerk Nederland

In het NNN geldt het 'nee, tenzij'-principe. Dit houdt in dat ingrepen waarbij de oppervlakte of de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN significant worden aangetast, niet zijn toegestaan, tenzij er geen alternatieven zijn en er sprake is van een groot openbaar belang. Het is daarmee dus niet op voorhand geheel uitgesloten dat er in deze gebieden windturbines geplaatst kunnen worden. Het NNN kent daarbij geen externe werking waardoor de gebieden in de nabijheid van NNN minder belemmeringen voor wind kennen. Ook hier geldt dat voor de daadwerkelijke effecten van een windproject op wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN een ecologische beoordeling zal moeten plaatsvinden. Eventuele effecten kunnen mogelijk met mitigerende maatregelen tot een acceptabel niveau worden gereduceerd.

Zoals te zien in Figuur 2.6 liggen er meerdere NNN-gebieden binnen het studiegebied. Daarnaast zijn er een groot aantal NNN-gebieden in de omgeving van het studiegebied gelegen.

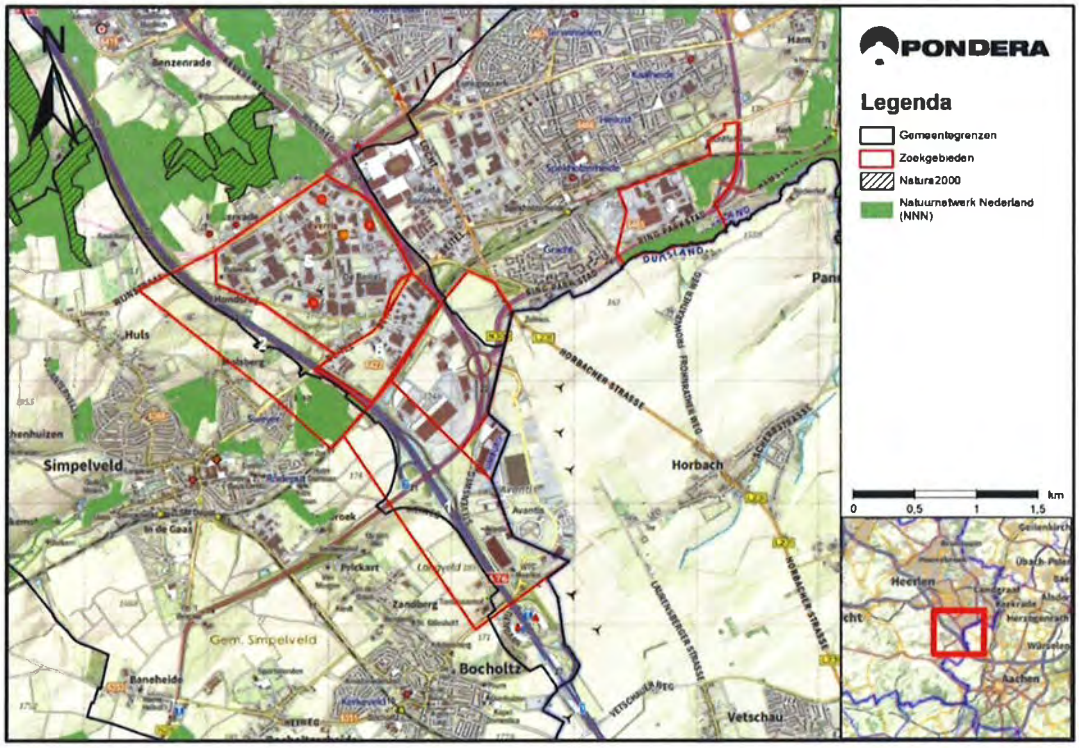
Soortenbescherming

Naast gebiedsbescherming is ook de soortenbescherming van belang. Hierbij gaat het om alle soorten die beïnvloed kunnen worden door de bouw en exploitatie van de windturbines zoals allerlei grondgebonden soorten (vooral bij de bouw), vogels (waaronder trekvogels en weidevogels) en vleermuizen. Zoals te zien in Figuur 2.6 zijn er in het studiegebied geen gebieden aangewezen als leefgebied voor weidevogels. Omdat windparken vrijwel altijd enige mate van aanvaringsslachtoffers onder vogels- en/of vleermuizen veroorzaken is een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming vrijwel altijd benodigd.

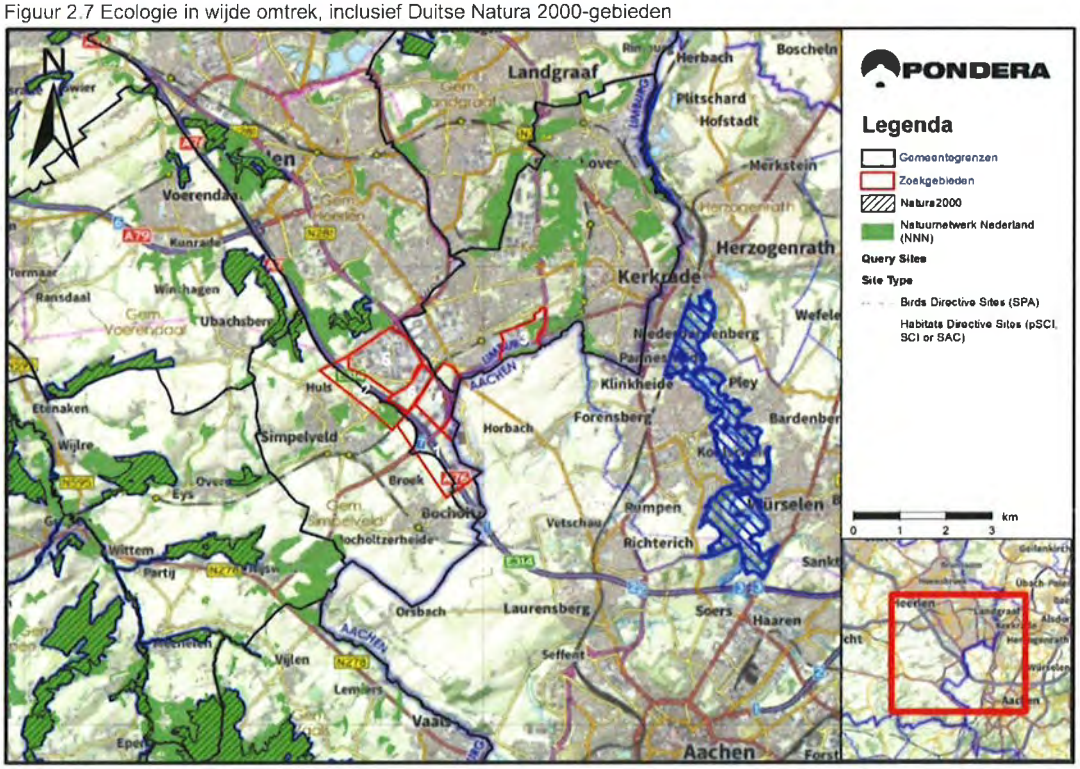
Bronsgroene en zilvergroene gebieden

Zoals te zien in Figuur 2.8 liggen er een groot aantal bronsgroene gebieden binnen en rondom de zoekgebieden voor windenergie. Ook liggen er een aantal zilvergroene gebieden op de rand van de zoekgebieden. Zoekgebied 1t/m 6 kennen allen een bronsgroen gebied binnen de grenzen, met name zoekgebied 1 & 2 kennen omvangrijke bronsgroene zones. In de vigerende Omgevingsverordening staat dat de kernkwaliteiten van bronsgroene zones zoveel mogelijk moeten worden behouden, al dan niet versterkt. Indien aantasting van deze zones niet te vermijden is dient te worden aangegeven op welke manier deze aantasting zoveel mogelijk wordt beperkt. Indien niet te vermijden is dat natuurwaarden (kernkwaliteit 'Groene karakter') verloren gaan, dienen deze te worden gecompenseerd.

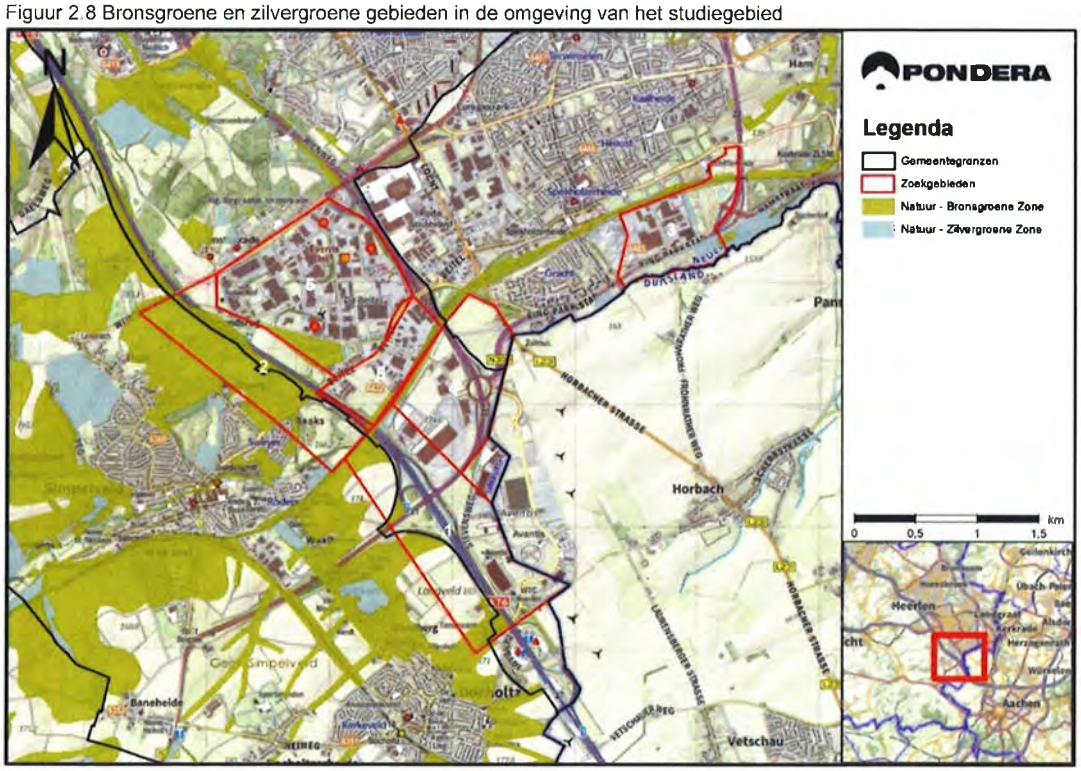
Figuur 2.6 Ecologie rondom het studiegebied

Figuur 2.7 Ecologie in wijde omtrek, inclusief Duitse Natura 2000-gebieden

Figuur 2.8 Bronsgroene en zilvergroene gebieden in de omgeving van het studiegebied

2.5 Defensieradar en luchtvaart

Defensieradar

In een straal van 75 km vanaf een radarpost heeft een bouwwerk dat boven de 113 meter reikt een verklaring van geen bezwaar van het Ministerie van Defensie nodig. Indien een plan binnen de toetsingsgebieden valt wordt op basis van een verstoringsberekening door TNO inzichtelijk gemaakt in hoeverre de dekkingsgraad van de radarpost wordt beïnvloed. De vereiste dekkingsgraad is minimaal 90%. Indien de dekkingsgraad boven de 90% ligt, zal Defensie de verklaring van geen bezwaar in principe afgeven. Zoals te zien in Figuur 2.8 valt het studiegebied buiten de toetsingsgebieden van de Defensie radarposten. Aangezien het studiegebied buiten de toetsingsgebieden valt vormt dit aspect geen belemmering.

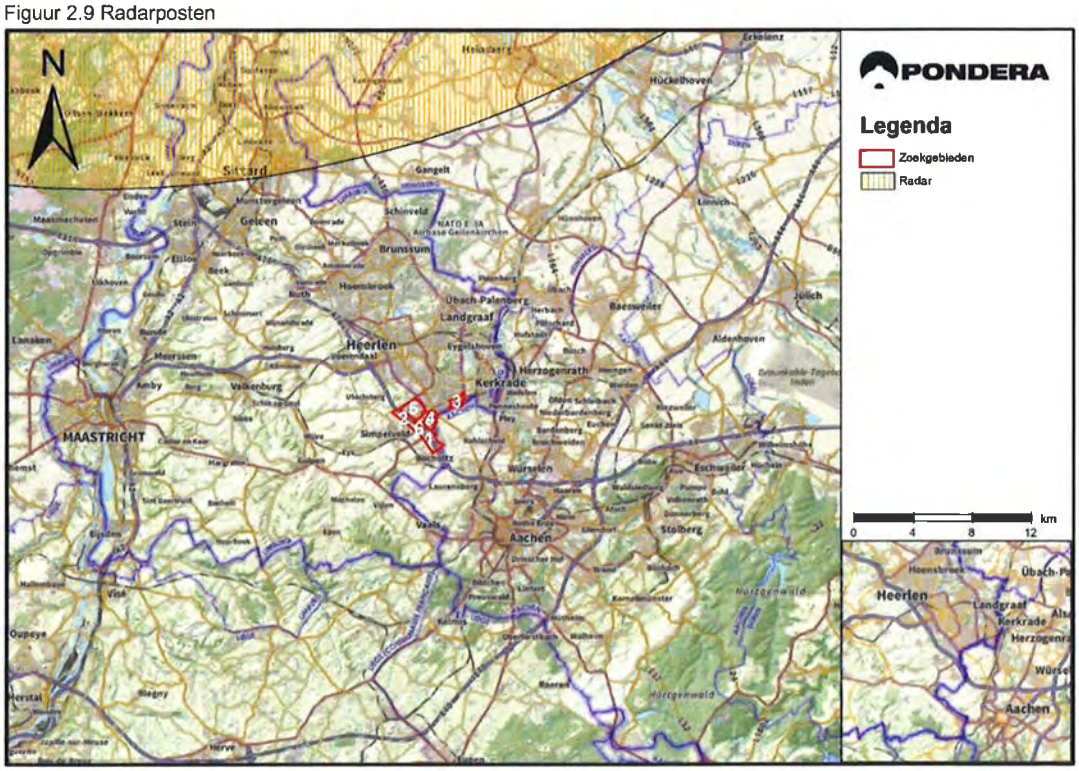
Luchtvaart

Voor het aspect luchtvaart is er gekeken naar de online hoogteviewer van RVO[1]. Uit deze viewer wordt duidelijk dat de zoekgebieden op voldoende afstand liggen van vliegveld Maastricht Airport. Zoals te zien in Figuur 2.9 liggen de zoekgebieden grotendeels onder een rood vlak. Het vlak betreft een toetsingsvlak vanuit de NATO-basis te Geilenkirchen. Aangezien dit een toetsvlak betreft moet er voorafgaand aan het plaatsen van obstakels getoetst worden of er geen onacceptabele effecten optreden. Indien dit niet het geval is kan de plaatsing worden toegestaan. Als dit wel het geval is moet er worden gekeken naar de geldende wet- en regelgeving. Dit vliegveld is gelegen in Duitsland en binnen Duitsland bestaat dan ook wet- en regelgeving hoe men hier dient mee om te gaan. Ook bestaat er Nederlandse wet- en regelgeving

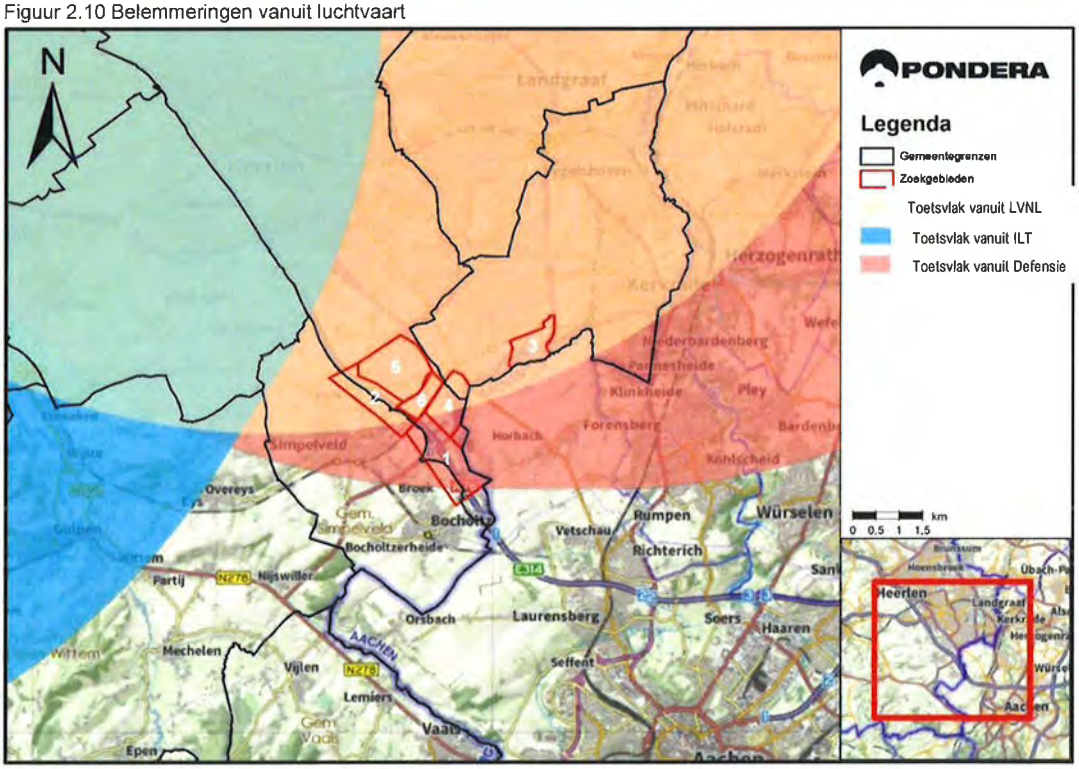
[1] https://ez.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=8eaadfac232049849ad9841d35cd7451

waaraan voldaan moet worden betreffende het vliegveld Geilenkirchen. Zo is er een obstakelbeheersgebied voor Geilenkirchen opgenomen in het Rarro (zie bijlage 3.5). Dit obstakelbeheersgebied is echter een stuk noordelijker gelegen dan de zoekgebieden voor windenergie. Hierdoor lijkt er geen Nederlandse wet- en regelgeving te bestaan die het plaatsen van windturbines in de zoekgebieden verhinderd. Ook is er geen juridische beperking vanuit Duitse wetgeving op Nederlands grondgebied. Daarentegen is de luchtvaart (en dan met name een vliegbasis van de NATO) veelal een grensoverschrijdende activiteit, ook zijn de belangen van deze basis grensoverschrijdend. Hierdoor zou het zeer verstandig zijn om rekening te houden met de belangen, vliegprocedures en vliegveiligheid van deze basis. Een opmerkelijk gegeven is dat er aan de Duitse kant van de grens meerdere windparken zijn gerealiseerd, die tenminste gedeeltelijk binnen deze contour van de NATO- basis gelegen zijn. Dit geeft aan dat er mogelijkheden bestaan om binnen het toetsvlak van de NATO basis te opereren.

Figuur 2.9 Radarposten

Figuur 2.10 Belemmeringen vanuit luchtvaart

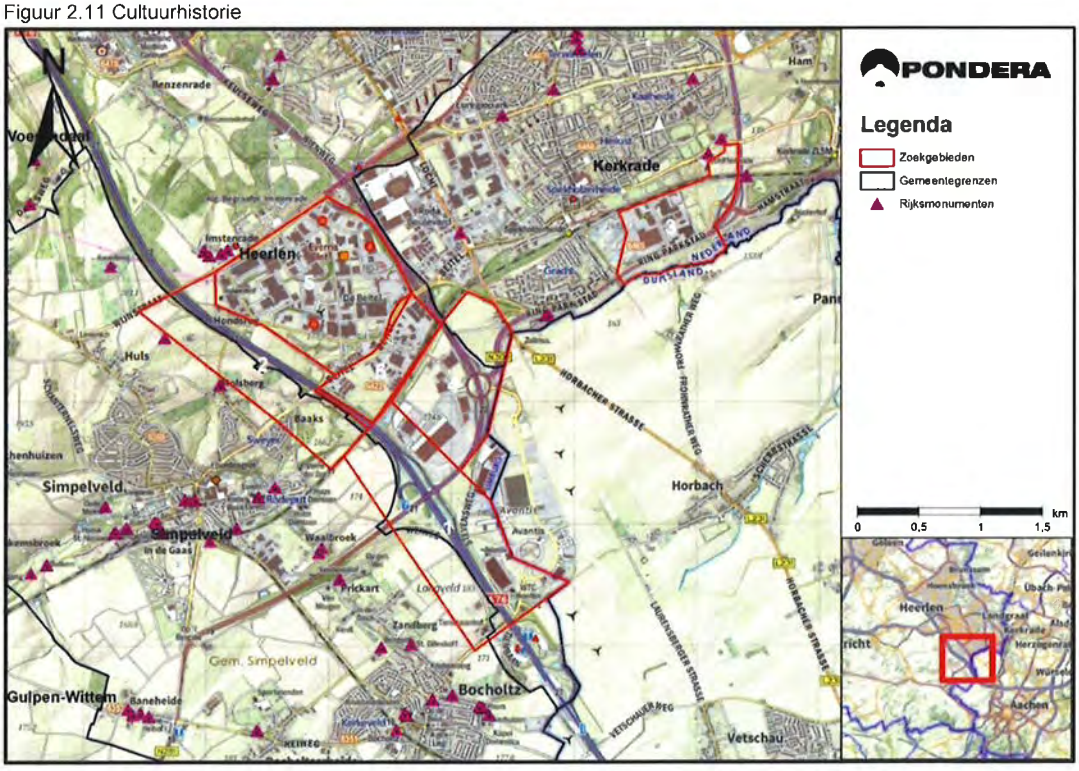

2.6 Cultuurhistorie

In deze verkenning is voor het aspect cultuurhistorie gekeken naar de aanwezigheid van Rijksmonumenten en Rijksbeschermde dorps- en stadsgezichten in en rondom het studiegebied. Zoals te zien in Figuur 2.11 zijn er geen Rijksmonumenten gelegen binnen het studiegebied. Daarentegen bevinden de dichtstbijzijnde Rijksmonumenten zich op slechts tientallen meters van de zoekgebieden voor windenergie. Figuur 2.11 geeft ook weer dat er geen beschermde stads-en dorpszichten aanwezig zijn, zowel binnen als vlak buiten het studiegebied. Het dichtstbijzijnde Rijksbeschermde dorps- en stadsgezicht ligt op ongeveer 2.5 kilometer afstand van het studiegebied, richting Heerlen.

Er is geen vaste afstand om aan te houden voor Rijksmonumenten. In principe gaat het bij Rijksmonumenten om het beschermen van het object op zichzelf. Het is daarom niet de verwachting dat Rijksmonumenten een belemmering zullen vormen voor het realiseren van een windturbines, wel is het een aandachtspunt voor de vervolgfase. De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) adviseert een afstand van circa 1.800 meter tot stads- en dorpsgezichten, waar in dit geval ruim aan voldaan kan worden

Figuur 2.11 Cultuurhistorie

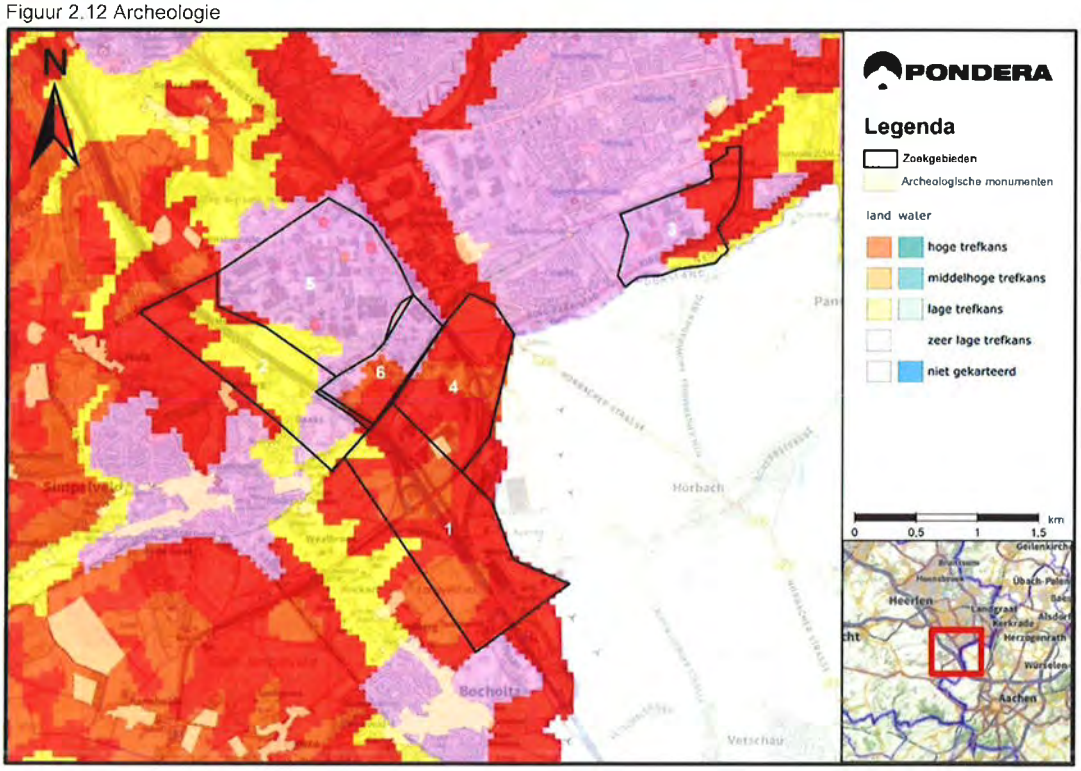

2.7 Archeologie

Voor het aspect archeologie is de indicatieve kaart archeologische waarden (IKAW) en de Archeologische Monumentenkaart (AMK) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed geraadpleegd. Deze kaart geeft aan welke gebieden een hoge, middelhoge, lage of zeer lage trefkans op archeologisch waardevolle resten in de bodem hebben en waar zich archeologische monumenten (terreinen) bevinden. Terreinen die aangeduid zijn als archeologische monument kennen geen instandhoudingsplicht, maar wel regels voor

een wijziging of aanpassing. Zo is er voor het verstoren van een archeologisch Rijksmonument (ook onder water) altijd een monumentenvergunning nodig, bijvoorbeeld wanneer er bouwplannen zijn.
Figuur 2.12 geeft weer wat de trefkans is voor het vinden van archeologische resten in het gebied. Hoe donkerder de kleur rood des te groter is de kans op een archeologische vondst. De gele kleur staat voor een lage trefkans en een wittige kleur staat voor een zeer lage trefkans op een archeologische vondst. Zoals te zien in Figuur 2.11 kleurt het grondgebied van de zoekgebieden voornamelijk rood, deze gebieden kennen een hoge kans op een archeologische vondst. Ook zijn er een aantal gebieden die oranje kleuren, deze liggen met name binnen de zoekgebieden 1, 4 en 6. Deze oranje gebieden kennen een middelhoge kans op een archeologische vondst. Voornamelijk binnen zoekgebied 2 liggen stroken met een gele kleur, deze gebieden kennen een lage kans op een archeologische vondst. De gronden binnen de paarse vlakken zijn stedelijk gebied en zijn hierdoor reeds bewerkt. Ook is in Figuur 2.11 gekeken naar de aanwezigheid van archeologische monumenten in binnen en rondom de zoekgebieden. Het blijkt dat er op de grens tussen zoekgebied 1 en 4 een terrein dat is aangeduid als archeologisch monument. Afhankelijk van de gewenste turbineposities wordt duidelijk of aanvullend archeologisch onderzoek vereist is voor het plaatsen van de windturbines.

Figuur 2.12 Archeologie

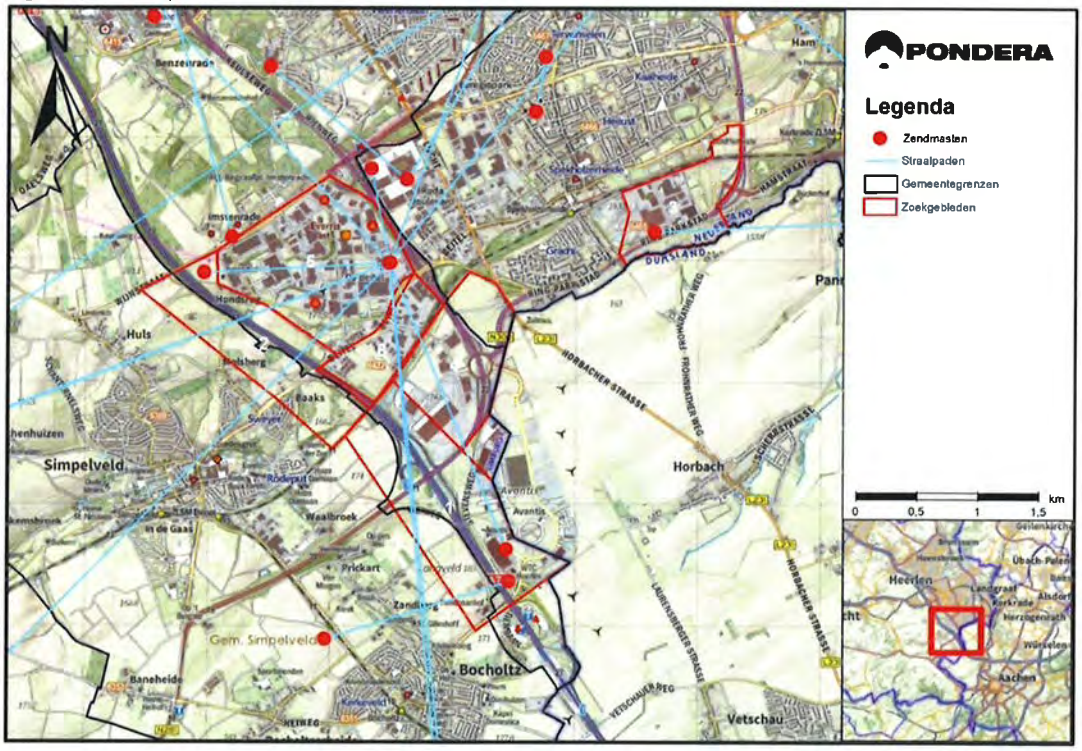
2.8 Straalpaden

Een straalpad is een draadloze verbinding tussen twee plaatsen, waartussen transport van spraak-, data-, radio- en tv-signalen plaatsvindt. De twee connectiepunten van een dergelijke verbinding moeten 'in zicht' van elkaar staan. Dat betekent dat het pad vrij moet zijn van fysieke obstakels. De aanwezigheid van windturbines kan de signaaloverdracht van straalpaden verstoren of verzwakken. Er is sprake van een effect op straalpaden indien de mast van een windturbine in een straalpad wordt geplaatst, of wanneer er wiekoverdraai met het straalpad plaatsvindt. In het laatste geval is er alleen sprake van een mogelijk effect als de hoogte van het straalpad zich tussen de tiphoogte en tiplaagte van de windturbine bevindt.

Via Agentschap Telecom is op 28 april 2021 een overzicht ontvangen van de zendmasten en straalpaden die momenteel in de omgeving zijn vergund. Een overzicht hiervan is weergegeven in Figuur 2.13. Zoals te zien in deze figuur zijn er een aantal zendmasten en straalpaden aanwezig binnen en rondom de zoekgebieden voor windenergie.

Indien plannen voor windturbines op een locatie nader uitgewerkt worden, dient uitgezocht te worden of er daadwerkelijk verstoring van het signaal optreedt. Hierbij dient tevens onderzocht te worden of het betreffende straalpad planologisch beschermd is. Overigens blijkt uit ervaring bij eerdere windenergieprojecten dat er mogelijkheden zijn om eventuele verstoring van straalverbindingen door windturbines te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld door kleine verschuivingen in de positionering van windturbines of door toevoeging van extra apparatuur ten behoeve van de versterking of verplaatsing van straalpaden. Dit aspect wordt daarom als aandachtspunt meegenomen in deze analyse.

Figuur 2.13 Straalpaden

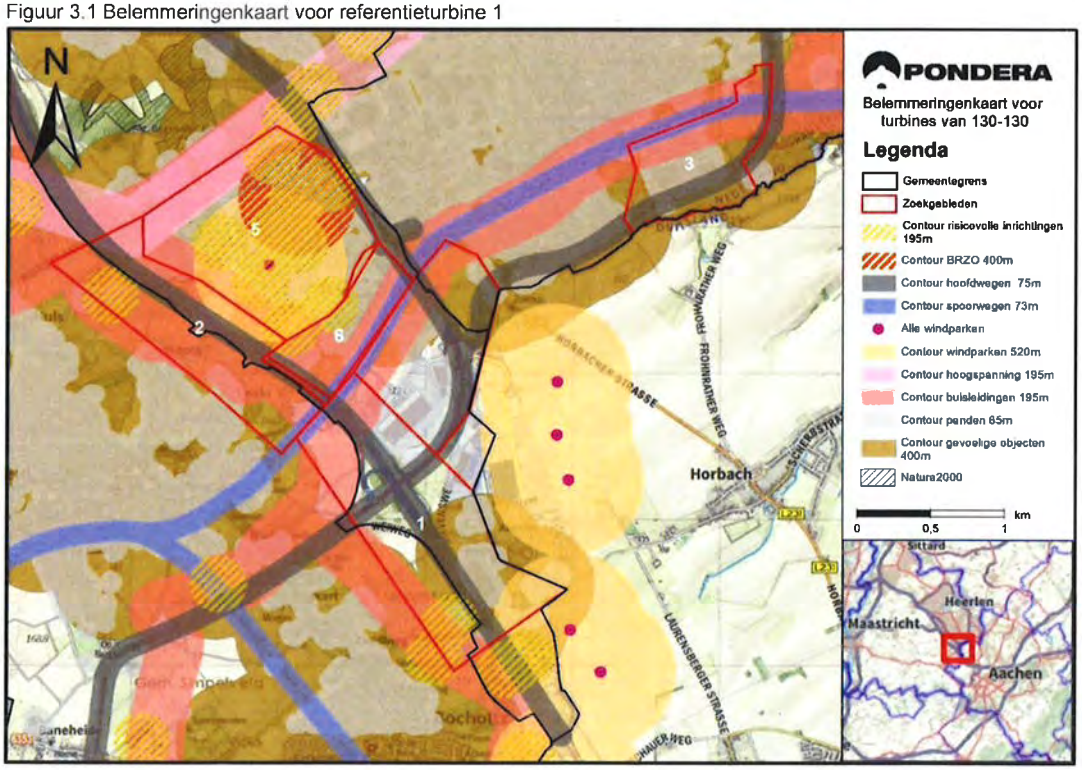

3 Inrichtingsmogelijkheden

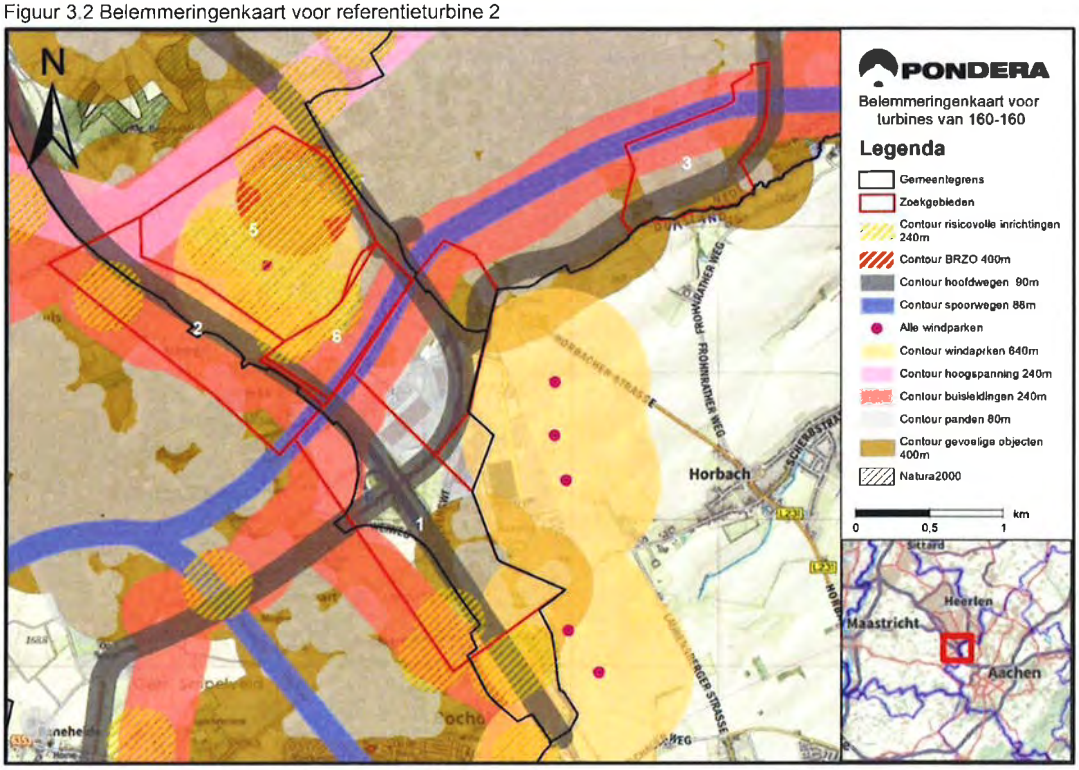
3.1 Belemmeringen

Aan de hand van de verschillende juridisch en ruimtelijke aspecten kan worden gekeken welke gebieden geschikt zijn voor het plaatsen van windenergie. In Figuur 3.1 en Figuur 3.2 zijn de belemmeringen voor beide referentieturbines weergegeven. Door de belemmeringen van de voorgaande paragrafen over elkaar heen te leggen ontstaat er een totaalplaat. Van deze totaalplaat kan vervolgens worden afgelezen waar juist de mogelijkheden liggen voor het plaatsen van windturbines.

Figuur 3.1 Belemmeringenkaart voor referentieturbine 1

Figuur 3.2 Belemmeringenkaart voor referentieturbine 2

3.2 Mogelijkheden turbineposities

Herkennen van locaties

Zoals te zien in Figuur 3.1 en Figuur 3.2 worden de zoekgebieden voor windenergie grotendeels bedekt met verschillende afstandscontouren. Zoekgebied 1 en 4 zijn de enige twee zoekgebieden waar locaties overblijven die niet worden bedekt door een afstandscontour. Zoekgebied 2 en 3 kennen naast de afstandscontouren voor infrastructuur netwerken ook contouren voor panden en gevoelige objecten. Binnen en rondom de zoekgebieden 5 en 6 liggen weinig gevoelige objecten, hier liggen met name afstandscontouren voor infrastructuurnetwerken. Als voor turbineposities wordt gekeken waar relatief weinig of geen belemmeringen aanwezig zijn lijkt met name de ruimte te bestaan binnen de zoekgebieden 1 en 4. De gebieden die vrij zijn van belemmeringen zijn geen omvangrijke gebieden waar zondermeer een groot windpark gerealiseerd kan worden.

Daarentegen kan er ook worden gekeken naar gebieden die in eerste instantie niet of minder geschikt lijken voor windenergie. Gebieden die onder een afstandscontour gebaseerd op vuistregels liggen zijn namelijk niet zondermeer ongeschikt voor windenergie. Door het nemen van aanvullende maatregelen, afstemming met belanghebbenden of aanvullende (veiligheids)onderzoeken kan blijken dat plaatsing van een windturbine binnen adviesafstanden acceptabel is. Wanneer met deze gedachte wordt gekeken naar Figuur 3.1 en Figuur 3.2 ontstaat potentieel (iets) meer ruimte.

Met name binnen en rondom zoekgebied 1 en 4 lijkt meer mogelijk, doordat er niet een grote opeenstapeling aanwezig is van belemmeringen. Aan de westkant van de hoofdweg (N281) binnen zoekgebied 4 ligt momenteel enkel de belemmering van een (bedrijfs)pand, dit pand wordt binnenkort

overigens nog uitgebreid. Aangezien hier slechts één belemmering aanwezig is lijken hier mogelijkheden te liggen, zo kan er wellicht een samenwerking worden aangegaan met de pandeigenaar. In het centrale en zuidelijke deel van zoekgebied 1 liggen contouren van panden en gevoelige objecten. Als hier een samenwerking kan worden aangegaan kan wellicht ook hier een turbine dichter tot deze objecten worden geplaatst, maar er zal vrijwel altijd een afstand van een halve rotordiameter tot het gebouw aangehouden moeten worden om te kunnen spreken van een goede ruimtelijke ordening. Dit geldt overigens ook voor het noordelijke deel van zoekgebied 4, en een groot deel binnen zoekgebied 3. Binnen de zoekgebieden 2, 5 en 6 kennen de meeste locaties een opeenstapeling van belemmeringen, wat het plaatsen van windturbines extra bemoeilijkt.

De vier locaties

In Figuur 3.3 zijn potentiële turbineposities bepaald aan de hand van de belemmeringenkaarten Figuur 3.1 en Figuur 3.2. In Figuur 3.3 zijn vier gebieden gemarkeerd waar, al dan niet met aanvullend onderzoek, per gebied een turbine geplaatst kan worden.

Locatie 1

Locatie 1 bevindt zich ten zuidwesten de kruising van de twee hoofdwegen A76 en de N281, op de grens van de gemeenten Simpelveld en Heerlen. De locatie ligt in het Beschermingsgebied Nationaal Landschap Zuid-Limburg, op de grens met A76. In uw marktuitvraag hebt u aangegeven dat in overleg met de provincie Limburg wordt bezien of eventuele realisatie van windenergie in de twee potentiegebieden die gelegen zijn in het Beschermingsgebied Nationaal Landschap Zuid-Limburg opportuun is en welke wijziging van bestaande beleidskaders dit vraagt. Ook in de bredere context van de Regionale Energie Strategie (RES) Zuid-Limburg wordt een verdiepend landschappelijk onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden voor windenergie in dit gebied. De uitkomsten zijn naar verwachting begin 2022 beschikbaar. Zoals te zien in de belemmeringkaarten zijn er weinig directe belemmeringen aanwezig in dit gebied. Naast de contour van de hoofdwegen en een afstandscontour van een buisleiding verder richting het westen zijn er weinig belemmeringen aanwezig. Wel liggen er verder richting het zuiden een aantal gevoelige objecten, daar wordt echter voldoende afstand van gehouden.

Locatie 2

Locatie 2 bevindt zich ten oosten van de kruising van de twee hoofdwegen A76 en de N281. Dit gebied is vergelijkbaar met locatie 1, dit gebied kent ook de afstandscontour van beide hoofdwegen. Ook zijn er afstandscontouren van gevoelige objecten aanwezig (vanuit het zuiden) en contouren van panden (uit het zuiden en westen). Op een grotere afstand naar het westen ligt ook de contour voor de bestaande Duitse windparken, hier wordt echter ruim buiten gebleven.

Locatie 2 valt binnen een 'groencompensatie-strook' van het bedrijventerrein Avantis. Deze locatie is specifiek gekozen voor het compenseren van groen/natuur in de regio. Aangezien het plaatsen van een windturbine ten koste gaat van het gecompenseerde groen zal met de gemeente moeten worden overlegd of en onder welke voorwaarden plaatsing van een windturbine in dit gebied mogelijk is. Dit omdat alleen dan kleinere veiligheidscontouren mogelijk te motiveren zijn.

Locatie 3

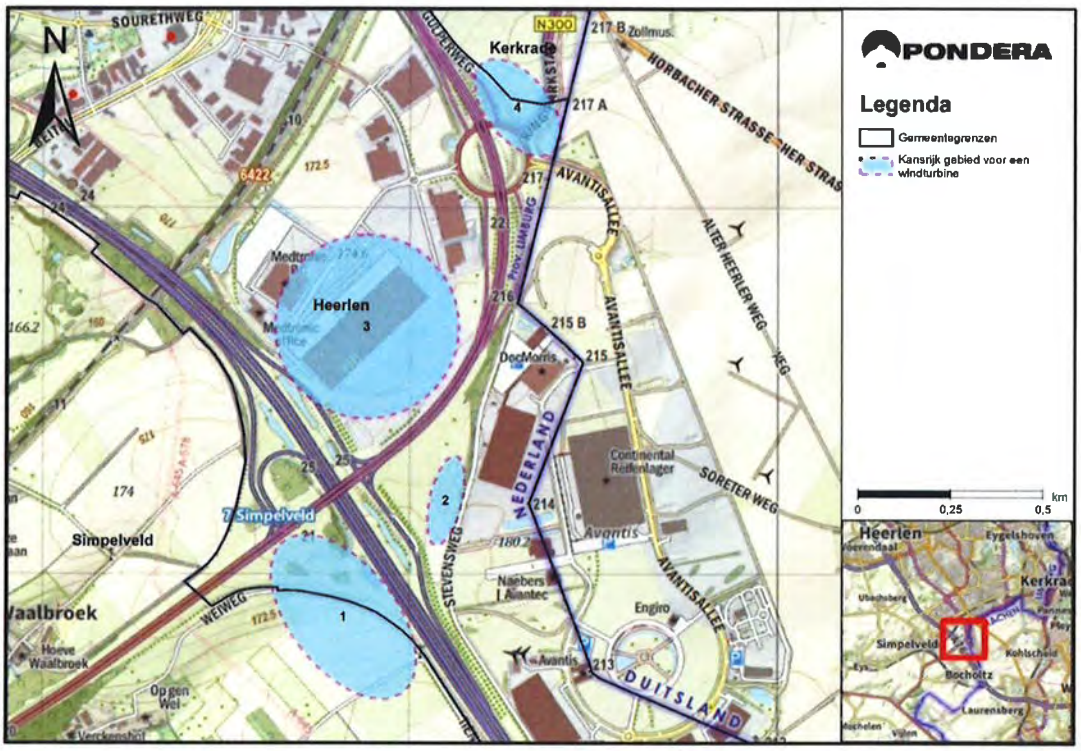
Locatie 3 bevindt zich ten noorden de kruising van de twee hoofdwegen A76 en de N281. Deze locatie ligt binnen het bedrijventerrein Trilandis. Op de belemmeringenkaarten is te zien dat dit gebied grotendeels onder belemmeringen valt, met name onder de contour van verschillende bedrijfspanden. Ook kent deze locatie aan de zuidkant de contour van de N281 en ten noorden de contour van een buisleiding. Hierdoor moet er rondom het pand van het bedrijf Medtronic gezocht worden naar een geschikte locatie.

Een optie is het plaatsen van een winturbine op een parkeerplaats aan de noordzijde van Medtronic. Een andere mogelijkheid is een positie zuidkant van het pand, hierbij dient echter voldoende afstand te worden aangehouden tot de N281. Gezien de omvang van het pand van Medtronic, en het grote aantal parkeerplaatsen, kan verwacht worden dat hier een groot aantal personen komen/werken. Hierdoor is het aannemelijk dat deze panden als "kwetsbaar object" moeten worden beschouwd. In dat geval dient een minimale afstand van circa de tiphoogte van de windturbine tot aan het gebouw te worden aangehouden. Aanvullende veiligheidsonderzoek moet uitwijzen of een positie op het bedrijventerrein van Medtronic aanvaardbaar is. Dit lijkt overigens alleen uitvoerbaar wanneer Medtronic meedoet in de ontwikkeling van het windpark en de windturbine onderdeel wordt van de inrichting van Medtronic.

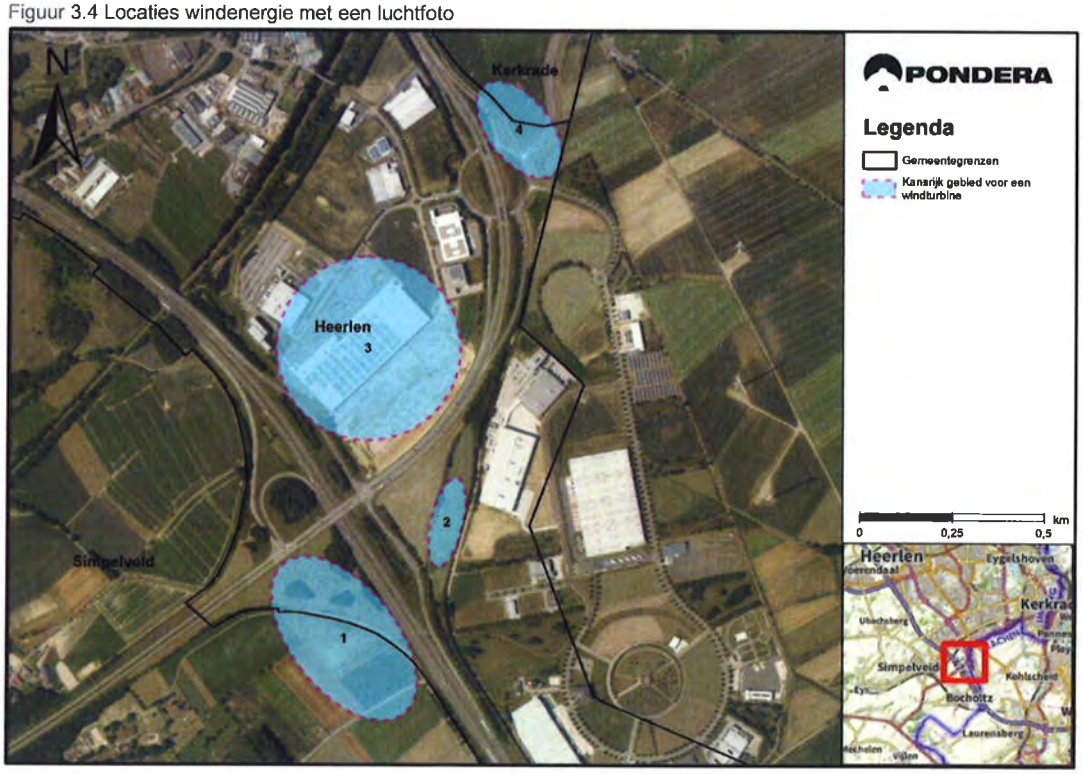
Locatie 4

Locatie 4 bevindt zich langs een rotonde ten noordoosten van het bedrijventerrein Trilandis. Dit gebied valt binnen de gemeente Heerlen en Kerkrade, en grenst aan de Duitse grens. Uit de belemmeringenkaarten blijkt dat hier zowel afstandscontouren aanwezig zijn van de N-weg en gevoelige objecten in de omgeving. Gezien de ligging langs de Duitse grens zou hier wiekoverdraai over Duitsland kunnen plaatsvinden. Wanneer wiekoverdraai over Duits grondgebied voorkomen kan worden, door bijvoorbeeld de turbine iets naar het westen of noorden te verplaatsen, is dit een gunstigere positie. Overdraai over een landsgrens leidt tot een complexe procedure en de noodzaak tot het sluiten van internationale contracten. Dit levert bestuurlijk en juridisch een complexere situatie op. De afstand tot de N-weg is ook een aandachtspunt. Wellicht dat een turbinepositie op een kortere afstand van de N-weg mogelijk is. In dat geval treedt wiekoverdraai boven de weg op. Over de aanvaardbaarheid hiervan moet de initiatiefnemer afstemmen met de gemeentelijke en provinciale wegbeheerder(s). De afstand tot gevoelige objecten in de omgeving (ten noordoosten) is van groot belang. Onderzoek naar geluid en slagschaduw moet uitwijzen of turbineposities op minder dan 400 meter van gevoelige objecten kunnen voldoen aan de gestelde normen.

Figuur 3.3 Locaties windenergie

N
SOURETHWEG
Kerkrade
N300
217 B
Zollmus
HORBACHER STRASSE
217 A
AVANTISALLEE
ALTER HEERLER WEG
Heerlen
3
215 B
215
DecMortis
NEDERLAND
Continental Reifenlager
SORETER WEG
Avantis
214
Simpelveld
Simpelveld
Naebers Aantec
Engiro
SIEVENSWEG
WEIWEG
Waalbroek
Hoeve Waalbroek
Op gen Wel
213
DUITSLAND
1
2
Legenda
Gemeentegrenzen
Kansrijk gebied voor een windturbine
0
0,25
0,5
km
Heerlen
Eygelshoven
Kerkrade
Simpelveld
Bocholtz
Kohlscheid
Laurensberg

Figuur 3.4 Locaties windenergie met een luchtfoto

Windenergie Parkstad-Zuid

Bijlage 7: Quickscan landschap

Landschappelijke inpassingsstudie naar mogelijke opstellingen van moderne windturbines binnen de zoekgebieden voor windenergie in Parkstad-Zuid

OVSL, 24 juli 2021 EINDCONCEPT inclusief reactie op deskundigenoordeel

Opzet van deze toelichting

- Inleiding 3
- Landschappelijke situatie: 5
    - historische ontwikkeling
    - huidige situatie
    - landschappelijke waarden
- Landschapsanalyse 17
    - infrastructuur
    - landschapstypen (reliëf)
    - ruimtelijke opbouw
    - bestaande windturbines
- Modellenstudie 22
- Scenario's 31
- Eerste conclusies 35
- Uitwerking eerste concept 41

Opzet van deze toelichting

- Inleiding
- Landschappelijke situatie:
    - historische ontwikkeling
    - huidige situatie
    - landschappelijke waarden
- Landschapsanalyse
    - infrastructuur
    - landschapstypen (reliëf)
    - ruimtelijke opbouw
    - bestaande windturbines
- Modellenstudie
- Scenario's
- Eerste conclusies
- Uitwerking eerste concept

Inleiding

Deze bijlage betreft een landschappelijke inpassingsstudie naar de mogelijkheden voor het plaatsen van grote, moderne windturbines op het grondgebied van de gemeenten Heerlen, Kerkrade en Simpelveld, binnen de zuidelijke regio van Parkstad Limburg (hierna Parkstad-Zuid genoemd).

Het doel is te komen tot herkenbare en te begrijpen opstellingen die passen in dit gebied, die samenhangen met de belangrijkste (hoofd-)structuren in het gebied en rekening houden met de in het gebied aanwezige belemmeringen. En die een waardevolle toevoeging kunnen vormen voor het landschap binnen de regio.

De studie gaat in op de ruimtelijke aspecten en op de vier landschapsniveaus die in de Marktuitvraag Fase 2 'Windenergie Parkstad-Zuid' zijn benoemd: de regio, de opstelling, de turbines en de standplaatsen (en hun omgeving). In de fase van concept plannen zijn met name de eerste twee niveaus van belang, in de fase van definitieve plannen geldt dat voor alle vier de niveaus. De belangrijkste conclusies ten aanzien van deze vier niveaus zijn aan het eind van deze bijlage samengebracht.

Opzet van deze toelichting

- Inleiding
- Landschappelijke situatie:
    - historische ontwikkeling
    - huidige situatie
    - landschappelijke waarden
- Landschapsanalyse
    - infrastructuur
    - landschapstypen/reliëf
    - ruimtelijke opbouw
    - bestaande windturbines
- Modellenstudie
- Scenario's
- Eerste conclusies
- Uitwerking eerste concept

Landschappelijke situatie

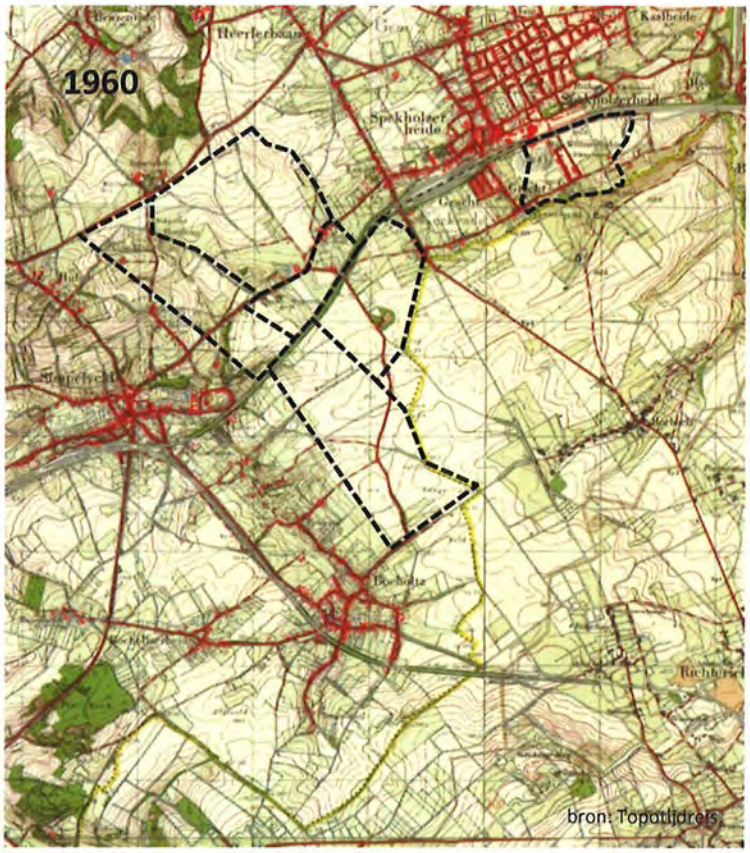
In de Marktuitvraag Fase 2 'Windenergie Parkstad-Zuid' zijn zes zoekgebieden voor windenergie weergegeven. De grenzen van deze gebieden zijn in de kaart hiernaast globaal aangegeven. De opgave luidt om in deze gebieden opstellingsmogelijkheden en hun landschappelijke inpassing nader te onderzoeken.

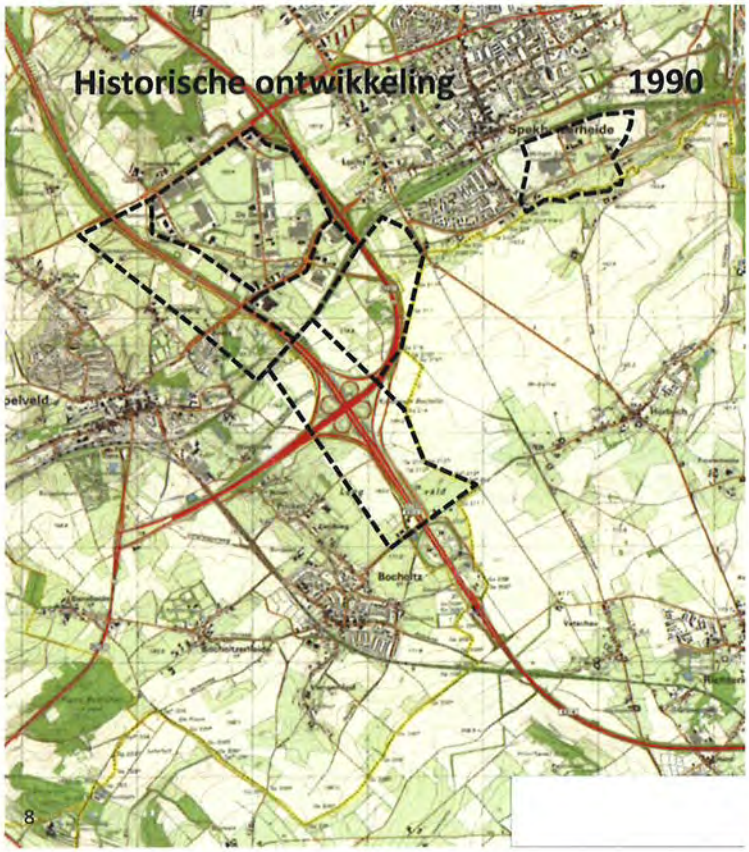
Eerst is gekeken naar windopstellingen zonder direct op allerlei belemmeringen te letten. Vervolgens is onderzocht wat mogelijk is als die belemmeringen wel worden meegenomen. Het is de verwachting dat er uiteindelijk niet in alle zoekgebieden ruimte zal zijn voor windturbines. Dit is ook al in de uitvraag aangegeven.

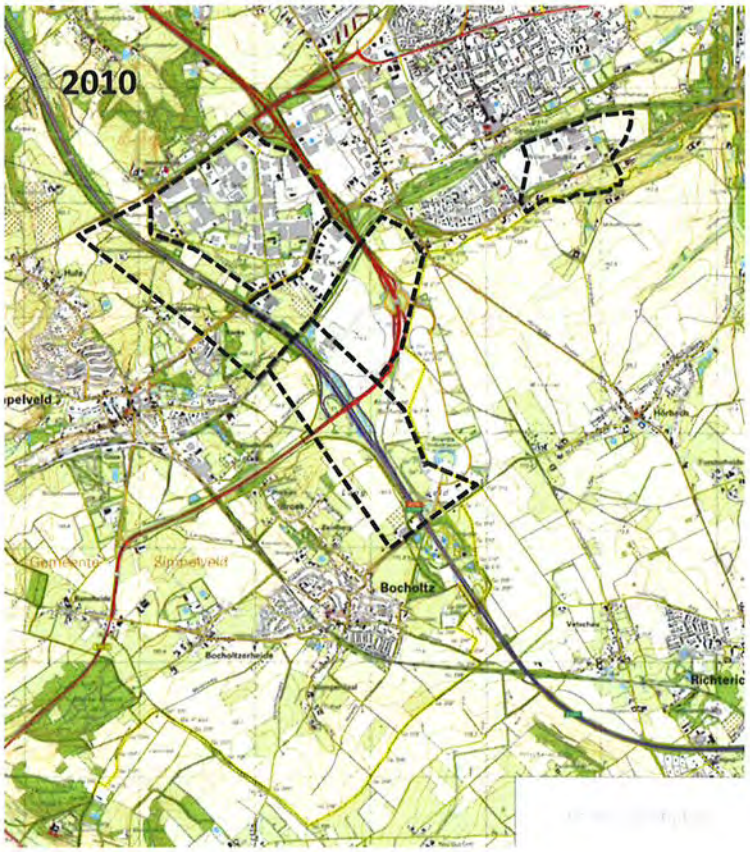
Er is in deze studie uitgegaan van twee typen turbines: turbines met een ashoogte en een rotordiameter van 130 meter en een ashoogte en een rotordiameter van 160 meter. Ook is een zo optimaal mogelijke onderlinge afstand nagestreefd van 3x tot 4x de rotordiameter. Dit is in eerste instantie gedaan om een zo hoog mogelijke energieopbrengst na te streven en om aan te sluiten bij parallelle onderzoeken, die deze dimensies ook aanhouden. Op dit moment markeren deze dimensies de bandbreedte van de dimensies van de nieuwste generatie windturbines op land.

Historische ontwikkeling
1910
Simpelveld
Bocholtz
Bocholtzerheide
Richterich
Laurensberg

1960
bron: Topotijdreis

Historische ontwikkeling
1990
Bocholtz

2010
Bocholtz

Historische ontwikkeling

Uit de reeks topografische kaarten valt af te lezen dat het landschap in de regio de afgelopen eeuw drastisch is veranderd. Door de jaren heen zijn de zoekgebieden en hun omgeving getransformeerd van een agrarisch landschap van vooral open akkers op hooggelegen heuvelplateaus, met kleine nederzettingen die veelal in de dalen tussen de plateaus lagen, naar een sterk verstedelijkt gebied met grote uitbreidingen van de dorpen en steden en grote bedrijventerreinen, al dan niet gekoppeld aan oude mijnterreinen.

In dat nieuwe landschap liggen grote infrastructurele lijnen: de A76/E314, provinciale N-wegen waaronder een deel van de Ring Parkstad), de spoorlijn tussen Simpelveld en Kerkrade (onderdeel van het Miljoenenlijntje) en een aftakking daarvan richting Bocholtz en Duitsland.

Grote delen van de bedrijventerreinen Parkstad en Avantis worden de komende jaren verder als bedrijventerrein ontwikkeld. Er zijn hier en daar zonnevelden aangelegd en er zijn inmiddels (met name aan de Duitse kant van de grens) grote windturbines in de omgeving verschenen.

Huidige situatie

Bedrijventerrein Avantis in ontwikkeling

Dorpen in of nabij de dalen, zoals Simpelveld

Typische landschapselementen zoals wegkruizen

Er is sprake van een scheiding tussen twee zeer verschillende landschappen aan weerszijden van de snelweg A76. Aan de westzijde ligt een nog vrij oorspronkelijk deel van Nationaal Landschap Zuid-Limburg. Daar liggen open, glooiende plateaus, die door kleinere en soms wat grotere dalen worden doorsneden. In dit deel komen nog veel karakteristieke landschapselementen voor, zoals holle wegen, graften, boomgaarden en wegkruizen.

Aan de oostzijde ligt een sterk verstedelijkt landschap van aaneengesloten woongebieden en bedrijventerreinen met daar tussendoor brede wegen. Tussen de bedrijventerreinen zijn nog wel verschillen. De Beitel is vrij gevarieerd qua opzet. Daar staat op dit moment één kleine windturbine. Parkstad en Avantis zijn beide voorbereid op de komst van zeer grote, meer doosachtige volumes, die langzaam maar zeker het gebied zullen opvullen. Hier stonden twee inmiddels gesaneerde middelgrote turbines. Er liggen nu ook enkele percelen met zonnepanelen.

Net over de grens liggen ten oosten en zuiden van Avantis nog zeer open plateaus, voornamelijk met akkers. Daar staan drie clusters met windturbines: één van twee en één van drie grote turbines en een cluster van negen middelgrote turbines.

Huidige situatie (ten westen van de A76 (boven) en ten oosten van de A76 (onder))

Uitzicht op de Klingeleberg

Bosschenhuizen

De molen bij Trintelen

De A76 ter hoogte van Bocholtz - Avantis

Bedrijventerrein Parkstad

Ring Parkstad ter hoogte van Gracht

Huidige situatie (fotopanorama's)

Deze kaart toont de plekken waarvandaan fotopanorama's zijn genomen (oranje pijlen). De hierna volgende panorama's zijn perspectivisch enigszins vertekend, maar geven wel inzicht in de ruimtelijke opbouw van (de omgeving van) het zoekgebied.

Fotopanorama's

Fotopanorama's

Fotopanorama's

Fotopanorama's

Opzet van deze toelichting

- Inleiding
- Landschappelijke situatie:
    - historische ontwikkeling
    - huidige situatie
    - landschappelijke waarden
- Landschapsanalyse
    - infrastructuur
    - landschapstypen (reliëf)
    - ruimtelijke opbouw
    - bestaande windturbines
- Modellenstudie
- Scenario's
- Eerste conclusies
- Uitwerking eerste concept

Infrastructuur

In de huidige situatie wordt het gebied doorsneden door infrastructurele lijnen. Die vormen vaak harde grenzen.

De A76 markeert de grens tussen een vrij oorspronkelijk en een zeer dynamisch landschap (aan de westzijde respectievelijk de oostzijde van de snelweg).

De N-wegen vormen nieuwe structuurdragers in het gebied. Hun vaak brede opzet maakt dat ze zich als heldere structuren manifesteren.

De spoorlijnen vormen oudere structuren die veel minder dominant en daardoor ook minder sterk naar voren komen.

Zoekgebied 1 en 2 liggen aan weerszijden van de A76. Gebied 3 ligt aan de Ring Parkstad, gebied 4 ligt rond de rotonde tussen de Ring Parkstad en de N281 gedrapeerd. Zoekgebied 5 en 6 worden wel door infrastructurele lijnen begrensd, maar zijn er niet direct mee verbonden. De samenhang tussen zoekgebied 3 en 6 en het Miljoenenlijntje is in het veld onduidelijk.

Landschapstypen (reliëf)

Er zijn in de regio drie landschapstypen te onderscheiden, die ook binnen Nationaal Landschap Zuid-Limburg ten westen van de A76 worden aangehouden: plateaus, hellingen en dalen.

De zoekgebieden liggen op de overgang van een grillig plateau naar de dalen en de bovenlopen van respectievelijk de Worm in het oosten (Crombacherbeek, Bleijerheiderbeek, Anselderbeek), de Geleenbeek in het noorden en tot slot de Geul in het westen (Eyserbeek, Bocholtzerbeek en Sourethbeek).

In zoekgebied 1 en 2 liggen enkele hellingen die door de insnijding van de A76 in de ondergrond niet overal even goed herkenbaar zijn.

Aan de zuidoostzijde van de zoekgebieden vormen de plateaus van Ubachsberg en Baneheide de dichtsbijgelegen hoogtes.

Ruimtelijke opbouw

Oorspronkelijk waren de plateaus zeer open van karakter, de hellingen zeer dicht beplant met bossen en de dalen hadden een gemêleerd karakter (half open, half dicht).

Op dit moment is dat onderscheid minder duidelijk herkenbaar. Grote delen van de plateaus zijn verstedelijkt, met name door uitbreidingen van Heerlen en Kerkrade en de bedrijventerreinen (grijs). Ook zijn de dorpskernen van Simpelveld en Bochholtz en Richterich en Horbach in Duitsland in meer of mindere mate uitgebreid. Hierdoor is een wat versnipperd ruimtelijk beeld ontstaan.

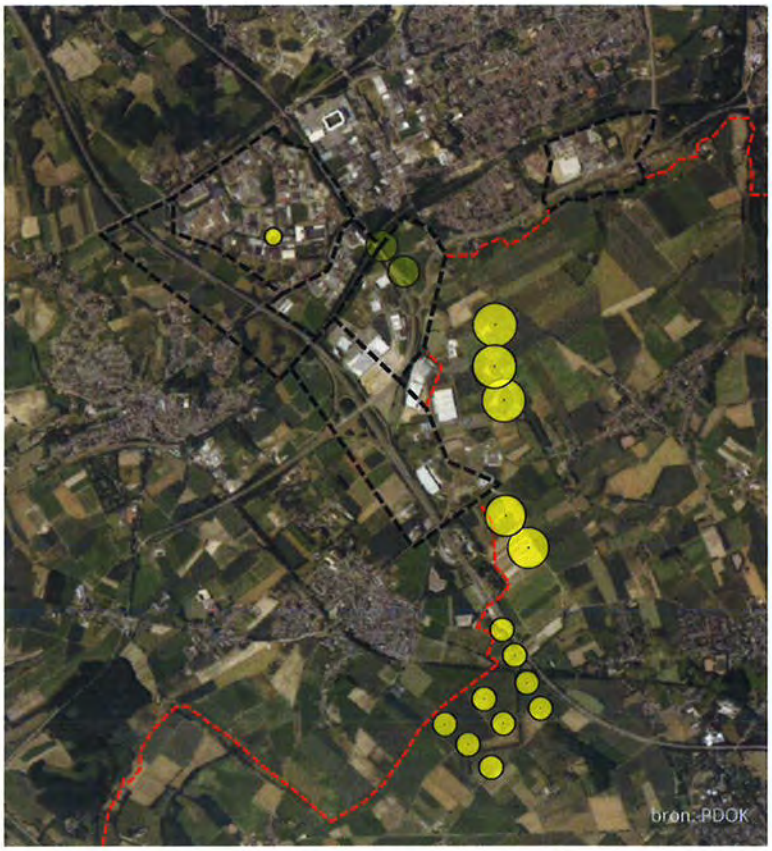
Bestaande windturbines

De kaart hiernaast toont de huidige situatie wat betreft de windturbines in en om de zoekgebieden. Op dit moment staat er één turbine op Nederlands grondgebied en 14 turbines net over de grens in Duitsland.

Op de Beitel staat 1 kleine solitaire turbine. 2 middelgrote turbines (Briareus en Gyges) langs de N281, zijn in 2016 gesaneerd en elders herplaatst. In Duitsland staan op dit moment drie min of meer los van elkaar liggende clusters van noord naar zuid, van 3 grote, 2 grote en 9 middelgrote turbines. Samen vormen zij in feite een zwerm van turbines.

De gele cirkels hebben een diameter van circa 3x de rotordiameter van de betreffende turbine. Daarmee is de mate van landschappelijke impact van de betreffende turbine op zijn omgeving verbeeld: hoe groter de cirkel, hoe groter de impact en ook hoe groter ook de afstand waarop die turbine impact heeft.

De cirkels vormen geen (directe) maat voor de zichtbaarheid van de turbines, die zijn (uiteraard) ook buiten de cirkels waarneembaar.

Opzet van deze toelichting

- Inleiding
- Landschappelijke situatie
  - historische ontwikkeling
  - huidige situatie
  - landschappelijke waarden
- Landschapsanalyse
  - infrastructuur
  - landschapstypen (reliëf)
  - ruimtelijke opbouw
  - bestaande windturbines
- Modellenstudie
- Scenario's
- Eerste conclusies
- Uitwerking eerste cluster

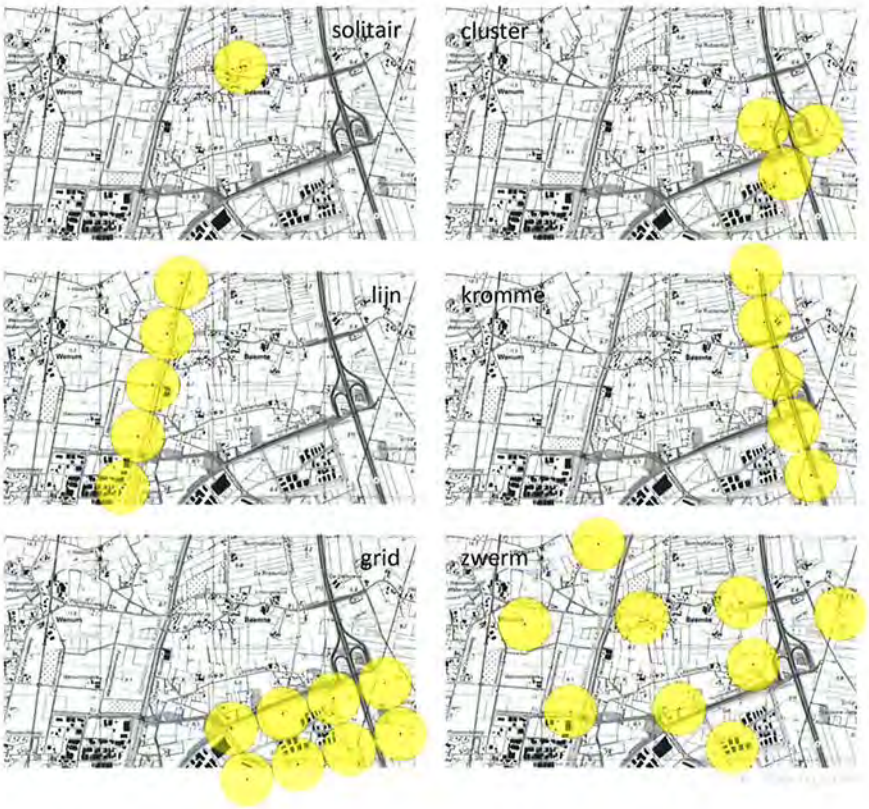
Modellenstudie (ordeningsprincipes)

Om windturbines te ordenen tot herkenbare en te begrijpen opstellingen, zijn er verschillende basale ordeningsprincipes die gehanteerd kunnen worden. Dit zijn:

- solitair (punt of landmark)
- cluster
- lijn
- kromme
- grid
- zwerm

Solitairen en clusters kunnen gebruikt worden om *plekken* of *knooppunten* te markeren, lijnen en krommen om landschappelijke *lijnen* te markeren en grids of zwermen om *gebieden* te markeren. Uiteraard zijn ook allerlei combinaties mogelijk.

De hiernaast gebruikte ondergrond dient enkel als voorbeeld en ligt niet binnen de regio Parkstad-Zuid.

Modellenstudie (voor het totale gebied)

Gelet op de bestaande turbines zijn drie principemodellen denkbaar, die hierna telkens in twee versies zijn uitgewerkt:

Model A: een zwerm van clusters

Kijken of er een groep van los van elkaar liggende clusters, aanvullend op de bestaande clusters kan worden gecreëerd, met elk een eigen ordening en een eigen type turbine en het liefst met clusters van 3 of meer turbines (anders zijn ze minder goed als afzonderlijk cluster te ervaren).

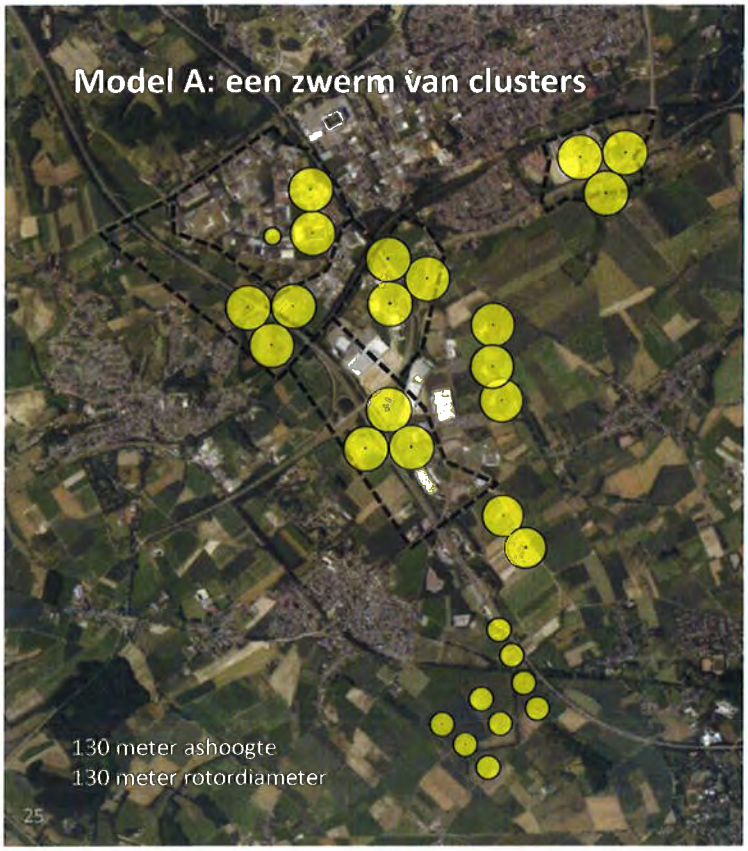
Model B: sterkere lijnen

Met name de clusters met grote turbines kunnen beschouwd worden als het begin van een lijn of een kromme, waaruit sterkere lijnen zijn te ontwikkelen.

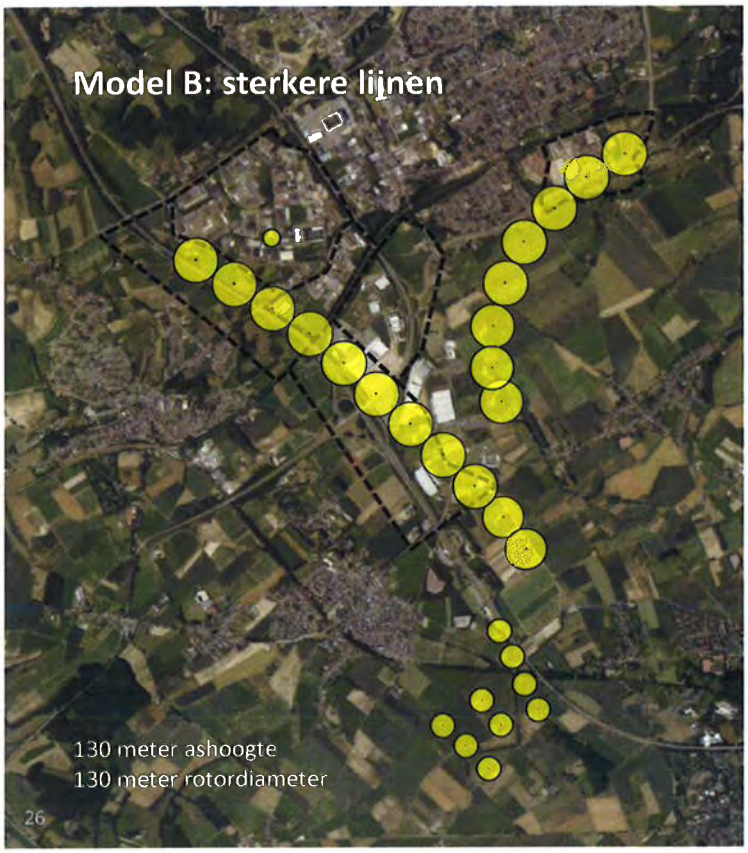
Model C: nieuwe lijnen

Anticiperen op (gedeeltelijke) sanering en nieuwe lijnen creëren die samenhangen met de landschappelijke hoofdstructuren.

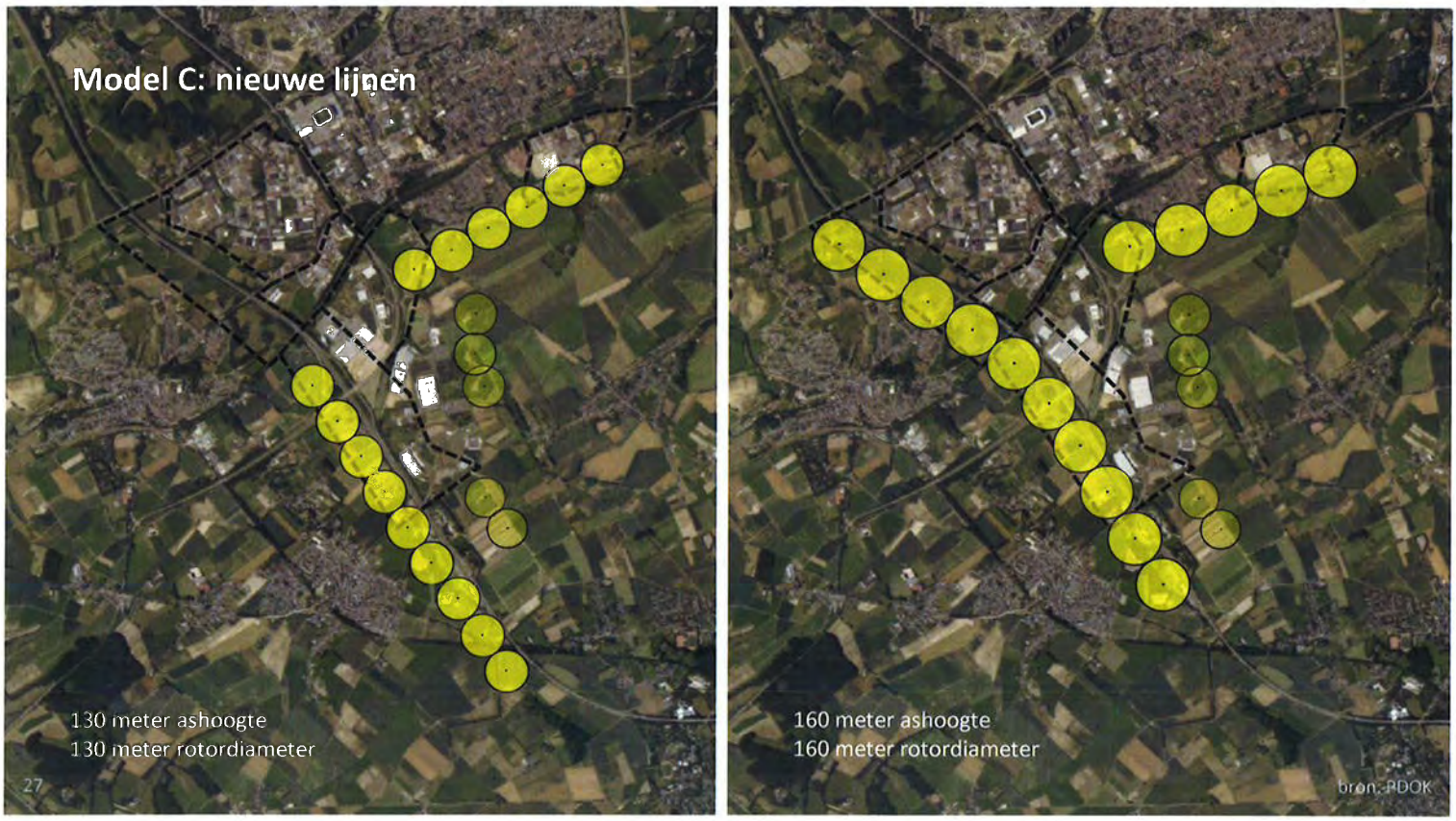

Model A: een zwerm van clusters
130 meter ashoogte
130 meter rotordiameter
25

160 meter ashoogte
160 meter rotordiameter
bron: PDOK

Model B: sterkere lijnen
130 meter ashoogte
130 meter rotordiameter
26

160 meter ashoogte
160 meter rotordiameter
bron: PDOK

Model C: nieuwe lijnen
130 meter ashoogte
130 meter rotordiameter
27
160 meter ashoogte
160 meter rotordiameter
bron: PDOK

Modellenstudie (voor het totale gebied)

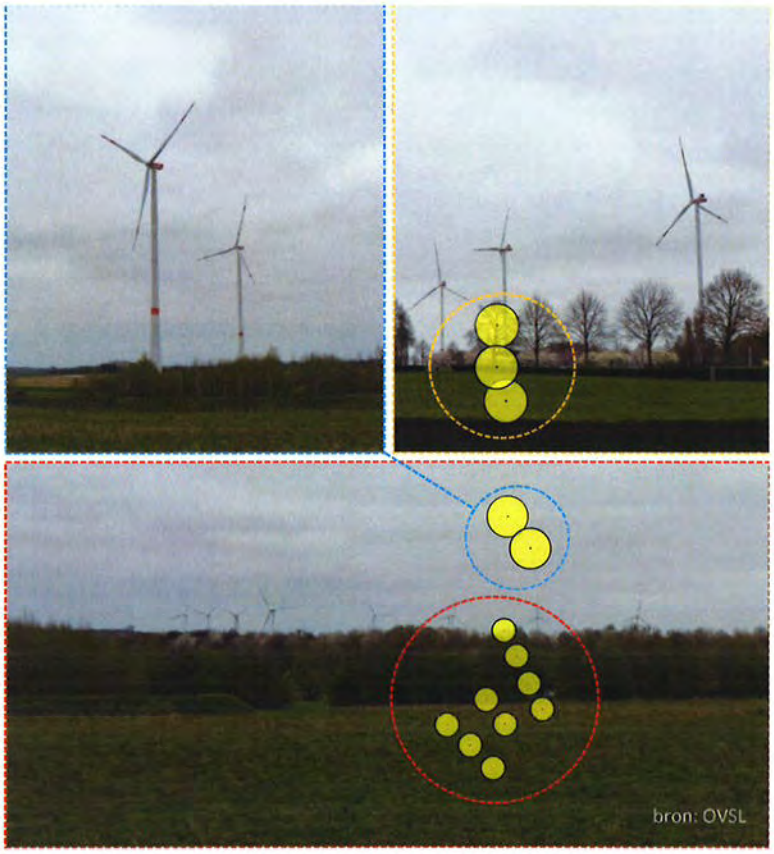
Van de drie principemodellen lijkt op dit moment model A (een zwerm van clusters) het meest voor de hand liggend, ook gelet op de al aanwezige turbines (zie de foto's hiernaast).

Model B en C vergen namelijk én een heldere regie over de sanering en/of opschaling van alle turbines in de omgeving en dus een intensieve samenwerking met partijen in Duitsland om de onderlinge afstemming van initiatieven mogelijk te maken. Bovendien bestaat het risico dat belemmeringen zuivere lijn- of kromme opstellingen onmogelijk maken.

Model A laat wat meer ruimte voor een ontwikkeling per zoekgebied met telkens ook een eigen ordening per zoekgebied, die in kan spelen op lokale mogelijkheden en belemmeringen.

Op de volgende pagina is aangegeven welke ordening per zoekgebied voor de hand ligt, los van alle belemmeringen.

Daarna wordt verder ingezoomd op de uitwerking van de minimale (130 - 130 meter) en maximale variant (160 - 160 meter) van model A.

Modellenstudie (per zoekgebied)

Handvatten voor de verdere ordening binnen elk zoekgebied:

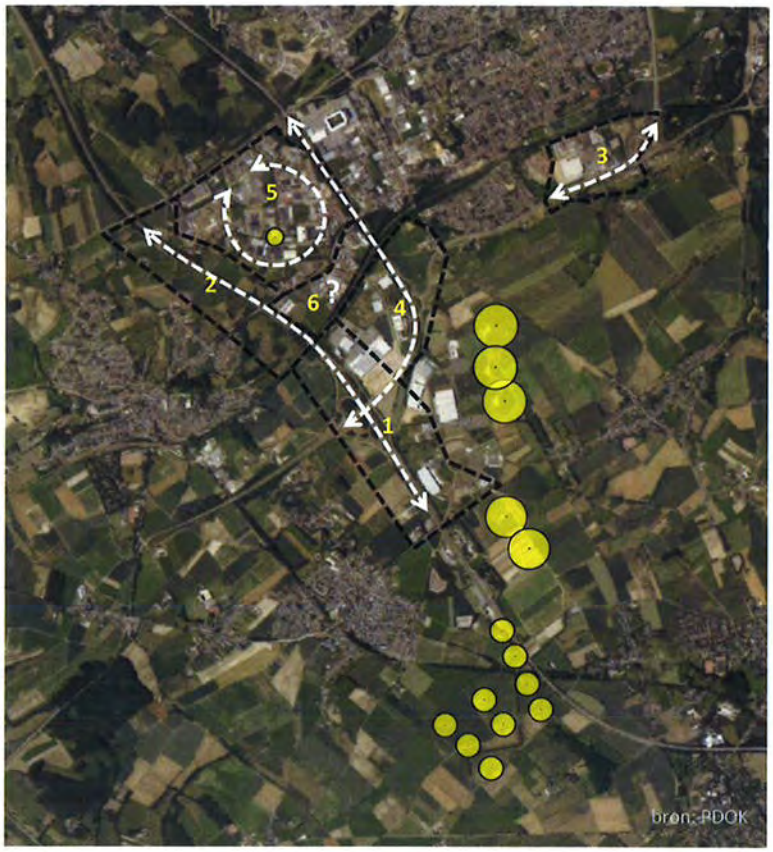
Zoekgebied 1 en 2 (los of in combinatie):
een lijn- of kromme opstelling parallel aan de A76 (als meest dominante landschapsstructuur ligt voor de hand

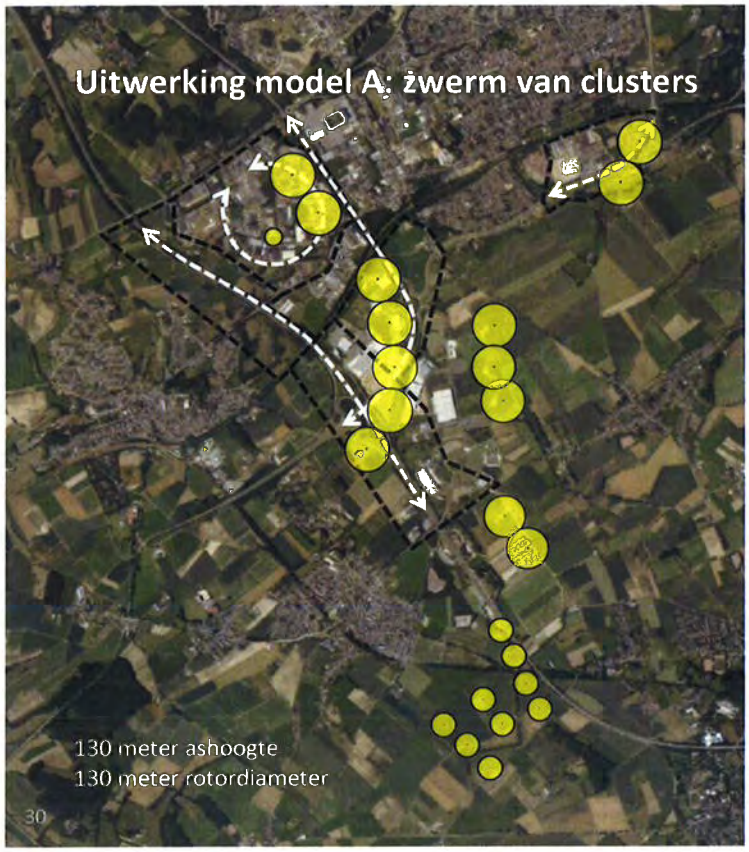
Zoekgebied 3:
een kromme opstelling parallel aan de bocht in de Ring Parkstad, een lijn parallel aan het Miljoenenlijntje is minder vanzelfsprekend

Zoekgebied 4 (al dan niet in combinatie met 1):
een kromme opstelling parallel aan de bocht in de N281 ligt voor de hand of clusters bij (het knooppunt van) wegen, een lijn parallel aan het Miljoenenlijntje past niet

Zoekgebied 5:
een zwermopstelling binnen de Beitel lijkt de enig mogelijke opstelling (er zijn geen directe structurele handvatten, de opzet van de Beitel is diffuus)

Zoekgebied 6:
dit is een onduidelijk 'restgebied', een opstelling parallel aan het Miljoenenlijntje ligt niet voor de hand

Uitwerking model A: zwerm van clusters
130 meter ashoogte
130 meter rotordiameter
30

160 meter ashoogte
160 meter rotordiameter
bron: PDOK

Opzet van deze toelichting

- Inleiding
- Landschappelijke situatie:
    - historische ontwikkeling
    - huidige situatie
    - landschappelijke waarden
- Landschapsanalyse
    - infrastructuur
    - landschapstypen (reliëf)
    - ruimtelijke opbouw
    - bestaande windturbines
- Modellenstudie
- Scenario's
- Eerste conclusies
- Uitwerking eerste concept

Scenario's

Als Parkstad-Zuid, met het oog op de doelstellingen ten aanzien van de totale hoeveelheid duurzaam op te wekken energie, een zo hoog mogelijke opbrengst uit windenergie wil behalen, mag gesteld worden dat scenario's met meer turbines de voorkeur zullen hebben boven scenario's met minder turbines.

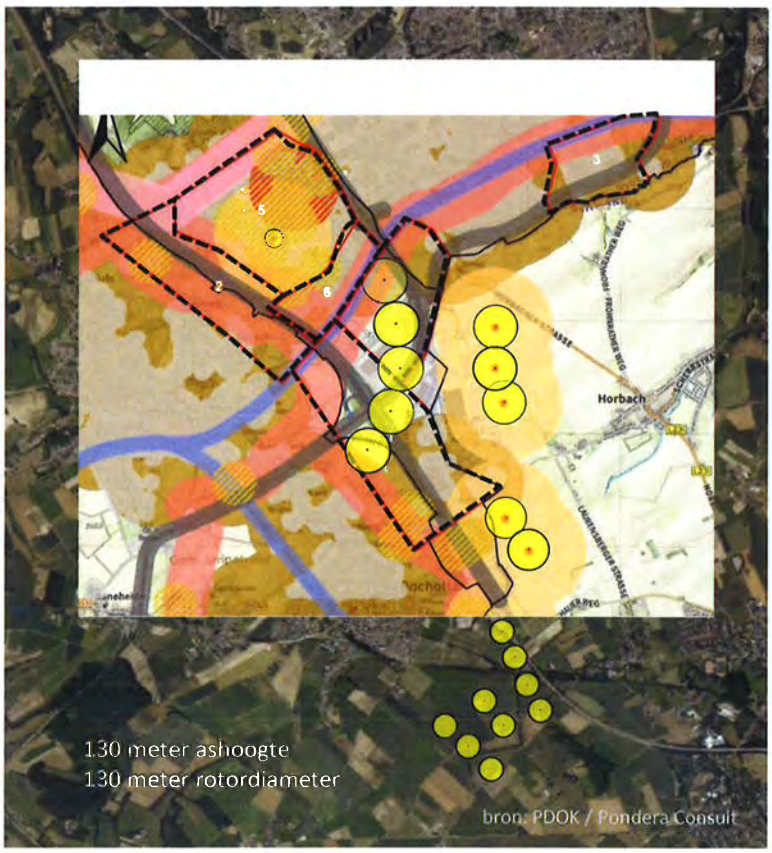
Om die reden is hieronder onderzocht of de uitwerkingen van model A vertaald kunnen worden naar realistische scenario's. Er is bekeken of in alle zoekgebieden samen herkenbare en te begrijpen opstellingen mogelijk zijn met een zo groot mogelijk aantal turbines, waarbij rekening is gehouden met aanwezige belemmeringen. Hiernaast zijn de potentiegebieden (rood) uit de technische quickscan van de Marktuitvraag weergegeven. In de hierna volgende kaarten zijn ook die nader uitgewerkt.

Ook in de scenario's is uitgegaan van de bandbreedte van zeer grote turbines van 130 - 130 tot 160 - 160 meter. Dat is ook gedaan omdat kleinere turbines dan in principe ook mogelijk zouden moeten zijn. Grotere turbines produceren wel meer energie dan kleinere, waardoor de productiedoelstellingen eerder gehaald kunnen worden met grotere dan met kleinere turbines.

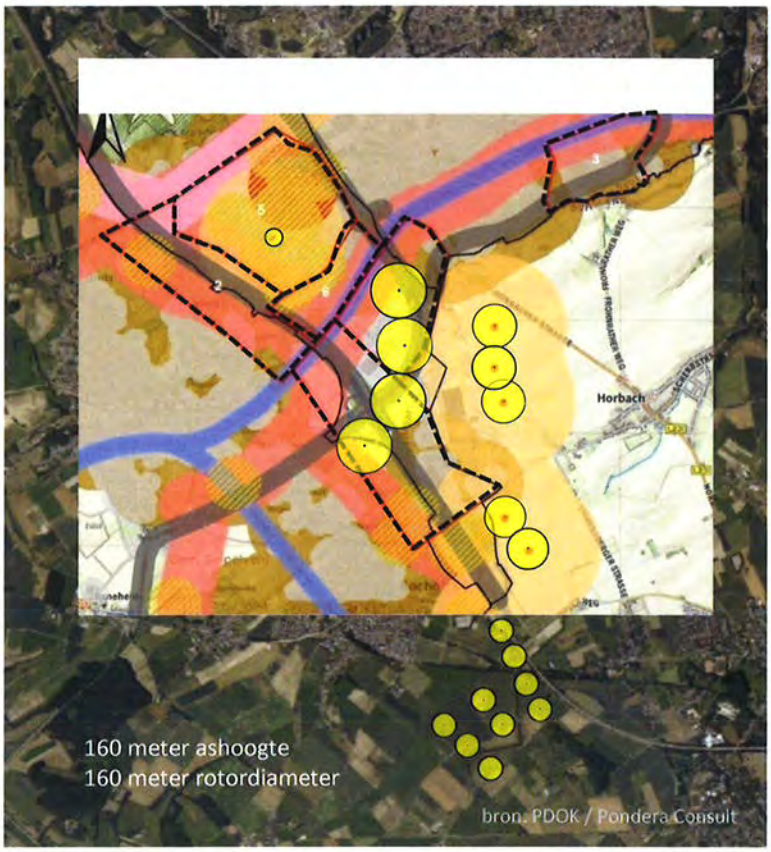
Scenario 130 - 130 (gelet op belemmeringen)

Bij het toepassen van 130 - 130 turbines lijkt er ruimte te zijn voor een vloeiende kromme van 4 en mogelijk zelfs 5 turbines, die samenhangt met de bocht van de N281, in de zoekgebieden 1 en 4. De exacte positionering moet nog nader worden uitgewerkt in de fase van het definitieve plan.

Scenario 160 - 160 (gelet op belemmeringen)

Bij het toepassen van 160 - 160 turbines lijkt er eveneens ruimte te zijn voor een vloeiende kromme van 4 turbines, die met de bocht in de N281 samenhangt. Ook hiervoor geldt dat de exacte positionering nog nader moet worden uitgewerkt in de fase van het definitieve plan.

Opzet van deze toelichting

- Inleiding
- Landschappelijke situatie:
    - historische ontwikkeling
    - huidige situatie
    - landschappelijke waarden
- Landschapsanalyse
    - infrastructuur
    - landschapstypen (reliëf)
    - ruimtelijke opbouw
    - bestaande windturbines
- Modellenstudie
- Scenario's
- Eerste conclusies
- Uitwerking eerste concept

Eerste conclusies

Gelet op de binnen de regio en de zoekgebieden voorkomende belemmeringen (zie ook de uitwerkingen onder het onderdeel 'ruimtelijke inpassing') lijkt het zo te zijn dat alleen zoekgebied 1 en 4 nog kansrijk zijn voor de ontwikkeling van windturbines.

Daarbinnen lijkt er tenminste één scenario mogelijk in een minimale en een maximale variant, waarbij sprake is van een herkenbare en te begrijpen opstelling: een min of meer vloeiende kromme, die samenhangt met één van de belangrijke hoofdstructuren in het gebied (de N281) én die op voldoende afstand ligt van de al bestaande clusters om als zelfstandige opstelling te kunnen worden beschouwd.

Andere opstellingen zijn wellicht ook nog mogelijk, zoals het creëren van een cluster van turbines rond het knooppunt A76 - N281, maar deze bieden waarschijnlijk ruimte voor minder dan 4 turbines. Bij de nadere uitwerking van deze eerste modellen en scenario's kan nog worden onderzocht of kleinere onderlinge afstanden of het wegnemen van belemmeringen kan leiden tot nog meer mogelijke opstellingen.

Twee opnames vanaf de N281 rijdend naar het noorden

bron: OVSL

Eerste conclusies (landschap niveaus)

Landschap niveau 1: samenhangend regionaal totaal concept

Ambitie: het versterken van een regionaal beeld/karakteristiek waar de opwekking van windenergie aan bijdraagt

Gelet op de bestaande situatie en de (on-)mogelijkheden om nieuwe windturbines te ontwikkelen, lijkt het concept 'zwerm van clusters' het best passend en ook praktisch uitvoerbaar.

Dit concept versterkt het huidige beeld van min of meer losse, zelfstandige clusteropstellingen met elk hun eigen kenmerken (qua aantal, interne ordening, turbinetype en -dimensies).

Dit concept biedt ruimte om binnen de zoekgebieden een nieuwe opstelling van enkele turbines toe te voegen, waarbij de al bestaande clusters / opstellingen worden gerespecteerd én waarbij deze hun eigen proces van sanering of opschaling kunnen doorlopen, zonder directe onderlinge afhankelijkheid.

Dit concept markeert de grens van Nationaal Landschap Zuid-Limburg (langs de A76) nadrukkelijker dan nu het geval is.

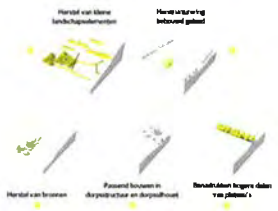
Landschap niveau 2: opstelling windturbines

Ambitie: leesbare lijnopstellingen, visuele rust en ritmische continuïteit

Binnen het concept 'zwerm van clusters' en gelet op de belemmeringen is er zowel bij turbines met een ashoogte en rotordiameter van 130 meter en 160 meter ruimte voor een vloeiende kromme, die duidelijk samenhangt met de kromming van de N281.

Binnen een dergelijke opstelling is het mogelijk om zowel de onderlinge afstanden tussen de turbines als de onderlinge verdraaiing zo gelijk mogelijk te houden en daarmee een zo vloeiend mogelijk lopende kromme te creëren (nader uit te werken in de definitieve planfase).

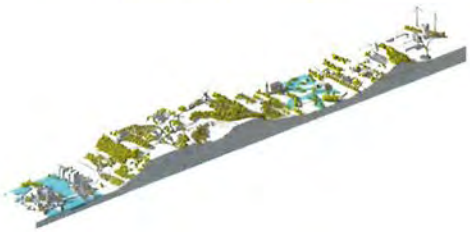
Eerste conclusies (landschap niveaus)

Landschap niveau 3: windturbinespecificaties

Ambitie: terughoudende vormgeving van de turbines en eenheid binnen lijnopstellingen

Binnen de opstelling wordt één type turbine voorgesteld (dus 4 of indien mogelijk 5 gelijke turbines), om de eenheid van de totale opstelling te benadrukken. De turbines zijn eenduidig van maatvoering en in hun verhouding tussen ashoogte en rotordiameter (min of meer gelijk). De turbines zijn ook gelijk qua kleurstelling. Het streven is om de turbines op te stellen op plekken met een min of meer gelijke maaiveldhoogte boven NAP. Dit niveau wordt in de definitieve planfase nader uitgewerkt.

Landschap niveau 4: inpassing turbines

Ambitie = zorgvuldige inpassing van turbines in omgeving met oog voor detail en ruimte

De inrichting van de standplaatsen van de turbines zal sober en eenduidig zijn. Randvoorzieningen voor de aansluiting op het elektriciteitsnet en voor de beveiliging worden ingetogen vormgegeven. Ook dit niveau wordt in de definitieve planfase nog nader uitgewerkt.

De provincie Limburg biedt hiervoor goede handvatten (zie Handvat Kernkwaliteiten Nationaal Landschap Zuid-Limburg).

Opzet van deze toelichting

- Inleiding
- Landschappelijke situatie
  - historische ontwikkeling
  - huidige situatie
  - landschappelijke waarden
- Landschapsanalyse
  - infrastructuur
  - landschapstypen (reliëf)
  - ruimtelijke opbouw
  - bestaande windturbines
- Modelienstudie
- Scenario's
- Eerste conclusies
- Uitwerking eerste concept *(naar aanleiding van het deskundigenoordeel d.d. 21 mei 2021)*

Reactie op het deskundigenoordeel

Het deskundigenoordeel (d.d. 21 mei 2021) richt zich ten aanzien van landschap op de vier landschap niveaus die hierboven aan de orde zijn gekomen. Het oordeel is hieronder kort samengevat:

Landschap niveau 1: samenhangend regionaal totaal concept

Werk de modellenstudie ook in een 3D model uit, zodat de mate van 'clustering' oftewel 'zwerm van clusters' beter beoordeeld kan worden.

Landschap niveau 2: opstelling windturbines

In hoeverre versterkt de 'bocht' naar de N281 (begeleid door een kromme windturbineopstelling) de 'entree' naar Parkstad?

Landschap niveau 3: windturbinespecificaties

Visualiseer de hoogteligging in en relatie met het karakteristieke glooiend reliëf van plateaus, hellingen en dalen en onderbouw in hoeverre de leesbaarheid c.q. karakteristiek van het landschap hiermee versterkt kan worden.

Landschap niveau 4: inpassing turbines

Noem enkele concrete maatregelen en stel een plan van aanpak voor, die specifiek de kernkwaliteiten / ruimtelijke kwaliteit in de omgeving een impuls geven.

Uitwerking eerste concept

Door de jongste ontwikkelingen zijn er minder grondposities beschikbaar, dan in de technische quickscan waren aangegeven. Er zijn nog vier kansrijke plekken in beeld, drie plekken rond het knooppunt A76 - N281, één plek nabij de rotonde in de N281 (zie de afbeelding hiernaast). Deze plekken vallen binnen de oorspronkelijke zoekgebieden 1 en 4.

Het creëren van een 'zuivere kromme' lijkt inmiddels niet langer mogelijk. Er zijn echter nog wel andere opstellingen van 3 tot 4 turbines mogelijk, zoals hierboven al is geconcludeerd (slide 36).

Deze nieuwe opstellingen zijn hieronder uitgewerkt, waarbij ook is onderzocht hoe de onderlinge samenhang binnen elke opstelling (en daarmee tussen de vier kansrijke plekken) kan worden versterkt.

Dit is hierna per landschap niveau verder uitgewerkt, waarbij tevens de opmerkingen van het deskundigenpanel per niveau zijn verwerkt.

Landschap niveau 1: 3D-visualisaties

Bij het maken van 3D-visualisaties zijn standpunten gekozen waarvandaan (relatief) veel waarnemingen plaatsvinden, de visualisaties zijn vanaf ooghoogte gemaakt en steeds is een zo goed mogelijk zicht op de nieuwe turbines nagestreefd (gezocht is naar zichtlijnen, die vrij zijn van obstakels in het terrein).

De visualisaties zijn verspreid genomen, vanuit de verschillende windrichtingen (ook vanuit Duitsland) en vanaf verschillende afstanden (enkele wat verder weggelegen punten (2,5 - 5 km), wat dichterbij (1,0 - 2,5 km) en nog wat dichterbij (< 1 km).

Er is gekozen voor een mix van standpunten vanuit bewoonde gebieden waarvandaan het initiatief zichtbaar is en van plekken langs belangrijke (relatief drukke) routes.

Er is een zogenoemde 'fly-through' animatie opgenomen vanaf de doorgaande routes (de A76 en de N281, oranje stippellijnen).

Vanuit alle standpunten zijn zowel de minimale als de maximale windturbine-variant getoond. De visualisaties zijn in een aparte bijlage van het hoofddocument opgenomen (bijlage 8).

43 Vanaf de Parkstadring

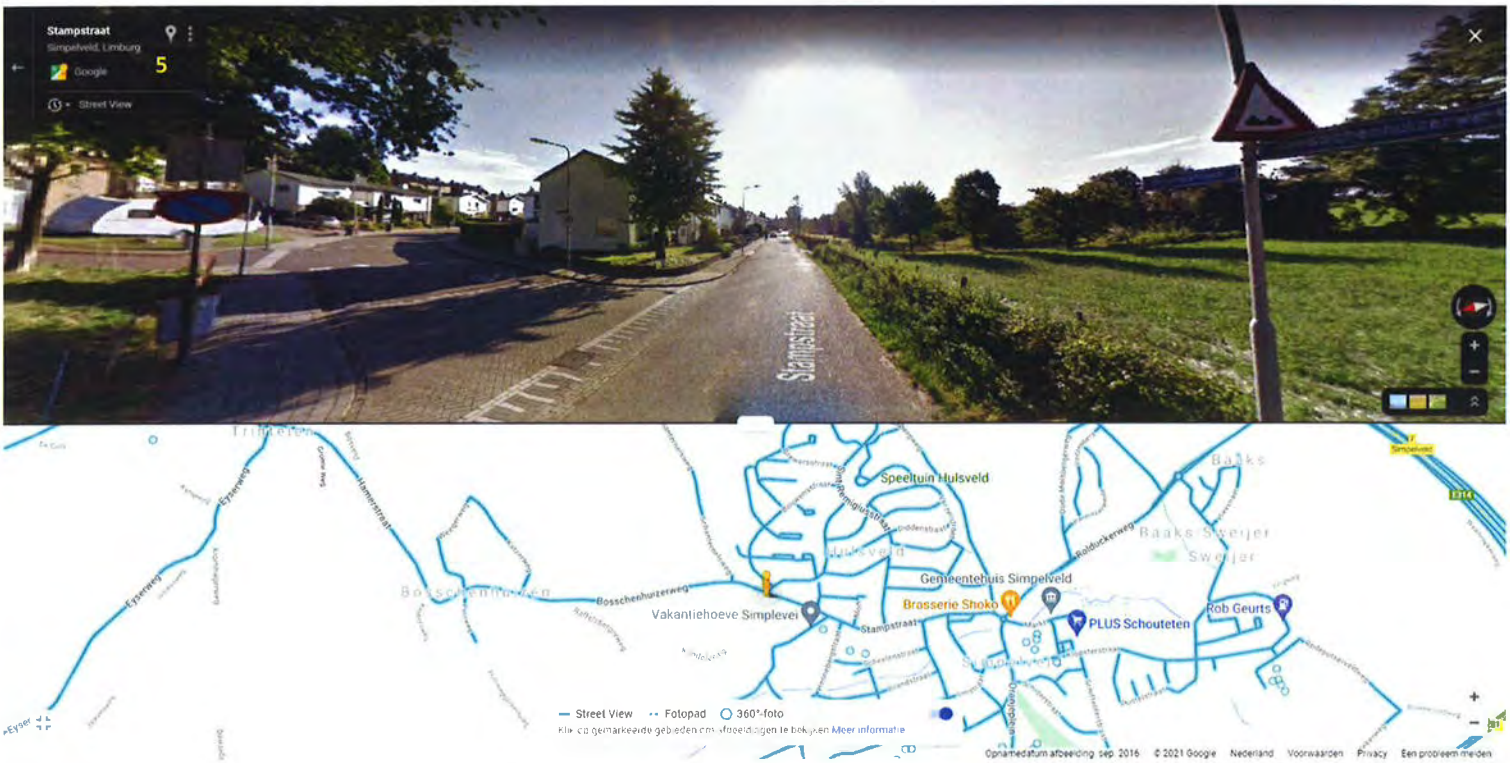

44 Vanaf Bedrijventerrein Avantis

45 Vanaf de snelweg A76 komend vanuit Duitsland (benzinestation/parkeerplaats)

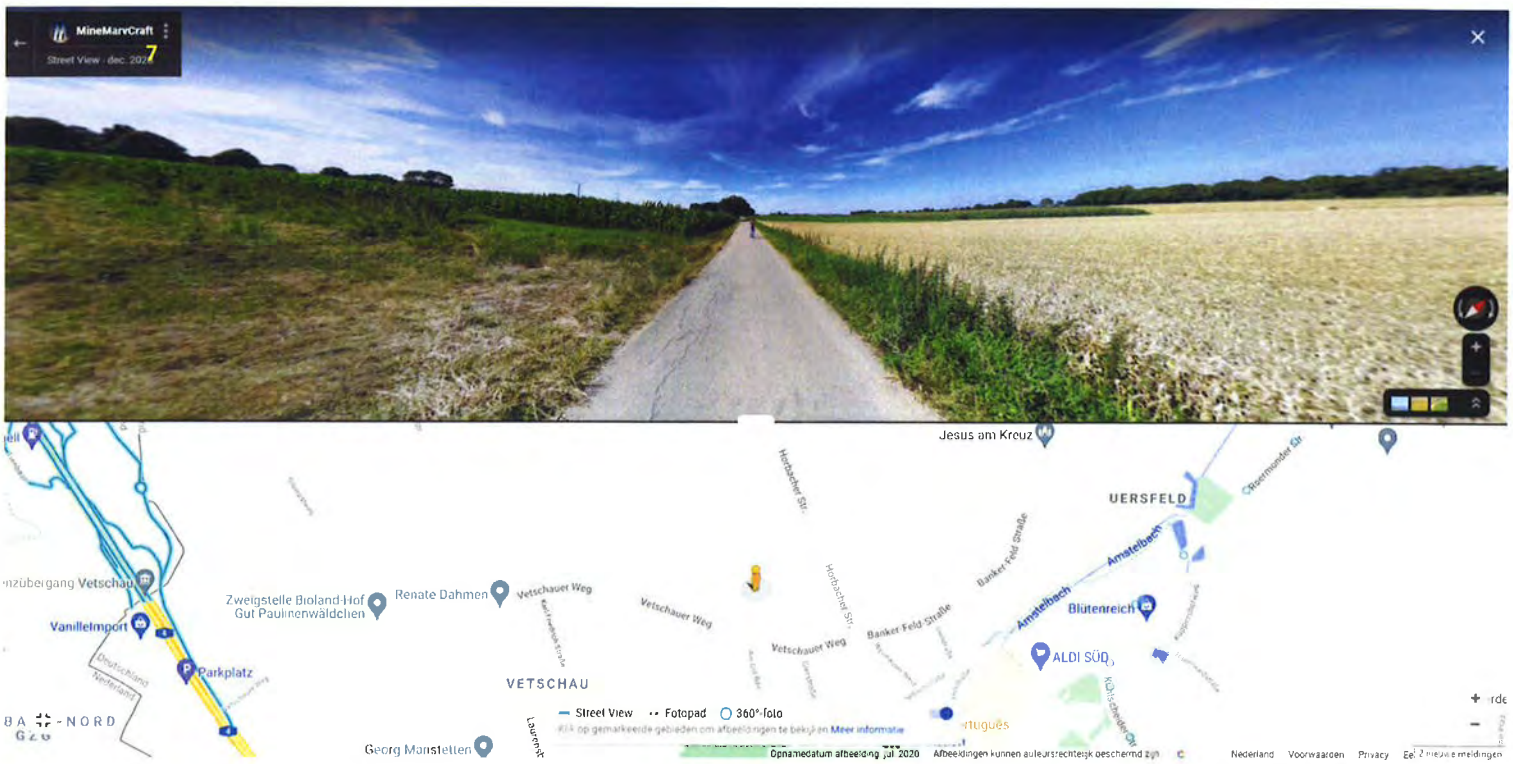

46 Vanaf de rand van Bocholtz (Kasteel de Bongard)

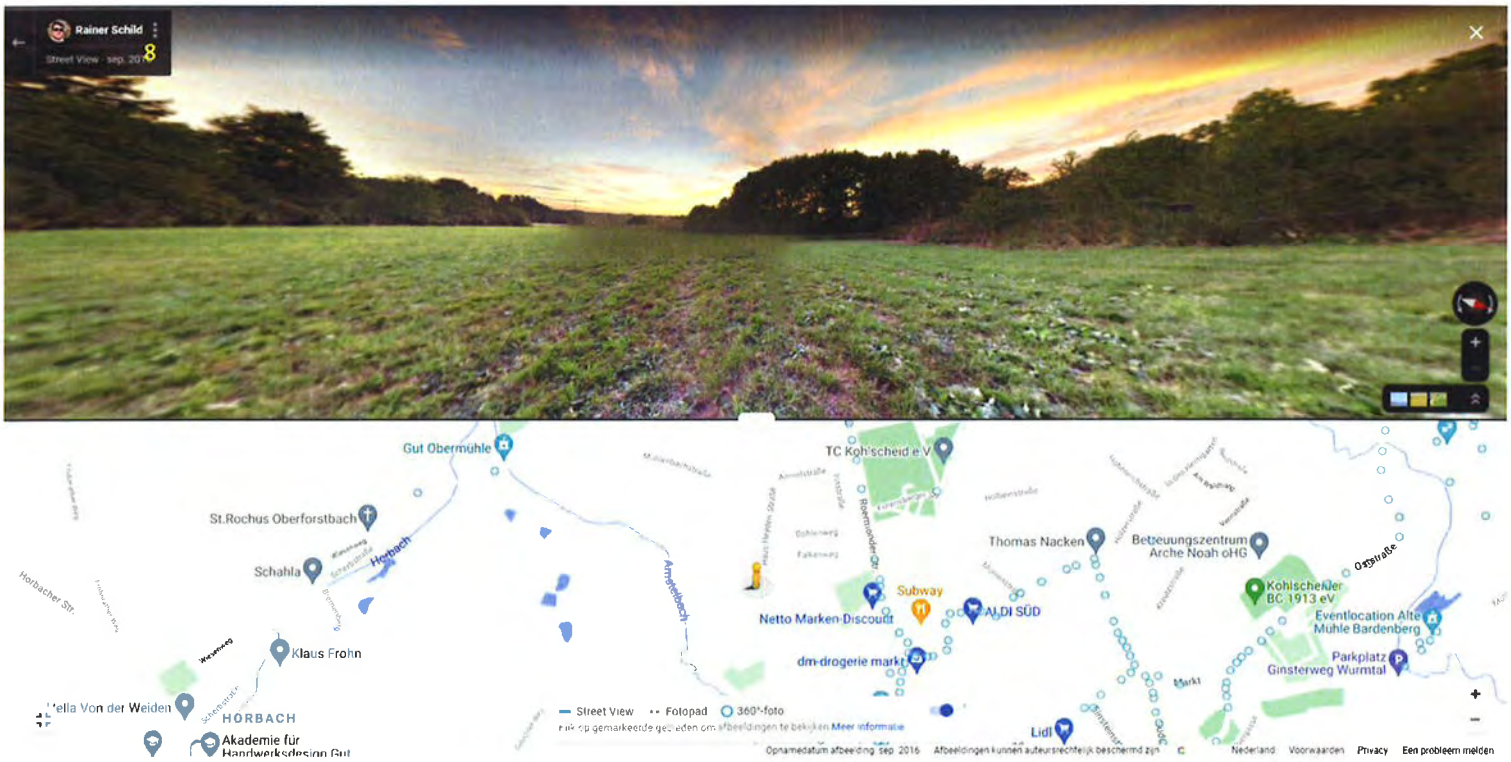

47 Vanaf Simpelveld (westelijke entree van het dorp)

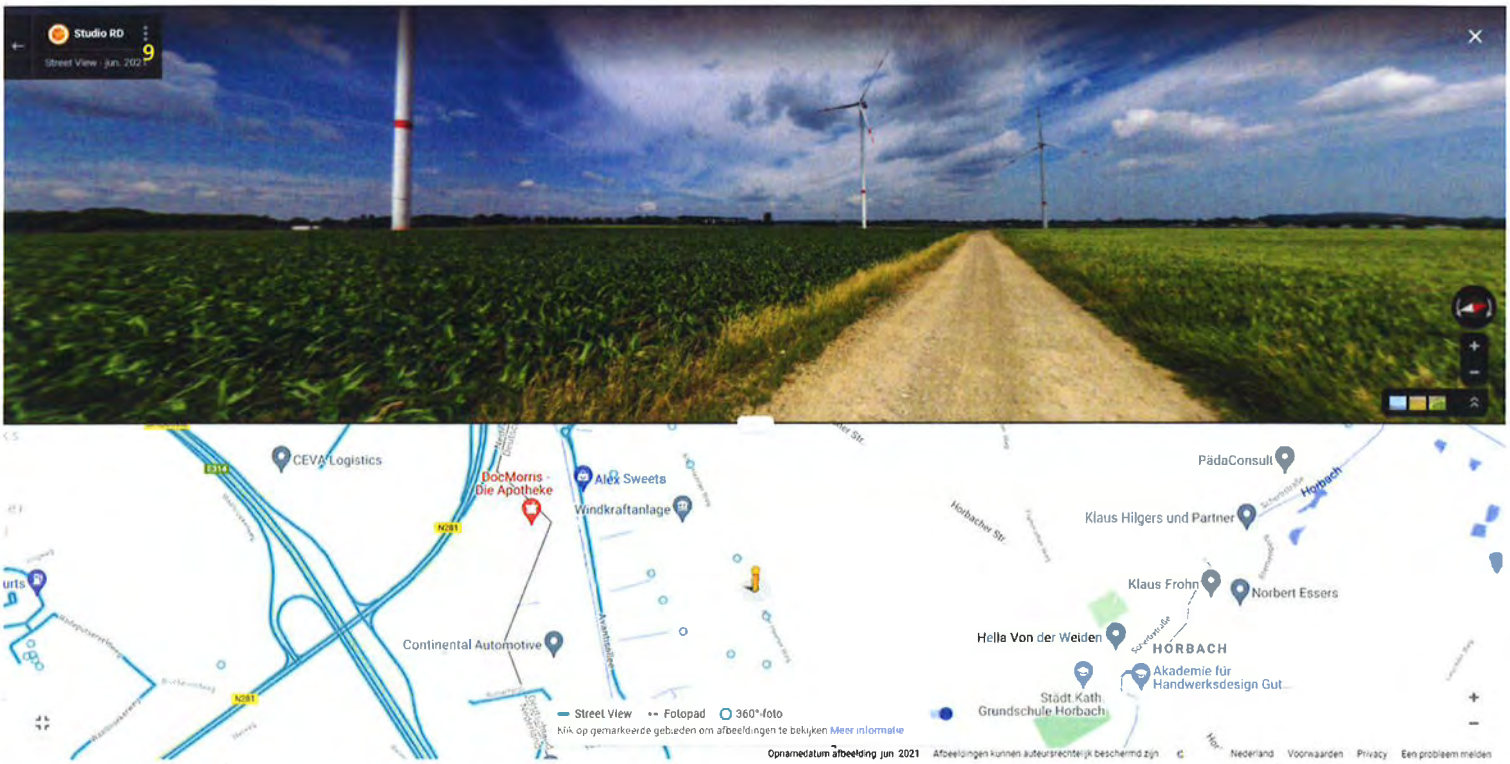

48 Vanaf de A76 komend vanuit het noorden

49 Vanaf Vetschau

50 Vanaf de rand van Kohlscheid

51 Vanaf de Alter Heerler Weg

Landschap niveau 2: entree naar Parkstad

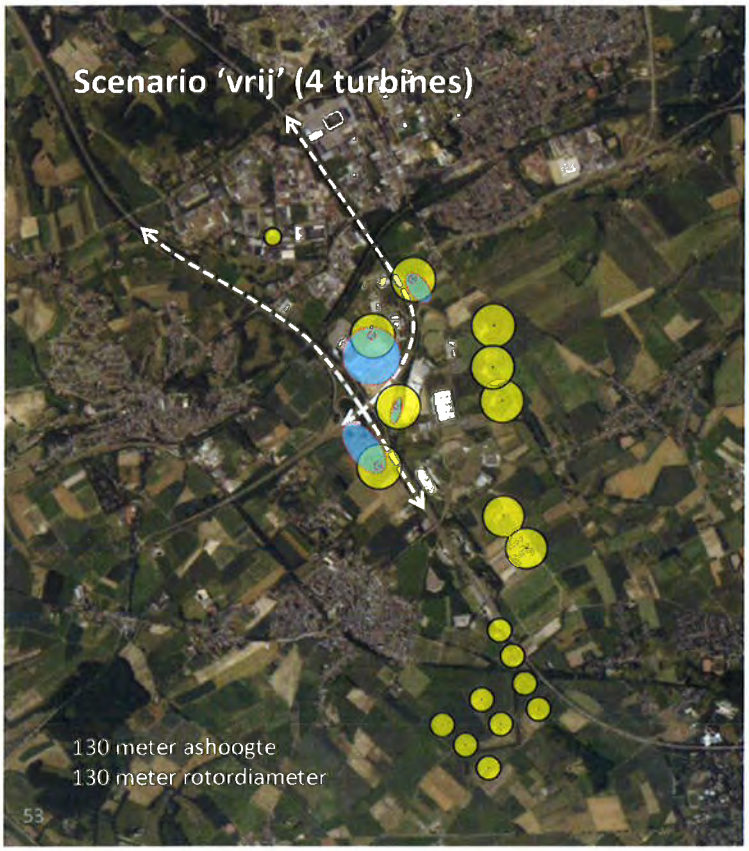
Gelet op de (hoofd-)wegenstructuur, vormt afslag 7 van de A76 (de plek waar de A76 en de N281 elkaar kruisen) zonder meer een belangrijke toegang tot Parkstad en tevens een belangrijke verbinding van Parkstad met de doorgaande snelwegen richting Duitsland én verder Nederland in. Het is voor het snelverkeer de eerste en laatste afslag bij de grens.

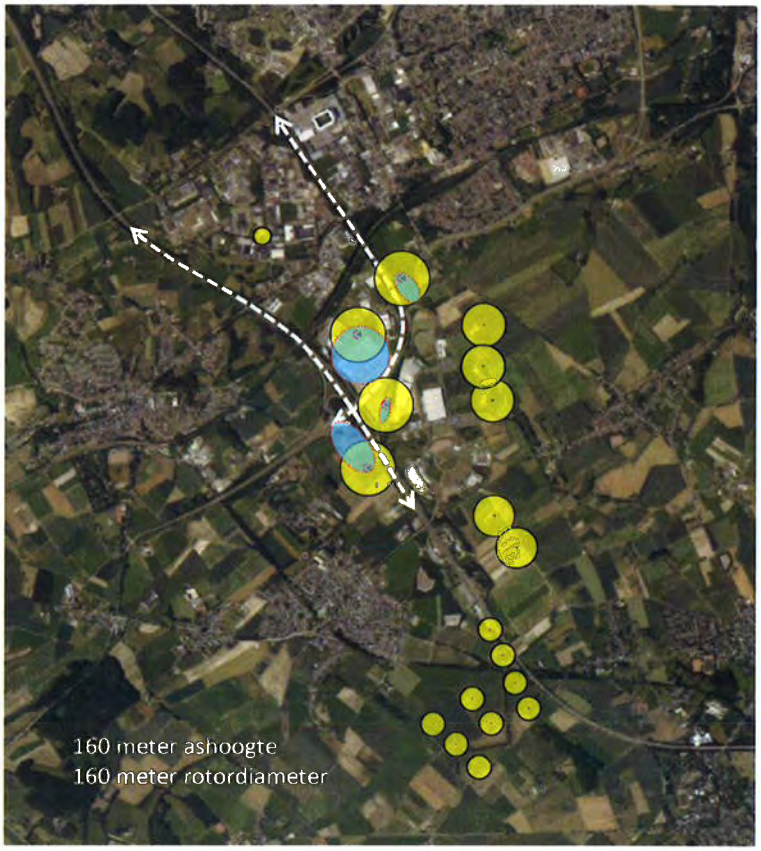
Drie van de kansrijke plekken liggen direct bij deze afslag, één plek ligt bij de verbindingsrotonde tussen de oostelijke en de westelijke Parkstadring.

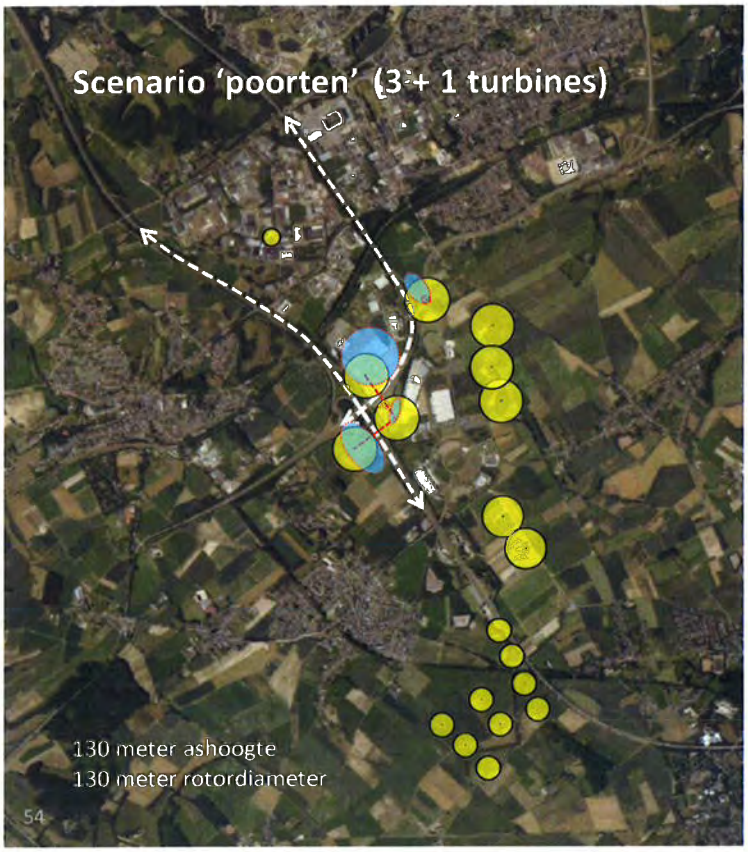
Deze ligging biedt kansen om beide knooppunten van wegen te versterken tot een entree naar Parkstad. Dat kan op meerdere manieren: door ze te accentueren met verticale elementen in een min of meer vrije opstelling (windturbines als 'landmark'), door één of meer 'poorten' te creëren, waar de wegen A76 en N281 / Parkstadring doorheen lopen of door binnen de kansrijke plekken opnieuw op zoek te gaan naar 'zuivere' opstellingen.

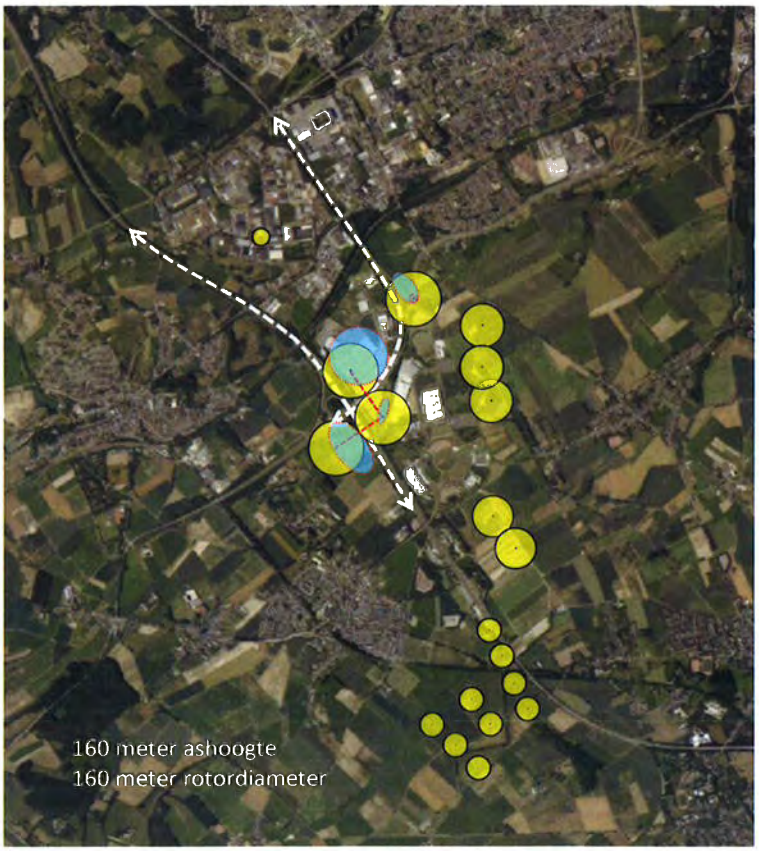
Dit leidt tot enkele nieuwe scenario's die hieronder zijn geschetst in relatie tot de al bestaande turbines. Dit is opnieuw gedaan binnen de bandbreedte van 130 - 130 en 160 - 160 turbines.

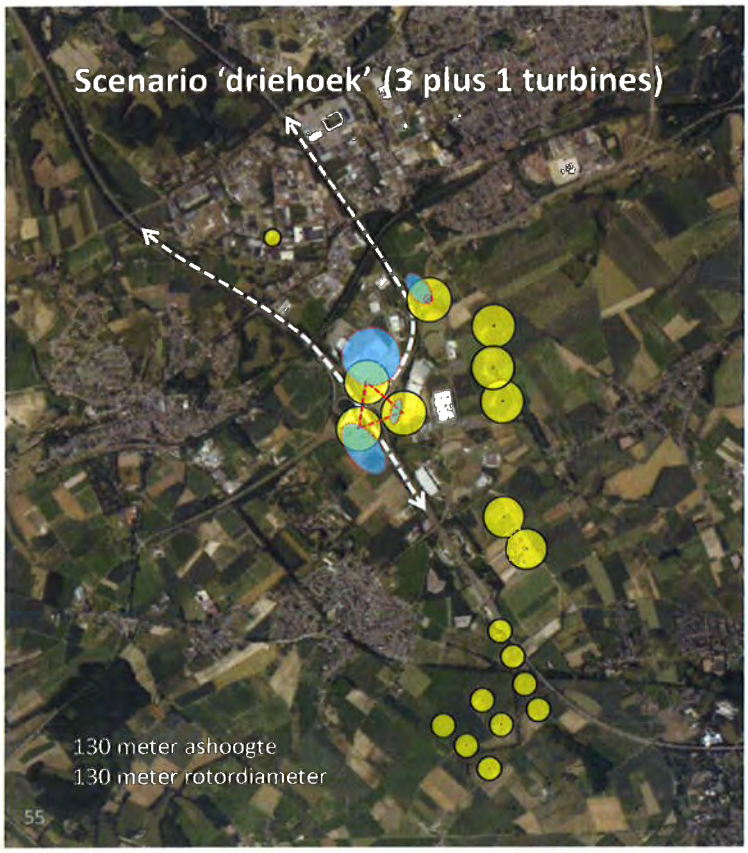

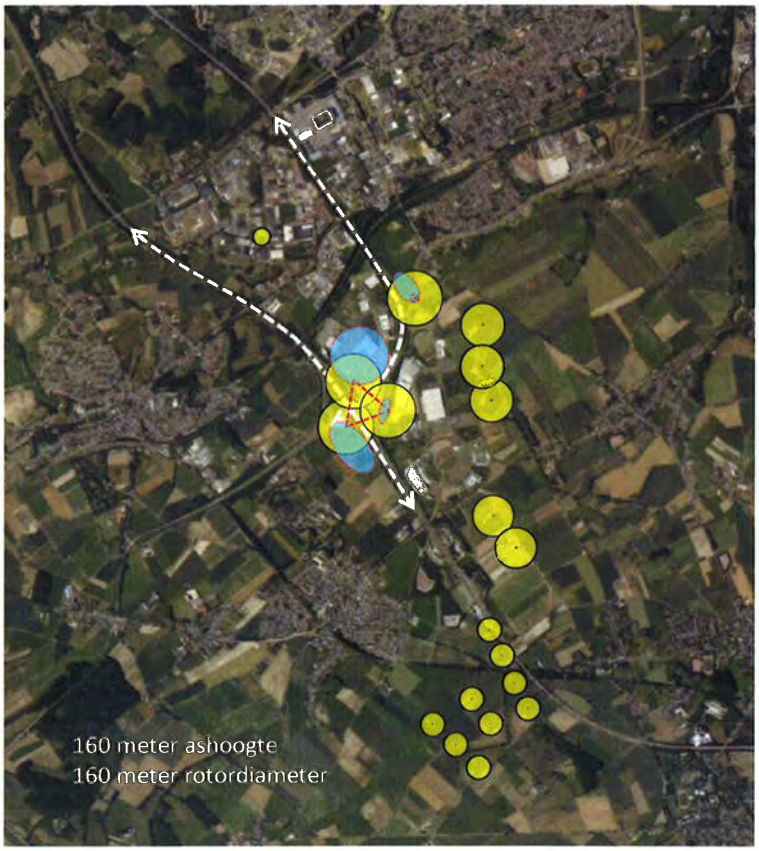

Scenario 'vrij' (4 turbines)
130 meter ashoogte
130 meter rotordiameter
53

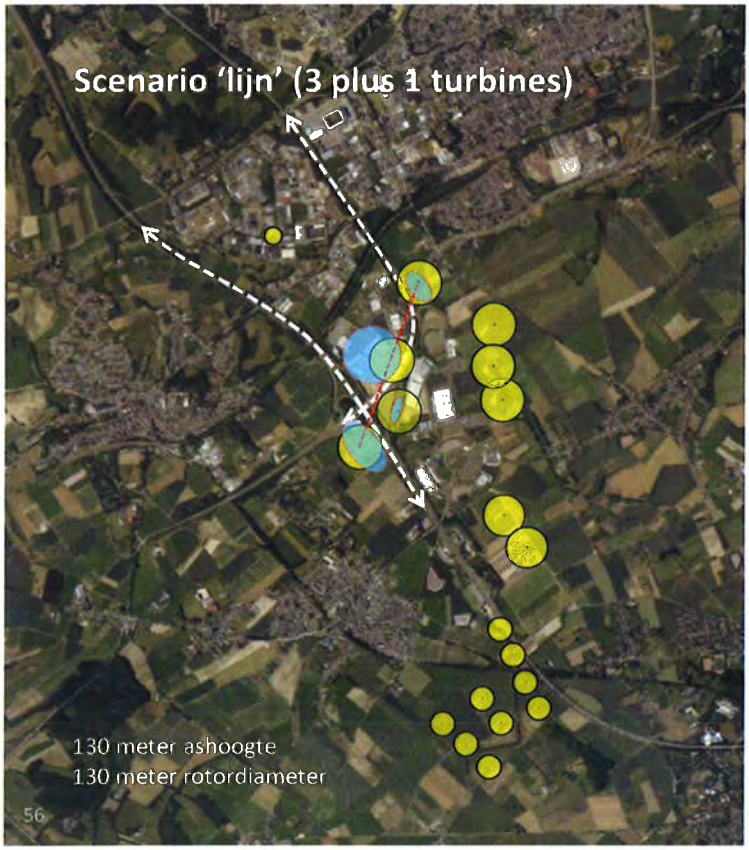

160 meter ashoogte
160 meter rotordiameter

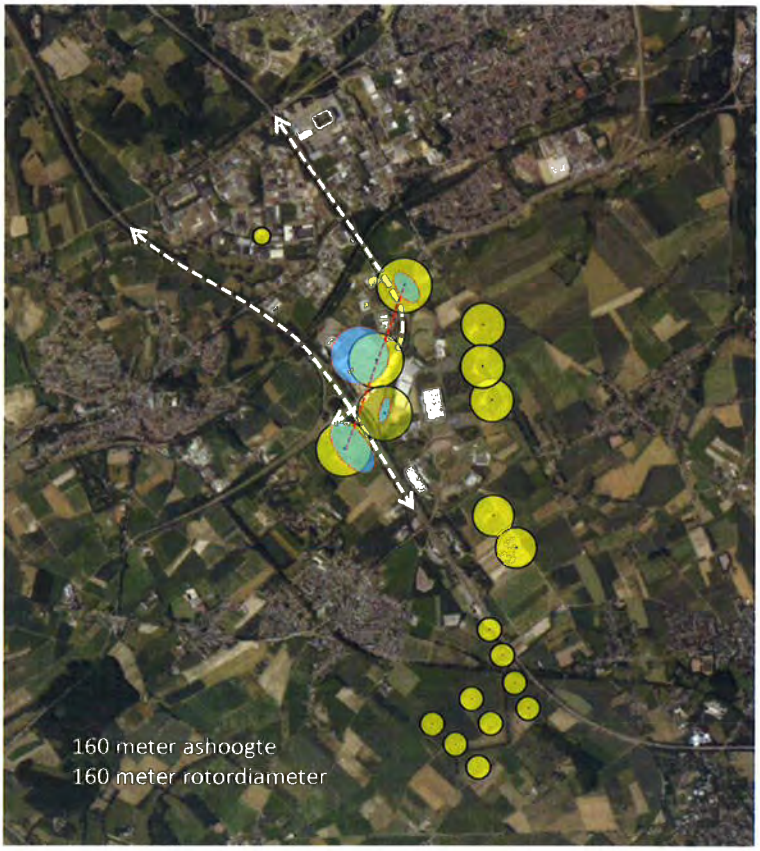

Scenario 'poorten' (3 + 1 turbines)
130 meter ashoogte
130 meter rotordiameter

160 meter ashoogte
160 meter rotordiameter

Scenario 'driehoek' (3 plus 1 turbines)
130 meter ashoogte
130 meter rotordiameter
55

160 meter ashoogte
160 meter rotordiameter

Scenario 'lijn' (3 plus 1 turbines)
130 meter ashoogte
130 meter rotordiameter

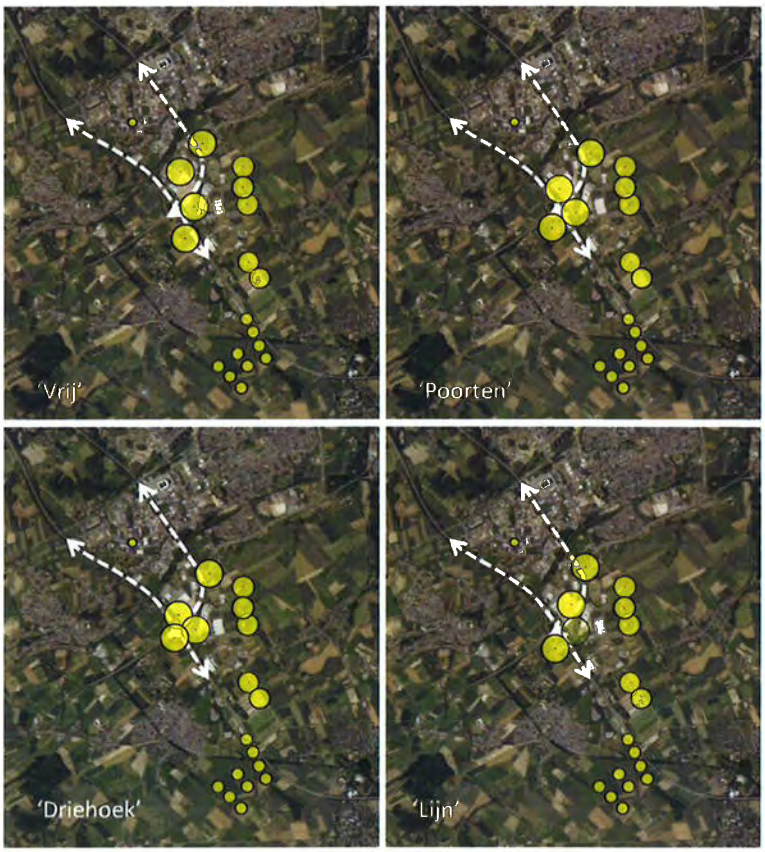

160 meter ashoogte
160 meter rotordiameter

Landschap niveau 3: hoogteligging

De nieuwe scenario's laten zien dat er meerdere mogelijke opstellingen zijn binnen de vier kansrijke plekken. Het zorgen voor gelijkmatigheid binnen deze opstellingen (en daarmee een grotere herkenbaarheid) kan op meerdere manieren.

Door te kiezen voor *gelijke turbines* (met afwijkende dimensies ten opzichte van de bestaande) ontstaat meer eenheid binnen de opstelling, los van de aard van die opstelling. En doordat de *hoogteligging* van de vier kansrijke plekken min of meer *gelijk* is (170 tot 180 meter + NAP) ontstaat er sowieso meer eenheid binnen de opstelling (los van de aard van die opstelling).

Min of meer vrije opstellingen kunnen langs de belangrijkste wegen worden gedrapeerd en daarmee de entree tot Parkstad markeren (zie de 3D-visualisaties). Het streven naar verdere gelijkmatigheid binnen de opstellingen zal voor de waarnemer lang niet altijd herkenbaar zijn. Het idee van 'poorten' kan ook worden bereikt als hoofdwegen tussen twee turbines doorlopen, zonder dat die recht tegenover elkaar staan. Het creëren van een zuivere driehoek of lijn is in de context van clusters van turbines enigszins atypisch en leidt bij een driehoek tot te kleine onderlinge afstanden (400 m) en bij een lijn te grote (750 m).

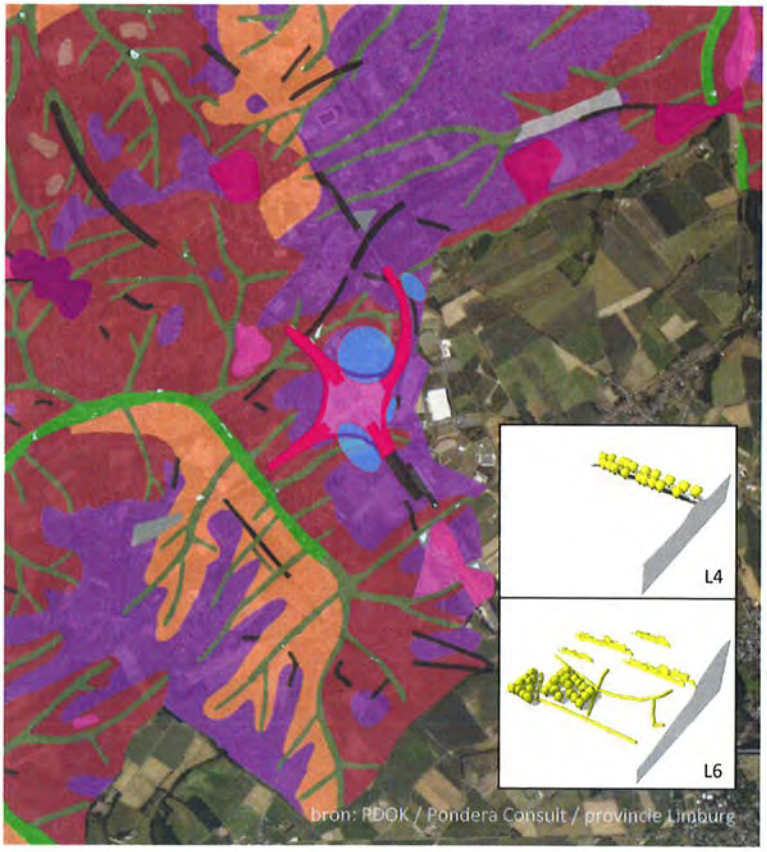

Landschap niveau 4: inpassingsmaatregelen

Op de kaart hiernaast zijn de kansrijke plekken geprojecteerd op de geomorfologische kaart van Nederland. De plekken liggen in paarse gebieden (plateauterrassen) die op enkele plekken door groene banen worden doorsneden (droogdalen). De (fuchsia-)roze gebieden zijn door mensenhand gemaakt (met name wegtaluds en -tracés).

Het Handvat Kernkwaliteiten Nationaal Landschap Zuid-Limburg biedt leidende beginselen voor plateaus bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Meer specifiek zijn in de kansrijke plekken beginsel L4 (benadrukken hogere delen van plateaus) en L6 (herstel van landschapselementen) van toepassing (zie inzet).

Afhankelijk van de definitieve windturbineposities kunnen deze beginselen worden vertaald naar concrete inpassingsmaatregelen, zoals het vrij houden van uitzichten en het aanleggen van lanen, graften, heggen en boomgaarden, om zo de zichtbaarheid van de hogere delen te versterken, het historisch cultuurlandschap te versterken, ecologische verbindingen uit te breiden, erosie tegen te gaan en overstromingsrisico's te beperken. Door dit soort elementen te herstellen wordt een meer divers cultuurlandschap gecreëerd met een uitgebreider scala aan landschappelijke belevingen.

Tot slot

Binnen de kansrijke plekken lijkt er ruimte te zijn voor het opstellen van 3 tot 4 windturbines. De nieuwe scenariostudie geeft inzicht in de bandbreedte van opstellingsmogelijkheden.

Een meer 'vrije' opstelling lijkt vooralsnog het best passend te zijn in de context van een vrij willekeurige clustergewijze verspreiding van al aanwezige windturbines in de omgeving (zie ook bijlage 8). Dit concept leidt tot een opstelling van 4 min of meer gelijkwaardige turbines. Meer regelmatige concepten (poort, driehoek, lijn) leiden tot opstellingen van 3 + 1 turbines. Het vrije concept geeft bovendien nog enige ruimte bij het bepalen van de definitieve posities en het bepalen van het definitieve aantal te realiseren turbines.

Uitgangspunt blijft één type turbine met eigen dimensies voor de gehele opstelling en het plaatsen van de nieuwe turbines op min of meer dezelfde hoogteligging boven NAP.

Zodra de definitieve posities bekend zijn kunnen met name de maatregelen op landschap niveau 4 verder uitgewerkt worden. Dit betekent maatwerk voor zowel de individuele standplaatsen als voor de nieuwe opstelling als geheel.

Plan van Aanpak Windenergie Parkstad-Zuid

Status: definitief
Datum: 30 juli 202130-7-2021
Opgesteld door
het Coöperatieve Samenwerkingsverband Windenergie Parkstad-Zuid:
Bestaande uit de Coöperatie Heerlen Duurzaam, Energiecoöperatie De Omslag en Coöperatie Windunie, gesteund door REScoop Limburg.

Inhoud

Inhoud 2

Management samenvatting 4

1. Inleiding 5

1.1 Initiatiefnemers 5

1.2 Samenwerking met en verhouding tot andere initiatiefnemers 6

1.3 Visie en coöperatieve aanpak 7

1.4 Planning 7

1.5 Leeswijzer 8

2. Omgevingsparticipatie 9

2.1 Stakeholders- en krachtenveldanalyse 9

2.2 Omgevingsparticipatie Windpark Parkstad-Zuid 10

2.2.1 Procesparticipatie, de ladder 11

2.2.2 Projectparticipatie, de waaier 12

2.3 Grensoverschrijdende aspecten 12

2.4 Planning en uitvoering 13

3. Ruimtelijke analyse 14

3.1 Keuze zoekgebieden 14

3.2 Ruimtelijke quick scan 20

3.2.1 Geluid en slagschaduw 20

3.2.2 Hoogtebeperkingen door vliegvelden en radar 24

3.2.3 Flora en fauna onderzoek 25

3.2.4 Technische uitvoerbaarheid 27

3.2.5 Bestemmingsplananalyse 27

3.3 Ruimtelijke quick scan per zoekgebied 31

3.3.1 Zoekgebied 1 Oost (onderdeel van het voorkeursscenario) 31

3.3.2 Zoekgebied 1 West (alleen onderdeel van het terugvalscenario) 32

3.3.3 Zoekgebied 3 34

3.3.4 Zoekgebied 5 35

3.4 Landschapsaspecten 36

3.4.1 Landschapsniveaus 37

4. Financiële aspecten **39**
4.1 Participatie: Profijtplan 39
4.2 Lokaal eigendom & Coöperatieve ontwikkeling 42
4.3 Financiële uitvoerbaarheid 44
4.3.1 Business case 44
4.3.2 Risico's 46
4.3.3 Projectontwikkeling en financieringsplan 47
4.4 Geen grondspeculatie 48
4.5 Uitvoerbaarheid 50
5 Systeemintegratie: Energiehub Parkstad Zuid? **51**

Management samenvatting

Voor u ligt ons definitieve Plan van Aanpak voor Windenergie Parkstad-Zuid van het Coöperatieve Samenwerkingsverband, bestaande uit de Coöperatie Heerlen Duurzaam, Energiecoöperatie De Omslag en Coöperatie Windunie.
Wij denken dat we met ons voorstel een uniek en gedegen plan neer leggen voor de ontwikkeling van windenergie in de Parkstad-Zuid: Volledig in (lokaal) coöperatief eigendom en in intensieve interactie en samenwerking met de omgeving.

Doordat de twee lokale coöperaties voor 90% eigenaar zijn van het project, geven we écht invulling aan de wens om 'voor en door de omgeving' te ontwikkelen. Tegelijk is het plan realistisch en uitvoerbaar omdat in samenwerking met REScoop Limburg en Windunie gesmeed is. Zij brengen een enorme hoeveelheid kennis en ervaring in bij het (coöperatief) ontwikkelen van duurzame energie.

Ten opzichte van het concept-plan hebben we de locaties concreter kunnen maken en ons plan robuuster. Door bezoeken ter plaatse, gesprekken met grondeigenaren, bevoegde instanties en andere stakeholders. Maar ook door nadere (GIS-)analyses en externe advisering. En natuurlijk door regelmatige contacten met het Projectteam Windenergie Parkstad-Zuid, waarvan de leden ons – heel welwillend - de nodige informatie hebben verstrekt. De adviezen van het expertpanel zijn ter harte genomen en onder andere is de landschappelijke onderbouwing verder uitgewerkt.
De samenwerkende partners van dit plan hebben onderling de nodige afspraken gemaakt die onder andere de financiële haalbaarheid van het plan waarborgen.

We kijken in dit Plan van Aanpak ook vooruit en trachten kansen te creëren voor een systeemintegratie van de elektriciteitsvoorziening in het gebied. Dit willen we doen door efficiënt gebruik te maken van de lokale energienetten en dit slim te koppelen aan de opwek, de opslag, conversie en eindafname van energie.
Met de beoogde locaties voor de windturbines op industrieterreinen en dichtbij stedelijk gebied liggen daar volop kansen. Zo kunnen we een extra bijdrage leveren aan de verduurzaming van het totale energiesysteem van de hele Parkstad Zuid

We kijken uit naar de verdere uitwerking van dit project in goede afstemming met de gemeenten en hopen op uw vertrouwen!

1. Inleiding

De samenwerkende gemeenten Heerlen, Kerkrade en Simpelveld, hebben de handschoen opgepakt en willen toe werken naar de doelstelling van een energieneutraal Parkstad in 2040. Middels een marktconsultatie wordt gezocht naar een geschikte partner voor de realisatie van een windpark met 4 tot 8 turbines in een aantal zoekgebieden in Parkstad Zuid. Hierdoor kan een substantieel deel van de opgave in de RES Zuid Limburg door de drie gemeenten worden gerealiseerd.
Wij steunen deze doelstelling enthousiast en zijn trots het voorliggend Plan van Aanpak te kunnen iaanbieden.

1.1 Initiatiefnemers

Deze inschrijving geschiedt door het Coöperatieve Samenwerkingsverband Windenergie Parkstad Zuid. Dit verband bestaat uit de energiecoöperaties Heerlen Duurzaam, De Omslag Voerendaal en Windunie. Deze coöperaties worden gesteund door REScoop Limburg. Al deze organisaties hangen de coöperatieve principes aan. Dat betekent onder andere dat we onafhankelijke, democratische verenigingen zijn, welke betrokkenheid tonen naar de gemeenschap en duurzaamheid als leidend beginsel hanteren. Waar het gaat over de energietransitie beschouwen we ons als de representant voor een groot deel de bevolking in Parkstad-Zuid.

Vanaf de start van het proces 'PALET' zijn Coöperatie Heerlen Duurzaam en De Omslag aanwezig geweest bij de presentaties. We hebben actief meegedaan in de consultaties. Ter voorbereiding op de Marktuitvraag Windenergie van de drie gemeenten hebben de twee coöperaties de handen in elkaar geslagen en zich samen gepresenteerd. Belangrijk daarbij is dat de coöperaties kunnen rekenen op de steun van het projectbureau van REScoop Limburg. Dit bureau heeft niet alleen ruime ervaring met bewonersparticipatie en projectontwikkeling, haar leden hebben zich in Midden-Limburg zodanig gemanifesteerd dat er in zes jaar liefst vijf coöperatieve windprojecten zijn gebouwd, waardoor inmiddels meer dan 50% van de productie van windenergie in Limburg coöperatief is.

Ten behoeve van de inschrijving voor de marktuitvraag 'Windenergie Parkstad-Zuid' hebben de twee lokaal georganiseerde coöperaties de samenwerking gezocht in een bredere coöperatieve samenwerking met Windunie. Windunie is een coöperatief georganiseerd ontwikkelbedrijf, dat de Nederlandse situatie uitstekend kent, vertegenwoordigd is in diverse belangrijke gremia in de duurzame energiesector en extra zekerheid geeft op een solide ontwikkeling. Gezamenlijk vormen wij nu het Coöperatieve Samenwerkingsverband Windenergie Parkstad-Zuid en koppelen zo de lokale, bekende en betrokken burgercoöperaties aan de provinciale en landelijke deskundigheid en ontwikkelkracht.
Als samenwerkingsverband maken wij ons sterk voor een gedegen projectvoorbereiding, maar vooral voor een mooi project dat door de omgeving wordt gedragen.

Bij de opstelling van dit plan van aanpak hebben de lokale coöperaties, gesteund door REScoop Limburg, gebruik gemaakt van hun lokale expertise en netwerk. Er zijn keukentafelgesprekken gevoerd met sleutelpersonen en grondeigenaren, bijeenkomsten bijgewoond van natuur-, milieu- en leefbaarheidsgroepen, en er is een eerste presentatie gehouden voor gezamenlijke grondeigenaren van het buitengebied van Bocholtz.
We hebben op basis daarvan de businesscase uitgewerkt, de kwaliteit van het proces bewaakt en elke partner heeft zijn expertise ingebracht.

Het bleek een bijzonder enerverend traject, waar een groot onderling vertrouwen en enthousiasme is ontstaan.

1.2 Samenwerking met en verhouding tot andere initiatiefnemers

In de loop van de marktuitvraag werd duidelijk dat zich vijf initiatiefnemers gemeld hebben met interesse voor het Windenergie in Parkstad project. Voorafgaand aan de indiening van het Concept Plan van Aanpak (april 2021) hebben we met de vier andere initiatiefnemers een of meerdere gesprekken gevoerd, ter kennismaking en om te verkennen of een samenwerking tot de mogelijkheden behoord. Hoewel dit prettige, positieve gesprekken waren, heeft dit niet geleid tot samenwerkingsafspraken ten behoeve van het definitieve Plan van Aanpak.

In het begin van het traject bleek dat één initiatiefnemer, te weten RWE zich terug te trekken. Met de overige drie partijen Statkraft, Stawag en ReReSol is overleg geweest, in constructieve afstemming met het Projectteam Windenergie Parkstad-Zuid. De overleggen waren met name gericht op de benadering van de omgeving.

- Statkraft:
    - De gesprekken waren gericht op samenwerking, met name in relatie tot verbreding van het project en systeemintegratie. Bijvoorbeeld de voorwaartse integratie met directe levering en batterijopslag bij de bedrijven op de bedrijventerreinen. Ook is gekeken naar mogelijkheden voor zon op dak.
    - Op dit moment is er van beide kanten nog geen besluit genomen over een samenwerking. De samenwerking met Windunie biedt vooralsnog meer kansen. Beide partijen zien aanknopingspunten tot samenwerking, de optie is dan ook nog niet van tafel.
- Stawag:
    - De gesprekken waren gericht op samenwerking, met name in relatie tot verbreding van het project en systeemintegratie. Vooral de expertise aan weerszijden van de grens en Euregionale impact van een mogelijke samenwerking waren daarbij onderwerp van gesprek.
    - Op dit moment is er van beide kanten nog geen besluit genomen over samenwerking. De samenwerking met Windunie biedt vooralsnog meer

kansen. Beide partijen zien wel aanknopingspunten tot samenwerking, de optie is dan ook nog niet van tafel.

- ReReSol: een gesprek gehad over hun product en aanpak. ReReSol is een ander type initiatiefnemer, vanwege de focus op het eigen product. Op dit moment zien we geen mogelijkheden tot samenwerking.

1.3 Visie en coöperatieve aanpak

De coöperatieve aanpak is per definitie anders dan de reguliere commerciële aanpak.
In plaats van de focus op winstmaximalisatie wordt door de coöperaties binnen financieel-economische randvoorwaarden in de eerste plaats gezocht naar een kwalitatief hoogwaardig project, waarbinnen draagvlak, omgevingsparticipatie en lokaal eigendom essentiële onderdelen zijn. Duurzaamheid voor nu en later is het leidend beginsel.
Deze elementen komen door het hele plan terug.
Zo hebben wij in die context een uitgebreid profijtplan opgesteld, voor coöperatieleden, bedrijven én de omwonenden.
Vanuit Ruimtelijk perspectief betekent het bijvoorbeeld dat er een voorkeur is voor plaatsing op een bedrijventerrein en niet zo zeer in het Limburgs Heuvelland.
Die keuze leidt tot vermindering van hinder richting bevolking en bedrijven (geluid, slagschaduw, visueel).

1.4 Planning

De projectplanning die we voor ogen hebben, is weergegeven in onderstaande figuur. De ontwikkeling van een project bestaat na een aanloopfase (fase 0) uit 5 fasen: onderzoeken van de haalbaarheid (1), de planvorming en vergunningsfase (2), fase van contractering (3), gevolgd door de bouw (4) en exploitatie (5).

Figuur 1: projectplanning

Wij verwachten dat, bij een zorgvuldige aanpak, de fase van planvorming 2 jaar gaat duren. Uitgaande van een begin in januari 2022 dus tot december 2023.
Inclusief mogelijke bezwaar- en beroepzaken bij de bestuursrechter lijkt een finale besluitvorming per 2024 mogelijk. In 2025 zal wellicht een gang naar de Raad van State (onherroepelijk worden van de besluiten) nodig zijn.
We gaan voorzichtig uit van een start van de exploitatie per 1 januari 2027.

1.5 Leeswijzer

Het plan van aanpak wordt beoordeeld aan de hand van een vooraf opgesteld beoordelingskader door de gemeentes van Parkstad Limburg, bestaande uit de volgende punten:

Omgevingsparticipatie

- Stakeholders- en krachtenveldanalyse
- Communicatie- en participatieplan omgeving
- Aandacht voor grensoverschrijdende aspecten

Ruimtelijke inpassing

- Goede ruimtelijke ordening
- Landschap

Financiën

- Profijtplan maatschappelijke baten naar gemeenschap
- Lokaal eigendom
- Coöperatieve ontwikkeling
- Financiële uitvoerbaarheid
- Geen grondspeculatie
- Uitvoerbaarheid

Voorliggend plan is ingedeeld aan de hand van hoofdthema's: omgevingsparticipatie komt terug in hoofdstuk 2, de ruimtelijke inpassing komt aan bod in hoofdstuk 3 en de financiële aspecten in hoofdstuk 4. Tot slot zien wij mogelijkheden om tot een Energiehub Parkstad Zuid te komen, daarover meer in hoofdstuk 5.

2. Omgevingsparticipatie

Ons uitgangspunt is om zoveel mogelijk samen met de omgeving windenergie tot stand te brengen en te exploiteren. Hoe meer de bewoners en bedrijven worden betrokken bij de ontwikkeling van het project en hoe meer zij daarin kunnen participeren, meedenken en meebeslissen, hoe groter zal de acceptatie en het draagvlak onder het windproject zijn. Ons optimaal model is een situatie waarbinnen de omgeving, zijnde de direct omwonenden en bedrijven, samen met ons coöperatief onderneemt met eigen windenergie.

Als lokale energiecoöperaties weten wij hoe wij lokaal de financiële participatie en maatschappelijke participatie moeten vormgeven. Een door de omgeving gedragen windproject kan als motor van andere duurzame ontwikkelingen in het gebied fungeren. Als coöperaties van en voor de burgers willen wij ons hiervoor blijvend inzetten.

2.1 Stakeholders- en krachtenveldanalyse

Onze aanpak van de omgevingsparticipatie is gebaseerd op een uitgebreide stakeholdersanalyse, die wij de afgelopen maanden hebben uitgevoerd. Wij hebben diverse gesprekken gevoerd met bewoners, grondeigenaren van beoogde locaties, parkmanagers, bedrijventerreinorganisaties, individuele bedrijven en natuur- en milieuorganisaties. Deze gesprekken hadden tot doel te onderzoeken welke belangen er spelen, wat hun houding en positie is ten opzichte van het project (krachtenveld) en hoe zij betrokken willen worden bij het project. Vervolgens hebben wij vastgelegd op welke manier de stakeholders benaderd gaan worden in het verdere participatietraject en welke communicatiemiddelen daarbij worden ingezet.
De stakeholders- en krachtenveldanalyse is als bijlage 1 bij dit projectplan gevoegd.
In bijlage 2 is het volledige participatie- en communicatieplan te vinden.

Bewonersconsultaties
Alle stakeholders zijn belangrijk, maar wij besteden extra aandacht aan de bewoners rond de beoogde locaties. Natuurlijk hadden we de stakeholdersanalyse van liever samen met de bewoners gemaakt. Immers, door samen met de bewoners de plannen te maken en uit te voeren wordt de betrokkenheid groter. Die aanpak is naar ons oordeel essentieel om tot een gedragen project te komen.
Maar dat was in deze fase van marktconsultatie niet mogelijk. De marktuitvraag liet niet toe dat de marktpartijen ieder afzonderlijk met de omgeving in overleg zou gaan over de inhoud van hun projectplannen. Om toch tot een begin van een dialoog met de bewoners te komen, hebben wij het initiatief genomen om samen met de andere marktpartijen en de gemeentelijke projectorganisatie enkele gemeenschappelijke bijeenkomsten met de bewoners te organiseren.

In mei 2021 zijn zo gesprekken gevoerd met de Stichting Buurtontwikkeling Heerlerbaan, het Bewonersplatform Kerkrade West en vertegenwoordigers van buurtverenigingen uit Bocholtz en Simpelveld. Naast informatie over de opbouw van de wijken, de specifieke problemen die er spelen en de in te zetten communicatiemiddelen, hebben de meeste deelnemers ons geadviseerd de participatie op het niveau van wijk/buurt te organiseren en daarbij alle bewoners mee te nemen. De bewoners (vertegenwoordigers) hebben hun medewerking toegezegd bij de verdere ontwikkeling van het plan.

Vervolgens hebben wij, samen met de andere initiatiefnemers en de gemeentelijke projectorganisatie, op 30 juni 2021 een digitale bewonersbijeenkomst georganiseerd. Tijdens die bijeenkomst hebben we de bewoners geconsulteerd over onder andere de milieuaspecten, locatiekeuze en participatie.
Bewoners gaven aan dat zij zich het meeste zorgen maken over de milieuaspecten (slagschaduw, geluid en gezondheid) en de landschappelijke inpassing.
Verder wilden zij uitdrukkelijk betrokken worden bij de keuze tussen lagere of hogere turbines.
Ook bij deze digitale bijeenkomst werd door de deelnemers in meerderheid een voorkeur uitgesproken voor een buurt-/wijkgericht bewonersoverleg, naast de bredere, op de hele omgeving gerichte benadering.
Tenslotte zijn nog vele adviezen gegeven over in te zetten communicatiemiddelen, het omgevingsfonds en investeringsmogelijkheden.

Een uitgebreid verslag van deze bijeenkomsten is opgenomen in het participatie- en communicatieplan (bijlage 2 van dit plan).

2.2 Omgevingsparticipatie Windpark Parkstad-Zuid

Bij de invulling en uitvoering van de omgevingsparticipatie hanteren wij de volgende drie uitgangspunten:

1. **Windpark Parkstad-Zuid wil een goede buur zijn.**
   Dat betekent wij het windpark willen realiseren en exploiteren met minimale hinder voor de omgeving.
2. **Windpark Parkstad-Zuid wil goed zijn voor buurt, bedrijven en bewoners.**
   Samen met de omgeving het windpark bouwen en exploiteren, met een uitgebreid palet aan financiële en maatschappelijke mogelijkheden, zodat bewoners en bedrijven optimaal kunnen profiteren van het windpark.
3. **Windpark Parkstad-Zuid wil in gesprek zijn en blijven met de omgeving.**
   Wij bouwen aan een langjarige relatie met de omgeving. Uiteindelijk duurt het proces tot de realisatie minimaal enige jaren, en blijven de turbines vervolgens ook nog 20-25 jaar staan. Daarom verdienen ook de lange termijnaspecten als stroomverkoop en parkexploitatie de volle aandacht.

Aan de hand van deze uitgangspunten hebben wij de opgehaalde informatie verwerkt in een uitgebreid Participatie- en Communicatieplan. Dit plan hebben we als bijlage 2 van dit Plan van Aanpak opgenomen.
Belangrijk onderdeel in het Participatie- en Communicatieplan is het zogenoemde profijtplan, waarin de mogelijkheden van financiële participatie wordt beschreven. Het Profijtplan geeft weer hoe de lusten en de lasten voor de bewoners bij elkaar kunnen komen. Windenergie is een belangrijke pijler onder de transitievisie voor de Parkstad. Wij zien mogelijkheden een optimale stroomopwekking te realiseren en daarvan kan de omgeving financieel profiteren. Win-Win.

Ladder en waaier
Bij participatie van bewoners in projecten van energietransitie wordt onderscheid gemaakt tussen procesparticipatie (= meedoen met het proces) en projectparticipatie (= meedoen in en profiteren van het windpark). In de vertaling van deze twee vormen van participatie maken we gebruiken van de Participatieladder en de Participatiewaaier.

2.2.1 Procesparticipatie, de ladder
Meedoen, meedenken, meebeslissen, het zijn allemaal vormen van Participatie. De zogenaamde participatieladder onderscheidt zes niveaus van participatie, van laag naar hoog: informeren, raadplegen, adviseren, coproduceren, meebeslissen en faciliteren.
Hoe hoger op de ladder, hoe meer invloed de betrokkenen hebben op het project.
Wij willen graag werken op de hoogste trede van de ladder: Faciliteren.
Dit betekent dat de bewoners zich groeperen en in hoge mate zelf werkzaam zijn, ze zorgen voor eigen middelen en realiseren een project zelf.
Ze worden door de overheid gefaciliteerd in hun doelstellingen en werkzaamheden.

De werking van de participatieladder is nader aangegeven in het Participatie- en Communicatieplan.

Ons uitgangspunt is dat wij de omgeving zoveel mogelijk invloed willen geven in de ontwikkeling, bouw en realisatie van het windpark. Dat betekent in de praktijk onder meer dat wij per wijk, met een vaste regelmaat informatiebijeenkomsten zullen organiseren om de bewoners te informeren over de ontwikkelingen en hen mee te laten praten over knelpunten en oplossingen. Daarnaast een overleg met de bestaande wijkraden en bewonersplatforms over meer strategische vraagstukken. Er komt een aanspreekpunt (omgevingsmanager) per wijk waar elke bewoner met vragen terecht kan, keukentafelgesprekken, folders, een website en meer.
Als bewoners echt mee willen beslissen over het windpark, dan kan dat ook en wel via het lidmaatschap van één van de energiecoöperaties, Heerlen Duurzaam of De Omslag.
In het Participatie- en communicatieplan is dit verder uitgewerkt.

2.2.2 Projectparticipatie, de waaier

Een tweede doel van Participatie is de omgeving en haar bewoners ook financieel te laten profiteren van het windpark. Daarmee worden lusten en lasten in evenwicht gebracht.
De participatiewaaier geeft inzicht in de vormen van financiële participatie. De waaier, die ook in het Klimaatakkoord en de RES ZL 1.0 wordt genoemd, onderscheidt vier vormen (vier bladen) van projectparticipatie: mede-eigenaarschap, financiële deelneming, een omgevingsfonds en een omwonendenregeling.

De werking van de Participatiewaaier hebben we uitgebreid beschreven en uitgewerkt in bijlage 2 van dit plan.

- Mede-eigenaarschap is mogelijk door lid te worden van de Omslag of Heerlen Duurzaam. Deze coöperaties zijn voor 90% eigenaar van het windpark en hun leden hebben zeggenschap over het reilen en zeilen van het park. Zij hebben zeggenschap over de besteding van de opbrengsten van het windpark.

- Bewoners die financieel betrokken willen zijn in het windpark kunnen participaties verwerven, tegen een aantrekkelijke rente. Wij ontwerpen hiervoor een laagdrempelige regeling, opdat ook met een klein bedrag meegedaan kan worden.

- Wij stellen een bedrag van € 1,- per opgewekt MWh beschikbaar voor het omgevingsfonds. Het omgevingsfonds is bedoeld voor projecten en initiatieven op het gebied van leefbaarheid en duurzaamheid in het gebied. De bewoners bepalen vervolgens zelf, in een speciaal bewonerscomité, wat er met dit geld gebeurt.

- Tenslotte willen wij een omwonendenregeling maken, met en voor bewoners die dicht bij de turbines wonen en extra hinder vanwege die turbine(s) ondervinden.

In Hoofdstuk 4 van dit rapport: Financiële Aspecten, zijn de 4 bladen van de waaier verder uitgewerkt.

2.3 Grensoverschrijdende aspecten

In de buurt van de locaties Avantis en Willem-Sophia liggen de Duitse dorpen Vetschau en Horbach. Uit de ruimtelijke analyse blijkt dat aldaar geen hinder is te verwachten van geluid of slagschaduw. Wel kunnen de visuele aspecten een rol spelen, maar die zullen naar verwachting beperkt zijn, gelet op de reeds aanwezige windturbines in Duitsland. Niettemin zullen wij de inwoners van deze dorpen betrekken bij het project. Om te beginnen met een informatiebijeenkomst voor alle inwoners, in het eerste kwartaal 2022. Dan wordt de verdere communicatie en participatie samen met de bewoners nader ingevuld. Tevens zien we grensoverschrijdende mogelijkheden door de gelegde contacten met diverse bedrijven en euregionale partijen. Daar zijn nog meer gesprekken en onderzoek voor nodig.

2.4 Planning en uitvoering

Tijdens de fase van marktconsulatie is een aftastend begin gemaakt met bewoners-consultatie en bewonersparticipatie.
Vanaf 2022 zal dat proces pas écht handen en voeten krijgen. Wij hebben voor de uitvoering van de omgevingsparticipatie een Communicatiekalender gemaakt. Deze is opgenomen in het Participatie- en communicatieplan.
In onze visie starten we dus begin 2022 op met dit proces. Dan dienen alle stakeholders, en vooral de omwonenden van de beoogde locaties, betrokken te worden bij alle onderdelen van het project. Zo ook bij het maken van de Stakeholdersanalyse en het Participatieplan.

Via de wijk- en buurtplatforms en de te organiseren informatiebijeenkomsten in de wijken, buurten en dorpen, worden de bewoners en andere stakeholders uitgenodigd actief mee te denken en te praten over de invulling van de plannen en de ontwikkeling van het project. Dan zullen de zorg- en aandachtspunten die de bewoners en de andere stakeholders hebben genoemd in het voortraject opnieuw aan de orde komen. Samen zullen wij dan zoeken naar de beste oplossing. De wensen en belangen kunnen per wijk of buurt verschillen en de aanpak wordt daarop toegesneden.
Hetgeen in dit projectplan is opgenomen is onze leidraad, maar uiteindelijk gaat het erom met de omgeving tot een gezamenlijke visie en breed gedragen aanpak te komen.

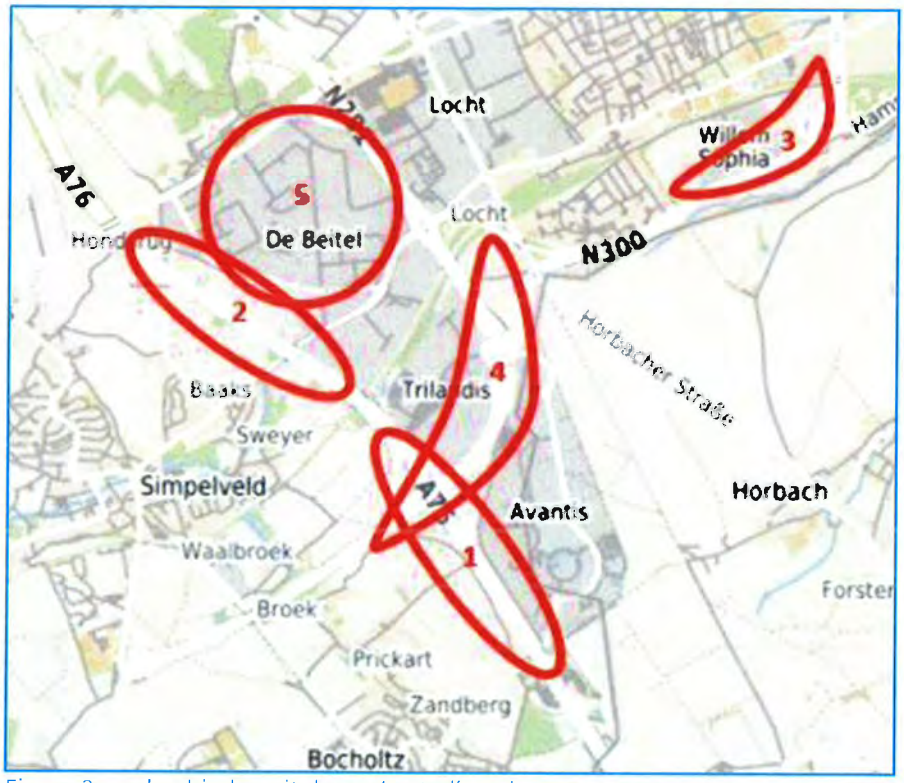
De uitvoering van deze eerste acties is, zoals gezegd, voorzien voor het eerste kwartaal van 2022. Eventuele aanpassingen en wijzigingen zullen aan het einde van dat dat kwartaal worden doorgevoerd in het Participatieplan.
Dan wordt ook de planning voor de volgende fasen opnieuw bekeken en zo nodig aangepast.

3. Ruimtelijke analyse

In dit hoofdstuk laten we middels een ruimtelijke quick scan zien dat er sprake is van een haalbaar plan.
We beschrijven eerst de keuze voor de zoekgebieden die we het meest kansrijk achten. Vervolgens onderbouwen we aan de hand van diverse milieuaspecten en grondeigendom de 'kansrijkheid' van de gekozen windturbineposities binnen de gekozen zoekgebieden.
Tot slot presenteren we het landschapsinrichtingsplan dat voor de beoogde windturbineposities is opgesteld, met daarin ook aandacht voor o.a. cultuurhistorische waarden.

3.1 Keuze zoekgebieden

In het kader van de marktconsultatie voor windenergie Parkstad zuid is een ruimtelijke quick scan uitgevoerd door adviesbureau Pondera. Daarin werden 6 zoekgebieden geïdentificeerd. Wij hebben elk van de zoekgebieden onderworpen aan een eigen onderzoek en de kansen voor Wind opnieuw bekeken.
De zoekgebieden en hun nummering zijn aangegeven in onderstaande figuur.

Figuur 2: zoekgebieden uit de aanbestedingsdocumenten

Zoekgebied 2
Dit gebied valt af met name vanwege de aanwezigheid van een buisleiding in combinatie met de nabij gelegen woningen en natuurgebieden. Op basis van de geldende afstandsnormen rondom de buisleidingen, hebben wij, ook na nader onderzoek bij o.a. de Gasunie, geconcludeerd dat plaatsing van windturbines in dit zoekgebied onmogelijk is.

Zoekgebied 4
Dit gebied betreft het bedrijventerrein Trilandis. Ook in dit zoekgebied blijkt plaatsing van windturbines niet mogelijk. Veel potentieel beschikbare grond van dit bedrijventerrein is uitgegeven of in optie uitgegeven. Op de reeds uitgegeven gronden blijkt inpassing van eventuele windturbines niet mogelijk, omdat de bedrijven al volop bezig zijn met hun nieuwbouw of bedrijfsinrichting. De percelen die nog niet waren uitgegeven bleken ook niet beschikbaar voor windenergie. Dit is bevestigd door de ter zake verantwoordelijke wethouders in een bestuurlijke uitspraak. Als gevolg daarvan hebben we afgezien van verder onderzoek in dit zoekgebied.

Zoekgebied 3 en 5
Deze gebieden betreffen zones waarin bedrijfsterreinen en provinciale wegen gelegen zijn. Binnen deze gebieden is het passen en meten om windturbines te kunnen plaatsen. In het concept plan van aanpak gaven we al aan dat we hier slechts beperkte kansen zagen. Inmiddels zijn we op basis van nader onderzoek tot de conclusie gekomen dat in elk van deze gebieden toch één kansrijke windturbinelocatie mogelijk is. In de nadere ruimtelijke quick scan die we hieronder presenteren, zullen we laten zien dat we deze twee locaties met passen en meten mogelijk moeten zijn.

Wij zien in zoekgebied 5, industrieterrein de Beitel, in de toekomst redelijke kansen op een tweede turbinepositie. Deze is niet nodig voor een haalbaar plan in deze fase, maar afhankelijk van diverse ontwikkelingen zullen we deze mogelijkheid blijven onderzoeken. Vooralsnog is deze positie niet opgenomen in ons plan, vanwege te grote onzekerheid.
De locatie is gemarkeerd met een '2' in het logboek locatie onderzoek, bijlage 3.

Zoekgebied 1
Dit gebied wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van de rijksweg A76. Hier zijn naar onze mening twee haalbare turbinelocaties mogelijk. We onderscheiden in zoekgebied 1 twee opties:

- Plaatsing van windturbines ten oosten van de A76 (op bedrijventerrein Avantis)
- Plaatsing van windturbines ten westen van de A76 (in het buitengebied tussen de A76 en de kern Bocholtz, met de bijbehorende buurtschappen Broek, Prickart en Zandberg)

Uit gesprekken met stakeholders blijkt dat er, met name bij inwoners van de Bocholtz en omliggende buurtschappen, een nadrukkelijke voorkeur bestaat voor plaatsing ten oosten van de A76 (op het industrieterrein Avantis). Ook landschappelijk heeft het de voorkeur windturbines te plaatsen ten oosten van de A76. We achten hier twee windturbinelocaties haalbaar. Dit onderbouwen we in H3.3

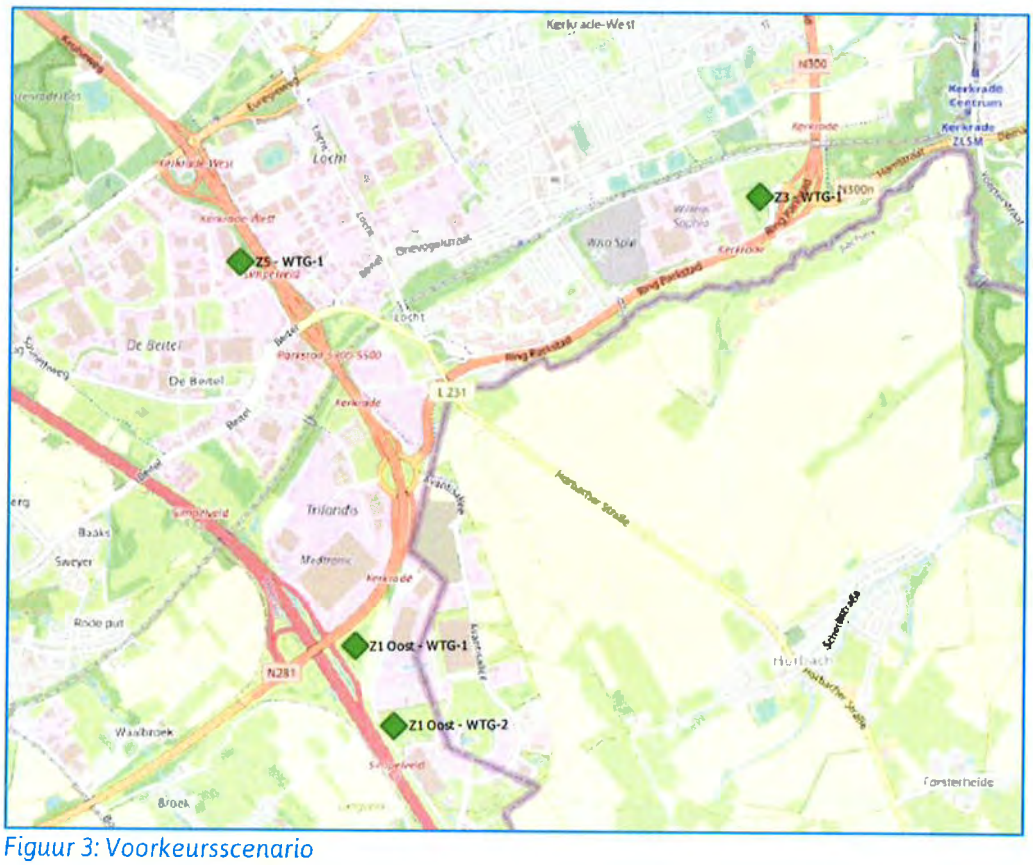
Indien de twee locaties ten oosten van de A76 onverhoopt niet door zouden kunnen gaan, achten wij ook twee turbinelocaties ten westen van de A76 mogelijk. De Westelijk plaatsing beschouwen wij als terugvaloptie in ons plan.

We zien overigens ook op Avantis (A76 Oost) naar de toekomst toe mogelijkheden voor een extra turbinepositie. Deze is niet nodig voor een haalbaar plan in deze fase, maar afhankelijk van diverse ontwikkelingen zullen we deze mogelijkheid blijven monitoren.
Ook deze extra positie is vooralsnog niet opgenomen in ons plan, vanwege te grote onzekerheid
De locatie is gemarkeerd met een '9' in het logboek locatie onderzoek, bijlage 3.

Samenvattend
Dit alles leidt tot onze voorkeursvariant met 4 windturbines:

- 1 windturbinepositie in zoekgebied 3
- 1 windturbinepositie in zoekgebied 5
- 2 windturbineposities in zoekgebied 1

De exacte locatie van de windturbines is nog indicatief en kan nog wijzigen op basis van nadere gesprekken met de diverse stakeholders, waaronder omwonenden.
Op basis van gesprekken die we reeds gevoerd hebben, zijn de voorlopige posities in figuur 3 tot stand gekomen.
Deze posities zijn uitgangspunt genomen voor de ruimtelijke quick scan en voor de windberekeningen. Op hun beurt zijn die weer input geweest voor de business case.

Figuur 3: Voorkeursscenario

Zoals bij de analyse van zoekgebied 1 te lezen was, denken we dat er ook 2 haalbare turbineposities mogelijk zijn aan de westzijde van de A76. Deze zijn om verschillende redenen minder wenselijk en die zien we dus ook als een terugvaloptie. Dit terugvalscenario is te zien in figuur 4.

Figuur 4: Terugvalscenario

De coördinaten horend bij deze twee opties zijn te vinden in tabel 1.

Turbine	X (m)	Y (m)
Voorkeursscenario		
Z1 Oost – WTG 1	199006	316245
Z1 Oost – WTG 2	199215	315838
Z3 – WTG 1	201070	318576
Z5 – WTG 1	198403	318224
Terugvalscenario		
Z1 West – WTG 1	198767	316049
Z1 West – WTG 2	199007	315691
Z3 – WTG 1	201070	318576
Z5 – WTG 1	198403	318224

Tabel 1: (Rijksdriehoeks-)Coördinaten waar mee gerekend is – maar nog aan verschuiving n.a.v. gesprekken omgeving onderhevig.

Actualiteit uitspraak Raad van State
De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (RvS) heeft op 30 juni 2021 een uitspraak gedaan inzake de uitbreiding van Windpark Delfzijl Zuid. Deze uitspraak heeft heel wat losgemaakt in de windsector, goed samengevat in een reactie van de brancheorganisatie NWEA (https://www.nwea.nl/reactie-nwea-nevele-arrest-zorgen-over-vertraging/).
In het kort komt de uitspraak van RvS erop neer dat de normen in het Activiteitenbesluit, met name de geluidsnormen, niet meer geldig zijn totdat deze opnieuw zijn onderbouwd en vastgesteld door de Rijksoverheid. In de tussentijd zal de gemeente voor nieuwe projecten moeten bepalen welke geluidnorm in het betreffende geval aanvaardbaar wordt geacht.

In dit plan hebben wij nog geen rekening gehouden met de consequenties van deze uitspraak, vanwege de korte reactietijd. We bieden onze hulp graag aan om met de gemeentes van Parkstad mee te denken over hoe om te gaan met het opstellen van een locatie-specifieke beoordeling. Partijen als het RIVM, GGD, VNG en IPO zijn tevens meteen met deze uitdaging aan de slag gegaan, we houden de nieuwsberichten van deze partijen goed in de gaten.
Tot slot zijn we ervan overtuigd dat ook met een eventuele aanscherping van de normen, dit plan uit te voeren zal zijn.

3.2 Ruimtelijke quick scan

Eerder is benoemd dat we een voorkeursscenario en een terugvalscenario onderscheiden. Hieronder volgt de ruimtelijke quick scan waaruit blijkt dat dit een haalbaar plan is met zicht op realisatie.
De ruimtelijke quick scan is als volgt uitgevoerd:

- Voortgebouwd op de quick scan uit de aanbestedingsstukken en het onderzoek dat uitgevoerd is t.b.v. het conceptplan uit april 2021. Een aantal knelpunten is verder onderzocht;
- Op basis van de reactie van het deskundigenpanel.
- Tevens is de analyse verdiept met de lokale kennis van Heerlen Duurzaam en de Omslag.

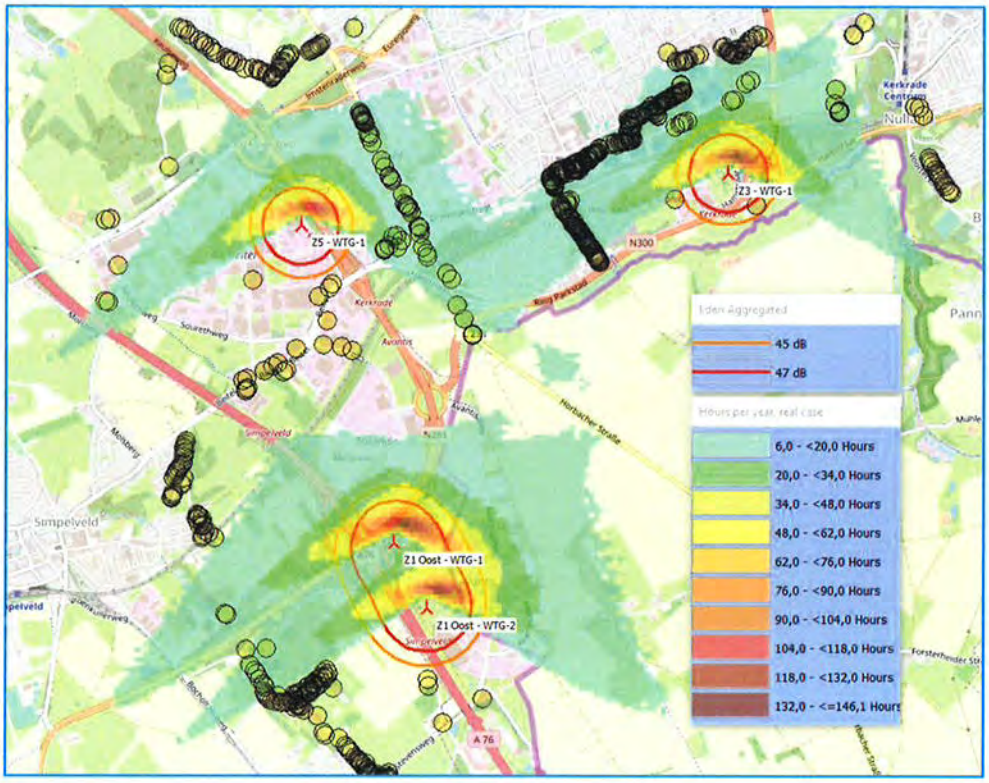
Een volledig palet van ruimtelijke aspecten kunnen we in dit tijdsbestek niet aanleveren, mede vanwege de looptijd van diverse onderzoeken. We hebben ons daarom gefocust op de meest van belang zijnde aspecten bij windontwikkelingen.
Eerst beschouwen we de verschillende milieu-aspecten zoals geluid, slagschaduw, archeologie voor alle zoekgebieden samen. Vervolgens gaan we per zoekgebied dieper in op de ruimtelijke mogelijkheden, besproken aan de hand van verschillende aspecten, zoals grondeigendom en grondgebruik, externe veiligheid en flora en fauna.

3.2.1 Geluid en slagschaduw

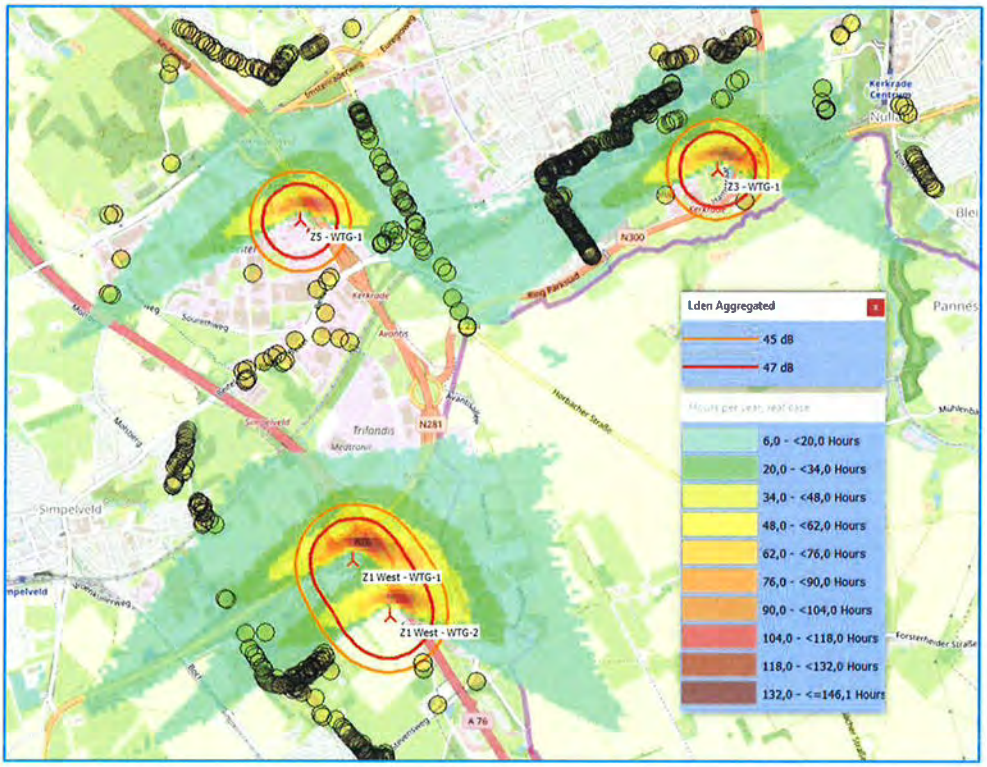
Beide scenario's hebben we onderzocht op geluid en slagschaduweffecten. De contouren zijn weergeven in figuren 5 en 6[1].

In ons conceptplan was reeds te lezen dat alleen grote turbines, dus grote rotordiameter en ashoogte, financieel haalbaar zijn. Deze constatering is ook nu bevestigd.
Zowel in de business case (zie H 4.3.1) als in deze ruimtelijke quick scan rekenen we daarom alleen met de grotere windturbines. Het exacte type windturbine is nog niet te aan te geven op dit moment. Deze wordt te zijner tijd geselecteerd middels een aanbesteding. Om praktische redenen (voldoende gegevens beschikbaar, gangbaar turbine type) rekenen we in dit rapport, bijvoorbeeld voor de slagschaduw en geluidsberekeningen, met de Vestas V162-6.0 op 166m ashoogte en met een rotordiameter van 162m (tiphoogte: 247m).

[1] De geluidscontouren zijn exclusief cumulatie met andere geluidsbronnen in de omgeving.

Figuur 5: Geluid en slagschaduwcontouren voorkeursscenario

Figuur 6: Geluid en slagschaduwcontouren terugvalscenario

Woningen zijn de belangrijkste harde belemmering voor het plaatsen van windmolens. In het gebied zijn echter ook gebouwen met een 'woonfunctie', conform Kadaster, die niet in gebruik zijn als woning. Van belang zijn hier de modelwoningen van de Wijk van Morgen op het bedrijventerrein Avantis. Deze zijn momenteel in gebruik als bedrijfspand van Dr. Rath Health Programs.
Ook heeft de Gemeente Heerlen aangegeven dat deze belemmering kan worden opgeheven. Daarop hebben we woningen niet betrokken in bovenstaande analyses.
Zoals eerder aangegeven is het beperken van de hinder voor omwonenden een van de speerpunten van dit plan en onze manier van werken. Slagschaduw en geluid worden vaak als hinderlijk ervaren door omwonenden van windturbines.

Slagschaduw
De wettelijke eisen voor slagschaduw vertalen zich grofweg naar maximaal 6u slagschaduw per jaar op een gevoelig object als een woning. Uit een modelberekening is gebleken dat er een aantal woningen (de dichtstbijzijnde woningen zijn weergegeven als bolletjes in bovenstaande figuren) sprake van enige slagschaduw (de groen en geel gekleurde vlekken op bovenstaande figuren). Wij stellen voor om deze hinder zo dicht mogelijk naar 0 uur te mitigeren, op alle woningen in de nabije omgeving (ca. 750 meter). In de praktijk kan het incidenteel voorkomen dat er heel kort sprake zal zijn van slagschaduw, op jaarbasis circa een half uur maximaal, vanwege de kleine vertraging in systemen, de diffuse slagschaduw als de zon laag aan de horizon staat, en de tijd waarbinnen een turbine definitief tot stilstand komt.
Deze mitigatie leidt tot een wat lagere productieverwachting (circa 1,5% gemiddeld voor de 4 turbines) en is meegenomen in de productieverwachting in de business case.

Geluid
De wettelijke eisen voor geluid worden uitgedrukt in een berekende Lden waarde. Daarbij wordt de geluidsbelasting van de turbines gedurende een hele dag in één getal uitgedrukt. In Nederland worden Lden waarden van 47 en 45 aangehouden. Windturbines mogen een geluidsbelasting van 47 Lden veroorzaken op de gevels van woningen. De richtlijn van de WHO bedraagt 45 Lden en dit is dus strenger dan het Nederlandse Activiteitenbesluit. In de figuur 5 en 6 zijn zowel de 47 Lden als de 45 Lden contourlijnen weergegeven.

In het voorkeursscenario staat één woning die in aanmerking komt om mogelijk een woning in de sfeer van inrichting te worden. In het terugvalscenario komt daar nog een woning bij in het zuidenwesten van zoekgebied 1 langs de A76. Met de Raad van State uitspraak van 19 december 2018 inzake Windpark Delfzijl Zuid Uitbreiding (ECLI:NL:RVS:2018:4180) zijn de regels om woningen tot de sfeer van de inrichting te rekenen aangescherpt. Conform deze uitspraak is het mogelijk om 1 of 2 woningen ten opzichte van 4 windturbines aan te wijzen als bedrijfswoning. Voorafgaand aan de ruimtelijke besluitvorming zal dan een molenaarsovereenkomst gesloten worden.

Figuur 7: Mogelijke molenaarswoningen, waarbij de zuidelijke woning (Bocholtz) alleen in aanmerking komt bij het terugvalscenario (rood). De noordelijke woning (Kerkrade) komt in beide scenario's in aanmerking.

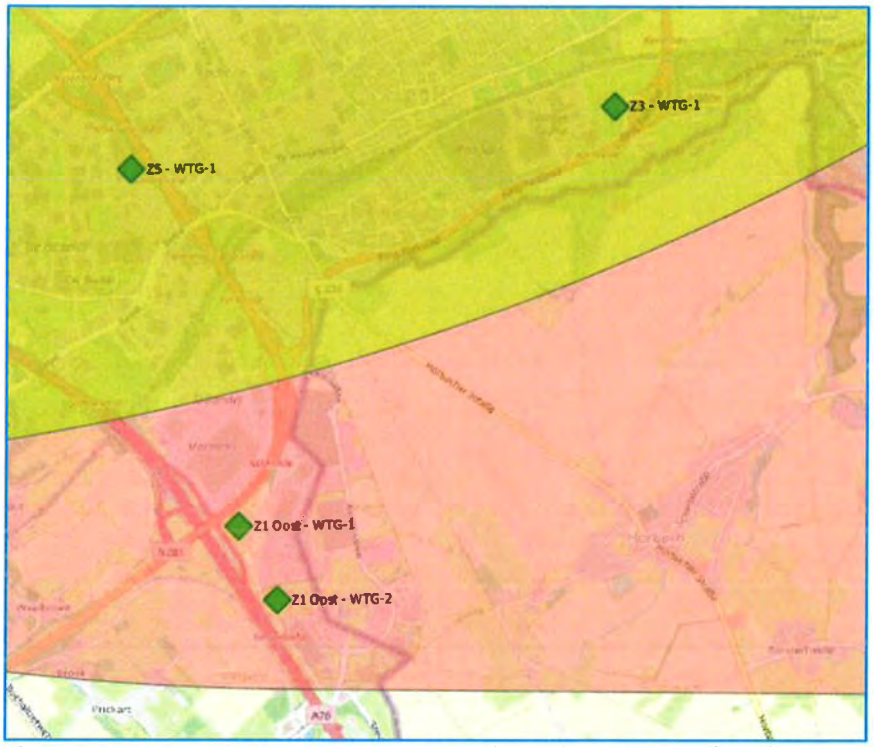
Uit bovenstaande volgt dat het zelfs bij een eventuele aanscherping van de Nederlandse norm naar bijvoorbeeld de WHO norm, het voorkeursscenario van 4 windturbines overeind blijft, omdat maximaal 1 woning in de sfeer van inrichting nodig is. In de terugvaloptie stijgt dit aantal tot 2, wat ook haalbaar is.

Op basis van bovenstaande concluderen we dat plaatsing van de windturbines op de voorziene locaties, zowel in het voorkeursscenario als in het terugvalscenario, mogelijk is voor wat betreft de milieuaspecten slagschaduw en geluid. Er zijn namelijk geen woningen gelegen binnen de Lden 47 contour. Ook wanneer de norm aangescherpt wordt naar 45 Lden, zijn slechts 2 woningen in de sfeer van inrichting (molenaarswoningen) nodig. Hoewel er zonder maatregelen op een aantal woningen slagschaduw wordt verwacht, gaan we in er in dit plan verder vanuit dat we door toepassing van een stilstandsvoorziening zorgen voor 0 uur slagschaduw op woningen. Uit de business case berekeningen blijkt dat dit haalbaar is.

3.2.2 Hoogtebeperkingen door vliegvelden en radar

Wanneer er in Nederland binnen een bepaald toetsvlak een hoog object geplaatst wordt, dan moet de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) een verklaring van geen bezwaar afgeven. Daartoe moet in Nederland een luchtvaartstudie gedaan worden. De turbine gesitueerd op de Beitel valt binnen de buitenste toetsingsvlakken van vliegveld Geilenkirchen in Duitsland en een zendstation van Luchtverkeersleiding Nederland. Onderstaand figuur geeft de ligging van de Beitel aan ten opzichte van beide toetsingsvlakken. Toetsingshoogte is 128,66 meter, aldus LVNL in een contact dat we hadden in juli 2021.
Er bestaan binnen het vlak geen strakke bouwhoogtebeperkingen. In de regio staan al windturbines, net als in de rest van Nederland in vergelijkbare zones. De zone in rood op onderstaand figuur, overgenomen uit de viewer van RVO, betreft de zogeheten 'Outer Horizontal' van de Duitse luchthaven Geilenkirchen. De toets zal uitgevoerd worden via het Commando Luchtstrijdkrachten (CLSK) van het ministerie van Defensie, in afstemming met de luchthaven Geilenkirchen. Omdat er grensoverschrijdend overleg moet plaatsvinden, zal deze toets enige tijd in beslag nemen.

Het toetsingsvlak stelt zoals het zich nu laat aanzien echter geen onoverkomelijke beperkingen aan de locatie (informatie LVNL).

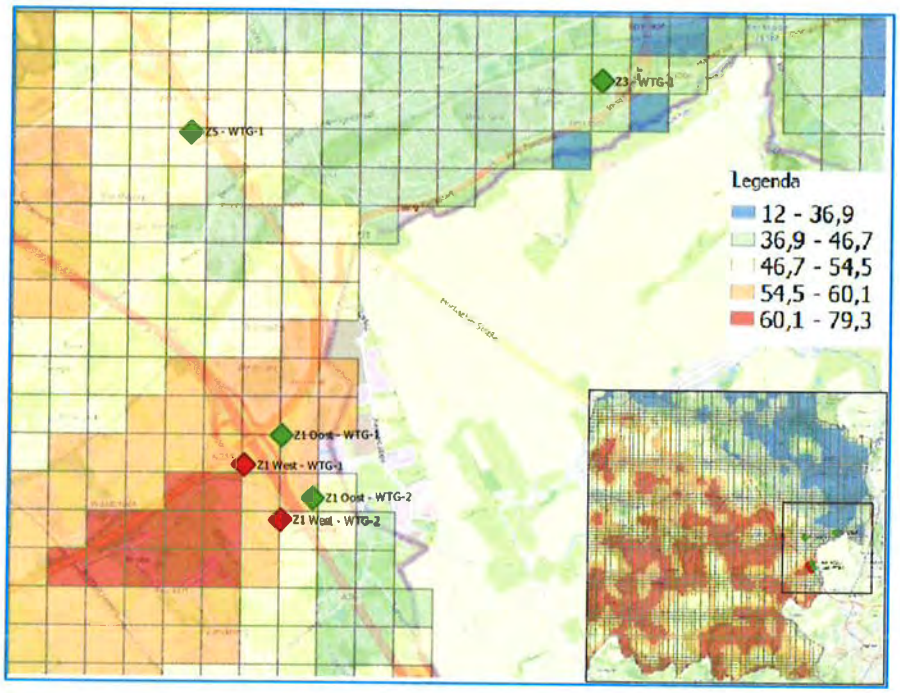

Figuur 8: Bouwhoogtebeperking door LVNL (groen) en defensie (rood)

Wat betreft radar is Parkstad een gunstige regio. De rand van radarzone van Volkel ligt op ruim 17 km bij dichtstbijzijnde windturbine uit ons voorstel. De voorgestelde turbines liggen buiten de radarverstoringsgebieden zoals die zijn vastgesteld voor militaire radarstations.

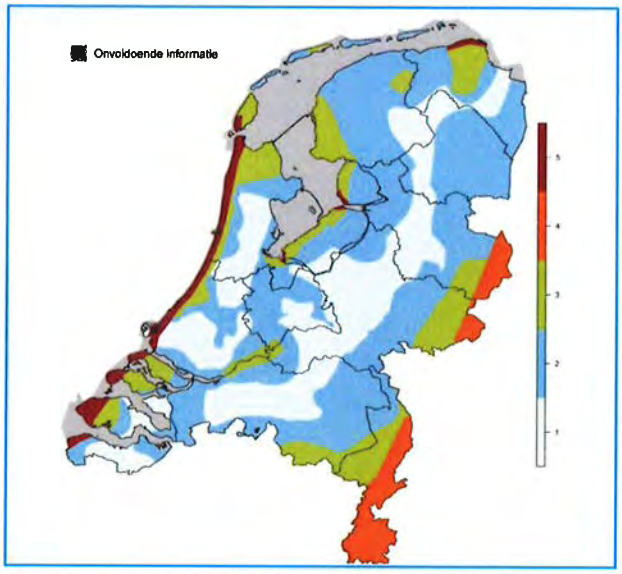
3.2.3 Flora en fauna onderzoek

In het kader van het flora en faunaonderzoek hebben we de focus gelegd op het vogelonderzoek. Andere aspecten van flora en fauna onderzoek komen terug bij de verhandeling per zoekgebied in de volgende paragraaf. Wij hebben de gevoeligheidskaart voor broedvogels en niet-broedvogels van Sovon Vogelonderzoek Nederland geraadpleegd. Daaruit blijkt dat drie van de vier locaties weinig risico kennen op gevoelige soorten broedvogels en niet-broedvogels, zie figuur 9. Eén locatie van het voorkeursscenario kent een wat hoger risico. Ten opzichte van de rest van de regio Zuid-Limburg is het projectgebied een relatief gunstige locatie, zo is te zien in de inzet van het figuur 9 aan. De kaart laat tevens zien dat de posities in het terugvalscenario ten westen van de A76 (Z1 West WTG 1 + 2) lager scoren. Hier bestaat een hoger risico op aanwezigheid van gevoelige soorten, gezien het agrarisch karakter van die locaties.

Figuur 9: relatieve schaal van risico op aanwezigheid broedvogels en niet-broedvogels ten opzichte van voorkeursscenario (groene locaties) en terugvalscenario (rood)

In het geval van trekvogels is binnen de regio Zuid-Limburg geen onderscheid te maken. De hele regio valt in schaal 4, van 5, wat een treksterkte van hoger dan gemiddeld (in Nederland) aangeeft. Zie figuur 10 voor de kaart van heel Nederland.

Figuur 10: Schaal van treksterkte trekvogels over Nederland

Voor een nadere analyse van de lokale impact (op ashoogte) voor de oostelijke vogeltrekroute sluiten we aan bij de resultaten van recent wetenschappelijk onderzoek, uitgevoerd door een consortium onder leiding van het Instituut voor Biodiversiteit en Ecosysteem Dynamica (IBED) van de Universiteit van Amsterdam. Dit onderzoek richt zich op het windpark Eemshaven in opdracht van de Provincie Groningen. (https://www.provinciegroningen.nl/projecten/trekvogels-in-eemshaven).

Voor vleermuizen is een dergelijke gevoeligheidskaart niet beschikbaar. Over landdieren, waaronder de das en de hamster, is informatie ingewonnen bij deskundigen. In zijn algemeenheid geldt dat de foerageer- en nestgelegenheden van deze soorten voor de beoogde locaties geen belemmering vormen.

In het vervolg van dit project zal naar alle aspecten van flora en fauna een uitgebreid onderzoek uitgevoerd worden door een ter zake deskundig adviesbureau, om te komen tot een natuurvergunning. 'Duurzaamheid voor nu en later' is het leidend beginsel in onze coöperatieve aanpak zoals besproken in hoofdstuk 1. Dat betekent ook dat we voor een optimale ecologische inpassing staan.

3.2.4 Technische uitvoerbaarheid

Het grootste gedeelte van de mogelijke locaties ligt op bedrijventerreinen. Delen van die terreinen zijn strak ingericht en volgebouwd, wat een aandachtspunt is in de aanvoer van groot materieel en de civiele werkzaamheden zoals de aanleg van een kraanopstelplaats. Dit speelt met name in zoekgebied 5, bedrijventerrein de Beitel. Er is een check gedaan of de voorgestelde windturbinelocaties ook passen, bekeken vanuit de civiele werkzaamheden. Uitgaande van een kraanopstelplaats van 30 bij 50 meter, een kraanlengte van ca. 200 meter en een rotordiameter van ca. 170 meter, zijn de vier voorgestelde locaties onder voorwaarden haalbaar. In de business case is rekening gehouden met hogere kosten voor civiel aannemer, om deze voorwaarden mogelijk te maken.

3.2.5 Bestemmingsplananalyse

De locaties die wij voor ogen hebben we onderworpen aan een analyse aangaande de vigerende bestemmingsplannen. De bron van de informatie en de figuren uit deze paragraaf is ruimtelijkeplannen.nl. Uit deze analyse blijkt dat plaatsing van windturbines vrijwel nergens mogelijk is binnen de huidige bestemmingsplannen.
Voor een aantal locaties geldt tot een middelhoge archeologische verwachtingswaarde. Hoewel uit eerste analyse niet is gebleken dat op dit punt belemmeringen ontstaan, zal op elke locatie een nader onderzoek nodig zijn.

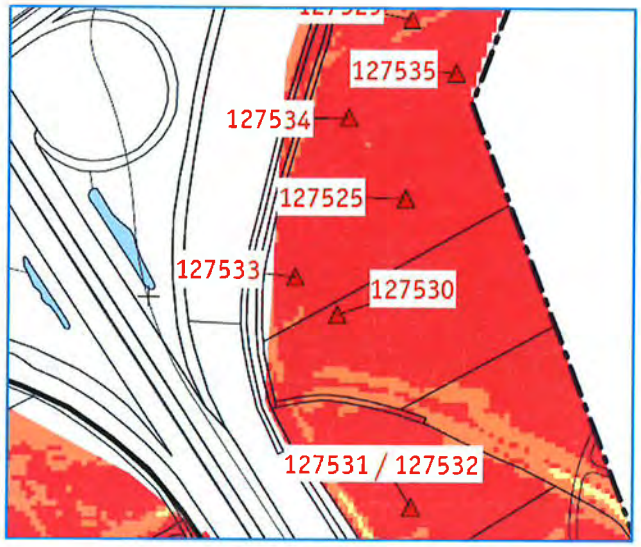
Onderstaand is per zoeklocatie een korte analyse gegeven.

Locatie Z1 Oost WTG 1 + 2 (voorkeursscenario)
Natuur (Groen, art. 5 bestemmingsplan 'bedrijventerrein Avantis'). In het vigerende bestemmingsplan is het niet toegestaan windturbines te plaatsen op deze locaties, daar is medewerking van het bevoegd gezag voor nodig in de vorm van het vaststellen van een nieuw bestemmingsplan of bijvoorbeeld het afgeven van een omgevingsvergunning in afwijking van het bestemmingsplan.

Figuur 11: uitsnede van bestemmingsplan bedrijventerrein Avantis

Locatie Z1 Oost WTG 1 maakte eerder deel uit van een klaverblad (A76-N281). Bij de aanleg is de grond veel geroerd. De door ons geraadpleegde archeologische verwachtingenkaart (SAM-Limburg) stelt in lijn daarmee dat in dit gebied 'geen verwachtingswaarde' is. Locatie Z1 Oost WTG 2 kent volgens de archeologische verwachtingenkaart (SAM-Limburg, zie figuur 12 voor een uitsnede) een relatief hoge verwachtingswaarde, wat betekent dat nadere onderzoeken noodzakelijk zijn.

Figuur 12: Archeologisch hoge verwachtingswaarde in rood volgens Steunpunt Archeologie & Monumentenzorg Limburg. Bron: https://www.sam-limburg.nl/download-document/102.html

Locatie Z1 West WTG 1 (terugvalscenario)
Natuur (groen aangegeven, artikel 11 in bestemmingsplan 'Beitel en omgeving').
Hier is medewerking van het bevoegd gezag voor nodig in de vorm van het vaststellen van een nieuw bestemmingsplan of bijvoorbeeld het afgeven van een omgevingsvergunning in afwijking van het vigerende bestemmingsplan om windenergie mogelijk te maken.

Figuur 13: uitsnede bestemmingsplan Beitel en omgeving

Locatie Z1 West WTG 2 (terugvaloptie)
Agrarisch (lichtgroen, art. 3 in bestemmingsplan 'Buitengebied 2016 Bocholtz').
In het vigerende bestemmingsplan is het niet toegestaan windturbines te plaatsen op deze locatie, daar is medewerking van het bevoegd gezag voor nodig in de vorm van het vaststellen van een nieuw bestemmingsplan of bijvoorbeeld het afgeven van een omgevingsvergunning in afwijking van het bestemmingsplan.

Archeologie (plusjes, art. 34 in bestemmingsplan 'Buitengebied 2016 Bocholtz').
De archeologische waarde op deze locatie verplicht initiatiefnemer tot extra onderzoek. De onderzoeksplicht geldt bij een bodemingreep van >40 cm diepte en een oppervlakte van >250m2, wat bij een windturbinefundatie in beide gevallen groter zal zijn. Kaartmateriaal Steunpunt Archeologie & Monumentenzorg Limburg (SAM Limburg) bevestigt dat.

Figuur 14: uitsnede bestemmingsplan Buitengebied 2016 Bocholtz

Locatie Z3 WTG1
Natuur (groen, art. 6 inpassingsplan 'Buitenring Parkstad Limburg 2012').
Deze locatie heeft de bestemming Natuur in het Provinciaal Inpassingsplan voor de Buitenring. In dit plan is het niet toegestaan windturbines te plaatsen op deze locatie, daar is medewerking van het bevoegd gezag voor nodig in de vorm van het vaststellen van een nieuw plan of bijvoorbeeld het afgeven van een omgevingsvergunning in afwijking van het bestemmings- inpassingsplan.

Archeologische waarde (geruit/plusjes, art. 15 inpassingsplan 'Buitenring Parkstad Limburg 2012'). Dit gebied heeft enige archeologische waarde. Dat betekent dat enkel op met een door het bevoegd gezag gemaakte uitzondering door het afgeven van een omgevingsvergunning afgeweken kan worden van de regel dat op deze grond niet gebouwd mag worden. Deze uitzondering kan gemaakt worden op basis van een rapport (op aangeven van initiatiefnemers) waarin de archeologische waarde van het plangebied onderzocht en vastgesteld zijn.

Figuur 15: uitsnede van inpassingsplan Buitenring Parkstad Limburg

Locatie Z5 WTG1

Bedrijventerrein (paars, art.6 bestemmingsplan 'Beitel en omgeving'). In het vigerende bestemmingsplan is het niet toegestaan windturbines te plaatsen op deze locatie, daar is medewerking van het bevoegd gezag voor nodig in de vorm van het vaststellen van een nieuw bestemmingsplan of bijvoorbeeld het afgeven van een omgevingsvergunning in afwijking van het bestemmingsplan.

Archeologie (geruit/plusjes, art.19 bestemmingsplan 'Beitel en omgeving'). De archeologische waarde op deze locatie is bestempeld als middelhoog. Dat betekent dat enkel op met een door het bevoegd gezag gemaakte uitzondering door het afgeven van een omgevingsvergunning afgeweken kan worden van de regel dat er niet op deze grond gebouwd mag worden. Deze uitzondering kan gemaakt worden op basis van een rapport (op aangeven van initiatiefnemers) waarin de archeologische waarde van het plangebied onderzocht en vastgesteld zijn.

Figuur 16: uitsnede bestemmingsplan Beitel en omgeving

3.3 Ruimtelijke quick scan per zoekgebied

De overige (milieu-)aspecten in deze quick scan worden hieronder per zoekgebied en locatie gepresenteerd.

3.3.1 Zoekgebied 1 Oost (onderdeel van het voorkeursscenario)

De 2 geplande windturbineposities in zoekgebied 1, oost, zijn haalbaar op de aspecten grondeigendom/gebruik, externe veiligheid en flora en fauna. Tevens zien we naar de toekomst toe mogelijkheden voor één extra locatie. Vanzelfsprekend zijn daar meer/grotere aandachtspunten.

Locatie Z1 Oost WTG1:

- Grondeigendom/gebruik: De turbine is gesitueerd in de oksel N281-A76 – oost gelegen op grond van het Rijk/ Rijkswaterstaat. Navraag is gedaan bij de grondeigenaar, Rijkswaterstaat. Deze leert dat bij de plaatsing van meerdere turbines op grondgebied van Rijkswaterstaat er verregaande afspraken vooraf gemaakt moeten worden (via aanbestedingen of ingebruiknamegevingen). Eén solitaire turbine op grondgebied van Rijkswaterstaat binnen een groter windpark, waar hier sprake van is, vormt een uitzondering. Deze kan 'de facto onderhands worden uitgegeven'. Hoewel tijdig moet worden begonnen om goede afspraken vast te leggen met Rijkswaterstaat, is de inschatting dat de grondpositie te borgen is.
- Externe veiligheid: Vanwege de positionering nabij een knooppunt van (rijks)wegen dient er voor wat betreft externe veiligheid voldoende afstand te worden gehouden van de aanwezige wegen. Zo dient te worden voldaan aan de standaardvoorwaarden van het Rijk (afstanden tot wegen, betaling huur erfpacht etc.). Deze voorwaarden zijn bekend en zullen worden toegepast (Zie verder: bijlage 3 logboek locaties).
- Flora en fauna: geen specifieke aandachtspunten ten aanzien van de huidige situatie. Wel wordt verondersteld dat er een landschapsplan wordt uitgevoerd (zie bijlage 4, Bureau Verbeek, Z1 WTG1). Indien dit in combinatie met de aanleg van de windturbine mogelijk is, willen wij dit ter hand nemen en stellen wij er ook gelden voor ter beschikking.

Locatie Z1 Oost WTG2:

- Grondeigendom/gebruik: Tussen de A76 en de Avantisallee ligt een groenstrook die niet uitgegeven wordt door het bedrijventerrein. Dat maakt het een interessante locatie voor een windturbine.
- Externe veiligheid: deze windturbinepositie kan worden opgesteld met voldoende afstand tot wegen en (beperkte) gevoelige objecten in de nabijheid.
- Flora en Fauna: Op het omliggende landschap van deze turbinelocatie ligt een claim voor de ontwikkeling van het landschapspark Avantis, welke nog niet geheel is uitgevoerd (zie bijlage 4, Bureau Verbeek, Z1WTG2). Wij stellen voor het ecologisch / landschapsplan Avantis integraal op te nemen in het uiteindelijke locatie-ontwerp. Voor deze vorm van landschapsversterking (groen voor rood) stellen wij ook gelden ter beschikking.

- Overige afwegingen: er loopt een discussie aangaande een snelfietspad over de bestaande weg 'Stevensweg', hetgeen wij zeker in het kader van leefbaarheid en gezondheid willen ondersteunen. Naast een bijdrage aan maatregelen voor sociale veiligheid, denken wij hierbij een systeem van dynamische (LED-)fietsverlichting en dynamische educatieve borden met betrekking tot de energietransitie, gekoppeld aan de draaiende turbine.

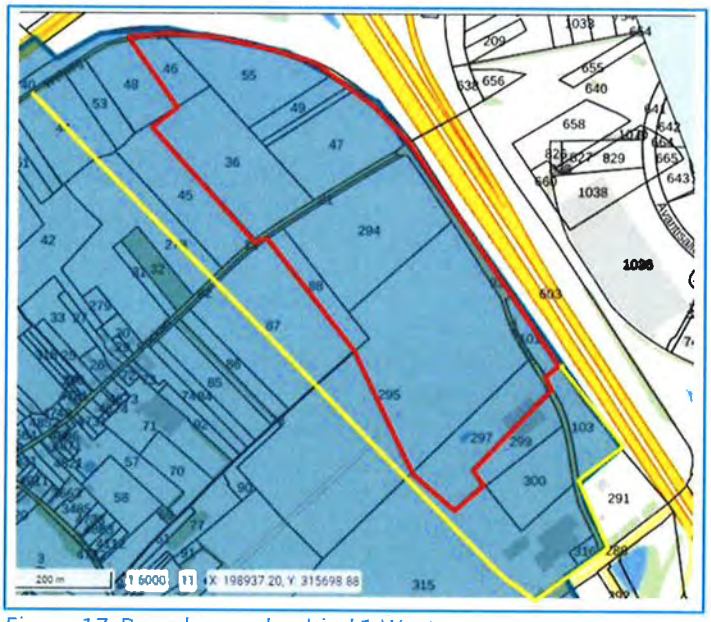
Locatie Z1 Oost, eventuele toekomstige derde locatie:

- De afstand tussen de zuidelijkste optionele positie in dit zoekgebied en de bestaande molens van het park net over de grens in Duitsland (Windpark Aachen Nord) maken dat deze locatie complex van aard is. Met een afstand van onder de 400 meter is dat niet onmogelijk, maar het zou tot enige wind afvang van de Duitse molens kunnen leiden. Daarnaast is er een woning die mogelijk binnen de geluidscontour gelegen is. Een gesprek met de bewoner van het hondenpension Limburg is gevoerd (zie bijlage 3 Logboek Locaties, positie 9).
- Op basis van bovenstaande is de conclusie hebben we besloten locatie 9 in dit Plan van Aanpak niet verder uit te werken, maar dat we deze optie voor de toekomst in beeld houden.

3.3.2 Zoekgebied 1 West (alleen onderdeel van het terugvalscenario)

Hoewel niet gewenst, denken we dat in dit zoekgebied twee locaties eventueel haalbaar zouden zijn op de aspecten externe veiligheid, flora en fauna en grondeigendom/gebruik. Mocht deze terugvaloptie toch nodig zijn, moeten we erop rekenen dat de hoogte van de windturbines (ca. 250 meter) sterk ter discussie zal worden gesteld door omwonenden.

- Grondeigendom/gebruik: Op 15 juli '21 hebben we gesproken met de particuliere/agrarische grondeigenaren van het gebied tussen Bocholtz en de A76, zoekgebied 1D, (A76 West). Een deel van de eigenaren woont ook in het dorp en/of het betreffende buitengebied. Hierbij zijn de voordelen van de locaties aan de Oostzijde van de A76 gemeld, maar is tevens dieper ingegaan op de verdeling van grondvergoedingen bij een plaatsing van turbines op hun grondgebied.
- In onderstaand figuur, de kansrijke percelen, binnen de rode contour aangegeven. Er is rekening gehouden met de ligging van de Gasunie buisleiding).
- Er heeft een bijeenkomst plaats gehad met de grondeigenaren uit het gebied binnen de gele en rode contour, waarbij ons windplan en de toepassing van gesocialiseerde grondvergoeding zijn toegelicht en besproken. De aanwezige grondeigenaren ondersteunen de coöperatieve aanpak van 'gesocialiseerde grondvergoedingen' (zie bijlage 5), zoals uitgelegd op deze avond.

Figuur 17: Percelen zoekgebied 1 West

- Externe veiligheid: Parallel aan de A76 ligt een ondergrondse buisleiding van de Gasunie. Tot deze buisleiding dient een veilige afstand in acht te worden genomen. Nader onderzoek in samenwerking met Gasunie kan wellicht uitmonden in een beperking van de veiligheidsafstand.
- Nationaal Landschap: Het zoekgebied is in de Provinciale Verordening Ruimte beschermd als Nationaal Landschap Zuid-Limburg. Deze verordening maakt de ontwikkeling van windenergie hier momenteel niet mogelijk. De gemeentes van Parkstad Limburg hebben de gesprekken met de provincie opgestart, om locaties op de rand van het Verordening gebied, tegen de A76 aan, toch aan te wijzen als mogelijk windgebied. We zien hier mogelijkheden, omdat Zoekgebied 1 West (in de Pondera quick scan aangeduid als 1A + 1D) aan de uiterste rand liggen van het gebied dat als nationaal landschap aangemerkt is. Anderzijds zijn er indicaties dat de grens van het nationaal landschap niet wordt opgerekt (bron: ambtelijk Provincie Limburg) en zijn er vanuit de diverse natuurgroepen, en een groep uit de bevolking van Bocholtz, bezwaren tegen een dergelijke verandering.

3.3.3 Zoekgebied 3

De geplande windturbinepositie in zoekgebied 3 is haalbaar op de aspecten grondeigendom/gebruik, externe veiligheid en flora en fauna. Wel voorzien we nog een nadere uitwerkingsslag om de exacte positie van deze windturbine te bepalen. Zie figuur 18.

Figuur 18: Oranje omlijnd: zoekgebied voor één turbine ten oosten van Willem Sophia. Blauwe stippen: mogelijke locaties

- Algemeen: zoekgebied 3C is niet verder onderzocht omdat de coöperatieve aanpak zich niet verenigt met een plaatsing op korte afstand van een straat met woningen.
- Grondeigendom/gebruik: Gezien de ligging van zoekgebied 3A langs de provinciale weg oost-west/ afslag Buitenring Parkstad / entree Kerkrade biedt dit mogelijk een kans voor plaatsing van een turbine. Onderzocht is wie de grondeigenaren zijn, welke problematieken spelen en wie stakeholders zijn. Gesprekken met de grondeigenaren (Gemeente Kerkrade en Provincie Limburg) hebben plaats gehad, evenals met bewoners van een nabijgelegen woning, tevens manege. Deze laatste staat niet per definitie afwijzend tegenover zo'n nabijgelegen windmolen, maar wil goed geïnformeerd en betrokken worden en blijven.
- Grondeigendom/gebruik: De lus in de weg Hamstraat-oprit Parkstadring/N300 zuid biedt theoretisch ook een locatiemogelijkheid (punt 5 in figuur 18). Echter Provinciale wegen/wegbeheer geeft aan dat er een waterbuffer is gelegen en er een reserveringszone én overdraai beperking ligt voor de locatie.
- Flora en fauna: Het natuurnetwerk Nederland (NNN) is rechts weergegeven in figuur 19. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen het zilvergroene gebied en het goudgroene gebied. Goudgroen houdt in dat er sprake moet zijn van een groot openbaar belang en dat er geen alternatieve locaties zijn. Voor het zilvergroene gebied geldt dat niet zo sterk. Omdat deze turbine in dit groen gebied gelegen is, is

een integrale ontwerpopgaaf hier aan de orde. Daarvoor is een bedrag voor 'natuurcompensatie' gereserveerd in de business case. Dit thema heeft prioriteit bij de verdere uitwerking van de locatie.

- Externe veiligheid: er zal voldoende afstand moeten worden gehouden van de wegen in het gebied (geen overdraai). Dit is mogelijk.
- Overige afwegingen zijn de effecten van de vroegere mijnbouw. Tijdens de mijnbouwperiode werd er soms zeer ondiep steenkool weggehaald, zo ook in het gebied van nu bedrijventerrein Willem Sophia. De achtergelaten mijngangen, die nu nog open staan, vormen nu een potentieel risico, aan het maaiveld kan dit tot verzakkingen leiden, e.e.a. afhankelijk van de nader te onderzoeken dikte van het dekterrein. Figuur 19 links toont een kaart met de risico-klassen aan ondiepe mijnbouw, waarbij rood de grootste kans op verzakkingen geeft en blauw de kleinste. Een ander risico van de voormalige mijnbouw, het ontsnappen van mijngas, kan relatief gemakkelijk ondervangen worden.

Figuur 19: risico's voormalige mijnbouw (links) en zilver-/goudgroene natuur (rechts)

3.3.4 Zoekgebied 5

De geplande windturbinepositie in zoekgebied 5 is haalbaar op de aspecten grondeigendom/gebruik, externe veiligheid en flora en fauna. Tevens zien we naar de toekomst toe mogelijkheden voor één extra locatie. Vanzelfsprekend zijn daar meer/grotere aandachtspunten.

Locatie Z5 WTG1:

- Grondeigendom/gebruik: gebleken is dat er vanuit de grondeigenaren [redacted] ingestemd wordt met de verdere onderzoekingen naar plaatsing van een turbine in de buurt van de grens van hun percelen.
- Externe veiligheid: deze locatie is qua externe veiligheid krap, maar haalbaar. De rotordiameter levert enige overdraai boven het koelhuis indien geen overdraai boven de stadautobaan (N281) mogelijk is (provinciaal beleid). Overdraai over het koelhuis zal enkel over het deel van het gebouw zijn waar weinig of geen medewerkers werken. De veiligheidsaspecten dienen nog verder onderzocht te worden en kunnen mogelijk leiden tot een kleine beperking van de rotordiameter. Enkele

bedrijfsgebouwen nabij de potentiële locaties moeten nog onderzocht worden in het licht van het aantal personen die verblijven/werken per bedrijfspand. We gaan per locatie bekijken welke bedrijven in nabijheid staan, of er (beperkt) kwetsbare objecten tussen staan, bedrijven met gevaarlijke stoffen, hoeveel mensen er dagelijks aanwezig zijn in de bedrijven, in welke delen van de bedrijven zij zich bevinden en de verblijfsduur van die werknemers. We weten dan vervolgens ook beter of er bedrijven met gevaarlijke stoffen werken, zodat de externe veiligheidscontouren duidelijk ingetekend kunnen worden. Momenteel houden we rekening met gevaarlijke stoffen bij bedrijven op bedrijventerrein de Beitel. We houden rekening met de toekomstige Omgevingswet waarin staat dat je moet toetsen op de ruimte van het gebouw (maatwerk), in plaats van het gebouw/hele pand op zichzelf.

- Flora en fauna: ten aanzien van natuurwaarden zijn er op deze locatie geen specifieke aandachtpunten aan het licht gekomen.
- Overige aspecten, straalpaden: Er is een zendmast in de nabijheid (hoogte naar schatting ca. 50 m), maar een eerste scan leert dat de straalpaden niet tot problemen zullen leiden.

Locatie Z5, eventuele toekomstige tweede locatie):

- Naast bovenstaande locatie, is een plek voor een nieuwe turbine aan Nijverheidsweg onderzocht (locatie 2 in bijlage 3). Hierover is gesproken met de grondeigenaren bedrijven [redacted]. Het eerste bedrijf is momenteel bezig met mogelijke plaatsing van zonnepanelen en heeft wellicht later interesse voor plaatsing van een turbine. [redacted] heeft vooralsnog afgezien van zo'n ontwikkeling. Hoewel we op dit moment dus geen positieve reactie hebben gekregen, is het niet ondenkbaar dat dit in de toekomst verandert. Wij zullen geregeld contact onderhouden met deze bedrijven om te bezien of de ontwikkeling van deze locatie in de toekomst wel tot de mogelijkheden gaat behoren.

3.4 Landschapsaspecten

Het gebied waarin de samenwerkende gemeenten van Windenergie Parkstad Zuid hun zoeklocaties hebben gevonden is groot en bijzonder divers van structuur. Landschappelijk gezien is het plaatsen van turbines in dit gebied dan ook geen eenvoudige opgave. De door ons voorgestelde locaties worden daarom in samenhang met de bestaande twee clusters, het urbane landschap en het nationaal Landschap Zuid Limburg beschouwd. We hebben daartoe ondersteuning ingeroepen van landschapsbureau Verbeek.

Bureau Verbeek heeft een ruimtelijke en landschappelijke analyse uitgevoerd naar de vier door ons voorgestelde Locaties. Op basis daarvan is een landschappelijke en een lokale inpassing voorgesteld voor elk van de vier turbines.

Het volledige advies is opgenomen als bijlage 4 van dit Plan van Aanpak.
Onderstaand is kort weergegeven hoe we het advies hebben kunnen toepassen

In het landschapsinrichtingsplan is een zichtlijnenstudie opgenomen.
Aanvullend op de studie van Verbeek zijn visualisaties opgenomen in bijlage 6 waarbij ook gebruik is gemaakt van een digitale 3D maquette.
Bureau Verbeek heeft deze visualisaties tevens betrokken bij het opstellen van het landschapsinrichtingsplan.

3.4.1 Landschapsniveaus

In het landschapsinrichtingsplan is aandacht voor de 4 landschapsniveaus zoals gespecificeerd in de marktconsultatie. Hieronder staat een korte samenvatting van het landschapsinrichtingsplan op elk van deze vier niveaus.

Landschap niveau 1: samenhangend regionaal totaalconcept. Ambitie = het versterken van een regionaal beeld/karakteristiek waar de opwekking van windenergie aan bijdraagt.
Doordat de windturbines dichtbij de A76 staan, vormen ze een markering van de overgang tussen stedelijk gebied en het Nationaal Landschap Zuid-Limburg. En juist doordat ze aan de oostzijde van de snelweg gelegen zijn, worden ze geplaatst aan de stedelijke kant van deze overgang, wat past bij het karakter van de windturbines. Daarbij wordt ook aansluiting gevonden bij de cultuurhistorische waarden in het gebied dat gevormd is door de winning van steenkool. Dit oude energielandschap wordt met de komst van de windturbine omgezet naar een nieuw energielandschap. Door plaatsing van de windturbines op industrieterreinen, kan de kernkwaliteit en identiteit van deze terreinen dus verstrekt worden.

Door in de opstelling aan te sluiten bij de dominante infrastructurele structuren in het landschap die noordwest-zuidoost georiënteerd zijn, ontstaat een logisch geheel. Ook wordt daarmee aansluiting gevonden bij de turbines die al in Nederland, maar zeker ook in Duitsland gelegen zijn.

Landschap niveau 2: opstelling windturbines. Ambitie = leesbare lijnopstellingen, visuele rust en ritmische continuïteit.
Door de plaatsing van de windturbines op de industrieterreinen de Beitel en Avantis wordt aansluiting gevonden met de turbines die reeds in Duitsland staan. Er wordt een zogenaamde vlakopstelling gecreëerd. Daarvoor is het niet nodig dat de windturbines in een exacte lijnopstelling staan met de Duitse turbines. Wel moet zo goed mogelijk aansluiting gevonden worden bij het type windturbine dat aan de Duitse kant van de grens staat. Zo wordt een leesbare opstelling gecreëerd met voldoende visuele rust en onderlinge samenhang.

Om deze vlakopstelling nog beter uit de verf te laten komen, zou een tweede windturbine op de Beitel beter zijn. Hiervoor zien we naar de toekomst toe mogelijkheden, maar vanwege onvoldoende zekerheden maakt deze positie geen onderdeel uit van huidige plan.

De turbine nabij de afrit Kerkrade staat enigszins solitair in het landschap. Door de reeds aanwezige groenstructuren te gebruiken, wordt de windturbine uit de invloedssfeer van de afslag gehaald, zodat de windturbine een logisch onderdeel wordt van het naastgelegen bedrijventerrein. Daarmee wordt de koppeling tussen windturbines en industrieterreinen dan ook voor deze plek consequent doorgetrokken.

Landschap niveau 3: windturbinespecificaties. Ambitie = een terughoudende vormgeving van de turbines en eenheid binnen de lijnopstellingen.
Conform het landschapsinrichtingsplan zal gekozen worden voor gelijke ashoogtes, en zo veel mogelijk gelijke verhoudingen tussen diameter van rotorbladen en ashoogte. Ook zal er één draairichting van de wieken zijn en zullen de windturbines een uniforme verschijningsvorm hebben.

Landschap niveau 4: ambitie = zorgvuldige inpassing van de windturbines in de omgeving met oog voor detail en ruimte
In de bijlage bij het landschapsinrichtingsplan (bijlage 4) is per voorziene windturbinelocatie aandacht voor de inpassing in het ontvangende landschap.

4. Financiële aspecten

Om tot realisatie van 4 coöperatieve windmolens te komen, spelen naast ruimtelijke ook financiële aspecten. We willen in deze paragraaf een transparant inzicht geven in de financiën rondom een coöperatieve exploitatie. Het is voor ons geen moeite deze getallen open te bespreken. Onze leden, die in het project gaan investeren, hebben hoe dan ook recht op die transparantie.

We gaan onderstaand in de volgende aspecten:

- Participatie: profijtplan
- Lokaal eigendom & Coöperatieve ontwikkeling
- Kostenopzet
- Financieringsplan
- Grondspeculatie

We concluderen dat er een haalbare businesscase is, dat de financiering haalbaar is, en dat de voordelen van een dergelijk windpark voor het overgrote deel lokaal landen. Tenslotte gebeurt dit ook op een volledig coöperatieve wijze, gedragen door (leden uit) de gemeenten Heerlen, Kerkrade en Simpelveld.

4.1 Participatie: Profijtplan

De omgeving profiteert volop financieel mee van de projectontwikkeling. Dat gaat volgens de eerste drie bladen van de participatiewaaier. We hebben deze eerste drie bladen van de participatiewaaier uitgewerkt in een profijtplan, waarin financiële participatie, het omgevingsfonds en de omwonendenregeling uit de doeken worden gedaan. Ook de samenwerking met lokale ondernemerschap en de grondeigenaren horen in het profijtplan thuis. In hoofdstuk 4.2 wordt het vierde blad van de participatiewaaier nader toegelicht: het lokaal coöperatief eigendom.

Het profijtplan is een open boek, dat gedurende het proces in samenspraak met de omgeving tot stand komt. Hoewel het daardoor dus enige dynamiek kent, zijn de hoofdlijnen nu goed aan te geven. Een uitgebreide uitleg over het profijtplan is gegeven in bijlage 2, het Participatie- en Communicatieplan.

Hieronder staat een korte samenvatting van de belangrijkste uitgangspunten en elementen.

Aan de voorkant hebben we een aantal stevige uitgangspunten geformuleerd.

- We willen de algemeen toegepaste gedragscodes en normen overtreffen.
- Opbrengst-gerelateerde uitkering aan omgevingsfonds; €1,00 per opgewekte MWh, het dubbele van de NWEA gedragscode van €0,50/MWh;
- We gaan voor 90% lokaal coöperatief eigendom en 100% coöperatief eigendom. De molens zijn dus 90% in eigendom van de omgeving;
- Het totaal aan vergoedingen is het grootste bestanddeel van het coöperatieve dividend.

Tabel 2 geeft per entiteit weer welke revenuen we voor ons zien en de uitvoering daarvan.

Entiteit / niveau	Revenuen Collectief/ individueel	Onderdeel / instrument	Vorm / uitvoering
Leden	Individueel	Financieel-investeren in het park	Alle burgers kunnen lid worden van de lokale coöperatie en participeren in het windpark tegen een rentevergoeding van 4 tot 7%, deels afhankelijk van totale baten. In de vroege (hoog-risico) ontwikkelfasen is er sprake van een risico-opslag tot 100%.
Investerende coöperaties Heerlen Duurzaam, De Omslag, Windunie	Collectief	Coöperatieve winst uit onderneming - aan te wenden voor energietransitie (volgens statuten)	Het project komt voor 90% in handen van de coöperaties Heerlen Duurzaam en De Omslag. Na betaling van rente en aflossing komt het coöperatief dividend ten goede aan de coöperaties. Zij zetten zich conform statuten in voor projecten ten behoeve van de energietransitie.
Omwonenden	Collectief	Omgevingsfonds	Er wordt een onafhankelijk omgevingsfonds opgericht voor projecten. Het uitgangspunt is €1,- per MWh/jaar.
Direct Omwonenden	Individueel	Omwonendenregeling	Jaarlijkse vergoeding voor huishoudens binnen ca. 750 meter.
Omwonenden/ bedrijven	hybride	Duurzaamheidsfonds	Brede regeling/fonds ter verduurzaming van Parkstad (en omgeving). Deels resultaatafhankelijk.
Grondeigenaren	Individueel	Grondvergoeding - zie bijlage 5 aanpak grondvergoedingen	In buitengebied: In onderling verband geregelde –eerlijke- grondvergoeding aan alle eigenaren in zoekgebied (o.b.v. berekening jaarlijkse grondvergoeding Rijksvastgoedbedrijf). Let op: veel geplande turbines staan op industrieterreinen. Vanwege het type eigenaren, het feit dat er geen bewoning van het gebied is door de eigenaren van de gronden en de specifieke benodigde locaties, is een collectieve aanpak van grondvergoedingen voor deze locaties niet opportuun.
Lokale ondernemers	Individueel	Samenwerking met lokale bedrijven (o.a. aannemers, advies- en ingenieursbureaus)	Windpark Parkstad Zuid zal zoveel mogelijk werkzaamheden die voortkomen uit de (verdere) ontwikkeling van de plannen binnen de gemeenten Heerlen, Kerkrade en Simpelveld laten uitvoeren. Ook voor de realisatiefase (bouw) zullen we zo veel mogelijk lokale aannemers inschakelen.

Tabel 2: schematisch profijtplan

4.2 Lokaal eigendom & Coöperatieve ontwikkeling

Het project is voor 90% in handen van lokale burgercoöperaties (60% Heerlen Duurzaam -: Heerlen en Kerkrade en 30% De Omslag - Simpelveld). Daarnaast is het voor 100% een coöperatieve ontwikkeling.

De eerste 15 jaar van het eigendom is het project belegd met een hypotheek en moet de leden van de coöperaties die een financiële participatie hebben, worden afgelost.
Daarna zijn de turbines bezit van de coöperaties, naar verwachting kunnen de turbines dan nog 5 tot 10 jaar revenuen opleveren, waarmee de coöperaties een ruime armslag krijgen en zo hun transitiedoelen kunnen behalen: investeren in energiebesparing, energieopwekking en warmtetransitie.

De leden van de coöperatie zijn gelijkelijk mede-eigenaar van hun coöperaties en daarmee collectief eigenaar van de windmolens: zij participeren in de eerste drie bladen van de participatiewaaier en genieten, in hun coöperatie, de vruchten van het vierde blad: het dividend uit eigendom.

Een belangrijk voordeel van dit eigendom is dat vanaf het begin van de exploitatie een winstafhankelijke uitkering wordt gedaan aan een duurzaamheidsfonds.
Deze uitkering gaat dus naar de omgeving, niet naar investeerders.
Vooral na het 15de jaar kan dit een substantieel bedrag zijn (afhankelijk van de dan geldende energieprijzen).

De zekerheden
Bij een coöperatieve ontwikkeling gaan we met lokale betrokkenen, inclusief overheden, een lange-termijn verbinding aan. Daarbij zorgen we er voor dat alle lusten en lasten evenwichtig verdeeld worden. We proberen daarbij de koppeling te leggen met de bredere energietransitie en verduurzaming in de regio. Er is geen kans dat we na de bouw, aan bijvoorbeeld een (verre) investeerder verkopen. We zullen blijven verbinden en optimaliseren – via democratische besluitvorming. Een burgercoöperatie staat midden in de maatschappij, is flexibel, aanwezig, aanspreekbaar/benaderbaar en weerbaar. De winstbestemming is een maatschappelijke, naar voorkeur van de leden: bijvoorbeeld het aanleggen van coöperatieve reserves of het opzetten van een duurzaamheidsfonds.

Ieder van de samenwerkingspartners heeft expliciet coöperatieve (project)ontwikkeling van duurzame opwek en energietransitie in lokaal eigendom ten doel.

- Voor (burger-) energiecoöperaties Heerlen Duurzaam en De Omslag betreft dit projecten op binnen Heerlen, Kerkrade en Simpelveld/Bocholtz.
- Voor de 'koepels'/projectbureaus REScoop Limburg en Windunie betekent dit het ondersteunen van haar leden, respectievelijk burger-energiecoöperaties in Limburg, en lokale duurzame opwekkers in heel Nederland.

Heerlen Duurzaam is voor 60% eigenaar van het project (Heerlen, Kerkrade) en De Omslag voor 30% (Simpelveld). Windunie houdt de laatste 10% van het project. Windunie heeft een minderheidsaandeel in het project ter borging van de lange termijnrelatie. Zij behartigt namelijk (al zo'n 20 jaar) de belangen van lokale opwekkers, burgerinitiatieven, leden, op politiek en technisch vlak: lidmaatschap, advies, beheer en projectontwikkeling. Hiermee zijn REScoop Limburg en Windunie als het ware 'grote broers' voor Heerlen Duurzaam en De Omslag. Of, volgens de twee slogans van koepelcoöperatie Energie Samen: 'samen sterk' en 'geen lokaal initiatief mag sneuvelen door een gebrek aan kennis of kapitaal'.

Figuur 20: Energiecoöperaties in Nederland in getallen

Heerlen Duurzaam, De Omslag en Windunie zullen elk gedurende de ontwikkeling en op 'financial close' naar rato van hun aandeel, het benodigde kapitaal inbrengen door participaties te verstrekken aan haar achterban. De coöperaties Heerlen Duurzaam en De Omslag staan open voor alle inwoners van Heerlen, Kerkrade en Simpelveld. Daarmee is lokaal eigendom en coöperatieve ontwikkeling maximaal geborgd.

Indien Heerlen Duurzaam en De Omslag (tegen verwachting in) het gewenste kapitaal niet tijdig op zouden kunnen brengen, zal volgens het tussen partijen afgesproken financieringsplan een beroep worden gedaan op de ruimere regio Parkstad, andere REScoop Limburg leden, of de leden van Windunie. REScoop Limburg leden en Windunieleden hebben inmiddels tal van gelijksoortige projecten gefinancierd, waarmee zekerheid van de toegang tot kapitaal geborgd is. Mocht bij financial close blijken dat de achterbannen van Heerlen Duurzaam en De Omslag minder geïnvesteerd hebben dan de verwachte 90%, kan het Windunie aandeel groeien tot maximaal 25%. Zo is er zekerheid van financiering in elke fase, en is tegelijkertijd maximaal lokaal eigendom geborgd.

4.3 Financiële uitvoerbaarheid

We hebben de ontwikkelkosten in beeld gebracht en na grondige analyse kunnen vast stellen dat er een haalbare business case kan worden ontwikkeld voor de vier turbines zoals opgenomen in dit plan van aanpak.

4.3.1 Business case

In ons conceptplan werd al aangeduid dat windturbines met een tip van 199 meter (de hoogte die adviesbureau Pondera in zijn notitie had genoemd) financieel niet haalbaar zijn. Opgemerkt moet worden dat de Rijksoverheid jaarlijks de subsidiebedragen voor opwekking van duurzame energie (SDE++) aanpast en afstemt op de ontwikkelingen in de markt.
De overheid stimuleert op die manier kosteneffectiviteit en technologische ontwikkeling.
De 'volgende generatie' windturbines met een tiphoogte van circa 250m zijn in de komende periode de facto de standaard. In ons plan hebben we daarom gekozen voor windturbines van deze omvang.
Zowel het voorkeursscenario als het terugvalscenario blijken financieel haalbaar. De business case is verder gebaseerd op de volgende uitgangspunten.

I. **Scenario:**
   a. 4 turbines van circa 166m ashoogte, rotor 162m en tiphoogte 247m, met een capaciteit van 6,0 Megawatt per stuk.
   b. De energieopbrengst van dit scenario bedraagt totaal circa 84 Gigawattuur, vergelijkbaar met het huidige stroomverbruik van circa 30 duizend Nederlandse huishoudens.
   c. Levensduur van 20 tot25 jaar (verwijdering uiteraard meegenomen); energieprijs-prognoses van (o.a.) de KEV 2020 en SDE++ (op basis van Conceptadvies basisbedragen 2022 minus 5%) behorend bij deze locaties. In het terugvalscenario staan 2 turbines op Simpelveldse grond, wat tot een lagere SDE++ categorie leidt.

II. **Lasten, we beperken ons hier tot de belangrijkste inputvariabelen:**
   a. Ontwikkelkosten tot aan 'financial close', uitwerkt in paragraaf 4.3.3., van grofweg € 1.540.000. Dit is een grove schatting, aangezien er een grote onzekerheid/variabiliteit kan zijn:
      i. Betaaltermijnen en hoogte van grote kostenposten zoals leges aan de gemeentes en netaansluitkosten aan Enexis (zie indicatieve offerte in bijlage 7); Middels aanvullende emailcommunicatie hebben we dit aanbod kunnen concretiseren tot de precieze invulling voor de ons scenario: we hebben naar alle waarschijnlijkheid 24 MVA nodig. Daaruit blijkt een eerste kosteninschatting (1,5 miljoen euro) en het feit dat er momenteel nog capaciteit beschikbaar is in de regio en op het dichtstbijzijnde station. Om hierover zekerheid te verkrijgen dient een aanbetaling van 10% van het aansluitbedrag te worden voldaan. Het sluiten van de aansluitovereenkomst en het dan doen van deze aanbetaling zal plaatsvinden gedurende 2022.

ii. Kapitaalkosten ontwikkelfasen, mede door mogelijke vertraging;
iii. Post onvoorzien: mogelijke planschade, grondstofprijzen, veranderende wet- en regelgeving etc. (zie risico-inventarisatie onderstaand);

b. Totale investeringskosten, oftewel te financieren vermogen van circa € 30 miljoen.
   i. Toekomstige turbineprijzen: ca. € 5 miljoen per windturbine;
   ii. Planschade en natuurcompensatie: € 100.000 per turbine.

c. Operationele kosten in jaarlijks gemiddelde:
   80-90% bankfinanciering a ~2% rente;
   minDSCR en avgDSCR (betaalbaarheidsratio t.o.v. kapitaalkosten): 1,2x.

III. Lusten

a. Een vergoedingenstructuur van € 724.000 jaarlijks:
   i. Een omwonendenregeling van € 300.000;
   ii. Een omgevingsfonds van € 1,- per MWh ~€ 84.000;
   iii. Een gesocialiseerde grondvergoeding van € 60.000 per turbine (inclusief kraanopstelplaats, toegangswegen): € 240.000;
   iv. Een resultaatafhankelijk duurzaamheidsfonds van jaarlijks gemiddeld circa € 100.000, gericht op maatschappelijke projecten in of nabij Parkstad.

   Denk o.a. aan Heerlen Duurzaam Spaarplan: participeren voor mensen met een smalle beurs; energietransitie; flora en fauna;

   v. Een vergoeding van ledenparticipaties van 4 tot 7%, afhankelijk van het coöperatief dividend.

b. Vleermuizen- en vogelonderzoek ca. € 100.000, totaal over jaar 1 tot 3;
c. Lokale verkoop van onze windstroom;
d. Financieel rendement op eigen vermogen na bovenstaande vergoedingen tussen 14-19%. Met dit coöperatief dividend zullen vervolginvesteringen in lokale duurzame projecten worden gedaan;
e. In bijlage 8 staan meerdere figuren en tabellen opgenomen uit de business case. Uit deze volledig transparante business case in de hierboven genoemde bijlages blijkt dat er zicht is op een haalbaar en uitvoerbaar project.

Variabiliteit (gevoeligheidsanalyse)

We hebben een gevoeligheidsanalyse gemaakt van ons plan, en de robuustheid van onze voorstellen getoetst. De financiële haalbaarheid van een windproject in Parkstad Zuid is afhankelijk van meerdere factoren. Naast stroomopbrengst (SDE++ en marktprijs), als exponent van rotoroppervlak, zijn de opbrengsten sterk afhankelijk van de toekomstige elektriciteitsprijs, turbineprijzen, netaansluiting, de SDE++ regeling, Ook de vergoedingssystematiek, financieringsstructuur, wet- en regelgeving, en vele andere factoren spelen een rol.

De windturbine op bedrijventerrein De Beitel is uitdagend qua locatie (ruimtelijk, bouw, logistiek). De windturbine naast bedrijventerrein Willem Sofia, heeft waarschijnlijk een lagere (-5%) windopbrengst dan de andere windturbines. De turbines op Avantis komen in aanmerking voor een hoger SDE++ basisbedrag dan de variant ten westen van de A76. Rekening houdend met al deze aspecten, blijft de financiële haalbaarheid voor zowel het voorkeursscenario als de mogelijke alternatieven naar alle waarschijnlijkheid ruimschoots overeind.

4.3.2 Risico's

Tijdens de verdere uitvoering van het project zal een uitgebreide risicoanalyse worden opgesteld. Vooralsnog zien we de onderstaande hoofdrisico's met financiële impact.

Risico	Korte omschrijving	Kans	Impact	Mitigatie
1	Teruglopende stroomprijzen of stijgende kosten in de exploitatie	30%	Het effect van teruglopende stroomprijzen wordt door de SDE++ in de eerste 15 jaar gemitigeerd.	Voldoende robuustheid in de business case inbouwen om financiering te kunnen verkrijgen.
2	Oplopende rentestanden, turbineprijzen en overige investerings- of exploitatiekosten	30%	De opgestelde business case is voldoende robuust om tegenvallers op te vangen.	Periode tussen SDE-beschikking en contractering zo kort mogelijk houden door vlotte contractering en financial close.
3	Langdurige vertraging door Nevele arrest	25%	Vergunningsverlening wordt verwacht in Q1 2023. Dat geeft in principe voldoende tijd.	Gemeente/provincie stelt zelf normen.
4	De SDE-regeling sluit voor windenergie	20%	De haalbaarheid van het project staat in dit scenario serieus onder druk.	Actieve lobby richting Rijk om de SDE-regeling te behouden.
5	Weerstand uit omgeving	20%	Mogelijk kleiner of uiteindelijk onhaalbaar windpark.	Zorgvuldige procesparticipatie organiseren conform het participatie- en communicatieplan.
6	Turbines zijn ruimtelijk niet in te passen op de industrielocaties	15%	Het afvallen van 1 locatie leidt tot een windpark met 3 turbines. Dit lijkt haalbaar, hoewel de rendementen dan wel dalen naar een kritisch niveau.	Na selectie door gemeenten grondovereenkomsten sluiten met de betrokken grondeigenaren. Daarnaast de ruimtelijke beperkingen in aanloop naar vergunningsaanvraag verder uitwerken. Tot slot zien we de locaties ten westen van de A76 bij Bocholtz als terugvalopties voor de turbines op Avantis.

Tabel 3: Risicomatrix

4.3.3 Projectontwikkeling en financieringsplan

In onderstaande tabel staat een gedetailleerde uitwerking van het ontwikkelingsbudget. De fasering komt overeen met figuur 1 uit hoofdstuk 1 van dit plan.

Fase	Naam fase	Belangrijkste eindproducten	Indicatieve planning	Indicatieve bedragen	Totaal bedrag
1	Haalbaarheid	Planologische medewerking	December 2021	€35.000 t/m april 2021 + €115.000 t/m december 2021.	€150.000
2	Planvorming	Vergunning en SDE++	December 2023	Leges: 10% van €400.000[2] plus 10% aanbetaling netaansluiting: -€150.000 Overige: €600.000.	€790.000
3	Contractering	Bouwcontracten en financiering	December 2025	€600.000 (Uitgaande van geen additionele aanbetaling netaansluiting of leges in deze fase.)	€600.000
4+5	Bouw & Exploitatie	Operationeel windpark & coöperatief dividend	2026-...	O.a. resterende 90% netaansluiting en leges.	€30.000.000 (Waarvan -€3-6mio eigen vermogen, - vooral ledenparticipaties.)

Tabel 4: uitwerking van het ontwikkelingsbudget

De financiering van dit ontwikkeltraject vindt als volgt plaats:

- Fase 1 Haalbaarheid: afgerond op het moment van planologische medewerking. Tot dit moment maken we geen gebruik van hoog-risico ledengelden, maar wel van voorfinanciering door Windunie en het Ontwikkelfonds voor Energiecoöperaties (OEC) (ca. EUR 150.000). Deze voorfinanciering vindt plaats op basis van eenmalige risicopremies van [redacted], te betalen op financial close.
- Fase 2 Planvorming: In deze fase werken we met 2 financieringsbronnen: het OEC en een enkele 'tranches' aan ledengelden, met daarop risico-opslagen in de orde grootte van [redacted]. EUR 790.000). De exacte condities waaronder deze gelden worden opgehaald bij leden en potentiële leden van de lokale energie coöperaties worden, in samenspraak met de leden van de coöperaties nog nader bepaald. Mochten de leden van de lokale energiecoöperaties onvoldoende geld beschikbaar stellen, dan zullen (de leden van) Windunie dit bedrag aanvullen. Sowieso zal Windunie naar rato van haar aandeel van 10% het benodigde ontwikkelkapitaal financieren.

[2] De legesverordeningen van de drie betrokken gemeentes sluiten momenteel niet goed op elkaar aan. We stellen voor om in het kader van het sluiten van de Anterieure Overeenkomst met de betrokken gemeentes specifieke afspraken te maken ten aanzien van de leges. Op dit moment hebben het bedrag van €400.000,- opgenomen in de business case en 10% aanbetaling daarvan opgenomen als ontwikkelbudget.

- Fase 3: Contractering: opzet is gelijk aan fase 2, waarbij de financieringsbehoefte voor deze fase wordt ingeschat op ca EUR 600.000. In deze fase gaan we uit van risico-opslagen in de orde grootte van [redacted]
- Fase 4 Bouw: Veruit de meeste kosten worden betaald vanuit een bancaire projectfinanciering, verstrekt op basis van 10-20% eigen vermogen, ingebracht door vooral leden woonachtig in het gebied, eventueel tijdelijk aangevuld door leden buiten het gebied, andere coöperaties (in Limburg) of (leden van) Windunie (ca. EUR 30.000.000). In deze fase gaan we uit van jaarlijkse rentes in de orde grootte van 4-7%. Mochten de lokale coöperaties op financial close in zijn totaliteit over alle fases minder dan 90% ingelegd hebben, dan wordt het aandeel van Windunie naar rato van haar inleg vergroot van 10% naar maximaal 25%.
- Fase 5 Exploitatie: In deze fase is geen financiering meer nodig. Participerende leden en de bank ontvangen 15 jaar lang 4-7% en de coöperaties ontvangen als laatste rendement, ook na 15 jaar, uiteindelijk circa 10-20% - ter herinvestering.

4.4 Geen grondspeculatie

Alle grondeigenaren binnen de invloedssfeer van de turbines in het landelijk gebied krijgen een vergoeding volgens een transparante methode. Doordat veel beoogde windturbineposities zich op industrieterreinen en nabij infrastructuur bevinden, is hier een meer gerichte aanpak aan de orde. Dit bevordert, de lange termijn samenwerking in plaats van op korte termijn 'uitspelen'. Er is dus sprake van een open, democratische en transparante verdeling van lasten en lusten. Het is dus tevens een goede basis voor een vervolgproject, bijvoorbeeld natuur- of gebiedsversterking, energieopslag of -conversie, systeemintegratie etc.

Een windproject kan niet worden gerealiseerd zonder dat er een overeenkomst gesloten wordt met de eigenaar van de grond, waar de turbine op geplaatst wordt. Dit gegeven wordt echter veelal gebruikt om tevens exclusiviteit te bedingen, wat kan leiden tot prijsopdrijving van de beschikbare locaties, wat vanuit maatschappelijk perspectief ongewenst is. Als er immers grote bedragen aan de specifieke grondeigenaren betaald moet worden, blijft er evenredig minder over voor omgevingsparticipatie, het profijtplan, de landschappelijke/ stedenbouwkundige inpassing en het coöperatief dividend (de doelstellingen van de coöperaties). Wij willen grondspeculatie zo veel mogelijk voorkomen. Afhankelijk van of het locaties op industrieterreinen of in landelijk gebied betreft, volgen we twee verschillende aanpakken.

Daarnaast wordt, indien de planvorming plaatsvindt in agrarisch gebied, zoals in zoekgebied 1 West met vooral particulier bezit, een inmiddels beproefde collectieve systematiek van vergoedingen uitgewerkt, samen met de grondeigenaren in het gebied. De aanpak van 'gesocialiseerde grondvergoedingen': alle grondeigenaren binnen de ruimtelijke kaders die hun grond ter beschikking stellen, ontvangen een eerlijke (samen overeengekomen)

vergoeding. Met andere woorden; alle grondeigenaren delen mee in de grondvergoedingen, niet slechts degenen die ook daadwerkelijk een turbine op hun land krijgen.
Deze aanpak reflecteert onze ontwikkelfilosofie en vindt steun bij veel grondeigenaren, die draagvlak en brede participatie boven individuele winstmaximalisatie stellen. Wat deze aanpak van gesocialiseerde grondvergoedingen in kan houden wordt weergegeven in bijlage 5. Deze vorm van gesocialiseerde grondvergoeding levert groot draagvlak op en vormt tevens een start van een langjarige samenwerking met de (gezamenlijke) grondeigenaren.

Ten aanzien van de intentieovereenkomsten wordt gestreefd naar een volledige dekking van het zoekgebied, oftewel alle grondeigenaren binnen het gebied verklaren zich akkoord.

Voor de posities die gelegen zijn op de industrieterreinen is bovengenoemde aanpak niet geschikt. Het gaat hier immers om zeer specifieke locaties, waarbij snel duidelijk is welke gronden wel en niet geschikt zijn voor plaatsing van windturbines. Daarnaast wonen de eigenaren van deze gronden niet in het gebied, wat socialisering minder logisch maakt.
Tot slot betreft het in sommige gevallen overheidsorganisaties die hun eigen (landelijke) systematiek voor grondvergoeding hanteren, waar lastig van af te wijken is.
Om grondspeculatie te voorkomen volgen we de volgende aanpak.

Met de eigenaren van de gronden van de verschillende locaties op de industrieterreinen is inmiddels contact geweest middels één of meerdere persoonlijke gesprekken. Daaruit blijkt dat de betrokken grondeigenaren positief staan ten opzichte van de komst van de windturbines en de systematiek van grondvergoeding zoals we die willen hanteren. Voor het bepalen van de hoogte van de grondvergoeding nemen we de openbare berekeningen die ten grondslag liggen aan de SDE als basis. Deze methode is transparant, wordt op veel plekken in Nederland gevolgd en geldt dus als marktconform en tot slot sluit de methode aan bij de vergoedingen die overheden doorgaans vragen voor de betreffende gronden.

4.5 Uitvoerbaarheid

De benodigde kennis en ervaring voor dit project zijn aan boord door de inbreng van ervaren en gecommitteerde projectleiders en specialisten zowel aan de zijde van Windunie en REScoop Limburg, als bij Heerlen Duurzaam en De Omslag. Er is zicht op een netaansluiting en er is voorwerk gedaan voor het afsluiten van grondovereenkomsten, zo zijn conceptgrondovereenkomsten beschikbaar.

Kortom, dit plan is uitvoerbaar. Dat blijkt uit:

- Onze ruime kennis en ervaring met vergelijkbare projecten: Zowel REScoop Limburg (6 windparken in midden-Limburg) als Windunie hebben (vele tientallen tot honderden windparken) (mede) ontwikkeld, geadviseerd en in beheer (zie www.windunie.nl/kaart/). Hiermee hebben we meer (en meer coöperatieve) ervaring met de ontwikkeling van duurzame energieprojecten dan menigeen.
- Onze flexibiliteit en weerbaarheid als ledenorganisaties.
- Intentieovereenkomst voor de grondeigenaren zijn op aanvraag beschikbaar.
- In bijlage 7 is een offerte van Enexis te vinden inzake de netaansluiting voor dit project.

5 Systeemintegratie: Energiehub Parkstad Zuid?

De energietransitie is volop gaande. Op steeds meer plaatsen worden zonnedaken, zonnevelden en windmolens gerealiseerd. Voor het elektriciteitsnetwerk is dit een enorme uitdaging. Waar het energiesysteem uitging van centrale opwek in energiecentrales en decentraal gebruik, is de opwek van energie nu ook steeds meer decentraal. En waar elektriciteitscentrales zich aan of uit laten zetten, leveren windmolens stroom op als het waait en zonnepanelen als de zon schijnt. Bovendien is er sprake van elektrificatie van de industrie, transport en verwarming. Daarmee is er tevens sprake van integratie van instituties, markten, en systemen. Om vraag en aanbod van energie toch op elk moment bij elkaar te brengen, tegen zo laag mogelijke kosten voor het netwerk en daarmee maatschappij, hebben we in dit project aandacht voor kansen in lokale systeemintegratie.

Voor de RES Regio Zuid Limburg en de Parkstad in het bijzonder, is de ontwikkeling van een geïntegreerd systeem naar ons idee bijzonder belangrijk. Vanuit het perspectief van het landelijk netwerk is Zuid Limburg immers een "eiland", met beperkte uitbreidingsmogelijkheid en met zwakke verbindingen in het heuvelland. En daar komt nog bij dat de maatschappelijke roep van 'zon op dak' groot is.

Door succesvol te zijn binnen de bebouwde omgeving en bij de industrie, zou het kostbare heuvelland dus kunnen worden ontzien. Dat kan alleen als de beschikbare netwerkcapaciteit zo efficiënt mogelijk wordt gebruikt.

De coöperaties willen daarom het windenergieproject bijzonder graag combineren met een 'Zon op Dak' project, waarbij de ondernemers op de industrieterreinen een belangrijke rol krijgen. Dit geeft een naar onze mening extra impuls aan het streven naar lokale systeemintegratie.

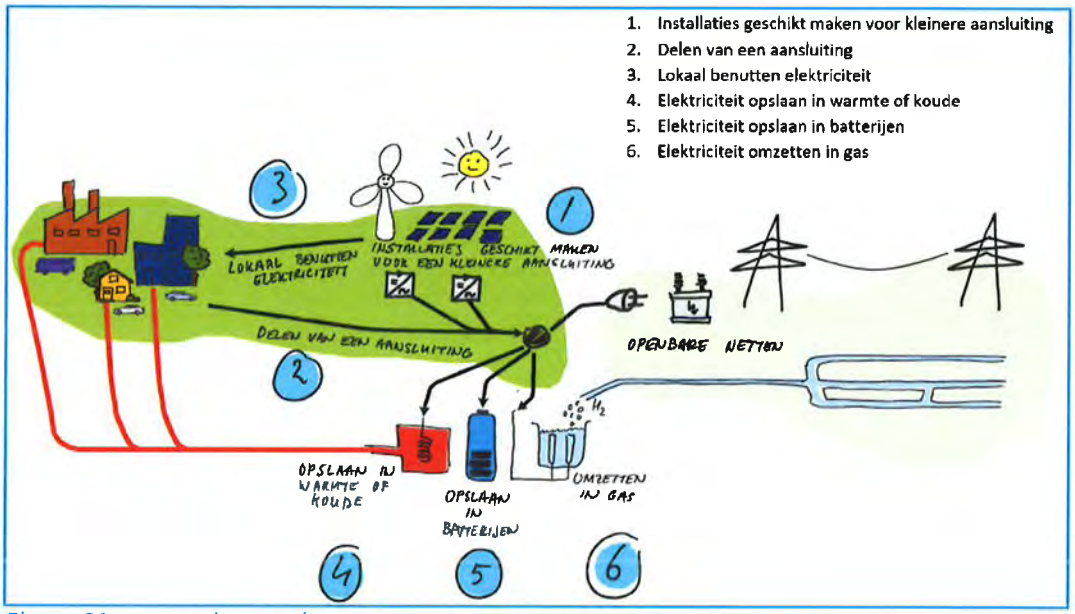
Één manier om op lokaal niveau vraag en aanbod zo goed mogelijk bij elkaar brengen in een zogenaamde Energiehub ('achter de meter'). 'Achter de meter' is geredeneerd vanuit het netwerkbedrijf, dus koppeling van vraag en aanbod vindt plaats zonder gebruik te maken van het elektriciteitsnetwerk (met alle bijbehorende juridische en fiscale implicaties).

De Energiehub achter de meter zorgt voor het oplossen van het probleem dat ontstaat doordat de opwek van elektriciteit minder dan vroeger te sturen is en het voorkomt ondoelmatige uitbreidingen van het elektriciteitsnetwerk.

De Energiehub achter de meter ontstaat door de combinatie van één of meer van onderstaande systeemintegraties achter de meter:

- Installaties geschikt maken voor een kleinere (goedkopere) aansluiting;
- Delen van een aansluiting ('cable pooling');
- Lokaal benutten elektriciteit (door directe koppeling aan gebruikers en het afstemmen van vraag en aanbodprofielen);
- Elektriciteit omzetten/ opslaan in warmte of koude;
- Elektriciteit opslaan in batterijen;
- Elektriciteit omzetten naar gasvormige energiedragers.

Dichtbij de beoogde locaties voor de windturbines zijn veel bedrijven gevestigd. Daarmee ontstaat een duidelijke kans voor een dergelijke energiehub. In het bijzonder noemen we twee bedrijven waarmee gesprekken lopen: te weten het PEM instituut van de RWTH op Avantis (als duurzame onderneming in het bijzonder geinteresseerd in dit soort ontwikkelingen) en bijvoorbeeld Vriesveem De Berg (een koelhuis waar flexibiliteit beschikbaar is om elektriciteit op piekmomenten om te zetten in koude).

Figuur 21: systeemintegratie

Anders dan de ontwikkeling en realisatie van windmolens, is systeemintegratie nog relatief nieuw. De combinaties die mogelijk zijn, worden op dit moment verder onderzocht en ontwikkeld. Dat willen we graag verder brengen aan de hand van dit project. Doel is om een combinatie van verschillende vormen van systeemintegratie voor het eerst toe te passen in dit project.

Door systeemintegratie ontstaat meerwaarde voor de regio en worden kosten vermeden. Tegelijk realiseren we ons het innovatieve karakter van deze ontwikkeling. Daarom richten we één en ander zo in dat de ontwikkeling van het windpark niet afhankelijk wordt gemaakt van het succes van de Energiehub achter de meter. Tegelijk zien we dat we door het toepassen van systeemintegratie een robuuster project neerzetten dat beter in te passen is in elektriciteitsnetwerk en omgeving!

Bijlagenboek Plan van Aanpak Windenergie Parkstad-Zuid

Inhoud

Bijlage 1: Stakeholders en krachtenveldanalyse 3
Bijlage 2: Communicatie- & Participatieplan 12
Bijlage 3: Logboek locaties 51
Bijlage 4: Landschappelijke inpassing Bureau Verbeek 64
Bijlage 5: Verslag Bijeenkomst grondeigenaren buitengebied Bocholtz 89
Bijlage 6: Visualisaties WP Parkstad Zuid 97
Bijlage 7: Prijsopgave Netaansluiting Enexis 102
Bijlage 8: Financieel Model (Business Case) 106

Bijlage 1: Stakeholders en krachtenveldanalyse

Bijlage 1: Stakeholders- en krachtenveldanalyse

Stand juli 2021

DIRECTE OMGEVING				
Wie	**Belang**	**Tot nu toe geïnformeerd/ betrokken**	**Plaats in krachtenveld**	**Hoe in toekomst informeren/ betrekken**
Direct omwonenden binnen straal van 1500 meter	Ongestoord woongenot; Ontwikkeling van het gebied Participatie in proces en project Geen hinder van windpark ondervinden Voordelen uit het windpark krijgen	Via 'tweetrapsraket' opgepakt, in afstemming met team Parkstad: 1) buurtcomité/ wijk- en dorpsraden 2) Via emailadressen/ bewoners zijn via een digitale/teams-sessie benaderd en bevraagd met vooraf samengestelde vragen	Kan per bewoner verschillen. Sommigen hebben én weinig vertrouwen in de relatie én weinig overeenstemming met de inhoud. Maar er zijn ongetwijfeld ook bewoners die meer vertrouwen hebben in de relatie en/of waarmee we meer overeenstemming mbt de inhoud kunnen bereiken. Om die reden formuleren we een brede aanpak voor omwonenden, om de verschillende groepen te definiëren en om voor elke groep aan diens belangen tegemoet te komen.	Zie hst 2, 3 en 4 van het participatie- en communicatieplan
Buurt- en Wijkplatforms of dorpsraad	Goed woon- en leefmilieu Gebiedsontwikkeling	Gesprekken plaatsgevonden, goed verlopen, er is richting gegeven aan de collectieve omwonenden-benadering	Coalitiegenoten	Parallel aan omwonenden benadering brede thema's bespreken (w.o. energietransitie, leefbaarheids-opgaven etc.) Nieuwsbrieven Projectwebsite/ Social Media

DIRECTE OMGEVING (vervolg)				
Wie	**Belang**	**Tot nu toe geïnformeerd/ betrokken**	**Plaats in krachtenveld**	**Hoe in toekomst informeren/ betrekken**
Grondeigenaren (die turbine op grond krijgen): particulieren, bedrijven, bedrijventerreinen (Avantis/ Trilandis), gemeenten, Provincie	Marktconforme grondvergoeding Participatie in het project Behoud bestaande functie(s) grond	Op individuele basis gesproken met alle (potentiële) grondeigenaren (zie ook bijlage logboek locaties)	Coalitiegenoten	Eigenaren op bedrijventerreinen worden specifiek benaderd: kantoorbezoek en keukentafel-gesprekken.
Grondeigenaren (buitengebied Bocholtz)		Grondeigenaren in buitengebied Bocholtz zijn 1x collectief benaderd via aanpak gesocialiseerde grond-vergoedingen (zie logboek locaties)	Coalitiegenoten, maar mogelijk ook tegenstanders	Vervolggesprekken indien nodig Alle grondeigenaren kunnen het project blijven volgen via de nieuwsbrief, de website, social media
Agrarische bedrijven in directe nabijheid (*nb: andere bedrijven, zie verder*)	Risico's voor bedrijfsvoering; MVO/duurzaam ondernemen	(nog) niet, met uitzondering van grondeigenaren/ nabijwonenden. De turbines komen vooral in stedelijk gebied	Neutraal	Worden indien van toepassing rechtstreeks betrokken bij bewonersconsultatie/keukentafelgesprekken en bij aanpak gesocialiseerde grondvergoedingen Nieuwsbrieven Projectwebsite/ Social Media

OMGEVING VERDER				
Wie	**Belang**	**Tot nu toe geïnformeerd/ betrokken**	**Plaats in krachtenveld**	**Hoe in toekomst informeren/ betrekken**
Bewoners van de gemeenten Heerlen, Kerkrade en Simpelveld buiten straal 1500 m	Goed woon- en leefmilieu Geïnformeerd worden Participatie in project (profijt)	(nog) niet, wel mogelijk aanwezig in de digitale/teams-sessie van project Parkstad, bevraagd met vooraf samengestelde vragen	Neutraal	Publicaties Informatie-bijeenkomsten (beperkt) Nieuwsbrieven Projectwebsite/ Social Media

OVERHEDEN				
Wie	**Belang**	**Tot nu toe geïnformeerd/ betrokken**	**Plaats in krachtenveld**	**Hoe in toekomst informeren/ betrekken**
Gemeenten Parkstad Zuid	Goed project en gedragen eindresultaat Bijdrage aan opgaaf energietransitie Sociale acceptatie plan	Direct betrokken, intensieve contacten met ambtelijke projectleiders en andere ambtenaren, projectorganisatie , m.n. mw. M. Roorda vragen en antwoorden etc. Bijeenkomst omgeving	Coalitiegenoten	Vervolg op de ingeslagen weg: intensieve contacten, uitwisseling van vragen, ideeën voortgangsbewaking etc. Liefst oppakken als gezamenlijk 'bouwteam'.(zie H.5), ook bestuurlijk overleggen gewenst Projectwebsite Nieuwsbrieven Bijeenkomsten en vergaderingen
Overige gemeenten Parkstad/ Zuid-Limburg	Voorbeeldfunctie, positieve uitstraling samenwerkingsverband	Contacten met diverse gemeenten	Coalitiegenoten	Nader te onderzoeken/ af te spreken Nieuwsbrieven Projectwebsite
Duitse gemeenten, m.n. Städteregion Aachen, Kreis / Stadt Aachen	Optimale grensoverschrijdende samenwerking	Is opgepakt ten behoeve van bewoners dorpen in Duitsland.	Coalitiegenoten	Actieve benadering, gericht op zoeken naar kansen voor samenwerking/ Beperken/beslechten grensoverschrijdende barrières Duitstalige info op projectwebsite Specifieke Duitstalige nieuwsbrieven

OVERHEDEN (vervolg)				
Wie	**Belang**	**Tot nu toe geïnformeerd/ betrokken**	**Plaats in krachtenveld**	**Hoe in toekomst informeren/ betrekken**
Duitse dorpen in directe omgeving: Horbach, Vetschau Richterich (stadsdeel Richterich)	Goed woon- en leefmilieu Aanbod tot participatie	Benadering van sleutelpersonen is opgepakt ten behoeve van bewoners genoemde dorpen in Duitsland.	Coalitiepartners	Actieve benadering, gericht op: Maximale informatieverstrekking en draagvlak Meenemen in bewonersconsultatie Specifieke Duitstalige nieuwsbrieven Duitstalige teksten op website
Provincie Limburg	Bevoegd gezag, Grondeigenaar, Nationaal Landschap Zuid Limburg , provinciale klimaatdoelstelling	Is actief opgepakt voor de diverse thema's. Vragen gesteld en antwoorden gekregen. Perspectief voor samenwerking gecreeerd.	Coalitiepartners	Uitbouwen netwerk en intensivering (liefst opname in 'bouwteam'. Indien belang aan de orde komt informatie-uitwisseling, gesprekken en evt. afspraken vastleggen Nieuwsbrieven Projectwebsite
Rijk, w.o. Rijkswaterstaat	klimaatdoelstellingen; grondeigenaar Kansen en risico's locaties nabij (water-)wegen	Gesprek heeft beperkt plaats gehad. Wordt centraal afgestemd door Parkstad-organisatie	Neutraal	Intensivering van contacten, gericht op: Plaatsing één turbine op grondgebied, afspraken wegen (overdraai, beinvloeding wegverkeer, veiligheid en risico's, etc.) Nieuwsbrieven Projectwebsite
Waterschap Limburg	Goed waterbeheer Erosiebestrijding	(nog) niet	Neutraal	In verband met watertoets contact opnemen, verder specifieke situaties Nieuwsbrieven Projectwebsite

BEDRIJVENTERREINEN PARTIJEN				
Wie	**Belang**	**Tot nu toe geïnformeerd/ betrokken**	**Plaats in krachtenveld**	**Hoe in toekomst informeren/ betrekken**
Parkmanagers en gemeentelijk acquisiteurs van de bedrijven-terreinen	bevordering bedrijfsvestigingen ten behoeve van economie en werkgelegenheid	Diverse gesprekken met contactpersonen per bedrijventerrein	Coalitiegenoten	Vervolggesprekken, gericht op samenwerking Oppakken systeemintegratie / informatie-uitwisseling
Parkmanagement (BTM Parkstad Limburg/SBK)/ Bedrijfsacquisitie Trilandis/ Avantis Duitsland	Uitstraling modern bedrijventerrein, Bedrijfsbelangen behartigen Kansen benutten	Diverse gesprekken en afspraken met Parkmanagement (BTM/SBK) en bedrijfsacquisitie Heerlen	Coalitiegenoten	Verdere uitwerking ism met parkmanagement, ook van Avantis-Duitsland Liefst optrekken binnen 'bouwteam' Nieuwsbrieven Projectwebsite
Bedrijventerrein-verenigingen in locaties: Beitel, Trilandis, Avantis, Willem-Sophia	Uitstraling modern bedrijventerrein, Bedrijfsbelangen behartigen Kansen benutten	Gesprekken met IKB (De Beitel), parkmanagement (BTM/SBK), Willem-Sophia en bedrijfsacquisitie Heerlen	Coalitiegenoten	Verdere uitwerking en verdieping Collectieve informatieverstrekking aan de bedrijven op de terreinen waar turbines gepland worden (infoavonden, oid) Projectwebsite (deels Duitstalig) nieuwsbrieven
Individuele bedrijven in directe nabijheid locaties	MVO/ duurzaamheid Koppelingsmogelijk heden systeem Participatie Ongestoorde bedrijfsvoering (Ervaren) hinder	Enkele, informatief en ter kennisname	Neutraal, coalitiegenoten	Collectieve én individuele benadering bereiken bij de bedrijven (infoavonden en persoonlijke gesprekken) Nieuwsbrieven Projectwebsite (deels Duitstalig)
Bedrijventerreine n in omgeving: Roda-boulevard, Spekholzerheide/ Euregiopark	Ongestoorde bedrijfsvoering (Ervaren) hinder Participatie	(nog) geen	Neutraal	Specifieke informatieve nieuwsbrief oid Eventueel informatiebijeenkomst Projectwebsite nieuwbrieven

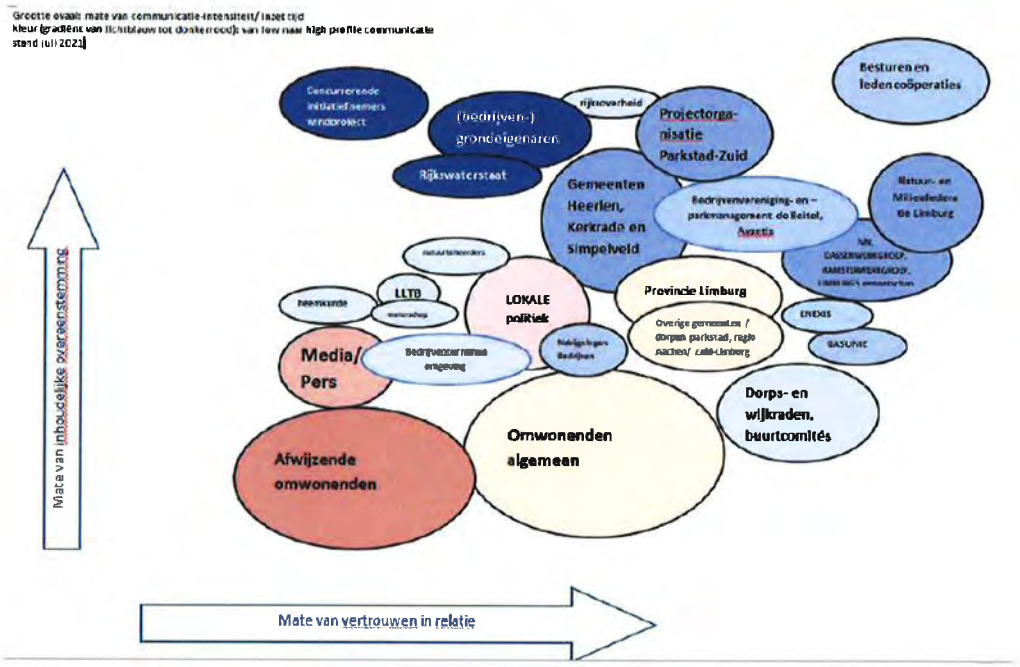
MAATSCHAPPELIJKE ORGANISATIES				
Wie	**Belang**	**Tot nu toe geïnformeerd/ betrokken**	**Plaats in krachtenveld**	**Hoe in toekomst informeren/ betrekken**
NMF Limburg	Natuur- en milieubelang, klimaatveranderin g tegen gaan	Diverse gesprekken, beleidsmatig en inhoudelijk	Coalitiepartner	Vervolggesprekken en – afspraken maken Nieuwsbrieven Projectwebsite
Lokale nat./-milieuverenigingen, w.o Dassenwerkgroep Hamsterwerkgroep IVN Heerlen/Kerkrade Milieudefensie Heerlen Parkstad in transitie	Natuur- en milieubelang, klimaat-verandering tegen gaan	Diverse gesprekken, beleidsmatig en inhoudelijk Positieve gesprekken met genuanceerde reacties	Coalitiepartners, voorkomen dat het tegenspelers of vijanden worden	Regulier vervolgbijeenkomsten plannen voor betrokken groepen, ter informatie-uitwisseling, reacties en creëren van betrokkenheid. Nieuwsbrieven Projectwebsite
Duitse (lokale) nat./-milieuver. NABU Aachen	Natuur- en milieubelang, klimaat-verandering tegen gaan	(nog) geen	Neutraal	Bijeenkomst plannen voor betrokken groepen, ter informatie-uitwisseling, (eerste) reacties en creëren van betrokkenheid. Nieuwsbrieven (Duitstalig) Projectwebsite
Lokale heemkundeverenigi ngen (via 'het Land van Herle')	Behoud van cultureel erfgoed	(nog) geen	Neutraal	Bijeenkomst plannen voor betrokken groepen, ter informatie-uitwisseling, (eerste) reacties en creëren van betrokkenheid. Nieuwsbrieven Projectwebsite
LLTB (afd. Zuid Limburg)	Leefbaarheid platteland, agrarische ontwikkeling	Beperkt contact. De turbines komen vooral in stedelijk gebied.	Neutraal	Op reguliere basis informeren
Natuurterrein-beheerders (SBB, Natuurmonumente n Limburgs Landschap)	Behoud en ontwikkeling natuurgebieden	(nog) geen	Neutraal	Op dit moment niet voorzien aangezien niet bekend is of er eigendommen zijn binnen/nabij de zoekgebieden Projectwebsite
VVV Zuid-Limburg, georg. toeristisch bedrijfsleven	Bevordering toeristische ontwikkeling	(nog) niet	Neutraal	Indien scenario A76-west wordt uitgewerkt wordt hiermee contact gezocht Projectwebsite nieuwsbrieven

NUTSBEDRIJVEN				
Wie	**Belang**	**Tot nu toe geïnformeerd/ betrokken**	**Plaats in krachtenveld**	**Hoe in toekomst informeren/ betrekken**
Enexis	Optimaal netbeheer	Voorlopige offertes (netverbinding) aangevraagd, voorbereiding systeemintegratie	Coalitiegenoten	Intensivering contacten (beleid) en formalisering aansluitingen Verder ontwikkelen systeemintegratie-opgaaf Nieuwsbrieven Projectwebsite
Gasunie	Locatie/bescherming gastransport	Eerste gesprek geweest, vooralsnog geen vergaande afspraken gemaakt	Coalitiegenoten	Nieuwsbrieven Projectwebsite

INITIATIEFNEMERS				
Wie	**Belang**	**Tot nu toe geïnformeerd/ betrokken**	**Plaats in krachtenveld**	**Hoe in toekomst informeren/ betrekken**
Locale energiecoöperaties: Coöperatie Heerlen Duurzaam en De Omslag	Draagvlak energietransitie Duurzame stroomopwekking, -verkoop en inkomsten tbv energietransitie	Initiatiefnemers, leden en achterban	Vrienden	Informeren leden via ALVs, Ledenwerving bij informatieavonden (secundair belang) Projectwebsite Nieuwsbrieven Social Media
Concurrerende aanbieders Stawag, Statkraft, ReReSol	Faire competitie Evt. toekomstige samenwerking	Diverse gesprekken Gezamenlijke aanpak omgeving, georganiseerd door de coöperatieve samenwerking,	Tegenspelers, mogelijk coalitiepartners	In deze fase samenwerking bij het betrekken van de omgeving. Vervolg is afhankelijk van keuze marktuitvraag.

MEDIA				
Wie	**Belang**	**Tot nu toe geïnformeerd/ betrokken**	**Plaats in krachtenveld**	**Hoe in toekomst informeren/ betrekken**
(lokale) radio, tv, kranten	Adequate informatieverschaffing naar publiek Publiciteit	Passief	Neutraal maar kan omslaan naar tegenstander of coalitiepartner	Persberichten, actieve benadering door met concreet nieuws te komen Projectwebsite Nieuwsbrieven

Visualisatie krachtenveld en stakeholders

In het schema rechtsboven staan de verschillende partijen waar we afgelopen maand -vaak intensief- mee hebben opgetrokken, wat tot een goed onderling vertrouwen heeft geleid en waarmee we een veelal overeenkomstige doelstelling hebben: de medestanders of 'vrienden'.
Aan de andere kant van het spectrum treffen we (afwijzende) omwonenden aan en in mindere mate de media/pers. Dit worden de tegenstanders, of soms: 'vijanden' genoemd. Zij verdienen extra aandacht.

De risico's in de krachtenveldanalyse zijn waarneembaar linksonder in de figuur; daar waar weinig vertrouwen gecombineerd wordt met afwijkende inhoudelijke standpunten. De 'afwijzende omwonenden' betreffen veelal individuen/ families, soms ondersteund door een buurt- of politieke initiatieven. Ook de pers maakt regelmatig gewag van nadelen van windmolens.

Bijlage 2: Communicatie- & Participatieplan

SAMEN PARKSTAD DUURZAAM VERGROENEN

HET COÖPERATIEVE PARTICIPATIE- & COMMUNICATIEPLAN WINDPARK PARKSTAD-ZUID

Inhoud

Introductie **14**

1. Doelstelling en leidende uitgangspunten **16**

2. Stakeholders- en krachtenveldanalyse **18**

2.1 Analyse en aanpak per doelgroep 18

2.1.1 Omwonenden 19

2.1.2 Overige stakeholders 23

3. Participatie **25**

3.1 Procesparticipatie (Meedoen in de planvorming) 28

3.1.1 Stakeholders en participatiemogelijkheden 28

3.2 Profijtplan 32

3.2.1 Projectparticipatie (financiële deelname) 33

3.2.2 Profijt en tegemoetkomingen 34

4. Communicatieplan **37**

4.1 Communicatiemiddelen 37

4.2 Communicatiekalender 39

Bijlage A. Samenvattingen bewonersconsultaties **43**

Bijlage B. Heerlen Duurzaam Spaarplan **49**

Introductie

Wind is gratis en van iedereen. Waarom zou je daar samen niet van profiteren? Als **het Coöperatieve Samenwerkingsverband** (Coöperatie Heerlen Duurzaam – De Omslag Voerendaal, gesteund door REScoop Limburg en coöperatie Windunie) willen wij de komende jaren zo veel mogelijk inwoners van Heerlen, Kerkrade en Simpelveld onderdeel maken van de verduurzaming in het gebied door hen actief te betrekken en te laten profiteren van de komst van nieuwe windmolens. Deze gemeenten willen in 2040 energieneutraal zijn. Volgens het beleid van deze gemeenten kan dit niet zonder 'eigen' windmolens. Dit is precies waar wij op inzetten. Door met elkaar windmolens te bouwen en te exploiteren, kunnen we veel beter borgen dat de lusten van de lokale opwek van groene energie toekomen aan onze eigen inwoners.

Wij hebben als doelstelling om windenergie in Heerlen, Kerkrade en Simpelveld te stimuleren en zelf te ontwikkelen. Inwoners uit Heerlen, Kerkrade en Simpelveld kunnen door lid te worden van de burgercoöperaties Heerlen Duurzaam en De Omslag meebeslissen over het project en mede-eigenaar worden van een stukje windmolen. Zo kunnen ze financieel meeprofiteren van de komst van nieuwe windmolens in de regio. Zeker doordat een burgercoöperatie geen winstoogmerk heeft -het is immers een vereniging-, zet het haar rendementen van eigen windprojecten om in een brede aanpak ten behoeve van de energietransitie; denk aan energiebesparing en verduurzaming van woningen. Zo kan geld, dat normaliter via de maandelijkse energierekening uit de regio gaat, lokaal ingezet worden.

Wij houden liever de regie in eigen handen dan ze af te geven aan commerciële projectontwikkelaars: samen duurzame energie in Heerlen, Kerkrade en Simpelveld opwekken en gebruiken, of later gebruiken met behulp van systeemintegratie.

Het belang en de waarde van participatie in energie

In het klimaatakkoord van 2019 zijn de doelen voor de energietransitie tot 2030 aangegeven. De opgaven liggen in het bereiken van een reductie van de hoeveelheid CO2-uitstoot. Het doel voor 2030 is een verlaging van de totale CO2 uitstoot op een niveau van 49% (inmiddels: 55%) van het niveau in 1990. De gemeenten van de Parkstadregio hebben verdergaande doelen dan landelijk, getuige de ambitie om al in 2040 volledig energieneutraal te worden.

De wijze waarop de doelen gehaald moeten worden is beschreven in vijf verschillende sporen (de zogenoemde klimaattafels). In verband met de marktconsultatie zijn de voorwaarden rond de grootschalige energieopwekking van belang. Het tijdspad, de doelstellingen en de reductiehoeveelheden zijn daarmee goed beschreven.

Het klimaatakkoord geeft echter ook inzicht in de wijze waarop de doelstellingen gehaald moeten worden. Daartoe wordt zwaar ingezet op het verkrijgen van draagvlak van de burgers. De ervaringen zijn dat het bijzonder moeilijk wordt om Zon- en Wind-projecten te

realiseren zónder voldoende draagvlak van burgers. Omdat er inmiddels goede ervaringen waren opgedaan met burgerinitiatieven en coöperatieve projecten, is in het klimaatakkoord veel aandacht gegeven aan betrokkenheid van de burgers. Deze aanpak is gevat onder de noemer participatie.

Door de omgeving te laten participeren kunnen de lusten en de lasten van de transitieopgave dichter bij elkaar worden gebracht. Betrokken burgers krijgen in het klimaatakkoord dus een belangrijke positie. Enerzijds krijgen ze een prominente rol in het besluitvormingsproces, anderzijds worden ze in de gelegenheid gesteld om ook financieel te kunnen profiteren.

In Midden Limburg zijn op deze manier van participatie inmiddels 17 windturbines in aanbouw. Hierdoor is het merendeel van de opgewekte windenergie in Limburg inmiddels coöperatief. Tot tevredenheid van de bewoners en overheden in de gemeenten Leudal, Weert, Nederweert en Peel en Maas. Als coöperatief samenwerkingsverband willen wij dat staaltje ook in Zuid Limburg herhalen. Wij zien ons als dé partij die juist op die twee punten hoog kan scoren: enerzijds door onze omgeving goed te betrekken in het proces en anderzijds door zo veel mogelijk geld en waarde in de regio te houden. Wij zijn, door onze oorsprong, bij uitstek geschikt voor een volledig participatief project, en om goodwill en vertrouwen van de omgeving te krijgen. Het project is wat ons betreft: Voor de mensen - Door de mensen - Van de mensen!

Opzet van dit plan

In dit participatieplan maken we duidelijk hoe windpark Parkstad-Zuid in samenwerking met alle relevante stakeholders in het gebied tot stand kan komen. Participatie kan op allerlei manieren en in wisselende combinaties worden vormgegeven. Dit wordt in het vervolg uitgelegd via de participatiewaaier. Wij kiezen voor een maatwerkoplossing, waarbij alle stakeholders in het plangebied (eigenlijk: de drie plangebieden) zich persoonlijk gekend zullen voelen.

Juist vanwege dit maatwerk hebben wij afgelopen maanden gesprekken gevoerd met verschillende stakeholders. Dit communicatie- en participatieplan dient als basis waarin we duidelijk maken welke middelen we in willen zetten, welke budgetten we beschikbaar stellen en hoe wij het communicatie- en participatieproces de komende jaren vorm willen geven. Speciale aandacht gaat daarbij uit aan de omwonenden, welke tijdens de marktuitvraag alleen in algemene termen geïnformeerd werden (zie paragraaf 2.1).

Indien wij als initiatiefnemer aan de slag gaan met de realisatie van windpark Parkstad-Zuid, starten we een gebiedsproces waarin we met zo veel mogelijk stakeholders verder in gesprek gaan. In dit doorlopende traject, dat gedurende het hele proces van planvorming tot realisatie zal duren, maken we samen met de omgeving keuzes in de verschillende vormen van project- en procesparticipatie voor windpark Parkstad-Zuid. Zo zorgen we voor een gedragen project met participatiemogelijkheden die aansluiten bij de wensen van de omgeving.

1. Doelstelling en leidende uitgangspunten

In dit plan van aanpak staat beschreven op welke manier alle doelgroepen bij windpark Parkstad-Zuid betrokken zijn en betrokken gaan worden na besluitvorming door de gemeenten. Het gaat over meedenken, meebeslissen en meeprofiteren. Het doel van het uiteindelijke participatieplan is **het bereiken van een zo groot mogelijke acceptatie en draagvlak bij lokale stakeholders voor de ontwikkeling en exploitatie van windpark Parkstad-Zuid**.

Wij verplichten ons uitvoering te geven aan de vormen van participatie die worden benoemd en die samen met de stakeholders verder zullen worden gespecificeerd. De uitwerking in het participatieplan gaat uit van drie leidende uitgangspunten:

1. **Windpark Parkstad-Zuid wil een goede buur zijn**
   Windpark Parkstad-Zuid streeft naar een minimale impact op omgeving en landschap. In de praktijk zijn 'geluid', 'slagschaduw' en 'uitzicht' de drie belangrijkste veroorzakers van hinder. Windpark Parkstad-Zuid wil een goede buur zijn door extra aandacht te geven aan het minimaliseren van de impact van deze hinder-veroorzakers en waar mogelijk deze te mitigeren. Een goede buur ook voor andere waarden als natuur, milieu en landschap. In die context nemen we eventuele verstoringen/aantastingen in leefgebieden serieus en zoeken met de natuur- en milieuorganisaties naar oplossingen.

2. **Windpark Parkstad-Zuid wil goed zijn voor buurt, bedrijven en burger**
   Windpark Parkstad-Zuid wil zoveel mogelijk samen met de omgeving windenergie realiseren en biedt ruime mogelijkheden voor procesparticipatie en financiële participatie. In beginsel zijn alle mogelijkheden binnen de participatieladder inzetbaar. Aanvullend willen we in het kader van de aanpak MOOI in Parkstad met ondernemers zoeken naar innovatieve duurzame concepten van systeemintegratie (opslag, zon bij wind, achter de meter etc.).

   Meer in het bijzonder willen we inzetten op:
   - De mogelijkheid voor coöperatief eigendom voor alle inwoners
   - In gesprek met bewoners via buurt- en wijkplatforms, informatiebijeenkomsten met bewoners bij specifieke turbines, keukentafelgesprekken, etc
   - Uitgebreide communicatie via verschillende kanalen om zo veel mogelijk doelgroepen te bereiken
   - In overleg met omwonenden de opties bezien van individuele financiële voordelen (lagere stroomprijs, omwonendenregeling etc.)
   - Met de lokale omwonenden extra impulsen geven aan verduurzaming/ energietransitie
   - Een omgevingsfonds voor sociale of duurzame projecten in de omgeving
   - Indien van toepassing (buitengebied Bocholtz): gesocialiseerde grondcontracten

- Samenwerking met lokale bedrijven om de economische impuls aan het gebied nog groter te maken

Qua procesparticipatie nemen we stakeholders, in het bijzonder de direct omwonenden, serieus. We informeren ze maximaal en regelmatig en ze krijgen doorlopend de mogelijkheid te reageren. Dit gebeurt rechtstreeks en op huishoudensniveau. Tegelijk organiseren we (of maken we gebruik van bestaande) buurtplatforms, waar de bredere discussies plaats hebben. Hoe we dit doen staat in hoofdstuk 3.1 Procesparticipatie omschreven. Bij bedrijventerreinen behouden we – naast intensieve informatie-uitwisseling met aanpalende bedrijven- regelmatige contacten met de bedrijvenverenigingen.

3. **Windpark Parkstad-Zuid wil in gesprek zijn en blijven (ook nadat de molens zijn gerealiseerd)**
In onze communicatieaanpak ligt de focus op het bouwen aan duurzame relaties. Daarnaast heeft iedere stakeholder zijn eigen communicatiebehoefte en -voorkeur. Door een zo breed mogelijk scala aan communicatiemiddelen in te zetten, afgestemd op de behoeften van onze stakeholders, zorgen we ervoor dat iedereen tijdig en op de juiste manier wordt geïnformeerd. Welke communicatiemiddelen en instrumenten worden ingezet, wordt beschreven in het communicatieplan.

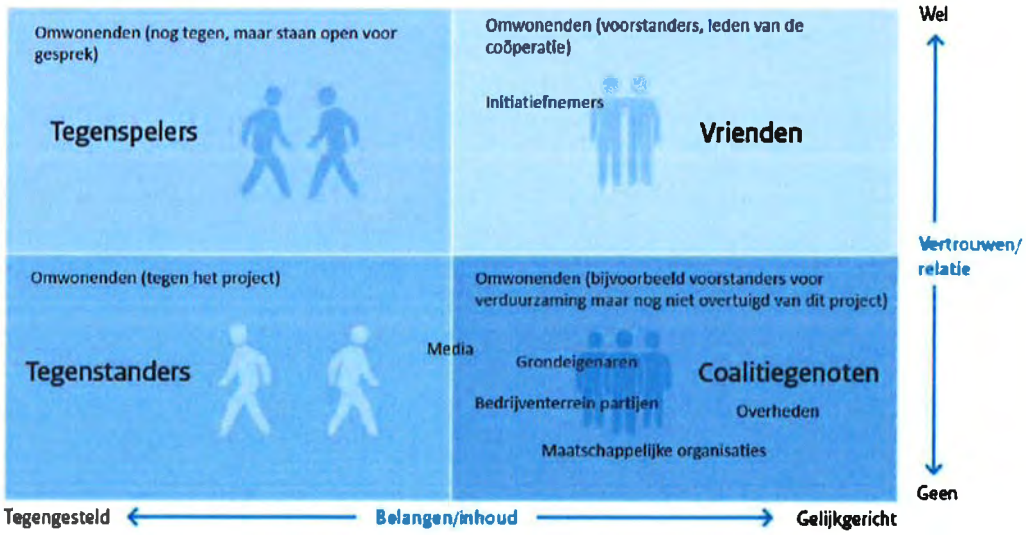
We willen in gesprek blijven, ook als de molens er staan. Sterker nog, we willen tot en met de exploitatiefase samen met stakeholders projecten oppakken. Vanuit het omgevingsfonds de leefbaarheids- en duurzaamheidsprojecten, maar ook – via de coöperaties - energiebesparingsmaatregelen betaalbaar houden. En waarom niet samen met de natuurorganisaties een natuurherstelproject voor een bijzondere soort opzetten? En last but not least willen we met lokale ondernemers aan systeemintegratie gaan doen. Dit soort innovaties biedt vele voordelen voor bedrijfsleven én voor de maatschappij.

2. Stakeholders- en krachtenveldanalyse

In bijlage 1 van het Plan van aanpak voor het Windpark Parkstad-Zuid is een uitgebreide stakeholders- en krachtenveldanalyse opgenomen met daarin de stakeholders die van invloed zijn in dit project, de momenten en manier waarop wij ze hebben gesproken, hun belangen, en hoe we met hen omgaan in de toekomst. Deze analyse vormt de basis voor dit participatie- en communicatieplan. De afgelopen periode hebben wij met verschillende stakeholders gesproken over windpark Parkstad-Zuid en over de mogelijkheden en invulling van de omgevingsparticipatie in het project. Mede op basis van deze feedback hebben we een aantal eerste keuzes gemaakt over de project- en procesparticipatie voor het windpark, die wij hieronder toelichten.
Opgemerkt wordt dat het gaat om voorlopige keuzes. Indien wij als initiatiefnemer aan de slag kunnen met de realisatie van windpark Parkstad-Zuid, starten we een uitgebreid gebiedsproces waarin we met zo veel mogelijk stakeholders in gesprek gaan, in het bijzonder de bewoners uit de omgeving. In dit doorlopende traject, dat gedurende het hele proces van planvorming tot realisatie zal duren, maken we samen met de omgeving de definitieve keuzes in de verschillende vormen van project- en procesparticipatie voor windpark Parkstad-Zuid. Zo zorgen we voor een gedragen project met participatiemogelijkheden die aansluiten bij de wensen van de omgeving.

2.1 Analyse en aanpak per doelgroep

Wij hebben hieronder een overzicht van de positie van de belangrijkste stakeholders binnen het krachtenveld 'windontwikkeling Parkstad-Zuid' opgenomen, zoals wij dit afgelopen tijd ervaren hebben.

Toelichting:

Vrienden:	Zijn het eens met de inhoud en hebben vertrouwen in de relatie. Dit zijn goede samenwerkingspartners of wellicht zelfs ambassadeurs van het project.
Coalitiegenoten:	Partijen die het eens zijn met de inhoud maar ons weinig vertrouwen als samenwerkingspartner.
Tegenspelers:	Hebben een andere kijk op zakelijke, inhoudelijke kant van het project, maar staan open voor onze standpunten.
Tegenstanders:	Lastig, danwel onmogelijk overeenstemming mee te bereiken.

Verder zijn er ook groepen die door gebrek aan informatie nog geen standpunt in hebben genomen of kunnen nemen. Deze groep noemen we 'neutraal'.

Hieronder volgt een samenvatting van de belangrijkste groepen, hun plaats in het krachtenveld en onze aanpak. Maar voor de volledige aanpak en beschrijving van de gesprekken tot nu toe, verwijzen we graag naar de Stakeholders- en krachtenveldanalyse zelf.

2.1.1 Omwonenden

De omwonenden maken het grootste deel van de stakeholders in dit project uit. Zij worden in hun directe leefomgeving geraakt door de komst van het windpark; ze zien of horen de molens vanuit hun straat of tuin en kunnen daar een bepaalde inbreuk door ervaren. Ze kunnen zich in elke plaats van het krachtenveld bevinden, afhankelijk van hun houding ten opzichte van het project.

Bewoners zijn cruciaal voor het slagen van het project – we hanteren daarom een coöperatieve benadering op niveau 6 van de participatieladder. We bieden verschillende mogelijkheden tot participatie aan, zodat de mensen die mee willen beslissen, mee kunnen doen, de mensen die mee willen investeren hun geld kunnen inleggen, en de mensen die niet betrokken willen zijn, er toch ook beter van worden, met behulp van bijvoorbeeld een omgevingsfonds.

Inventarisatie belangen

De coöperatieve benadering van de omgeving is gericht op draagvlakverwerving, uitgaande van een respectvolle omgang en serieuze wederzijdse belangstelling en vertrouwen. Dit komt het best tot zijn recht bij een directe ontmoeting, liefst in een kleine groep en een vertrouwde omgeving. Zoals omschreven in ons concept-plan van aanpak wilden wij in de periode van de marktuitvraag een aanpak via een 'tweetrapsraket' opzetten. De gedachte was om eerst in enkele gesprekken met wijk-, buurt en dorpsplatforms de mogelijkheden voor het benaderen van de inwoners-zelf te bespreken. Daarna de tweede stap: in dialoog met de bewoners zelf komen tot de gewenste vorm van bewonersparticipatie, via regelmatige wijk-overleggen, themasessies en terreinbezoeken, etc.

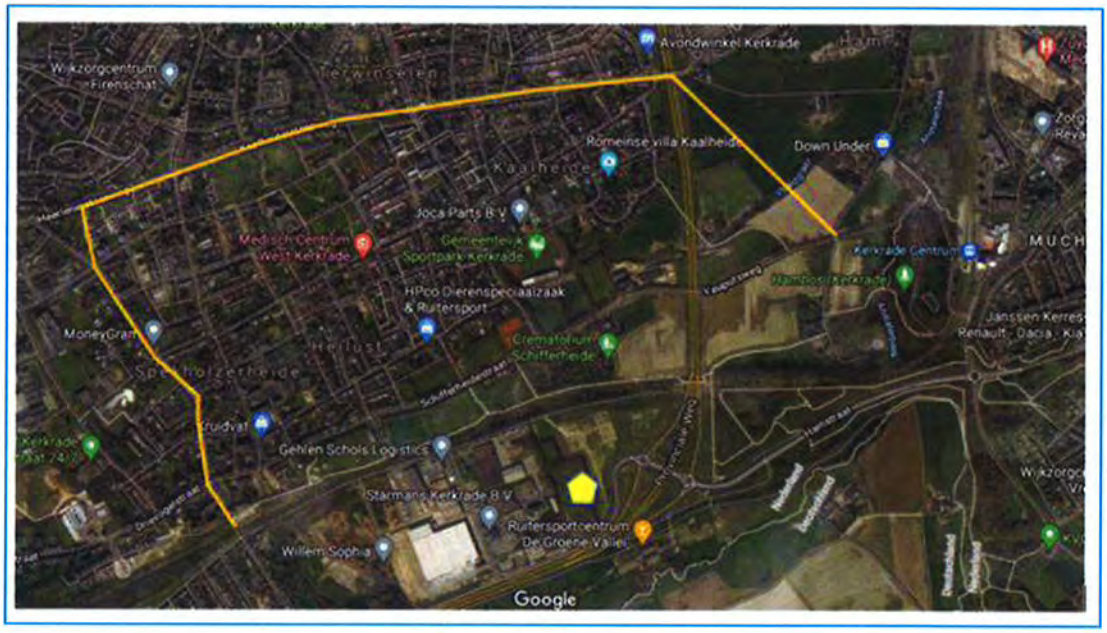
Tijdens de marktuitvraag bleek dat er vanuit de projectorganisatie Parkstad-Zuid de wens was dat de competitieve initiatiefnemers niet afzonderlijk de omwonenden zouden gaan benaderen. Daarom hebben we ingestoken op centraal georganiseerde meetings via videoconferenties.

Op de laatste digitale bijeenkomst op 30 juni werd als vorm van consultatie een aantal vooraf vastgestelde vragen ingebracht. Deze vragen hadden betrekking op locatiekeuze en maat turbines, landschappelijke inpassing en milieu, het betrekken van de omwonenden, revenuen van het windpark/profijt en investeringsmogelijkheden. Deze vragen zijn ter vergadering door ca. 50 personen beantwoord. Later werd de vragenlijst nog door ca 20 personen ingevuld, wat de totaalrespons brengt op 70. Wij hebben hiervan een samenvatting gemaakt (zie bijlage A van dit plan), waaruit blijkt dat de respondenten vooral thema's als gezondheid, geluid en slagschaduw van belang vinden, maar ook de leefomgeving van belang achten (natuur, landschap etc.). De betrokkenheid acht men nog te laag. Met betrekking tot de revenuen vindt men zowel investeren in leefbaarheid (op straat-/buurtniveau) als duurzaamheid (veelal eigen huis) gewenst.

Aanpak
Hetgeen wij tot nu toe hebben gedaan is nog geen volwaardige aanpak, zoals gebruikelijk is bij coöperatieve ontwikkelingen. Dit dient alsnog te worden opgepakt, zoals hierboven in de inleiding van dit hoofdstuk is beschreven. Wat we van plan zijn, is te lezen in de rest van dit plan; we betrekken bewoners in de planvorming (hst 3.1, procesparticipatie) en we bieden allerlei mogelijkheden om financieel te participeren (hst 3.2, profijtplan).

Bewoners/afbakening gebied
Onze aanpak van de omgevingsparticipatie is primair gericht op de stakeholders met belangen binnen een straal van 1500 meter rond de beoogde locaties. Dat noemen wij de 'directe omgeving'. De omgeving daarbuiten, en dan met name de bewoners daarvan, worden ook op verschillende momenten geïnformeerd, maar minder intensief dan de bewoners in de directe omgeving.
Binnen de groep bewoners in de directe omgeving is er nog extra aandacht voor de bewoners die op minder dan 750 meter van de beoogde locaties wonen.
Op basis van deze uitgangspunten hebben we een verdeling per buurt rond de beoogde locaties gemaakt.

1. Turbine Willem-Sophia/Kerkrade: Spekholzerheide en Kaalheide: ten zuiden van de Heerler-/ Kaalheidersteenweg.

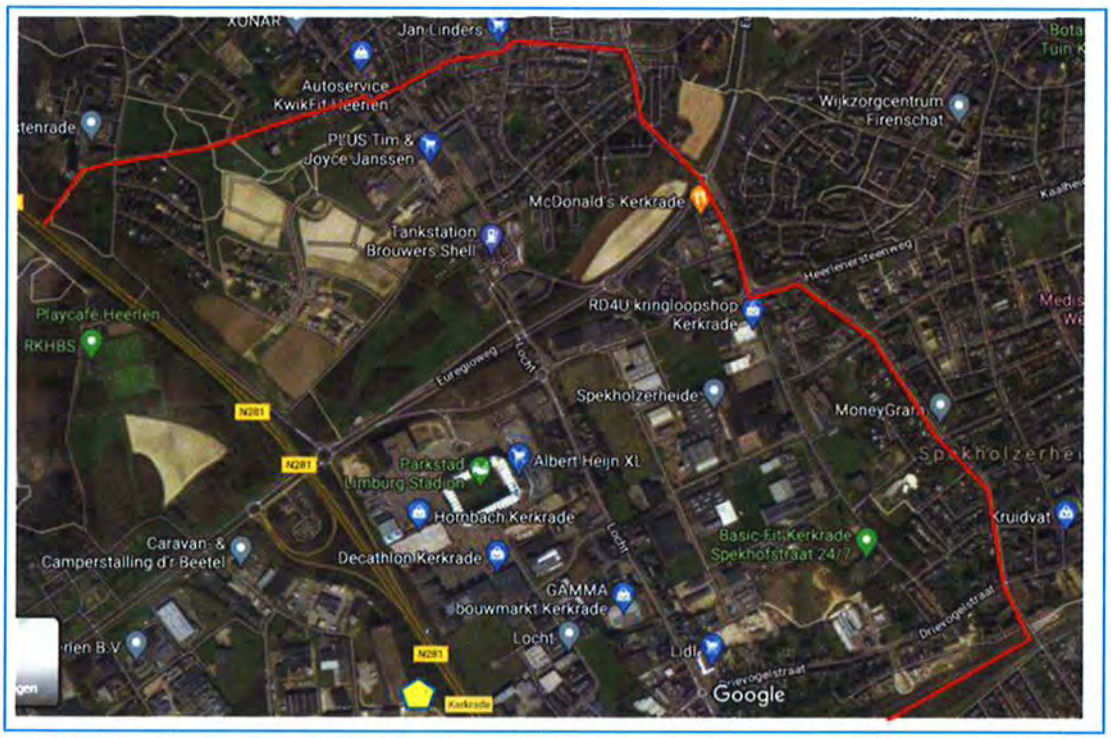

Figuur 1. Turbinelocatie is aangegeven als ⬟

2. Overlap turbines: wijken Gracht en omgeving, Locht.

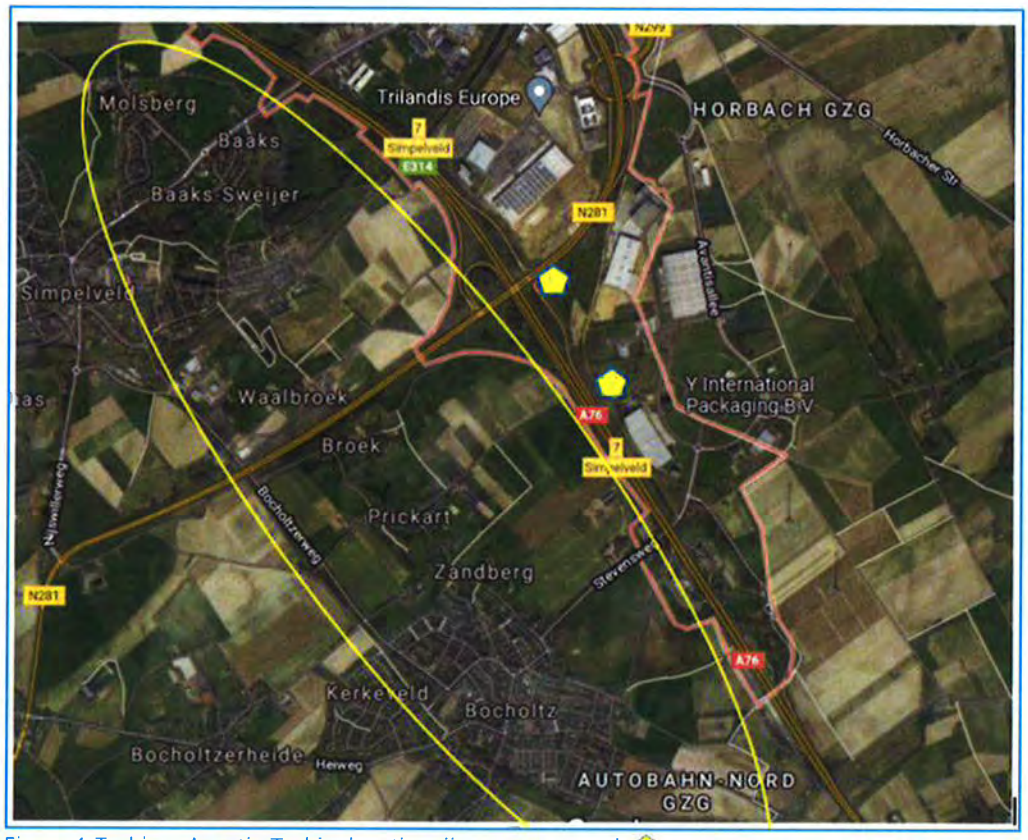

Figuur 2. Overlapgebied. Turbinelocatie is aangegeven als ⬟

3. Turbine De Beitel Heerlen (Hoogveld: ten zuiden van de Hondsdraf, Ridderweg, Heerlerbaan: ten zuiden van Bautscherweg, ten westen van Winckelen, Graverstraat (zie figuur 3). In het oosten ook buurtschappen als Hondsrug en Imstenrade en aan de zuidkant woningen in/nabij de bedrijventerreinen Beitel en Locht.

Figuur 3. De Beitel. Turbinelocatie is aangegeven als ⬠

4. Turbines Avantis/ buitengebied Bocholtz: Simpelveld (globaal de buurten Simpelveld-Molsberg, Baaks-Sweijer en heel Bocholtz).

Figuur 4. Turbines Avantis. Turbinelocaties zijn aangegeven als ⬠

5. Horbach
Ook zal minimaal éénmaal een bezoek aan het dorp Horbach plaats hebben, waarbij de inwoners geïnformeerd worden over onze aanpak. Met vanzelfsprekend de mogelijkheid tot reacties en vervolgacties.

2.1.2 Overige stakeholders

De **grondeigenaren** zijn onze coalitiegenoten, wij hebben zowel de grondeigenaren die een turbine op het land krijgen, als degenen die direct aansluitende gronden bezitten, benaderd en betrokken. In het buitengebied geldt dat we samen bekijken we of we een gesocialiseerde grondvergoedingensystematiek kunnen toepassen, zodat niet alleen de grondeigenaren die een turbine op het land krijgen, er beter van worden, maar alle grondeigenaren in het zoekgebied. Daarnaast is het zaak om alle grondeigenaren goed aangehaakt te houden en heldere afspraken te maken. Deze lijn zullen we dan ook voortzetten gedurende de hele looptijd van het project.

De **wijk- en dorpsraden** willen we graag als samenwerkingspartner, dus daar hebben we contact mee gelegd en afspraken mee gemaakt. We willen, parallel aan de omwonendenbenadering, met hen in gesprek om de brede thema's die in het gebied spelen, te bespreken. Denk aan de energietransitie, leefbaarheidsopgaven, etc.

Met de **bedrijventerreinen-partijen** hebben we gesprekken gehad. Zij zijn tot nog toe positief en bereid tot gesprek. Dit blijven we voortzetten zodat zij onze coalitiepartner blijven.

Ook **overheden**, zoals de gemeenten, hebben we aangehaakt. Het zijn onze coalitiepartners, en door goed contact te houden en intensief te werken aan een goede relatie hopen we dat we hen op den duur in de categorie 'vrienden' kunnen plaatsen, zodat we echt als samenwerkingspartners succesvol het park ontwikkelen en het windpark bijdraagt aan de gemeentelijke doelstellingen. Ook met overheden verder weg hebben we al contact gezocht, zoals de gemeenten over de grens in Duitsland, en de Provincie. Met het Rijk is nog beperkt contact geweest, maar dat zal opgepakt worden door de centrale Parkstad organisatie zodra het plan door kan gaan. Hetzelfde geldt voor het Waterschap.

We hebben met verschillende **maatschappelijke organisaties** gesproken. Tot nog toe staan de verschillende organisaties positief tot neutraal tegenover de plannen, wat ze momenteel tot coalitiepartner maakt. De praktijk leert echter dat het zomaar kan dat zij zich tot tegenstander ontwikkelen zodra de plannen concreter worden. Om die reden hebben we extra aandacht voor deze organisaties en proberen we hen via vervolgbijeenkomsten als coalitiepartner te behouden. Hetzelfde geldt in zekere mate voor de **media**; zodra de eerste tegenstanders zich gaan roeren zou het zomaar kunnen dat de berichtgeving negatief omslaat, dus is het belangrijk ook met de groep goede relaties op te bouwen. Dat doen we door een actief persbeleid en regelmatig contact.

Agrarische bedrijven, **bewoners buiten een straal van 2 km, netbeheerders** en de **Gasunie** hebben we nog niet of beperkt gesproken, maar dat zullen we doen zodra we aan de slag kunnen met het project.

In de volgende hoofdstukken beschrijven we hoe de diverse stakeholders worden betrokken in het proces en op welke manier ze inhoudelijk kunnen participeren en financieel kunnen profiteren.

3. Participatie

In het klimaatakkoord wordt impliciet een onderscheid gemaakt in procesparticipatie en financiële participatie. De financiële aspecten worden aangeduid in de zogenoemde **participatiewaaier**: er is een waaier aan mogelijkheden voor financiële betrokkenheid of financiële compensatie.

Wij willen extra inzetten op betrokkenheid van de burger door het gebruik van de **participatieladder**. Deze geeft inzicht en handvaten aan de burger en de overheid gedurende het besluitvormingsproces. Met de ladder worden de mogelijkheden voor engagement en belangen-uitwisseling van burgers en bedrijven hanteerbaar gemaakt.

De participatieladder
De participatieladder heeft 6 sporten en elke sport geeft een hoger mate van engagement van de omgeving bij het project. Dit is dus de mate van procesparticipatie, welke wordt nagestreefd.

1. Informeren
2. raadplegen
3. adviseren
4. co-produceren
5. meebeslissen
6. faciliteren

Het coöperatief samenwerkingsverband steekt in op het hoogste participatieniveau, trede 6: faciliteren. Op dit niveau faciliteert de gemeente(en) het project en geeft volledig vertrouwen aan de omgeving. De omgeving zorgt zelf voor projectmanagement, financieringen, bouwvergunning, de realisatie en de exploitatie. Deze verregaande vorm van zelfsturing door burgers vergt een omslag in denken bij de overheden, maar gelukkig zijn er veel succesvolle voorbeeldprojecten, ook in Nederland, waarmee is bewezen dat het mogelijk is. De coöperatieve samenwerking van lokale coöperaties Heerlen Duurzaam en De Omslag, gesteund door REScoop Limburg en de Windunie zijn in staat om deze aanpak tot een succes te maken. De uitvoering zouden wij graag zien in de vorm van een 'bouwteam'-benadering, waarbinnen de gemeenten/Parkstad mee draaien met het ontwerp- en ontwikkelteam van de coöperaties.

Wij steken in op trede 6 van de ladder, maar de eerste 5 treden zijn wezenlijk voor een succesvolle procesparticipatie. Trede 6 is pas te bereiken als de eerste 5 zijn genomen!

Participatieladder

Opties voor procesparticipatie bij zon- en windprojecten op land

RESCoop Limburg 2021

De participatiewaaier

De participatiewaaier geeft vier vormen van financiële betrokkenheid vanuit de lokale omgeving:

1. Een omwonendenregeling
2. Een omgevingsfonds
3. Een financiële participatie in het project
4. Daadwerkelijk eigendom van het project

Per aspect kunnen we aangeven hoe we de investering naar de omgeving willen laten renderen. Onderstaande infographic is gegeven in het klimaatakkoord:

Onze aanpak

Zoals eerder beschreven, hebben we voor alle stakeholders, en met name bewoners, een brede aanpak geformuleerd waarmee ze naar gelang hun eigen behoeften kunnen meebeslissen (planparticipatie), meedoen (projectparticipatie) en meeprofiteren met de komst van het windpark. In de volgende paragrafen beschrijven we onze aanpak op elk van deze onderdelen.

3.1 Procesparticipatie (Meedoen in de planvorming)

Bewoners vandaag de dag willen graag weten waar hun producten vandaan komen. We stellen vragen bij het productieproces en deinzen er niet voor terug kritisch te zijn over de herkomst ervan. Daarnaast nemen we niet klakkeloos meer dingen aan die in onze leefomgeving gebeuren. We voelen ons mentaal eigenaar van het gebied waarin we wonen, en in een steeds drukker wordend land waar méér gebeurt op minder grond zijn we hier ook extra kritisch op. Het is dan ook niet meer dan logisch dat bewoners ook bij de komst van een windpark mee willen beslissen, -denken en -praten; ze willen iets te zeggen hebben over wat er in 'hun achtertuin' gebeurt en zijn bovendien kritisch op het initiatief zelf. Sterker nog, zij willen het liefst het initiatief in eigen hand hebben; om die reden sluiten steeds meer mensen zich aan bij coöperaties om zo zelf energie op te wekken. Onze coöperatieve aanpak sluit goed aan bij bovenstaande trend en zal tegemoet komen aan de wens van bewoners om invloed te hebben in het proces.

Wij hechten veel waarde aan een open en transparant proces. Een open en transparant proces is namelijk nodig om alle belangen (zowel voor als tegen) op te halen, inzichtelijk te maken en mee te laten wegen in het uiteindelijke ontwerp en de definitieve besluitvorming. Daarom wordt de procesparticipatie zo goed mogelijk afgestemd op de behoeften en wensen van alle stakeholders in het gebied. Het doel is dat minimaal alle partijen kunnen meepraten over het project, zodat zoveel mogelijk belangen worden meegenomen. Om die reden bieden we naast deelname in de coöperatie ook andere vormen van procesparticipatie aan.

3.1.1 Stakeholders en participatiemogelijkheden

Zoals gezegd zullen we met alle stakeholders in gesprek gaan om te bepalen of de participatiemogelijkheden daadwerkelijk aansluiten bij hun wensen en belangen. De mogelijkheden die wij nu voor ogen hebben betreffen zowel burgers als bedrijven. In de periode 2022-2023 kan dit in overleg precies worden uitgewerkt.

Participatiemogelijkheid	Stakeholders	Komt tegemoet aan belang...	Mate van invloed
Lidmaatschap van de coöperatie	Bewoners en bedrijven in de Parkstadgemeenten	Energietransitie realiseren Lokale inkomsten	Groot
Deelname bijeenkomsten buurt- en wijkplatforms	(gezamenlijke) bewoners	Goede en voldoende informatie tbv gebiedsontwikkeling buurtopbouw en goed woon- en leefmilieu	Groot
Omwonendenbenadering in de buurten waar de turbines komen	Bewoners in de directe omgeving van de windturbines	Ongestoord woongenot Participatie in proces en project Geen hinder van windpark ondervinden Extra voordeel ten opzichte van mensen die verder weg wonen	Groot
Deelname informatiebijeenkomsten	Bewoners in de directe omgeving en daarbuiten (incidenteel)	Gedragen gebiedsontwikkeling, Goed woongenot	Groot (bij collectief optreden)
Via communicatiekanalen	Alle stakeholders in het gebied	Goede kwaliteit plan, signaleren aankomende problemen	Beperkt/ selectief
Bedrijfsmatige overleggen	Bedrijvenverenigingen / individuele bedrijven	Gedragen gebiedsontwikkeling, Voorkomen hinder	Redelijk
Eén op één gesprekken	Grondeigenaren die participeren in het project	Rendement uit eigendom	Groot
PPP-constructie	Gemeente/ overheden	Versterking gemeentelijke kracht, gebiedsontwikkeling	Groot

De belangrijkste vormen worden onderstaand beschreven.

Lidmaatschap van de coöperatie

Door lid te worden van de coöperatieve vereniging en te investeren in Windpark Parkstad-Zuid, kunnen bewoners en bedrijven uit de omgeving meepraten en meebeslissen over de planvorming van Windpark Parkstad-Zuid. Coöperaties Heerlen Duurzaam, De Omslag Voerendaal en Windunie worden samen eigenaar van het windpark en hebben een doorslaggevende stem in de ontwikkeling. Leden kunnen via de Algemene Ledenvergadering invloed uitoefenen op zaken die voor hen belangrijk zijn. Hoe groter het aantal leden, hoe groter de lokale betrokkenheid en hoe groter de legitimiteit van de ontwikkeling door de burgerwindcoöperatie.

Deelname besprekingen buurt- en wijkplatforms
Rondom het gebied van het komende Windpark Parkstad-Zuid is een aantal buurt- en wijkorganisaties actief, die waardevol advies kunnen geven over het project. De aan de orde zijnde thema's hebben een individu-overschrijdende schaal. We stellen voor om met hen in ieder geval over de volgende zaken te spreken:

- Evaluatie informatievoorziening omgeving in de eerste fase (marktuitvraag, voorjaar 2021)
- Reikwijdte en detailniveau MER van het windpark
- Inrichting governance/ opbouw en inrichting omgevingsfonds
- Welke functie zij voor zichzelf zien t.a.v. een advies in de bestedingsdoelen omgevingsfonds
- Impact op de leefomgeving bij ontwikkeling (waarna vervolgens door coöperaties Heerlen Duurzaam, De Omslag Voerendaal en Windunie een besluit genomen kan worden over toepassing bovenwettelijke maatregelen)
- Aanpak van verduurzaming woningen voor inwoners met weinig geld (project Heerlen Duurzaam – Spaarplan).

Omwonendenbenadering in de buurten waar de turbines komen
Voor de bewoners in de directe omgeving van de locaties van de turbines zullen we informatie- en communicatieavonden in de wijk-, buurt- en dorpshuizen houden, maar op verzoek ook keukentafelgesprekken en huisbezoeken. Tijdens deze bijeenkomsten worden onze doelstellingen, onze insteek en onze resultaten uitgebreid toegelicht, maar is tegelijkertijd veel plaats voor reacties, inspraak en onderlinge dialoog. De vormen van profijt en grootte van de beschikbare fondsen zullen uitgebreid doorgenomen worden, waarbij iedere buurt een eigen afweging kan maken binnen het aangeboden portfolio en de beschikbare financiële ruimte.

Daarnaast zullen de drie locaties bezocht worden met de omwonenden om ter plaatse te spreken over de exacte locatie, de aanrijroutes en plaatsingsmogelijkheden en de effecten tijdens de exploitatie etc.

Individuele deelname door omwonenden en andere stakeholders aan informatiebijeenkomsten/ inloopavonden/ persoonlijke keukentafelgesprekken.
Door omwonenden en andere stakeholders deze mogelijkheden te bieden, voorafgaand aan de formele vormen van inspraak (zienswijzen in de vergunningenprocedure, bezwaar en beroep), bestaat er daadwerkelijk de mogelijkheid met deze informatie rekening te houden bij de ontwikkeling. In Midden-Limburg zijn daar goede ervaringen mee bereikt en is een groot draagvlak bereikt. De aantallen beroepszaken bij de Raad van State was dan ook zeer beperkt (minder dan 10 beroepen bij 4 coöperatieve windparken).

Inwoners betrekken door brede/ algemene communicatie

Om inspraak door - en overleg met - inwoners en andere partijen te stimuleren, ontwikkelen we een brede communicatie-aanpak. Via onder andere social media, een excursie, artikelen in lokale media, een website en een nieuwsbrief kunnen inwoners het proces nauwgezet volgen en beïnvloeden. Zie ook hoofdstuk 4 - Communicatieplan.

3.2 Profijtplan

Naast meepraten en - beslissen, is in de praktijk gebleken dat het draagvlakverhogend werkt als bewoners en andere stakeholders de mogelijkheid krijgen om ook financieel te kunnen participeren. Bij financiële participatie wordt onderscheid gemaakt tussen actieve en passieve financiële participatie. Bij passieve financiële participatie wordt een deel van de opbrengsten van het windproject gebruikt om de omgeving tegemoet te komen. Denk hierbij aan een omwonendenregeling en/of de vorming van een omgevingsfonds. In dit plan noemen we dat 'tegemoetkomingen'. Bij actieve financiële participatie (projectparticipatie) is een ondernemend element aan de orde. Deze vorm is risicodragend voor de deelnemers, de leden van het coöperatief verband.

Financiële participatie en lagere inkomens

Het is van belang om bij de keuze voor participatieoptie(s) rekening te houden met mensen met een smalle beurs. Niet iedereen heeft de mogelijkheid om geld te investeren. Voor inwoners van het stedelijk gebied Heerlen-Kerkrade met weinig financiële armslag is er daarom een project in de maak door de coöperatie Heerlen Duurzaam, waarbij de verduurzaming van de woning kostenneutraal kan gebeuren (project 'Heerlen Duurzaam Spaarplan', zie bijlage B). Dit project kan ook in Simpelveld en andere gemeenten uitgezet worden. De financiering van dit soort projecten kan komen uit de winsten van het windpark.

Daarnaast bieden we bewoners verschillende mogelijkheden om te investeren, met een hoog risico en een laag risico (zie hieronder). Deelname kan al vanaf €250,- waardoor ook mensen mee kunnen doen die niet zo veel te besteden hebben.

Financiële kansen en risico's

Aan actieve vormen van financiële participatie is een zeker risico verbonden. Dit speelt bij mede eigenaarschap en financiële deelneming, aangezien de mogelijkheid bestaat dat deelnemers inleg kunnen verliezen. Daar staat echter wel een hoger rendement tegenover, dan wanneer je je spaargeld op de bank zou zetten. Mee-investeren in windpark Parkstad-Zuid wordt verkend langs verschillende lijnen. Denk hierbij aan meedoen met een laag risicoprofiel (participatie vanaf het moment van het bereiken van financial close voor het windpark) en een hoog risico (participatie vanaf ontwikkelfase windpark Parkstad-Zuid).

Hoogrisico-participaties

Vroeg in het proces van de ontwikkeling van een windpark zijn er nog veel onzekerheden; er moet al veel werk verzet worden, maar de benodigde vergunningen zijn nog niet verleend. Leden die het benodigde kapitaal in dit stadium willen lenen aan de coöperatie, nemen meer risico dan leden die later instappen. Om die reden ontvangen participanten een risicovergoeding plus een wat hogere rente voor de tijd dat het geld beschikbaar is gesteld. Zodra Financial Close is bereikt ontvangen de leden hun inleg plus de risicovergoeding en een jaarlijkse rente weer terug.

Laagrisico-participaties
Als uiteindelijk de vergunningen binnen zijn en de subsidies zijn toegekend, kunnen leden investeren in de daadwerkelijke bouw van het windpark. Het grootste deel zal met behulp van vreemd vermogen (via banken) gefinancierd worden, maar voor 10-15% is eigen vermogen nodig. Om dat te bekostigen geven de coöperaties na Financial Close opnieuw participaties uit. Deze participaties zijn een lening aan de dan opgerichte onderneming van de twee lokale energie-coöperaties en de coöperatie Windunie. De ingelegde gelden worden door de dan opgerichte onderneming volledig geïnvesteerd in de windmolens en de aflossing van de voorfinancieringen. Voor deze participaties geldt géén extra risicovergoeding, omdat het voorbereidingsrisico dan namelijk is afgelopen.

3.2.1 Projectparticipatie (financiële deelname)
De initiatiefnemers willen met windpark Parkstad-Zuid zo veel mogelijk profijt en meerwaarde creëren voor het gebied; iedereen die er woont of onderneemt moet er beter van kunnen worden. Om die reden bieden we verschillende opties aan voor financiële participatie conform de participatieladder (projectparticipatie). Samen met bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden bespreken we welke opties uit het profijtplan zij graag gerealiseerd willen hebben en vullen we de voorwaarden in.
Door rekening te houden met ieders beurs en omstandigheden is er voor ieder wat wils; een grote of kleine portemonnee, veel of weinig risico, lange of korte termijn, actief of passief meedoen. Zo willen we tegemoetkomen aan de wensen van zo veel mogelijk mensen.

Opties voor projectparticipatie bij windpark Parkstad-Zuid
Onderstaande participatiemaatregelen worden overwogen voor windpark Parkstad-Zuid. In gesprek met de stakeholders wordt onderzocht welke wensen en ambities de verschillende belanghebbenden hebben bij de participatiemaatregelen en volgt een nadere invulling:

1. Mede-eigenaarschap en financiële deelneming
Projectparticipatie door de omgeving van windpark Parkstad-Zuid wordt mogelijk door lid te worden van coöperaties Heerlen Duurzaam en De Omslag Voerendaal, de toekomstige eigenaren van het park. Hiermee is actieve deelname en betrokkenheid door de lokale gemeenschap geborgd, is er lokaal zeggenschap over de bedrijfsvoering en is sprake van een middel-risico-middel-rendement-scenario waarin burgers ook extra kunnen profiteren van de komst van het windpark.

Zoals hierboven beschreven, bieden de coöperaties de mogelijkheid om op verschillende momenten en met verschillende risicoprofielen te participeren. Eerst om de ontwikkeling (planvorming) te financieren en daarna om de molens daadwerkelijk te kunnen bouwen en het eigen vermogen deel te financieren.

Participanten die geld lenen in de fase vóór financial close zullen een risicovergoeding ontvangen bovenop het rentepercentage op hun lening. Participanten die geld lenen in de

fase ná financial close ontvangen die risicovergoeding niet, maar ontvangen wel een aantrekkelijk rentepercentage. In hoofdstuk 4 van het hoofdrapport zijn de risicovergoedingen en rentepercentages beschreven.

De exacte voorwaarden worden in samenwerking met de leden verder uitgewerkt. Voor nu zijn er al een aantal randvoorwaarden geformuleerd. Zo worden de participaties €250,- per stuk en krijgen ze een looptijd van 5, 10 of 15 jaar. De rentepercentages, waartegen de participaties worden uitgegeven, kunnen pas worden vastgelegd als de hele casus bekend is en duidelijk is wat de SDE++ subsidie zal worden. Om speculatie te voorkomen en individuele risico's te beperken zal er een maximaal aantal participaties per lid gedefinieerd worden.

2. Samenwerking met / opdrachten aan lokale bedrijven
Windpark Parkstad-Zuid zal zoveel mogelijk werkzaamheden die voortkomen uit de (verdere) ontwikkeling van de plannen binnen de gemeenten Heerlen, Kerkrade en Simpelveld laten uitvoeren. Alleen wanneer expertise binnen de gemeente ontbreekt, zullen we ook met partijen buiten de gemeente opdrachten aangaan. Ook voor de realisatiefase (bouw) zullen we zo veel mogelijk lokale aannemers inschakelen. Dit kan bijvoorbeeld geregeld worden door in de uitvraag voor het civiele werk aan de hoofdaannemer een inspanningsverplichting op te nemen om lokale bedrijven als sub-contractor/onderaannemer in te zetten op de onderdelen waar zij expertise in hebben.

3.2.2 Profijt en tegemoetkomingen

1. Omgevingsfonds
Windpark Parkstad-Zuid zal 1 euro per opgewekte MW/h per jaar beschikbaar stellen in een zogenaamd omgevingsfonds. Dit fonds ondersteunt primair projecten en initiatieven op het gebied van duurzaamheid, energiebesparing en duurzame energie, leefbaarheid en sociale samenhang. Dit moeten projecten zijn voor en door inwoners uit de woongebieden, het hoeft er niet persé toe beperkt te blijven. Projecten dienen het persoonlijk belang van betrokkenen te overstijgen.

Het omgevingsfonds wordt idealiter bestuurd door een stichting (of vereniging) van vrijwilligers, die het fonds beheren als rentmeesters. De stichting stelt statuten op en wijst doelen aan. Omdat de buurt- en wijkplatforms al actief zijn in het gebied, kijken we of zij wellicht een rol kunnen spelen in het beheer van het omgevingsfonds.

Voorlopig maken we een insteek van twee omgevingsfondsen: één voor de turbines in de zoekgebieden 3 en 5 (Willem-Sophie en De Beitèl) en één voor de turbines in zoekgebied 1 (Avantis/Trilandis).

2. Omwonendenregeling

De initiatiefnemers realiseren zich dat de komst van het windpark impact heeft op de omgeving. Om die reden treffen we een extra regeling voor de bewoners binnen een straal 750 meter van een windturbine. Deze omwonendenregeling komt daarmee extra bovenop het omgevingsfonds.

De initiatiefnemers stellen jaarlijks een bedrag beschikbaar dat wordt verdeeld over de betreffende adressen. Het bedrag dat er per adres uitgekeerd wordt, is afhankelijk van de afstand tot de dichtstbijzijnde molen én van het aantal molens in de buurt, en kan ook in de vorm van een korting op stroom worden verrekend. Daarbij hanteren we het principe: hoe dichter bij en hoe meer molens in de buurt, hoe hoger de vergoeding, zodat de mensen die het meest met de molens te maken krijgen, daar het meest in tegemoet worden gekomen.

Boven op het jaarlijkse bedrag komt er een windafhankelijke bonus: bij meer wind ontvangen omwonenden een hogere uitkering uit de omwonendenregeling. De omwonenden op de adressen die in aanmerking komen voor de omwonendenregeling worden door ons apart benaderd.

Start en looptijd

Nadat de bouw van de windmolens is afgerond, volgt eerst een periode van testen en proefdraaien. Daarna worden de turbines officieel in bedrijf genomen. De omwonendenregeling gaat op dat moment van start. Dit is dus het moment vanaf waar de initiatiefnemers starten met de opbouw van de vergoedingen. Het eerste kalenderjaar is de opbouw naar rato van het aantal maanden in het jaar dat de molen energie leverde aan het net. De betalingen van de vergoedingen vinden plaats binnen zes maanden na aanvang van het daarop volgende kalenderjaar. Elke turbine draagt vijftien volledige draai-jaren bij aan de omwonendenregeling.

Bewonersdialoog

De juiste vorm van de regeling wordt in dialoog met de bewoners ontwikkeld. De verdeling van de uitkeringsbedragen worden uiteindelijk samen met de bewoners vastgesteld en het geheel wordt vastgelegd in een regelement.
Tijdens de dialoog kunnen de volgende elementen besproken worden:

- Moeten mensen die dichterbij wonen meer uitkering ontvangen?
- Moet de uitkering in geld? Of een korting op de energieprijzen?
- Welke uitzonderingen zijn mogelijk?
- Krijgt iemand met zicht op de molens meer vergoeding dan iemand zonder uitzicht?

3. Stroomafname van het windpark

In de tenderfase, waarin gesprekken worden gevoerd met potentiële stroomafnemers van het windpark, wordt de mogelijkheid dat bewoners uit bepaalde postcodegebieden stroom met korting van het windpark kunnen krijgen, in de onderhandelingen meegenomen. Uit de bewonersinventarisatie bleek dat bewoners dit een interessante optie vinden, en zal om die reden verder worden uitgewerkt.

4. Communicatieplan

Communicatie is een sleutelfactor in ieder windproject. Serieus omgaan met de omgeving kan het verschil zijn tussen acceptatie of weerstand tegen het project. Voor de communicatie-aanpak hanteren wij de volgende doelstellingen:

1. Het bereiken van een zo groot mogelijk vertrouwen en draagvlak bij lokale stakeholders voor de ontwikkeling en exploitatie van windpark Parkstad-Zuid.
2. Een transparant proces voor alle belanghebbenden
3. Het vergroten van de kennis (over windenergie)
4. Het creëren van draagvlak en een positieve houding ten aanzien van het project
5. Het realiseren van de gewenste burgerparticipatie en (indien nodig) weerstand ombuigen naar participatie
6. Het Coöperatief Samenwerkingsverband profileren als aanspreekpunt voor alle vragen en zorgen.

Kernboodschappen
Voor deze fase van het project zijn de belangrijkste kernboodschappen:

- Onze gemeenten willen energieneutraal worden. Om dit voor elkaar te krijgen, moeten we onze huidige manier van leven en werken verder verduurzamen en kiezen voor lokale opwek van duurzame energie.
- We willen het beste plan voor windpark Parkstad-Zuid. Bij het plannen maken staat de vraag centraal hoe we in onze gemeenten een windpark kunnen ontwikkelen waarbij inwoners en bedrijven mee kunnen praten en financieel mee kunnen profiteren.
- Windpark Parkstad-Zuid ontwikkelen we samen. Doe mee!

4.1 Communicatiemiddelen

Wij spannen ons maximaal in om eerdergenoemde doelgroepen te informeren en te spreken om zo het project van iedereen in het gebied te maken. Investeren in persoonlijke relaties en directe dialoog met de omgeving staat daarbij centraal.

Het ontwikkelen van een integrale aanpak is cruciaal: met alle doelgroepen moet tijdig en aansluitend op hun behoeften worden gecommuniceerd. Om de participatie zo groot mogelijk te laten zijn, voorziet windpark Parkstad-Zuid in de inzet van de volgende middelen:

Media en platform	Omschrijving	Bereik	Middelen
Huisstijl en logo	Een professionele, vertrouwenwekkende en inspirerende uitstraling van het project.	Groot	Alle huisstijl-dragers
Persoonlijke Communicatiemiddelen	Lokaal, kleinschalig en persoonlijk: vrijwel iedereen heeft voorkeur voor zo veel mogelijk persoonlijk contact. Er is ruimte voor maatwerk, dialoog en voor nuances in de gevoerde discussie.	Zeer klein tot Groot	o (Informatie) Bijeenkomst o Persoonlijk gesprek o Excursie/bezoek
Schriftelijke Communicatiemiddelen	Hoge aandachtswaarde bij de ontvanger.	Groot	o Brief o Folder/Flyer
Digitale Communicatiemiddelen	Veilig, efficiënt en actueel: digitale middelen zijn bedoeld om actuele en eenduidige informatie te verstrekken. Ook helpen ze om een community te maken.	Groot	o Website o Nieuwsbrief o Animatie o Video o Virtual Reality o Enquête
PR	Huis-aan-Huis-bladen en regionale kranten zijn zeer belangrijke (onafhankelijke) bronnen voor veel doelgroepen. Een proactieve PR-aanpak, met persoonlijke benadering van journalisten, helpt om het vertrouwen in het project te versterken. Openbare bijeenkomsten worden ook aangekondigd op gemeentepagina	Groot	o Persbericht(en) o Ingezonden brief o Achtergrondartikel o Artikel gemeentepagina o Huis-aan-Huisbladen o Dagblad de Limburger o Wijkbladen o Gemeentelijk magazine
Advertenties	Advertenties zowel in print als digitaal dragen bij aan de vergroting van de naamsbekendheid en promotie van het windproject en het werven van fondsen.	Groot	Printadvertenties: o Dagblad de Limburger o Huis-aan-Huisbladen o Wijkbladen o Out-of-home Digitale advertenties o Social Media o Google
Social media	De voordelen van digitale middelen en de bonus van hyperdistributie (door het delen van berichten)	Groot	o Facebook o Twitter o YouTube o LinkedIn o Social media van stakeholders

* Uiteraard passen we de vorm van de bijeenkomsten aan aan de dan geldende maatregelen vanuit het RIVM.
** Vinden alleen plaats als het toegestaan is om evenementen voor grote groepen te organiseren

4.2 Communicatiekalender

De planning van (de inzet van) communicatie is een wezenlijke factor voor de uitvoering. In iedere projectfase wordt maximale betrokkenheid van de stakeholders nagestreefd. Dit kan alleen wanneer communicatie relevant, tijdig en inspirerend is. Het communicatieplan wordt doorvertaald naar een activiteitenplan: de communicatiekalender. In deze kalender maken we per projectfase transparant met welk doel wie, wanneer met welk communicatiemiddel moet worden bereikt.

Vanwege het in de marktuitvraag gekozen proces omtrent het betrekken van de omgeving, hebben we geen volwaardige omgevingsdialoog kunnen doorlopen zoals deze gewoon is bij de coöperatieve aanpak (zie ook paragraaf 2). Daarom zullen we na toekenning van de opdracht eerst starten met een inhaalslag om de omgevingsdialoog alsnog volgens de genoemde buurtbenadering te doorlopen.

Vervolgens zullen we in de planvormingsfase steeds campagnegericht volgens de buurtgerichte aanpak met de stakeholders communiceren. De communicatiemomenten worden per kwartaal ingepland en kunnen op basis van behoeften van stakeholders qua timing en frequentie aangepast worden. Na verkrijging van de vergunning zal de communicatiekalender verder geactualiseerd en voor de Contracteringsfase en Bouw- & Exploitatiefase opgesteld worden.

Tijdspad communicatiemomenten

Planningsfase	Communicatie-momenten	2022				2023			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Fase 1 Haalbaarheid	Communicatie uitslag marktuitvraag	■							
	Inhaalslag omgevingsdialoog	■							
	Bekendmaking Naam entiteit	■							
Fase 2 Planvorming	Infomomenten Omgeving			■		■		■	
	Infomomenten Bedrijventerreinen			■		■		■	
	Infomomenten Maatschappelijk		■		■		■		■
	Campagne tranche 1 Ledengelden	■							
	Campagne tranche 2 Ledengelden			■					
	Campagne tranche 3 Ledengelden					■			

Fase 1: Haalbaarheid (1-2022 : 3-2022) Inhaalslag omgevingsdialoog	Doelgroep	Middelen	Timing
Directe omgeving	Grondeigenaren (incl agrarische berdrijven in directe nabijheid	Infobijeenkomsten Keukentafelgesprekken	Q1-2022
	Omwonenden < 750 m	Advertenties wijkbladen Infobijeenkomsten Keukentafelgesprekken	Min 1x, Q1 2022
	Omwonenden 750 m – 1500 m (per buurt)	Advertenties wijkbladen Infobijeenkomsten	Min 1x, Q1 2022
	Wijkraad/ buurtcomité of dorpsraad	Infobijeenkomsten Vergaderingen	Aansluiten bij bestaande overleggen
Overheden	Gemeenten Parkstad Zuid	Persoonlijk gesprek Vergaderingen Excursie/bezoek Nieuwsbrief Website	Q1-2022 ambtelijk én bestuurlijk gesprek
	Overige gemeenten (Parkstad & Aken)	(Duitse) Nieuwsbrief Website (Duits deel) Persoonlijk gesprek	notk
	Duitse dorpen in directe omgeving: Horbach, Vetschau Richterich (stadsdeel Richterich)	Infobijeenkomst	Horbach 1x bezoeken in Q1-2022, informatie-overdracht
	Overige overheden: Provincie Limburg Rijk (waterstaat) Waterschap Limburg	Persoonlijk gesprek Nieuwsbrief Website	Q1-2022 Gesprekken, vooral ambtelijk
Nutsbedrijven	Enexis Gasunie	Persoonlijk gesprek Nieuwsbrief Website	Q1-2022
Bedrijventerreinen	Parkmanagement Gemeentelijke acquisiteurs Bedrijventerreinverenigingen Individuele bedrijven	Infobijeenkomsten Persoonlijk gesprek Nieuwsbrief Website Social Media	Q1-2022
Maatschappelijke organisaties	NMF Limburg Lokale natuur en milieuverenigingen (ook Duitse)	Infobijeenkomsten Nieuwsbrief Website Social Media	Aansluiten bij bestaande overleggen/ direct benaderen bij vragen
	Overige maatschappelijke organisaties	Nieuwsbrief Website	Direct benaderen bij vragen

Initiatiefnemers	Lokale energiecoöperaties: Coöperatie Heerlen Duurzaam en De Omslag	Infobijeenkomsten Nieuwsbrief Website Social Media Excursie/bezoek	In lopende overleggen opnemen (ALV etc.)
	Concurrerende aanbieders Stawag, Statkraft, ReReSol	Afhankelijk van keuze marktuitvraag.	notk
Media	Dagblad de Limburger h.a.h. bladen TV Radio	Persoonlijk gesprek Persberichten	Q1-2022 melding van keuze gemeenten, notk

Fase 2: Planvorming (12-2023)	**Doelgroep**	**Middelen**	**Timing**
Directe omgeving	Grondeigenaren (incl agrarische bedrijven in directe nabijheid)	Nieuwsbrief Website Social Media Infobijeenkomsten Keukentafelgesprekken PR	Regelmatig overleg: minimaal 1x per 6 maanden
	Omwonenden < 750 m	Wijkbladen Infobijeenkomsten Keukentafelgesprekken Nieuwsbrief Website Social Media Folder/flyer Advertenties PR	Regelmatig: bijeenkomst, minimaal 1x per 6 maanden
	Omwonenden binnen straal 750m –1500 m (per buurt)	Wijkbladen Infobijeenkomsten Nieuwsbrief Website Social Media Folder/flyer Advertenties PR	Regelmatig: bijeenkomst, minimaal 1x per 6 maanden
	Wijkraad/ buurtcomité of dorpsraad	Vergaderingen Infobijeenkomsten Nieuwsbrief Website Social Media	Regelmatig: aansluiten bij bestaande overleggen
Omgeving verder	Bewoners van de gemeenten Heerlen, Kerkrade en Simpelveld buiten straal 1500 m	Huis-aan-huisbladen Dagblad de Limburger Infobijeenkomsten Nieuwsbrief Website Social Media Folder/flyer	Regelmatig, actuele zaken

		Advertenties PR	
Overheden	Gemeenten Parkstad Zuid	Persoonlijk gesprek Excursie/bezoek Nieuwsbrief Website Vergaderingen	Regelmatig ambtelijk, op gezette tijden/bij problemen: bestuurlijk
	Overige gemeenten (Parkstad & Aken)	(Duitse) Nieuwsbrief Website (Duits deel) Persoonlijk gesprek	incidenteel
	Duitse dorpen in directe omgeving: Horbach, Vetschau Richterich (stadsdeel Richterich)	(Duitse) Nieuwsbrief Website (Duits deel) Infobijeenkomsten PR	Regelmatig bijeenkomst (1xper 6 maanden)
	Overige overheden: Provincie Limburg Rijk (waterstaat) Waterschap Limburg	Persoonlijk gesprek Nieuwsbrief Website	Hele periode: Gesprekken, vooral ambtelijk
Nutsbedrijven	Enexis Gasunie	Persoonlijk gesprek Nieuwsbrief Website	Specifieke zaken: directe benadering
Bedrijventerreinen	Parkmanagement Gemeentelijke acquisiteurs Bedrijventerreinverenigingen Individuele bedrijven	Vergaderingen Infobijeenkomsten Persoonlijk gesprek Nieuwsbrief Website Social Media	Regelmatig, 1x per 6 maanden. Uitvoering in overleg
Maatschappelijke organisaties	NMF Limburg Lokale natuur en milieuverenigingen (ook Duitse)	Vergaderingen Infobijeenkomsten Nieuwsbrief Website Social Media	Regelmatig, aansluiten bij bestaande overleggen
	Overige maatschappelijke organisaties	Nieuwsbrief Website	Per organisatie bezien
Initiatiefnemers	Lokale energiecoöperaties: Coöperatie Heerlen Duurzaam en De Omslag	Infobijeenkomsten Nieuwsbrief Website Social Media Excursie/bezoek Folder/flyer	Regelmatig informeren, Onderdeel ledenwerving Tranches ledengelden
	Concurrerende aanbieders Stawag, Statkraft, ReReSol	Afhankelijk van keuze marktuitvraag.	notk
Media	Dagblad de Limburger h.a.h. bladen TV Radio	Persoonlijk gesprek Persberichten Ingezonden brief Achtergrondartikel Advertenties	Actuele zaken geregeld aankaarten

Bijlage A. Samenvattingen bewonersconsultaties

Samenvatting bewonersconsultatie Bewonersplatform Kerkrade-West 17 mei

Informatiestand
De deelnemers (vertegenwoordiging Bewonersplatform) zijn enigszins op de hoogte van het windproject. Het bewonersplatform heeft hier ook over gecommuniceerd (o.a. via Facebook). Maar hier zijn niet veel reacties op binnen gekomen. Naar verwachting hebben bewoners van Kerkrade-West wel het een en ander over het project gehoord, maar weten ze niet wat er op hun afkomt.
De bewoners uit Kerkrade-West zijn echter wel mondig en zullen zowel in positieve als negatieve zin van zich laten horen.

Weerstand
Men maakt zich wel zorgen over bekende tegenwerpingen: slagschaduw, geluid en horizonvervuiling. Weerstand verwacht men vooral in Gracht. Enerzijds omdat turbine(s) mogelijk dichtbij de huizen kunnen komen te staan en daarmee overlast kunnen bezorgen. Verder heeft men zicht op de Duitse turbines over de grens. Anderzijds heeft men ook de buitenring in de voortuin liggen en zijn er veel voorzieningen uit de wijk verdwenen. Een opeenstapeling van issues met een negatief karakter.

Communicatie
Om de bewoners bij het project te betrekken is het belangrijk ze goed te informeren. Er is behoefte aan concrete informatie over zowel de voordelen als de nadelen. Wat deze precies kan per persoon en wijk verschillend zijn. Verder is het belangrijk dat men vragen kan stellen. Om de informatie bij de bewoners te krijgen en ze te betrekken werden verschillende communicatiemiddelen genoemd:

- Informatiebijeenkomsten (bij voorkeur op locatie)
- Website
- Flyers (huis-aan-huis communicatie)
- Spreekuur in de buurtkamer
- Wijkblad (Westernieuws)
- Digitale kranten (schermen langs de weg)

De communicatie zou breed ingezet moeten worden om zoveel mogelijk bewoners te bereiken (massacommunicatie) en zo verder te trechteren naar het interesseniveau van de bewoners.
Wanneer we de wijk in gaan wil Bewonersplatform Kerkrade-West hier graag aan mee werken en betrokken worden. Duidelijk was dat men niet wilde dat de 4 initiatiefnemers dit afzonderlijk van elkaar zouden gaan doen, dit zou paniek in de tent veroorzaken.

Participatie
Het verdelen van lusten en lasten kwam ook ter sprake. Aangezien het inkomen van de bewoners van Kerkrade-West meestal onder het gemiddelde ligt, zal er niet veel animo zijn om financieel te participeren, tenzij er opties zijn voor mensen met een smalle beurs. Er werd ook gevraagd naar andere voordelen/vormen van compensatie voor de lasten. Hierbij dacht men bijvoorbeeld aan:
Lagere energietarieven
Hulp bij verduurzamen van de woning (bv korting op zonnepanelen)
Oplossen pijnpunten in de wijk

Andere organisaties
Naast Buurtplatform Kerkrade-West zou het ook raadzaam zijn om andere organisaties te benaderen zoals:
IVN Kerkrade
Gaia Zoo
Voetbalclub FC Kerkrade West

Samenvatting bewonersconsultatie SBOH 18 mei

Informatiestand
De afvaardiging van SBOH weten het een en ander over het windproject, maar de kennis is redelijk summier. De Heerlerbaan/SBOH heeft wel affiniteit met duurzaamheid. Men organiseert namelijk al meerdere jaren De Dag van de Duurzaamheid.

Weerstand
Gekeken naar het verleden heeft men de ervaring dat bij maatschappelijke zaken, de weerstand beperkt was wanneer deze zaken zich afspeelden aan de rand van Heerlerbaan of net daarbuiten. Voorbeelden waren bijvoorbeeld de tippelzone bij de Beitel en de vestiging van een coffeeshop.
Wel is de verwachting dat de weerstand logischerwijs groter zal zijn als men dichter bij de turbines woont en ze dus ook meer ziet, denk aan de wijk Hoogveld. Gezien de afstanden zal de weerstand vooral gericht zijn op horizonvervuiling.

Communicatie
De deelnemers vroegen zich af of het niet te vroeg was om bewoners te betrekken, mede omdat niet zeker is wie van de partijen nu de turbines mag plaatsen.

Wanneer de bewoners benaderd gaan worden is het belangrijk dat de hele wijk wordt uitgenodigd en niet alleen de woningen binnen de 2 kilometer contour. Dat dit zo breed mogelijk gebeurt en dat niemand op voorhand uitgesloten wordt.

Vervolgens werd door de deelnemers ter plekke praktisch de hele vervolgstap als volgt uitgewerkt:
Een brochure huis-aan-huis verspreiden. Deze brochure zou dan informatie moeten bevatten over het project maar ook een uitnodiging voor een infoavond, met informatie over de thema's (bijv. locatiekeuze, participatie) die dan besproken zouden kunnen worden. De brochure kan ondersteund worden door een artikel op de website van SBOH en in het wijkblad (Blik op Heelebaan). In de brochure ook opnemen een telefoonnummer/mail/website waar men eventuele vragen kan stellen.
De infoavonden zouden bij voorkeur fysiek plaats vinden, in de Caumerbron of mogelijk in de buitenlucht. Als alternatief werd bv ZOOM genoemd waarbij men per thema een breakoutroom zou kunnen organiseren.

SBOH wil graag ondersteunen en meewerken aan het benaderen van de bewoners om een positieve bijdrage te kunnen leveren aan het creëren van draagvlak.
Guus van der Nat gaf aan dat er een adressenbestand beschikbaar gesteld zou kunnen worden, ook van bewoners die graag meewerken aan 1-op-1 gesprekken.

Participatie
Naast het betrekken van de bewoners is gesproken over participatie. In welke vormen dit zou kunnen daar kon men nog niet veel over zeggen. Wel ziet men een rol voor SBOH weggelegd om participatie samen met de bewoners te organiseren.

Andere projecten
SBOH is/was betrokken bij meerdere maatschappelijke projecten: de ontwikkeling van een brede maatschappelijke voorziening en de vernieuwing van de Caumerbron. Daarnaast heeft men een actieve rol gehad in het dossier Verplaatsing van het winkelcentrum. Hier was het idee om dit centrum naar de rand van Heerlerbaan te verplaatsen. Samen met de bewoners heeft men ervoor gezorgd dat het winkelcentrum blijft waar het nu is.

Aandachtspunt
Het organiseren van dergelijke bijeenkomsten lijkt op zichzelf geen slecht idee voor een volgende stap om de bewoners te betrekken. Die stap kunnen we ook nog samen met de andere partijen doen. Echter, als dat op drie plaatsen moet worden gedaan, binnen een tijdsbestek van een week of vier, dan vraagt dat heel veel organisatie en inzet. Dat moeten wij zeker niet alleen gaan doen.

Samenvatting resultaten enquête bewonersbijeenkomst 30 juni 2021

Op 30 juni werd een digitale bewonersbijeenkomst gehouden met als doel input van bewoners uit Parkstad-Zuid op te halen inzake het windproject Parkstad-Zuid. Hiervoor werd gebruik gemaakt van een enquête via menti.com. Van de ca 60 deelnemers hebben 49 personen de vragen beantwoord.
Hieronder volgt een samenvatting van de resultaten.

Milieuaspecten en landschappelijke inpassing
Bij de ontwikkeling van windturbines spelen verschillende aspecten een rol. Voor de respondenten is het vooral belangrijk dat hierbij milieuaspecten (slagschaduw, geluid en gezondheid) in acht genomen worden (33%) hier maken zij zich dan ook het meeste zorgen over.
Een tweede aspect is een goede landschappelijke inpassing (25%). Respondenten vinden daarbij natuurbehoud (flora en fauna) erg belangrijk om rekening mee te houden bij locatiekeuzes voor windturbines. Men is bang dat dit een negatieve invloed heeft op de toeristische aantrekkelijkheid.

Locatie en turbinekeuze
Windturbines zouden vooral zo ver mogelijk van woningen af moeten worden geplaatst, met zo min mogelijk zicht op de turbines, oftewel tegengaan van horizonvervuiling. Als er dan windturbines komen dan moeten deze bij voorkeur alle van hetzelfde type zijn en zoveel mogelijk energie opwekken. Voordat men echter een keuze maakt tussen lagere (200m tiphoogte) of hogere (250m tiphoogte) windturbines, zou men hier meer over willen weten. Belangrijk hierbij is wederom geluid/gezondheid (26%) en uitzicht (19%), maar ook verschil in opbrengst (19%) en inpassing in het landschap.

Betrokkenheid omwonenden
19% vindt het belangrijk dat men zoveel mogelijk betrokken wordt bij de verdere planvorming. Gemiddeld genomen zijn de respondenten neutraal over de betrokkenheid tot nu toe (niet tevreden maar ook niet ontevreden). Deze betrokkenheid zou volgen 69% van de respondenten verbeterd kunnen worden als er een buurtplatform EN een algemeen bewonersplatform zou komen voor belangstellenden. Bijna de helft van de respondenten wil meedoen met een algemeen platform daarnaast wil 31% ook informatiebijeenkomsten bezoeken.

Profiteren van het windpark
Financieel meeprofiteren en ontwikkeling van het windpark door burgercoöperaties vindt men weliswaar in verhouding het minst belangrijk, toch vinden de respondenten het belangrijk dat iedereen moet kunnen profiteren van de opgewekte energie.

Daarbij heeft bijna de helft de voorkeur (47%) dat gelden uit het omgevingsfonds uitgegeven worden aan een combinatie van individuele voordelen en collectieve voordelen, die vooral ten goede moeten komen aan de leefbaarheid in de wijk. Genoemde voorbeelden zijn:

- Aanleggen van een (buiten)zwembad
- Aanleggen/behouden van een speeltuin
- Electrische deelauto's
- Openbaar vervoer
- Uniformen voor de harmonie

Investeringen in verduurzaming van de eigen woning kan ook op bijval rekenen. Zo heeft 35% interesse in vrijblijvend advies over dit thema. Daarnaast denkt men aan alternatieven voor gas, (geluids)isolatie, het plaatsen van zonnepanelen, groene daken en subsidies die deze maatregelen mogelijk maken.

Investeren in het windpark
Zelf investeren in energieprojecten kan rekenen op enige terughoudendheid. Toch is 27% geïnteresseerd in investeren tegen een vast (lager) rendement voor meerdere jaren en kiest 18% voor een gemiddeld rendement met enig risico. Een looptijd van 5 tot 10 jaar geniet de voorkeur (64%).

Samenvatting resultaten enquête Bewoners 1 t/m 11 juli 2021

Op 30 juni werd een digitale bewonersbijeenkomst gehouden met als doel input van bewoners uit Parkstad-Zuid op te halen inzake het windproject Parkstad-Zuid. Hiervoor werd gebruik gemaakt van een enquête via menti.com. Aanvullend hierop werd deze enquête ook via de mailinglist van ca 500 geïnteresseerden van de gemeenten verspreid, de enquête stond open van 1 t/m 11 juli. De enquête is vervolgens door 19 personen ingevuld. Hieronder volgt een samenvatting van de resultaten.

Milieuaspecten en landschappelijke inpassing
Bij de ontwikkeling van windturbines spelen verschillende aspecten een rol. Voor de respondenten is het vooral belangrijk dat hierbij milieuaspecten (slagschaduw, geluid en gezondheid) in acht genomen worden (34%) hier maken zij zich dan ook het meeste zorgen over.
Een tweede aspect is een goede landschappelijke inpassing (30%). Respondenten vinden daarbij natuurbehoud (flora en fauna) erg belangrijk om rekening mee te houden bij locatiekeuzes voor windturbines.

Locatie en turbinekeuze
Windturbines zouden vooral zo ver mogelijk van woningen af moeten worden geplaatst, met zo min mogelijk zicht op de turbines, oftewel tegengaan van horizonvervuiling en geluidshinder. Voordat men echter een keuze maakt tussen lagere (200m tiphoogte) of

hogere (250m tiphoogte) windturbines, zou men hier mee over willen weten. Belangrijk hierbij is wederom geluid/gezondheid (29%) en inpassing landschap (22%), maar ook zijn er zorgen om vogels (20%) en het uitzicht (15%).

Betrokkenheid omwonenden

19% vindt het belangrijk dat men zoveel mogelijk betrokken wordt bij de verdere planvorming. Gemiddeld genomen zijn de respondenten neutraal over de betrokkenheid tot nu toe (niet tevreden maar ook niet ontevreden). Deze betrokkenheid zou volgens 40% van de respondenten verbeterd kunnen worden als er zowel een buurtplatform EN een algemeen bewonersplatform zou komen voor belangstellenden. 33% vindt een algemeen platform voldoende en 27% geeft de voorkeur aan een buurtplatform. 13% wilt meedoen met een algemeen platform en 7% met een buurtplatform. De respondenten geven eerder de voorkeur aan informatiebijeenkomsten en enquêtes (beide 27%). 20% vind informatie via mail, krant en website voldoende.

Profiteren van het windpark

Lokaal eigendom (2%), ontwikkeling van het windpark door burgercoöperaties (6%) en financieel meeprofiteren (9%) vindt men weliswaar in verhouding het minst belangrijk, toch vindt het merendeel van de respondenten het belangrijk dat iedereen moet kunnen profiteren van de opgewekte energie.
Daarbij heeft meer dan de helft de voorkeur (53%) dat gelden uit het omgevingsfonds uitgegeven wordt aan een combinatie van individuele voordelen en collectieve voordelen, die vooral ten goede moeten komen aan de leefbaarheid in de wijk. Genoemde voorbeelden zijn:

- Meer groen (blijkt ook uit dat 73% meer bomen en natuur wilt)
- Gratis parkeren
- Vermindering geluidshinder van autosnelweg

Investeringen in verduurzaming van de eigen woning kan ook op bijval rekenen. Zo heeft 36% interesse in vrijblijvend advies over dit thema en wilt men graag een actie rondom LED lampen (27%). Daarnaast denkt men aan alternatieven voor gas, (geluids)isolatie, het plaatsen van zonnepanelen, warmtepompen en dubbel glas.

Investeren in het windpark

Zelf investeren in energieprojecten kan rekenen op de nodige terughoudendheid. Een grote meerderheid (80%) ziet investeren in een windproject niet zitten. Toch is 7% geïnteresseerd in investeren tegen een hoog rendement en risico en kiest 13% voor een gemiddeld rendement met enig risico. Een looptijd van 5 tot 10 jaar geniet de voorkeur (50%) gevolgd door korter dan 5 jaar (25%).

Bijlage B. Heerlen Duurzaam Spaarplan

Heerlen Duurzaam Spaarplan

Inleiding

Coöperatie Heerlen Duurzaam heeft de ambitie om gezamenlijk met burgers een duurzame, circulaire toekomst in Heerlen te realiseren. Voor ons is het belangrijk dat iedereen mee kan doen, ook mensen met een smalle beurs.

De energietransitie vormt een grote uitdaging voor iedereen en in het bijzonder voor minder kapitaalkrachtigen. De enorme kosten die gecommuniceerd worden voor het verduurzamen van de woning, hangt hen als het ware als het zwaard van Damocles boven het hoofd. Om de energietransitie ook betaalbaar en realiseerbaar te maken voor mensen met een smalle beurs, hebben we het concept Heerlen Duurzaam Spaarplan ontwikkeld.

Vier cycli van Investeren, Besparen en Reserveren

Middels het Heerlen Duurzaam Spaarplan nemen we in een periode van 15 jaar vier verduurzamingsstappen. Na 15 jaar kan de woning van het gas af.

Start:	verduurzamingsstap 1
Na 5 jaar:	verduurzamingsstap 2
Na 10 jaar:	verduurzamingsstap 3
Na 15 jaar:	verduurzamingsstap 4

Middels een startkapitaal wordt een eerste maatregel genomen, deze maatregel leidt tot een besparing in de energiekosten. Het bedrag dat bespaard wordt, wordt gedurende een periode van vijf jaar gereserveerd. Het bedrag dat in deze periode opgebouwd wordt, investeren we weer in maatregel 2. Deze maatregel leidt opnieuw tot een kostenbesparing, welke wederom vijf jaar lang gereserveerd wordt. Dit proces herhaalt zich tot we na 15 jaar de laatste stap kunnen zetten en de woning van het gas af kan.

NB Indien gewenst kan ook de gehele woning in een bouwstroom verduurzaamd worden. De Initiële investering is dan uiteraard veel hoger. Daar tegenover staat dat de omvang van de besparing die vervolgens gereserveerd wordt hoger is, maar de looptijd van het Partnerschap (zie volgende pagina) zal dan wel de volledige 15 jaar dienen te beslaan

Partnerschap

Om de initiële investering van stap 1 te kunnen doen, gaan we een partnerschap aan met:

- De bewoner,
- Een financier (b.v. de gemeente(n) en/of woningcorporatie, de provincie via "Duurzaam Thuis"),
- Energieleveranciers (b.v. Om Energie, Greenchoice),
- WoonWijzerWinkel Limburg en
- Het coöperatieve samenwerkingsverband Windpark Parkstad Zuid (Heerlen Duurzaam, De Omslag en De Windunie).

Rollen/Taken hierbij zijn:

1) Bewoner: Accorderen verduurzaming woning en laten reserveren van besparing op voorschot van energierekening
2) Financier: Beschikbaar stellen van initiële financiering
3) Energieleverancier: Aanbieden van voordelig contract met looptijd van 5 jaar
4) WoonWijzerWinkel: Adviseren en begeleiden van te nemen verduurzamingsmaatregelen
5) Heerlen Duurzaam: Beheer van de reservering overschot energierekening
6) Samenwerkingsverband: Neemt in het profijtplan op dat middelen gereserveerd worden t.b.v. de aflossing van de initiële investering

Na vijf jaar wordt het partnerschap beëindigd of, en dat heeft onze nadrukkelijke voorkeur, verlengd met vijf jaar ten behoeve van Stap 2 en vervolgens Stappen 3 en 4

NB dit concept van Investeren, Besparen, Reserveren kan ook gebruikt worden door bewoners die zelf de initiële investering kunnen betalen uit eigen middelen dan wel via gebruikelijke financieringsmogelijkheden.

Maatschappelijke en Financiële Impact

Door middel van het concept Investeren, Besparen, Reserveren wordt de financiële impact op het besteedbare inkomen van het huishouden met een smalle beurs beperkt tot het handhaven van het reeds gebruikelijke voorschot op de energierekening over de looptijd van het Partnerschap.
Hierdoor kunnen ook de huishoudens met een smalle beurs de woning verduurzamen en deelgenoot zijn aan de energietransitie.
De maatschappelijke impact is aanzienlijk aangezien de beleving dat de energietransitie onbetaalbaar is, aantoonbaar wordt gewijzigd naar betaalbaar en haalbaar. Hierdoor zal het draagvlak en acceptatie van de energietransitie fors toenemen.

Bijlage 3: Logboek locaties

Bijlage 3: Logboek locatie-onderzoek mei-juli 2021

Hieronder staan de diverse inspanningen opgenomen, die door het team van het coöperatief samenwerkingsverband zijn verricht in de periode na inlevering van het concept-plan van aanpak eind april 2021, ten behoeve van een definitieve indiening van een Plan van Aanpak Windpark Parkstad-Zuid.

De inhoud van dit rapport is <u>vertrouwelijk</u>, gezien de diverse (individuele) gesprekken die gevoerd zijn en namen die genoemd worden.

De volgorde van bespreken is van noord naar zuid, wat in de volgorde van behandeling betekent:

- Zoekgebied 5: De Beitel
- Zoekgebied 3: Willem Sophia
- Zoekgebied 4: Trilandis
- Zoekgebied 1: Avantis- buitengebied Bocholtz

Zoals bekend vielen de zoekgebieden 2 en 6 eerder al af.

In de nummering van de turbinelocaties wijkt af van de nummering in het hoofdrapport, gezien veel besproken locaties, die uiteindelijk toch afgevallen zijn. De nummering in voorliggend logboek is in onderstaande kaart weergegeven. Op de kaart is het idee uit het concept plan van aanpak goed te zien: turbineposities als een kralensnoer door het landschap, aansluitend op de bestaande windturbines net over de grens in Duitsland.

Bijlage 4: Landschappelijke inpassing Bureau Verbeek

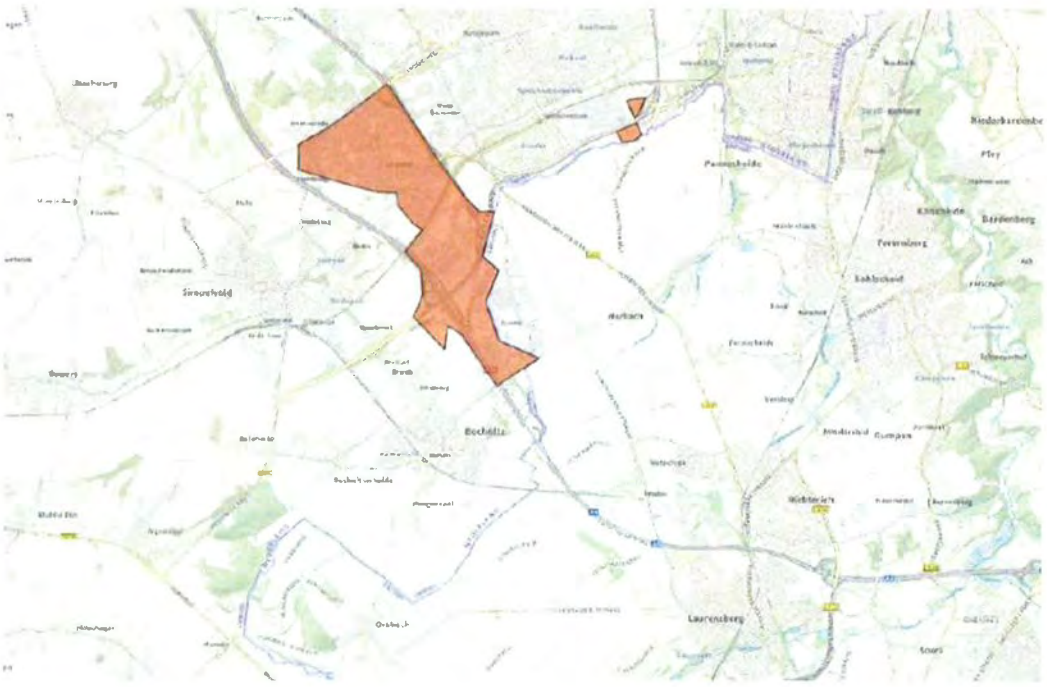
NOTITIE	Landschappelijke inpassing windturbines

Project:	Windenergie Parkstad Zuid
Opdrachtgever:	Energiecoöperatie De Omslag
Projectnummer:	NL PA-21.02.01
Datum:	28 juli 2021
Opgesteld door:	Martijn Blaas, landschapsarchitect

De samenwerkende gemeentes van Parkstad Zuid, te weten Kerkrade, Heerlen en Simpelveld, hebben een gezamenlijke marktuitvraag gedaan voor de ontwikkeling van 4 tot 8 windturbines in de regio. Zij hebben middels een quickscan 5 zoekgebieden aangewezen en aan de markt de vraag gesteld om met een plan van aanpak voor de ontwikkeling van de windturbines te komen.
Twee lokale energiecoöperaties De Omslag (Voerendaal) en Heerlen Duurzaam, ondersteund door REScoop Limburg, zijn de samenwerking aangegaan met elkaar en vervolgens ook met coöperatie Windunie. Deze landelijk opererende coöperatie levert de expertise in aanvulling op de expertise en lokale kennis van de energiecoöperaties. Het samenwerkingsverband van de drie genoemde coöperaties heeft zich kandidaat gesteld voor de ontwikkeling van windturbines in deze regio middels het indienen van een concept plan van aanpak op 23 april 2021.

Als onderdeel van het definitief plan van aanpak dient een landschapsplan opgesteld te worden om tot een zo goed mogelijke inpassing van de windturbines in het landschap te komen. Daartoe is door bureau VERBEEK voorliggende notitie opgesteld. Deze gaat in op de visueel-ruimtelijke aspecten van de windturbines, zoals deze op verschillende schaalniveaus in het landschap ervaren worden.

In de RES1.0 is voor Parkstad een aantal zoekgebieden gedefinieerd waar kansen zijn voor het oprichten van windturbines. Figuur 1 duidt de zoekgebieden die relevant zijn in het kader van het project Windenergie Parkstad Zuid.

Figuur 1: Zoekgebieden opwek windenergie in het kader van project Windenergie Parkstad Zuid

limmelderweg 6 6222 pb maastricht bureauverbeek.nl
tel +31 43 450 30 45 info@bureauverbeek.nl

1. Windturbines in (Eu)regionaal verband

Om na te gaan hoe windturbines zich verhouden tot het landschap is het goed om na te gaan hoe de zoekgebieden:

1. Zich verhouden tot de dominante structuren in het landschap;
2. Zich verhouden tot de al aanwezige windturbines in de omgeving.

1.1 Zoekgebieden windenergie versus dominante structuren in het landschap van Parkstad Zuid

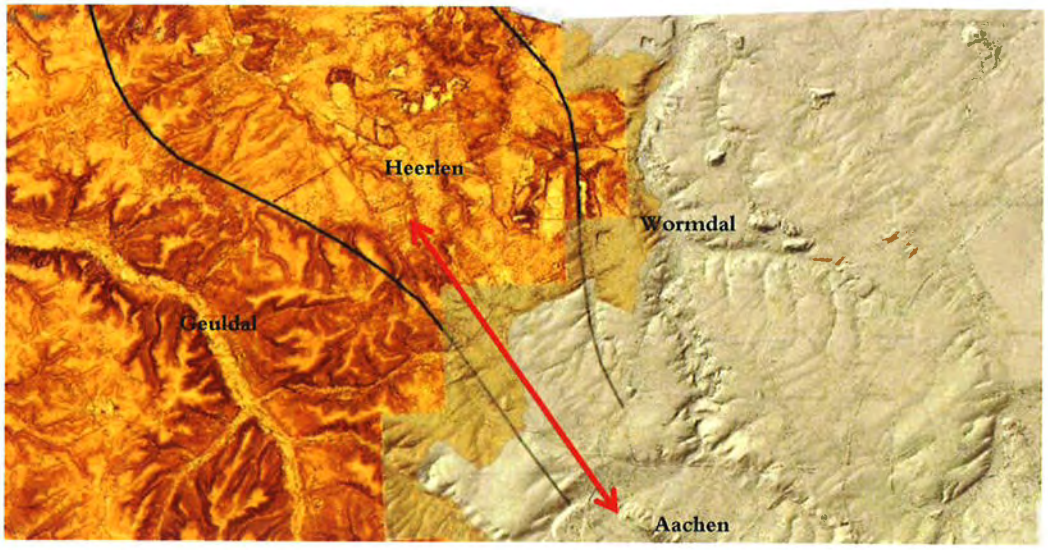
De dominante structuren in het landschap zijn bepaald door die visuele-ruimtelijke eigenschappen van het landschap die op (boven)regionaal schaalniveau richtinggevend zijn en zijn geweest voor de ontwikkeling en het gebruik van het landschap.

- Reliëf: Het zoekgebied Parkstad Zuid ligt in het reliëf dominant noordwest-zuidoost georiënteerd op de waterscheiding tussen het Wormdal-complex aan de ene zijde en het Geuldal-complex aan de andere zijde. De waterscheiding wordt gevormd door een langgerekt plateau met daarop de bedrijventerreinen Avantis-Trilandis en de Beitel, de A76 en de al aanwezige windturbines (DE). Het plateau wordt tevens aan weerszijden begrensd door twee breuken in de aardkorst (de Feldbiss aan de noordzijde en de Kunraderbreuk aan de zuidzijde; breuken die ook geologisch een scheiding hebben gecreëerd in het landschap).
- Energielandschap: De ligging van de breuklijnen in de aardkorst en de aanwezigheid van bruinkool en steenkool in de ondergrond hebben ertoe geleid dat bovengronds een sterk landschappelijk onderscheid heeft kunnen ontstaan als gevolg van mijnbouw. De zoekgebieden van Parkstad Zuid liggen geologisch zodanig dat ze zich voegen naar het door de voormalige mijnzetels gevormde stedelijke landschap van Parkstad en het Aachener Revier. Dit landschap staat in vele opzichten in contrast met het meer 'idyllische' Nationaal Landschap Zuid-Limburg (NLZL) waar natuur, landbouw, cultuurhistorie en recreatie de boventoon voeren. Nu het fossiele energielandschap als geheel de transitie van kolenmijnbouw naar duurzame energie opwek doormaakt ontstaan kansen voor het herdefiniëren van de identiteit van het gebied, waarbij energie opwek een kenmerkend onderdeel blijft van het contrast met het aangrenzende NLZL.
- Overgang stad-land: Het stedelijk gebied van Parkstad en de aangrenzende agglomeratie van Stadt Aachen vormen de tegenhanger van het Nationaal Landschap Zuid-Limburg. De zoekgebieden liggen geclusterd binnen en tegen het stedelijk gebied, zodanig dat ze tot de stedelijke omgeving te rekenen zijn. De positionering van de windturbines op de overgang stedelijk-landelijk is goed gekozen. Ze staan daarbij buiten het Nationaal Landschap als idyllisch belevingslandschap en in het stedelijk gebied die hier wordt bepaald door bedrijventerreinen. De overgang tussen Nationaal Landschap en het stedelijk gebied van Parkstad ligt noordwest-zuidoost georiënteerd, met dank aan de hoofdinfrastructuur tussen Parkstad en Aachen, zodat de overgang in het reliëf hier versterkt wordt in het door de mens geschapen landschap.
- Hoofdinfrastructuur: Het zoekgebied Parkstad Zuid ligt in de bundeling van oude en nieuwe hoofdinfrastructuur tussen Parkstad en Aachen. De infrastructuur draagt hier tevens bij aan het creëren van een scherpe grens tussen stad en land. De positionering van windturbines kan het contrast tussen stedelijk gebied en NLZL versterken. Het bundelen van infrastructuur en grootschalig energie opwek past in dat kader goed bij elkaar. Ook de infrastructuur ligt noordwest-zuidoost georiënteerd en volgt de scheiding Wormdal-complex / Geuldal-complex.

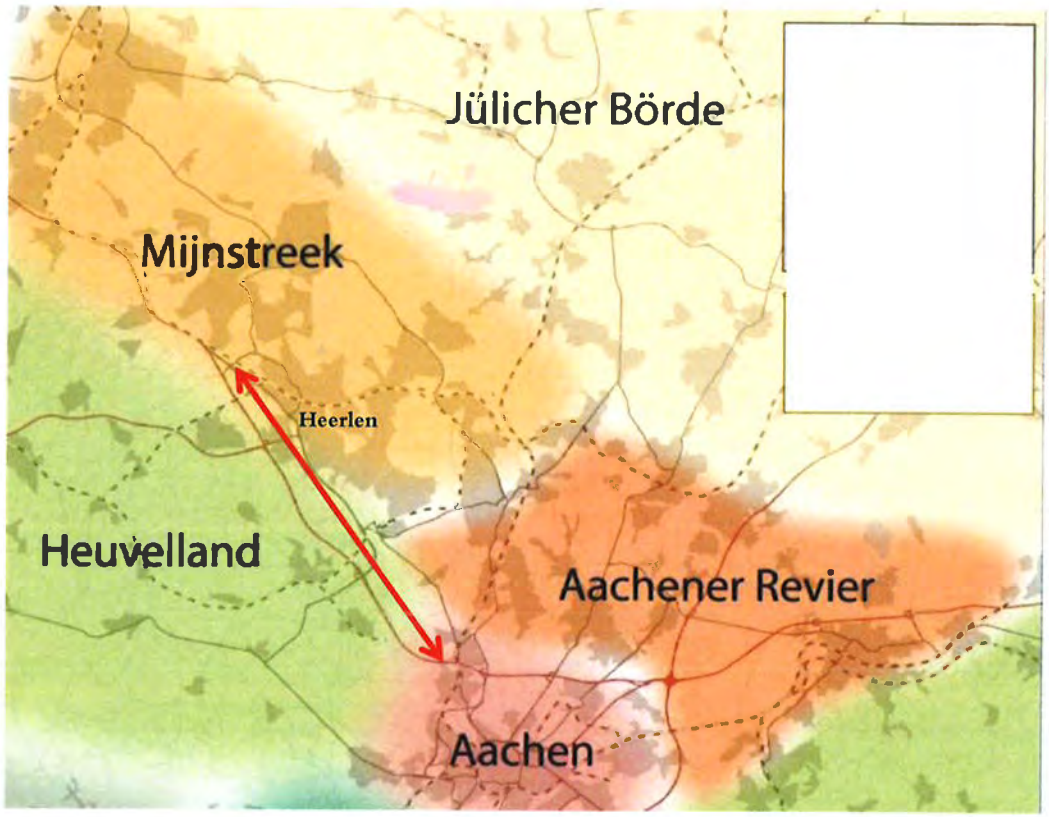
Conclusie

De dominante structuren in het landschap liggen noordwest-zuidoost georiënteerd in het landschap. De opstelling van windturbines dient zich te voegen naar deze oriëntatierichting. Daarnaast bestaat en sterk contrast tussen stad en land enerzijds en energielandschap en NLZL anderzijds. Deze heldere scheiding dient overeind te blijven. De A76 vormt daarbij de 'natuurlijke' scheiding. Windturbines westelijk van deze snelweg voegen zich daarom slecht naar de aanwezige kernkwaliteiten en de identiteit van het gebied dan windturbines oostelijk van de snelweg die daar juist kernkwaliteiten en identiteit kunnen versterken, mits goed geplaatst.

limmelderweg 6 6222 pb maastricht bureauverbeek.nl
tel +31 43 450 30 45 info@bureauverbeek.nl

Figuur 2: Hoofdrichting landschap op basis van reliëf met rechts het Wormdal-complex en links het Geuldal-complex. De zwarte lijnen betreffen de Feldbiss (rechts) en de Kunraderbreuk (links).

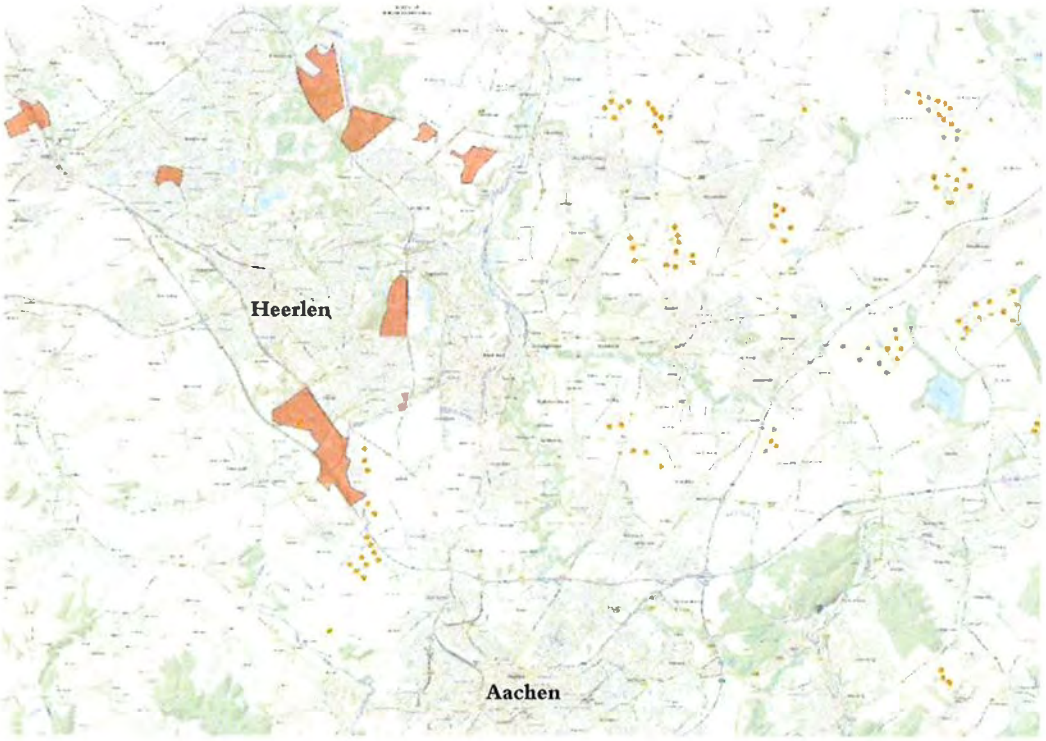

Figuur 3: Indeling van de regio in landschappen op de schaal van het drielandenpark.

limmelderweg 6 6222 pb maastricht bureauverbeek.nl
tel +31 43 450 30 45 info@bureauverbeek.nl

1.2 Windparken Parkstad Zuid versus windparken in de (Eu)regio

Windmolens zijn in Parkstad een zeldzaamheid. De aanwezige molens betreffen 'verouderde' en/of kleine modellen, zodat ze niet representatief staan voor het huidige vraagstuk uit de RES1.0. In het aangrenzende Aachener Revier en de Jülicher Börde staat een groot aantal clusters van windturbines. Veelal betreft het semi- lijn- en vlakopstellingen, waarbij de bestaande ontsluiting en kavelindeling van het agrarisch gebied leidend is. In tegenstelling tot de zoekgebieden in Parkstad staan alle windturbines in redelijk grootschalig open agrarisch gebied.

Figuur 4: Opstellingen van windturbines in het Aachener Revier en de Jülicher Börde (oranje stippen). Semi- lijn- en vlakopstellingen domineren. De zoekgebieden uit de RES 1.0 (transparant rode vlakken) sluiten wat betreft spreiding goed aan op de Duitse windparken.

Als gevolg van de afstand tot een windpark die nodig is om een windpark volledig te kunnen overzien, lijken de windturbines veelal wel in lijn of grid te staan, terwijl dit in het bovenaanzicht niet zo is. Dit wordt vooral veroorzaakt door de verhouding afstand tot en hoogte van de masten gevolgd door de situatie dat de locatie van de voet van de mast als gevolg van de glooiingen in het terrein niet goed zichtbaar is, waardoor de onderlinge positionering vaag blijft.
Ter hoogte van Avantis staat een vijftal windturbines die afhankelijk van de hoek van waarneming worden beleefd als één of als twee lijnopstellingen. In de directe nabijheid daarvan, tussen Bocholtz en Laurensberg is een cluster van kleine windturbines aanwezig, maar van een veel plomper model als de iele windturbines bij Avantis. De aanwezigheid van het cluster tussen Bocholtz en Laurensberg wordt daardoor veel intenser ervaren als het andere cluster. De lengte van mast en wieken zijn daarin bepalend, bij een breedte van beide onderdelen die verhoudingsgewijs niet veel verschil kent met de iele masten op Avantis.
Windturbines staan, zo lijkt het in de wegbeleving, vaak aan de landsgrens. Windturbines zijn in de euregio echter nergens bewust als poort/ entree benut. Ook voor het zoekgebied Parkstad Zuid ligt dit niet voor de hand. (Zuid-)Limburg promoot zich nadrukkelijk om het 'ongerepte' heuvellandschap en als aantrekkelijke woonomgeving. Het benutten van windturbines om een soort poort te creëren in de A76 en daarmee een visitekaartje voor de regio af te geven, past hier niet bij.

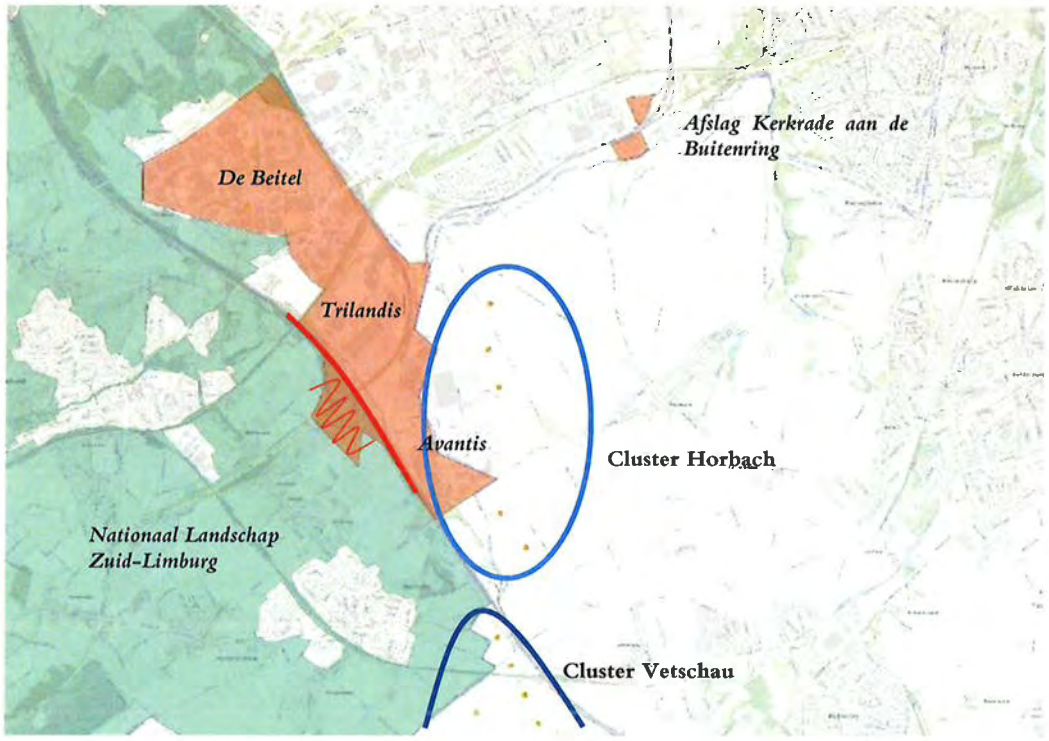

limmelderweg 6 6222 pb maastricht bureauverbeek.nl
tel +31 43 450 30 45 info@bureauverbeek.nl

Conclusie
Voor het creëren van de illusie van een lijn- of vlakopstelling is het niet noodzakelijk dat de windturbines exact op een rij staan. In het Aachener Revier zijn vlakopstellingen dominant aanwezig. Avantis biedt potenties voor het creëren van een schijnbare vlakopstelling met de windturbines aan de Duitse zijde van de grens. Eenheid in uitstraling van de windturbines is daarbij wel noodzakelijk. Het zoekgebied aan de Hamstraat ligt minder voor de hand, omdat dit leidt tot een solitaire opstelling. Het creëren van een poortopstelling met windturbines aan de A76 geeft een verkeerd signaal af met betrekking tot de uitstraling van de regio.

2. Windturbines in Parkstadverband

Op basis van de beschouwing van windparken in (Eu)regionaal verband kunnen de volgende landschappelijke uitgangspunten worden gedefinieerd voor Parkstad Zuid:

- Landschappelijk vormt de A76 de 'grens' tussen het Heuvelland en de stedelijke agglomeratie Parkstad-Aachen. Windparken zijn, mede gezien de historie als mijnstreek alleen in de agglomeratie gewenst.
- (semi-) vlak- en rijopstellingen hebben de voorkeur, waarbij de dominante oriëntatierichting door het landschap is opgelegd, namelijk noordwest-zuidoost.
- De windturbines op Avantis vormen een meekoppelkans voor het creëren van een vlakopstelling. Afstemming van het type en de eigenschappen van de windturbines, is daarbij gewenst.

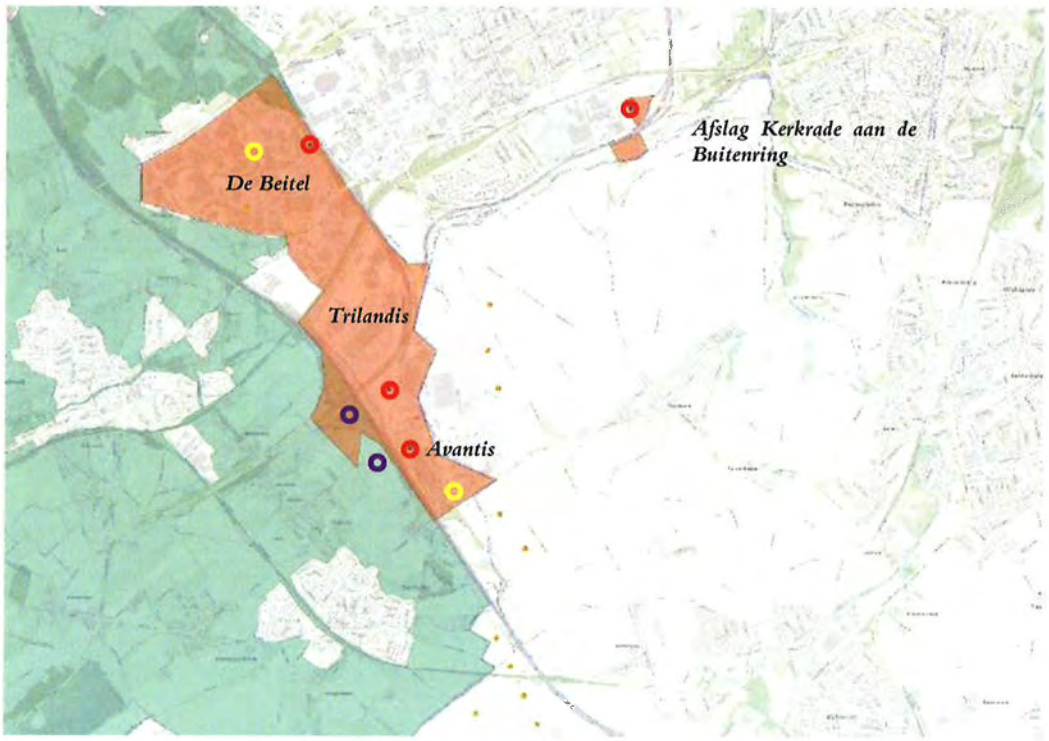

Figuur 5: Ligging van de zoekgebieden voor windparken in Parkstad Zuid (transparant rood) ten opzichte van de windparken net over de grens. Het zoekgebied aan de westkant van afslag Simpelveld is landschappelijk niet gepast, omdat de A76 zelf landschappelijk de scheiding vormt tussen stad en land en tussen energielandschap en NLZL.

In tegenstelling tot de Aachener Revier en de Jülicher Börde maakt het agrarisch buitengebied in Parkstad Zuid geen onderdeel uit van het zoekgebied. De zoekgebieden in Parkstad Zuid die in aanmerking komen bestaan uit resthoeken op de bedrijventerreinen Beitel, Avantis en Trilandis, een tweetal plekken rondom de afslag Kerkrade op de Buitenring en enkele restruimtes westelijk van de afslag Simpelveld in de A76 (zie figuur 5). Dat houdt in dat de landschappelijke vrijheid om te komen tot een optimale opstelling van windturbines beperkt is tot de beschikbare vrije hoeken binnen de zoekgebieden en de bereikbaarheid daarvan voor het materieel dat benodigd is om

limmelderweg 6 6222 pb maastricht bureauverbeek.nl
tel +31 43 450 30 45 info@bureauverbeek.nl

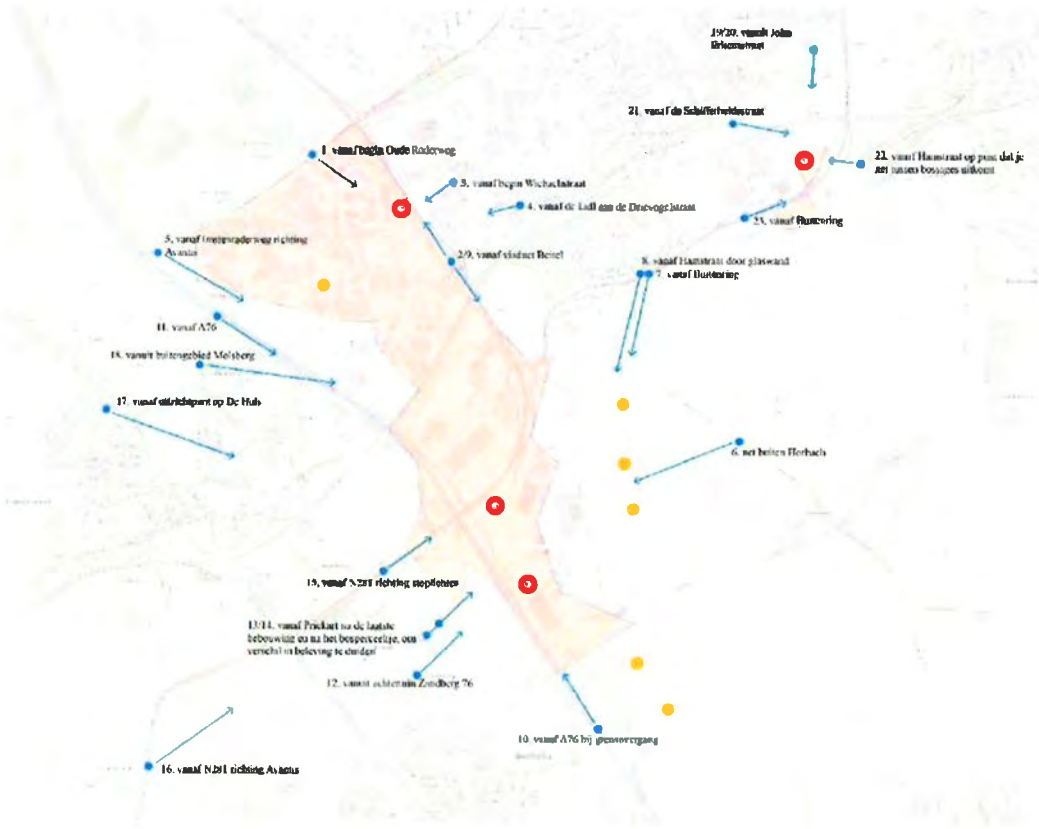
windturbines op te bouwen en af te breken. Deze vrije hoeken dienen daarnaast groot genoeg te zijn voor het oprichten van de hijsopstelling en de daarbij benodigde veiligheidszone.

In figuur 6 zijn de locaties geduid die in beginsel geschikt zijn voor het oprichten van windturbines. De rode locaties bieden sowieso mogelijkheden. Van de gele locaties is dit nog niet duidelijk. Voor de windturbine op bedrijventerrein De Beitel heeft de realisatie van een tweetal masten de voorkeur om tot een clustering te komen. Op Avantis is dit geen noodzaak omdat de positionering van de twee windturbines zodanig is, dat ze van een afstand een gevoelsmatige eenheid vormen met de windturbines aan de Duitse zijde van de grens.
De solitaire windturbine aan de Buitenring nabij afslag Kerkrade staat enigszins verloren in het landschap. Het dominant horizontale landschap biedt hier geen aanknopingspunten voor de landschappelijke integratie van een dominant verticale windturbine. Landschappelijke integratie ontstaat pas indien binnen het nabijgelegen zoekgebied Dentgenbach een lijn- of vlakopstelling wordt gerealiseerd. Vanaf dat moment gaat een windturbine bij afslag Kerkrade fungeren als ruimtelijk verbindende schakel met het cluster bij Avantis en ontstaat een patroon in het landschap.

Figuur 6: De voorgestelde locaties voor de plaatsing van windturbines (rood) en twee aansluitend kansrijke locaties (geel) waarvan (nog) niet duidelijk is of deze haalbaar zijn. Als terugvaloptie is ook nog een tweetal locaties westelijk van de A76 in overweging, maar deze zijn landschappelijk gezien niet kansrijk.

limmelderweg 6 6222 pb maastricht bureauverbeek.nl
tel +31 43 450 30 45 info@bureauverbeek.nl

Figuur 7: Deze kaart geeft de locaties weer van waaraf de visualisaties gemaakt zijn. De nummers refereren aan de visualisaties op de volgende bladzijden. In rood de geplande windturbines, in oranje de bestaande windturbines aan Duitse zijde en de kleine bestaande windturbine op De Beitel.

Locatiekeuze – De Beitel

De keuze van de beide locaties binnen het zoekgebied van De Beitel is zodanig, dat de exacte locatie van de windturbine onzichtbaar blijft vanuit het openbaar domein. Het betreft één kansrijke locatie op het terrein van Wegenbouw Kurvers (Z5 – WGT-1) en een mogelijk tweede locatie op het terrein van Nippon Carbide (Z5 – WGT-2). De windturbines staan gepositioneerd achter bestaande groenstructuren en bestaande bedrijfspanden, op afstand van de openbare weg. Het voordeel daarvan is, dat de windturbines zich niet hoeven te voegen naar de maat- en schaalverhouding van de bedrijventerrein zelf, maar zich kunnen voegen naar de regionale schaal van landschappelijke hoofdstructuren.

De visualisaties op de volgende bladzijdes geven inzicht in het beeld van de windturbine (Z5 – WGT-1) op het terrein van Wegenbouw Kurvers.

limmelderweg 6 6222 pb maastricht bureauverbeek.nl
tel +31 43 450 30 45 info@bureauverbeek.nl

Visualisatie 1: Uitzicht vanuit noordelijke richting vanaf het begin van de Oude Roderweg aan de zijde van de Imstenraderweg. Vanuit deze richting wordt de windturbine vooral als solitair object ervaren en blijven de andere windturbines (bij Avantis) buiten beeld. Met het eventueel oprichten van nog minimaal 1 windturbine op De Beitel kan de beleving van een cluster worden gerealiseerd.

Visualisatie 2: Uitzicht op de windturbine vanaf het viaduct in de Beitel, over de N281. Gezien de afstand tot de windturbine wordt deze onderdeel van het ritme van masten dat reeds aanwezig is.

limmelderweg 6 6222 pb maastricht bureauverbeek.nl
tel +31 43 450 30 45 info@bureauverbeek.nl

Visualisatie 3: Vanaf het bedrijventerrein oostelijk van de N281 is de windturbine prominent in beeld, boven de groene rand van De Beitel. Clustering met meerdere windturbines heeft hier de voorkeur, om het contrast met de horizontale lijnvoering van het landschap te verzachten. Dit heeft ook gezien vanaf de Rode JC Ring bij het stadion de voorkeur, omdat anders een rommelig beeld gaat ontstaan met een diversiteit aan (reclame)masten op de voorgrond.

Visualisatie 4: De Drievogelstraat in Kerkrade-West biedt een wat diffuus beeld van de windturbine, omdat deze gezien het verschil in afstand mee gaat tellen in het ritme van de lantaarnpalen. Op deze locatie vormt de windturbine geen hinderlijk object op de horizon.

limmelderweg 6 6222 pb maastricht bureauverbeek.nl
tel +31 43 450 30 45 info@bureauverbeek.nl

Visualisatie 5: Vanaf de Imstenraderweg gezien, nabij het viaduct over de A76, lijkt de windturbine op De Beitel een relatie te leggen met de windturbines op Avantis. Ze worden daardoor als een soort eenheid ervaren. Dit wordt versterkt doordat hetzelfde model windturbine wordt toegepast.

Locatiekeuze – Avantis

Het bedrijventerrein Avantis heeft een groen karakter met een heldere structuur. Zo liggen alle bedrijven, gezien vanuit de richting Simpelveld en Bocholtz achter een aaneengesloten groenstructuur die zich in het beeld manifesteert als groene wand. Ook de windturbines aan de Duitse zijde van de grens worden zo ervaren. De overgang tussen het nationaal landschap en het bedrijventerrein heeft zodoende een natuurlijk karakter. Door ervoor te kiezen de nieuwe windturbines (Z1 Oost – WTG-1 en Z1 Oost – WTG-2) ook achter een groene wand te plaatsen worden ze ervaren als onderdeel van het bedrijventerrein en niet als onderdeel van het nationaal landschap. Daarnaast worden de nieuwe windturbines ook ervaren als behorend tot het cluster dat al aan de Duitse zijde van de grens aanwezig is. De windturbines aan de Duitse zijde van de grens staan in het open agrarisch gebied bij Horbach. Voor de weggebruiker is het niet duidelijk waar de nieuwe windturbines aan Nederlandse zijde exact staan. Anders gezegd, ze lijken op of achter Avantis te staan, zodat ze beleefd worden als een natuurlijk onderdeel van een cluster windturbines rondom het bedrijventerrein.

limmelderweg 6 6222 pb maastricht bureauverbeek.nl
tel +31 43 450 30 45 info@bureauverbeek.nl

Visualisatie 6: Vanaf de Horbacher Strasse tussen Horbach en de grens is het reeds bestaande cluster windturbines goed zichtbaar. De bij Avantis voorgestelde windturbines (centraal op de achtergrond) passen naadloos in het cluster en zullen, wanneer een vergelijkbaar model turbine wordt gekozen, van deze afstand als een ruimtelijk samenhangend geheel worden ervaren.

Visualisatie 7: Vanaf de Buitenring gezien maken de nieuwe windturbines (rechts in beeld) een natuurlijk onderdeel uit van het cluster windturbines aan de Duitse zijde van de grens en staan ze min of meer in lijn met de twee meest zuidelijke windturbines (links op de achtergrond).

limmelderweg 6 6222 pb maastricht bureauverbeek.nl
tel +31 43 450 30 45 info@bureauverbeek.nl

Visualisatie 8: De parallelweg langs de Buitenring die als ontsluiting van de woonwijk Gracht/Grachterheide dient wordt geflankeerd door een glazen geluidwering met een verticale lijnvoering. De windturbines worden ook vanuit deze positie ervaren als één ruimtelijk samenhangende cluster. De twee nieuwe windturbines op Avantis staan rechts in de visualisatie.

Visualisatie 9: De windturbines op Avantis, gezien vanaf het viaduct Beitel over de N281. De windturbines vallen hier grotendeels weg achter de robuuste groenstructuren langs de provinciale weg. De beide turbines die in het zicht van de weggebruiker staan, betreffen de reeds bestaande turbines aan de Duitse zijde van de grens. De beide nieuwe windturbines zijn vanaf deze locatie niet zichtbaar.

limmelderweg 6 6222 pb maastricht bureauverbeek.nl
tel +31 43 450 30 45 info@bureauverbeek.nl

Visualisatie 10: Wie via de A76 Nederland binnenrijdt ziet aan de rechter zijde de windturbines aan de Duitse zijde van Avantis staan. De windturbines aan Nederlandse zijde maken het geheel af en vormen zo een herkenningspunt voor afslag Simpelveld en de entree naar Parkstad. Links van de weg blijft de openheid van het Nationaal Landschap gehandhaafd, zodat een fraai contrast ontstaat met het stedelijk gebied van Heerlen en Parkstad.

Visualisatie 11: In oostelijke richting rijdend op de A76 komen de windturbines geleidelijk in beeld vanaf het Imstenraderbos. Ze worden vanuit deze richting vooral ervaren als cluster aan de Duitse grens. Doordat ze allemaal links van de weg staan, ontstaat geen dissonant met het andere model windturbines rechts van de snelweg op Duits grondgebied.

limmelderweg 6 6222 pb maastricht bureauverbeek.nl
tel +31 43 450 30 45 info@bureauverbeek.nl

Visualisatie 12: Uitzicht over het buitengebied tussen Bocholtz en Avantis, gezien vanuit de tuin van Zandberg 76. De bestaande windturbines aan de Duitse zijde van de grens bij Avantis vallen weg achter de bomen. De voorgestelde windturbines aan de zijde van de A76 staan iets dichterbij en komen daardoor boven de bomen uit. Dit hoeft niet als hinderlijk te worden ervaren, zeker niet omdat het er twee zijn en daardoor een soort balans bestaat ten aanzien van de meer horizontale oriëntatie van de groenstructuren. Het nachtelijke knipperlicht op de windturbines kan wel als hinderlijk worden ervaren.

Visualisatie 13: Vanuit de bebouwde omgeving zijn de windturbines slechts beperkt zichtbaar, zoals hier aan het einde van het bebouwingslint aan de Prickart in Bocholtz. De wieken draaien kalm hun rondjes en komen daarbij elke keer deels boven de bomen uit. In de winter zijn de windturbines iets beter zichtbaar.

limmelderweg 6 6222 pb maastricht bureauverbeek.nl
tel +31 43 450 30 45 info@bureauverbeek.nl

Visualisatie 14: Iets verder op de Prickart, in noordelijke richting voorbij het bosperceel, is pas een volledig overzicht aanwezig op de windturbines aan Nederlandse en Duitse zijde van de grens bij Avantis. De verschillende windturbines worden als een cluster ervaren.

Visualisatie 15: Vanaf de N281, komende vanaf Baneheide, is de beleving gelijkwaardig als aan de Prickart. De windturbines markeren zo vanuit het Heuvelland de ligging van Parkstad en daarmee de overgang naar stedelijk gebied.

limmelderweg 6 6222 pb maastricht bureauverbeek.nl
tel +31 43 450 30 45 info@bureauverbeek.nl

Visualisatie 16: Vanuit het Heuvelland gezien zijn de windturbines niet pas nabij de A76 zichtbaar, maar reeds eerder vanaf nabijgelegen plateaus zoals hier op de N281 bij Baneheide. De windturbines aan Nederlandse en Duitse zijde worden daarbij als één samenhangend geheel ervaren.

Visualisatie 17: De zichtbaarheid van de windturbines vanuit het landschap is ook afhankelijk van de oriëntatie van de hellingen en de aanwezige groenstructuren. Op een uitzichtpunt, zoals hier aan de Sint Remigiusstraat in Simpelveld, zijn de windturbines bijvoorbeeld nauwelijks zichtbaar. Links in de verte komen net bovenkanten van windturbines boven het groen uit, maar ze verstoren het uitzicht niet.

limmelderweg 6 6222 pb maastricht bureauverbeek.nl
tel +31 43 450 30 45 info@bureauverbeek.nl

Visualisatie 18: Iets verderop ten opzichte van visualisatie 17, aan de Molsberg ligt de helling net anders georiënteerd en zijn de windturbines op de achtergrond zichtbaar. Links is de nieuwe windturbine op De Beitel zichtbaar, met het kleinere bestaande model er rechts naast. Recht vooruit staan de windturbines aan de Duitse zijde van de grens, met rechts de twee geplande windturbines aan de Nederlandse zijde. Om eenheid te creëren op de horizon is het wenselijk om de kleine windturbine op De Beitel te vervangen door een groot model, zoals de nu geplande windturbine.

Locatiekeuze – Buitenring thv afrit Kerkrade

Alhoewel deze locatie zich niet direct leent voor een windturbine is weloverwogen een keuze gemaakt voor de plaatsing daarvan binnen het zoekgebied. De landschapsbeleving van de automobilist speelt daarbij een doorslaggevende rol. De blik van de automobilist is namelijk dominant richting Duitsland gericht, omdat daar het uitzicht is. Een windturbine in het zoekgebied aan de Crombacherbeek zou daarbij als hinderlijk element in het landschap worden ervaren.

Overwogen is ook of de windturbine onderdeel kan zijn van afslag Kerkrade en zo onderdeel kan zijn van de entree van de gemeente. Nadeel daarbij is dat in verband met de oriëntatie en de verkeersveiligheid op de rotondes de nabij beleving een belangrijke rol speelt. Automobilisten ervaren daardoor vooral een reusachtige paal bij de afslag en niet zozeer een windturbine. Om die reden is afgeraden de windturbine aan de afslag zelf te plaatsen.

De oplossing kan worden gevonden door de reeds aanwezige groenstructuren van het voormalige voetbalterrein te benutten om de windturbine (Z3 – WTG-1) uit de invloedsfeer van de afslag te halen. De windturbine wordt daarmee voor de passant een logisch onderdeel van het ernaast gelegen bedrijventerrein, zoals dat ook op De Beitel en op Avantis het geval is. Samen met het zoekgebied bij Dentgenbach wordt zo een stukje eenduidigheid in het landschap en de landschapsbeleving van Parkstad (Zuid) gecreëerd: windturbines en bedrijventerreinen horen bij elkaar en dienen als integraal samenhangend geheel benaderd te worden.

limmelderweg 6 6222 pb maastricht bureauverbeek.nl
tel +31 43 450 30 45 info@bureauverbeek.nl

Visualisatie 19: Gezien vanuit de woonwijk Kaalheide (John Erkensstraat t.h.v. 1) staat de windturbine aan de Hamstraat als solitair element aan de horizon. De overige windturbines zijn niet in het zicht. De windturbine vormt daarmee een vreemd element in het landschap. Vanuit de meeste woonstraten zijn overigens alleen de bewegende wieken zichtbaar boven de huizen.

Visualisatie 20: vrijwel hetzelfde standpunt als hierboven, maar nu met doorzicht langs de woning, zodat de windturbine zichtbaar is zoals deze in de tuinen aan de rand van de wijk in potentie zichtbaar is. Het daadwerkelijke zicht op de windturbine is uiteraard ook afhankelijk van de tuininrichting, maar zichtbaar is de turbine zondermeer. De windturbine staat hier als vreemd element in het landschap. Daarbij kan het knipperlicht van de windturbine 's-nachts als storend worden ervaren.

limmelderweg 6 6222 pb maastricht bureauverbeek.nl
tel +31 43 450 30 45 info@bureauverbeek.nl

Visualisatie 21: Vanaf de Schifferheidestraat is de rotor zichtbaar boven de beplantingen. De meeste weggebruikers zal dit ontgaan, omdat hun blik op de andere zijde van de straat is gericht. Aan die zijde is ruimer uitzicht aanwezig en ontbreekt de forse steilrand, zoals die hier op de foto zichtbaar is.

Visualisatie 22: De windturbine, gezien vanaf de Hamstraat vanuit Kerkrade, net voor de aansluiting op de Buitenring. Hier vormt de windturbine een soort baken voor de Buitenring. Links buiten beeld zijn in de verte ook de windturbines van Avantis zichtbaar, zodat de aanwezigheid van een windturbine vanuit deze zijde niet direct als onlogisch wordt ervaren. Ditzelfde geldt indien in de toekomst ook bij Dentgenbach windturbines worden geplaatst.

limmelderweg 6 6222 pb maastricht bureauverbeek.nl
tel +31 43 450 30 45 info@bureauverbeek.nl

Visualisatie 23: De Buitenring in oostelijke richting met links het bedrijventerrein Willem Sophia en recht vooruit afslag Kerkrade. De windturbine wordt hier min of meer ervaren als onderdeel van het bedrijventerrein.

3. Landschappelijke inpassing windturbines ter plekke

Naast de clustering van de windturbines en het creëren van samenhang in uitstraling van de windturbines is het van belang aandacht te hebben voor de nabijbeleving. Hoe wordt de voet van de windturbine ervaren vanuit de directe omgeving? Op navolgende kaarten wordt inzicht gegeven in de mogelijkheden voor de landschappelijke inpassing van de windturbine binnen de landschappelijk structuren ter plekke. De landschappelijke inpassing is nog niet volledig uitgekristalliseerd, maar verbeeld een denklijn die bij de nadere positionering van de turbines in relatie tot het vigerende beleid en regelgeving en de benodigde ruimte voor opbouw en afbraak van de windturbine wordt uitgewerkt.

linmelderweg 6 6222 pb maastricht bureauverbeek.nl
tel +31 43 450 30 45 info@bureauverbeek.nl

Windenergie Parkstad Zuid

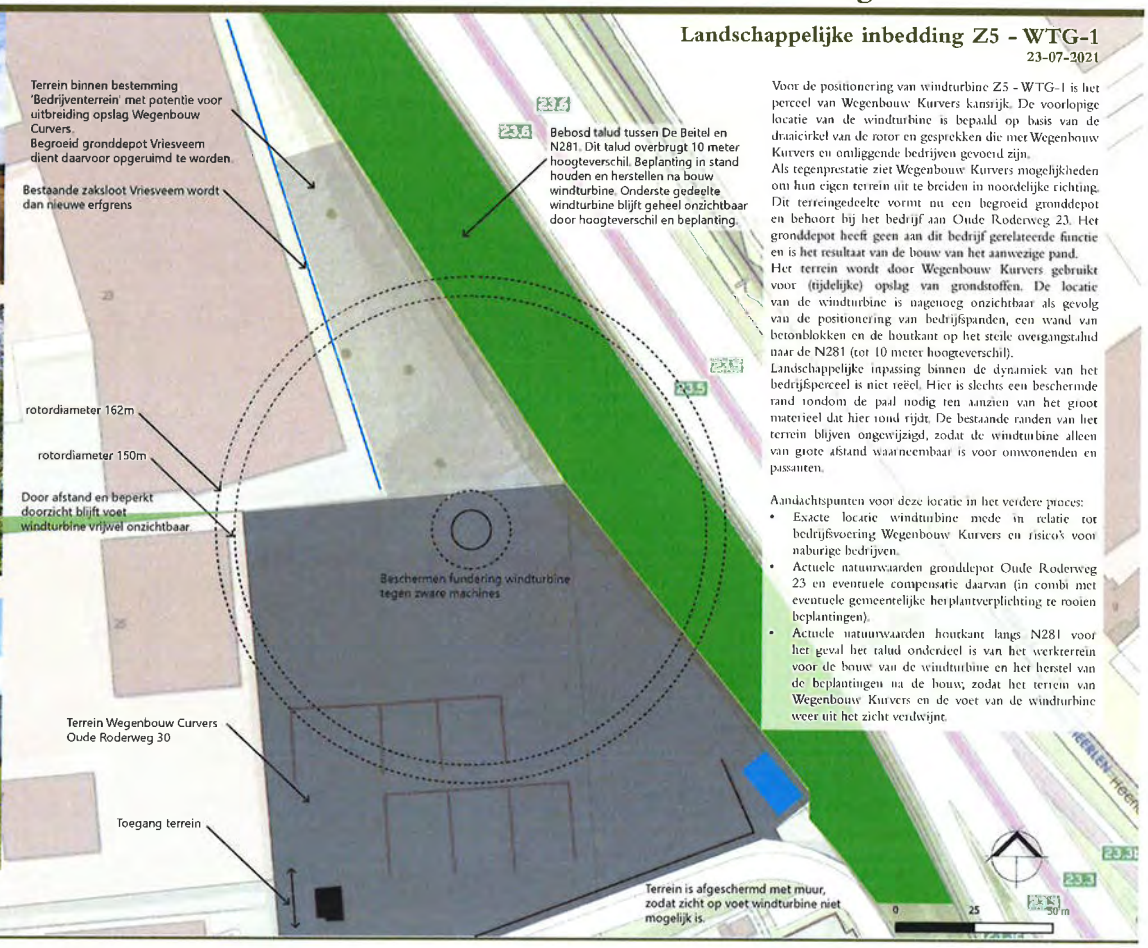
Landschappelijke inbedding Z5 - WTG-1

23-07-2021

Voor de positionering van windturbine Z5 - WTG-1 is het perceel van Wegenbouw Kurvers kansrijk. De voorlopige locatie van de windturbine is bepaald op basis van de draaicirkel van de rotor en gesprekken die met Wegenbouw Kurvers en omliggende bedrijven gevoerd zijn.
Als tegenprestatie ziet Wegenbouw Kurvers mogelijkheden om hun eigen terrein uit te breiden in noordelijke richting. Dit terreingedeelte vormt nu een begroeid gronddepot en behoort bij het bedrijf aan Oude Roderweg 23. Het gronddepot heeft geen aan dit bedrijf gerelateerde functie en is het resultaat van de bouw van het aanwezige pand.
Het terrein wordt door Wegenbouw Kurvers gebruikt voor (tijdelijke) opslag van grondstoffen. De locatie van de windturbine is nagenoeg onzichtbaar als gevolg van de positionering van bedrijfspanden, een wand van betonblokken en de houtkant op het steile overgangstalud naar de N281 (tot 10 meter hoogteverschil).
Landschappelijke inpassing binnen de dynamiek van het bedrijfsperceel is niet reëel. Hier is slechts een beschermde rand rondom de paal nodig ten aanzien van het groot materieel dat hier rond rijdt. De bestaande randen van het terrein blijven ongewijzigd, zodat de windturbine alleen van grote afstand waarneembaar is voor omwonenden en passanten.

Aandachtspunten voor deze locatie in het verdere proces:

- Exacte locatie windturbine mede in relatie tot bedrijfsvoering Wegenbouw Kurvers en risico's voor naburige bedrijven.
- Actuele natuurwaarden gronddepot Oude Roderweg 23 en eventuele compensatie daarvan (in combi met eventuele gemeentelijke herplantverplichting te rooien beplantingen).
- Actuele natuurwaarden houtkant langs N281 voor het geval het talud onderdeel is van het werkterrein voor de bouw van de windturbine en het herstel van de beplantingen na de bouw; zodat het terrein van Wegenbouw Kurvers en de voet van de windturbine weer uit het zicht verdwijnt.

bureau VERBEEK
landschapsarchitectuur / ecologie / stedelijk ontwerp

Windenergie Parkstad Zuid

Landschappelijke inbedding Z1 Oost - WTG-1

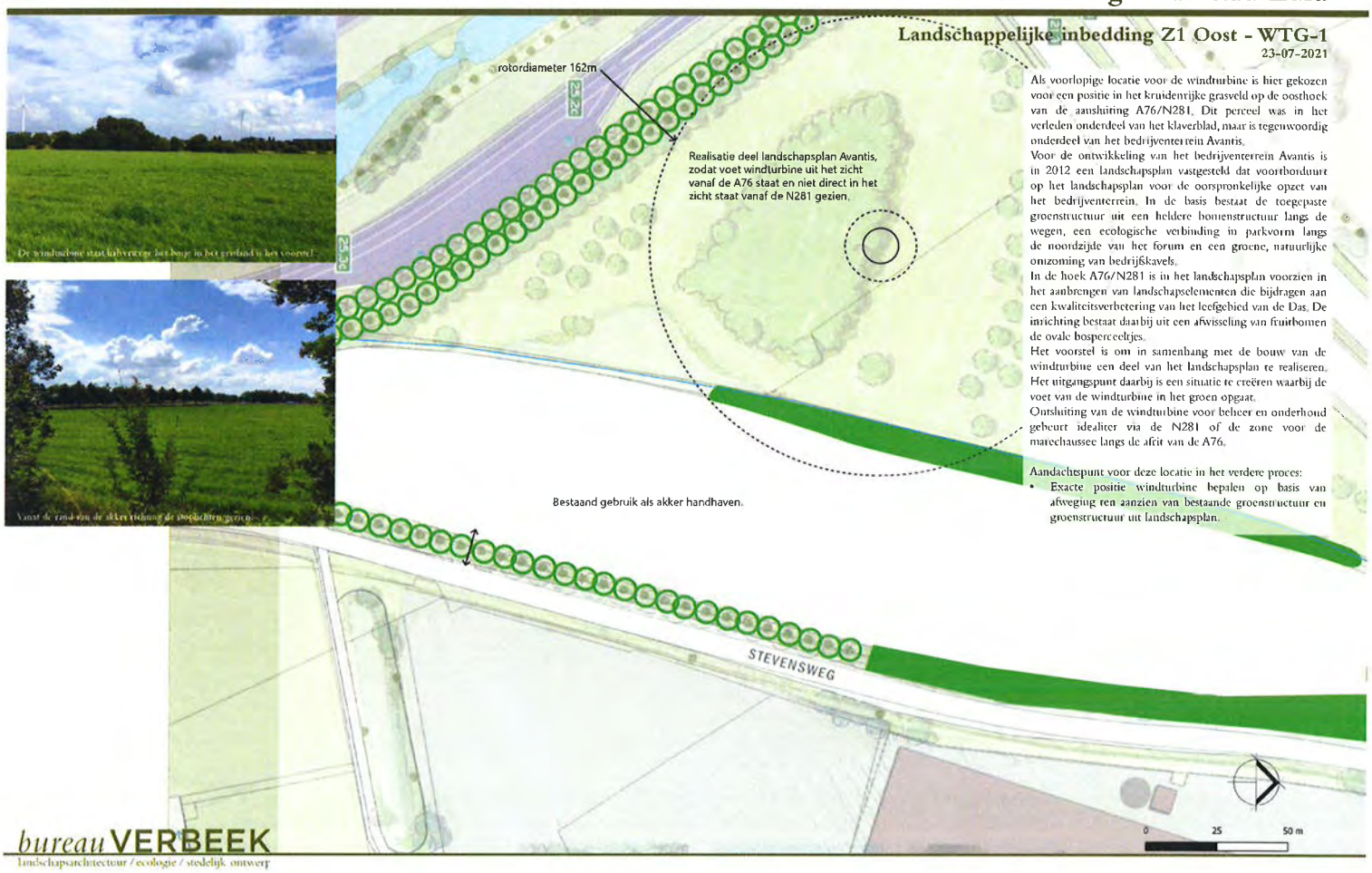
23-07-2021

De windturbine staat halverwege het bosje in het grasland in het voorveld.

Vanaf de rand van de akker richting de bosschen gezien.

Als voorlopige locatie voor de windturbine is hier gekozen voor een positie in het kruidenrijke grasveld op de oosthoek van de aansluiting A76/N281. Dit perceel was in het verleden onderdeel van het klaverblad, maar is tegenwoordig onderdeel van het bedrijventerrein Avantis.

Voor de ontwikkeling van het bedrijventerrein Avantis is in 2012 een landschapsplan vastgesteld dat voortborduurt op het landschapsplan voor de oorspronkelijke opzet van het bedrijventerrein. In de basis bestaat de toegepaste groenstructuur uit een heldere bomenstructuur langs de wegen, een ecologische verbinding in parkvorm langs de noordzijde van het forum en een groene, natuurlijke omzoming van bedrijfskavels.

In de hoek A76/N281 is in het landschapsplan voorzien in het aanbrengen van landschapselementen die bijdragen aan een kwaliteitsverbetering van het leefgebied van de Das. De inrichting bestaat daarbij uit een afwisseling van fruitbomen de ovale bosperceeltjes.

Het voorstel is om in samenhang met de bouw van de windturbine een deel van het landschapsplan te realiseren. Het uitgangspunt daarbij is een situatie te creëren waarbij de voet van de windturbine in het groen opgaat.

Ontsluiting van de windturbine voor beheer en onderhoud gebeurt idealiter via de N281 of de zone voor de matechaussee langs de afrit van de A76.

Aandachtspunt voor deze locatie in het verdere proces:

- Exacte positie windturbine bepalen op basis van afweging ten aanzien van bestaande groenstructuur en groenstructuur uit landschapsplan.

bureau VERBEEK
landschapsarchitectuur / ecologie / stedelijk ontwerp

Windenergie Parkstad Zuid

Landschappelijke inbedding Z1 oost - WTG-2

23-07-2021

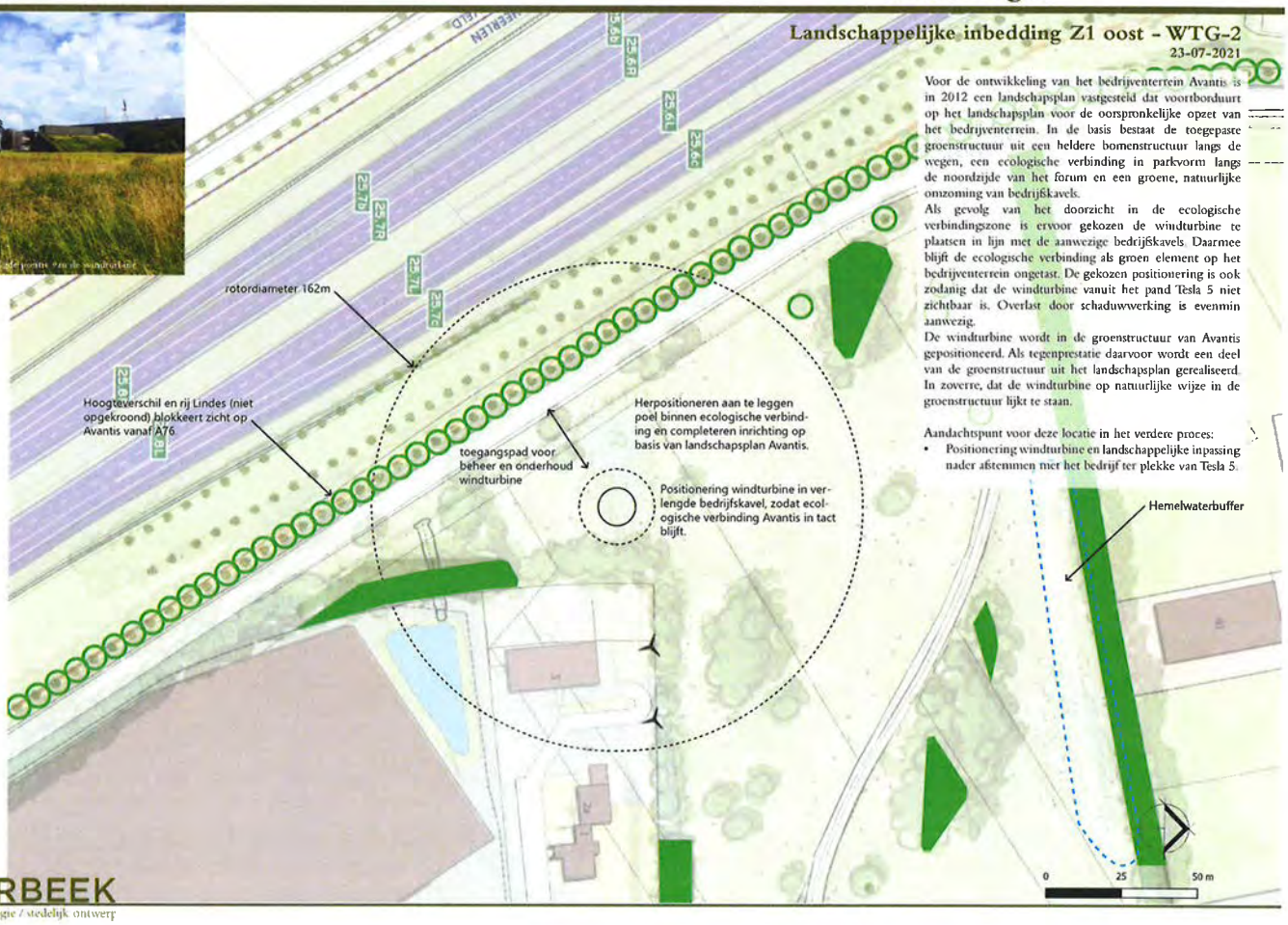
Voor de ontwikkeling van het bedrijventerrein Avantis is in 2012 een landschapsplan vastgesteld dat voortborduurt op het landschapsplan voor de oorspronkelijke opzet van het bedrijventerrein. In de basis bestaat de toegepaste groenstructuur uit een heldere bomenstructuur langs de wegen, een ecologische verbinding in parkvorm langs de noordzijde van het forum en een groene, natuurlijke omzoming van bedrijfskavels.

Als gevolg van het doorzicht in de ecologische verbindingszone is ervoor gekozen de windturbine te plaatsen in lijn met de aanwezige bedrijfskavels. Daarmee blijft de ecologische verbinding als groen element op het bedrijventerrein ongetast. De gekozen positionering is ook zodanig dat de windturbine vanuit het pand Tesla 5 niet zichtbaar is. Overlast door schaduwwerking is evenmin aanwezig.

De windturbine wordt in de groenstructuur van Avantis gepositioneerd. Als tegenprestatie daarvoor wordt een deel van de groenstructuur uit het landschapsplan gerealiseerd. In zoverre, dat de windturbine op natuurlijke wijze in de groenstructuur lijkt te staan.

Aandachtspunt voor deze locatie in het verdere proces:

- Positionering windturbine en landschappelijke inpassing nader afstemmen met het bedrijf ter plekke van Tesla 5.

bureau VERBEEK

landschapsarchitectuur / ecologie / stedelijk ontwerp

Windenergie Parkstad Zuid

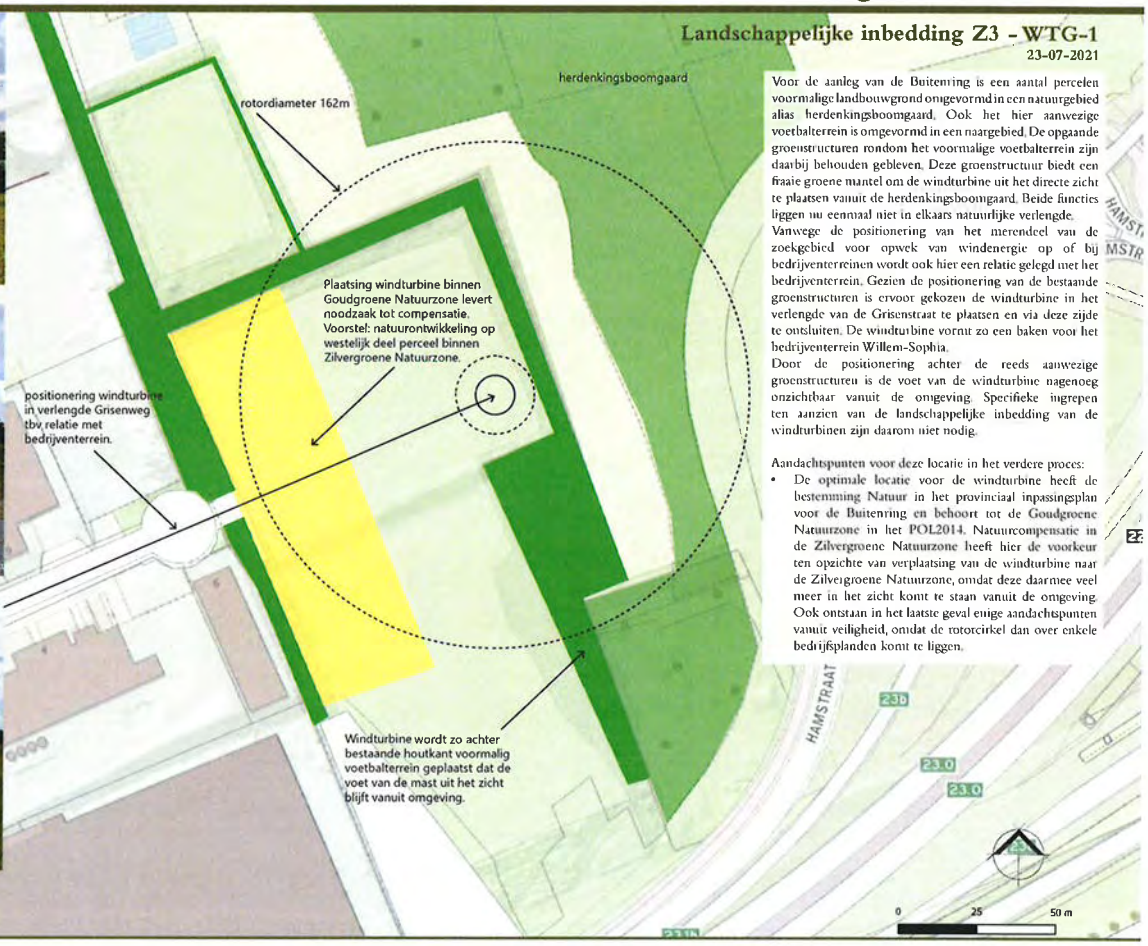
Landschappelijke inbedding Z3 - WTG-1

23-07-2021

Voor de aanleg van de Buitenring is een aantal percelen voormalige landbouwgrond omgevormd in een natuurgebied alias herdenkingsboomgaard. Ook het hier aanwezige voetbalterrein is omgevormd in een naargebied. De opgaande groenstructuren rondom het voormalige voetbalterrein zijn daarbij behouden gebleven. Deze groenstructuur biedt een fraaie groene mantel om de windturbine uit het directe zicht te plaatsen vanuit de herdenkingsboomgaard. Beide functies liggen nu eenmaal niet in elkaars natuurlijke verlengde.

Vanwege de positionering van het merendeel van de zoekgebied voor opwek van windenergie op of bij bedrijventerreinen wordt ook hier een relatie gelegd met het bedrijventerrein. Gezien de positionering van de bestaande groenstructuren is ervoor gekozen de windturbine in het verlengde van de Grisenstraat te plaatsen en via deze zijde te ontsluiten. De windturbine vormt zo een baken voor het bedrijventerrein Willem-Sophia.

Door de positionering achter de reeds aanwezige groenstructuren is de voet van de windturbine nagenoeg onzichtbaar vanuit de omgeving. Specifieke ingrepen ten aanzien van de landschappelijke inbedding van de windturbinen zijn daarom niet nodig.

Aandachtspunten voor deze locatie in het verdere proces:

- De optimale locatie voor de windturbine heeft de bestemming Natuur in het provinciaal inpassingsplan voor de Buitenring en behoort tot de Goudgroene Natuurzone in het POL2014. Natuurcompensatie in de Zilvergroene Natuurzone heeft hier de voorkeur ten opzichte van verplaatsing van de windturbine naar de Zilvergroene Natuurzone, omdat deze daarmee veel meer in het zicht komt te staan vanuit de omgeving. Ook ontstaan in het laatste geval enige aandachtspunten vanuit veiligheid, omdat de rotorcirkel dan over enkele bedrijfsplanden komt te liggen.

bureau VERBEEK
landschapsarchitectuur / ecologie / stedelijk ontwerp

Bijlage 5: Verslag Bijeenkomst grondeigenaren buitengebied Bocholtz

Bijeenkomst grondeigenaren buitengebied Bocholtz

Datum: 15 juli 2021
Plaats: Harmoniezaal Philharmonie Bocholtz, Nolensstraat 5a, 6351 GL, Bocholtz

Aanwezig:
6 grondeigenaren, bezittende de meerderheid van de gronden in het zoekgebied 1D.
Van de organisatie Joost van der Stappen, Bjorn Bos, Wim Fleuren (samenwerkende coöperaties)

Agenda:
Kennismaken. Het blijkt dat (naast Rijkswaterstaat) de meeste afwezigen

- verder weg wonen, of
- kleine percelen bezitten of
- met andere zaken bezig zijn (w.o. wateroverlast)

Presentatie:

- Joost van der Stappen houdt de presentatie (zie einde verslag)
- Wim Fleuren en Bjorn Bos leggen uit wat de coöperaties De Omslag en Heerlen Duurzaam doen en ook in de toekomst willen doen. Van belang is dat de gemeente Simpelveld (incl. Bocholtz) bij het gebied hoort dat door De Omslag wordt bediend en er ook rechtstreekse contacten zijn met de gemeente/wethouder.
- Onder anderen de volgende vragen werden gesteld door de grondeigenaren:
    - Worden de grondeigenaren door de Parkstad/organisatie wel serieus genomen?
    - Waarom zijn de grondeigenaren niet persoonlijk benaderd door de Parkstad/organisatie?
    - Hoeveel turbines komen er in Parkstad, en hoeveel in dit gebied?
      Ons antwoord: wij hebben nu 4 turbines voorzien, op termijn maximaal 6
    - Waarom wordt er niet rechtsreeks met de bevolking contact opgenomen?
      Ons antwoord: de projectorganisatie achtte dat op dit moment niet opportuun, er zou discussie/onduidelijkheid kunnen ontstaan als drie concurrerende partijen ieder naar de bevolking zou toestappen
    - Welke maat turbines komen er en hoeveel gaan die opleveren?
      Ons antwoord: wij voorzien nu in totaal 4 turbines, waarvan 2 op Avantis ,met als terugvaloptie 2 vervangende turbines op buitengebied Bocholtz. De 4 turbines leveren ca. 72.000 MWh per jaar
    - Hoe zit het met de opgewekte stroom, hoe blijft deze in de regio? (onduidelijkheid over technische aansluiting Terwinselen en afnemen van stroom door omwonenden).
      Ons antwoord: de opgewekte stroom wordt in het net gevoed. Dus technisch is niet vast te stellen waar de stroom precies landt. Maar Terwinselen ligt midden

in Parkstad en dus wordt de stroom ook vanuit dat punt geleverd. Administratief geldt wel dat de stroom lokaal geleverd kan worden.

- Stel een of meerdere grondeigenaren willen niet mee doen, bepalen dan de overige grondeigenaren de verdeelsleutels voor de grondvergoedingen?
  Ons antwoord: Dat is wel de consequentie van de aanpak. Maar eerst zullen we er alles aan doen om de grote meerderheid van grondeigenaren mee te laten doen aan het collectieve systeem.

Conclusies:

- De aanwezigen begrijpen het systeem en bedenken eventuele sleutels voor de vergoedingenverdeling
- De aanwezigen staan positief tegenover de coöperatieve insteek met 'gesocialiseerde' grondvergoedingen

Afspraken:

- De presentatie is voor iedereen beschikbaar
- Als in december 2021 blijkt dat de coöperaties met de opdracht verder kunnen, zullen zij deze aanwezigen weer uitnodigen, plus de op 15 juli niet verschenen grondeigenaren. In drie à vier sessies moet dan gekomen worden tot een verdeelmethodiek.

Presentatie grondeigenaren buitengebied Bocholtz

Door Joost van der Stappen, REScoop Limburg,
Wim Fleuren, Energiecoöperatie De Omslag Voerendaal
Bjorn Bos, Coöperatie Heerlen Duurzaam

-Inleiding

-Uitleg coöperatieve aanpak

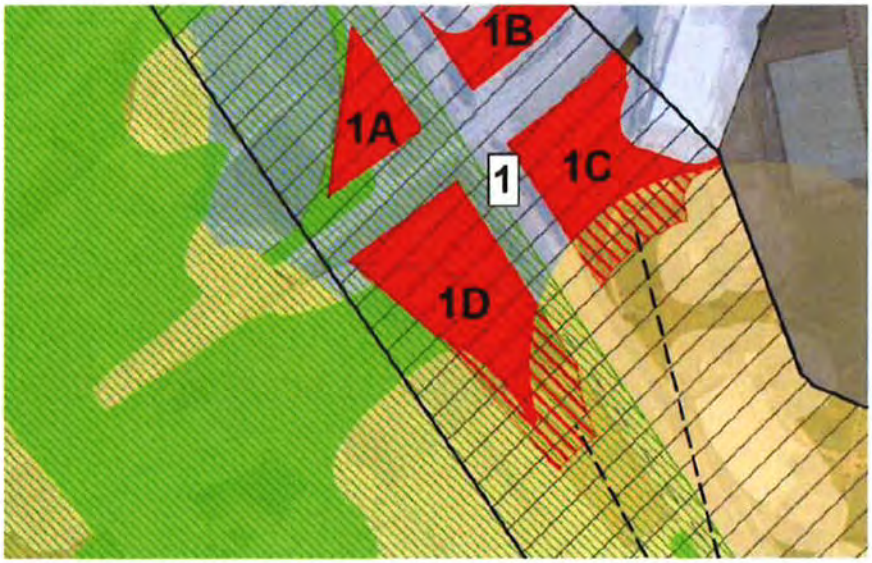
-Reacties en vragen grondeigenaren

Inleiding

-Wie zijn wij? Wat is coöperatieve ontwikkeling?

-februari 2021 marktuitvraag zuidelijke Parkstadgemeenten

-30 juli 2021 indieningsdatum projectvoorstellen

Voorbeelden LIJN opstelling, ca 900 meter lang

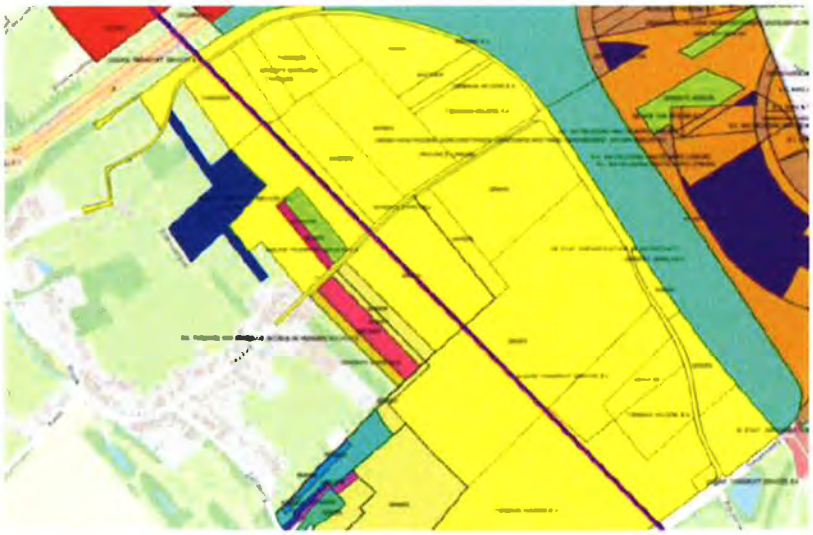

Dus 2 grote of 3 kleine turbines

Opbrengst ca. €36.000 (3 kleine turbines= 3x12.000.000 KWh, 2 grote = 2x18.000.000 KWh)

Gasleiding

Benaderde grondeigenaren (naast Rijkswaterstaat)

Rood: Eigenaren gebied met concrete mogelijkheid plaatsing turbines (incl. overdraai)

Geel: gebied tussen gasleiding en rode gebied

Uitleg coöperatieve aanpak

Uitgangspunt:onderling afspraken maken!

Binnen zoekgebied = rood: Per jaar beschikbaar voor grondvergoeding : ca. 36.000 MWh
x €. . . (SDE-norm 2022, nog niet beschikbaar) = €. . , .. Stel: €92|000

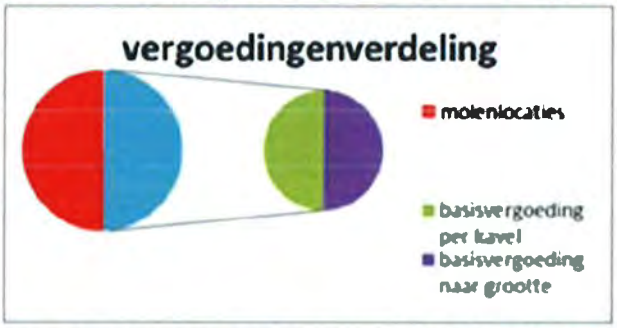
Binnen Geel gebied: . . .% te verdelen (bv 10%)

Nabijgelegen woning(en): andere vergoedingenmethodiek, valt buiten deze discussie

Rood gebied: te verdelen over sleutels:
-Per eigenaar: iedereen krijgt een vaste basis
-Per oppervlakte: meer oppervlakte=meer opbrengst
-Wel/ geen molen op grondgebied. Geldt ook voor overdraai (bv overdraai is 20% waarde turbine, gedeelte overdraai naar rato vergoeding)
Andere ideeën/ sleutels van de grondeigenaren zijn welkom!

Voorbeeld uitkomst
Coöperatieve grondaanpak

iedereen in het zoekgebied deelt mee : transparant en rechtvaardig

+ eigenaren landbouwgrond ontvangen 4x bijdrage bosgrond
+ in beginsel is de verhouding vergoeding eigenaar-pachter 1:1
+ ook is indiening collectieve projecten mogelijk.

						kavel	oppervlak	totaal
S899	DE Staat	(INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT)		250	'S-GRAVEN	€ 2,295	€ 5.857	€ 8,152
N46	R.K. Paroc vd HEILIGE JACOBUS DE MEERD	PASTOOR NEIJEANSTRAAT 8			Bocholtz	€ 2,295	€ 500	€ 2,795
N55	JCLM	Senden	Vaalsbroek 12		Vaals	€ 2,295	€ 1,398	€ 3,693
N49	PJH	Bertram	Narcissenstraat	5701WS	Helmond	€ 2,295	€ 366	€ 2,661
idem	HHM	Bertram	Wijngr	6351HJ	Bocholtz		€ -	€ -
idem	PDM	Bertram	St. Nicolaasstraat 13	6369XM	Simpelveld		€ -	€ -
idem	AMH	Bertram	H	6269NB	Margraten		€ -	€ -
N36	HJM	Hamers	NERT 3	6351H	Bocholtz	€ 2,295	€ 2,073	€ 4,368
N88	HJM	Hamers	REINERT 3	635	Bocholtz		€ 521	€ 521
N54	Tienbaan	Holding BV	Prickart	351AG	Bocholtz	€ 2,295	€ 136	€ 2,431
N47	Tienbaan	Holding BV	Prickart	6351AG	Bocholtz		€ 1,522	€ 1,522
N294	SMM	Senden		6351CK	Bocholtz	€ 2,295	€ 2,566	€ 4,861
N295	MLMS	Senden	aat 19	6418PM	Heerlen	€ 2,295	€ 4,140	€ 6,435
N297	JLM	Grooten	KOOLHOVERWEG 28 A	6351JD	Bocholtz	€ 2,295	€ 1,842	€ 3,687
idem	IMP	Schoren	KOOLHOVERWEG 28 A	6351JD	Bocholtz		€ -	€ -
N101	SMM		MINISTER RUIJSSTRAAT 36	6351CK	Bocholtz		€ 234	€ 234
N315	Tienbaan	Holding BV	Prickart 1	6351AG	Bocholtz		€ -	€ -
N300	Tienbaan	Holding BV	Prickart 1	6351AG	Bocholtz		€ -	€ -
N299	JLM	Grooten	KOOLHOVERWEG 28 A	6351JD	Bocholtz		€ -	€ -
N103	JLJ	Wetzels	HEIWEG 8	6351HV	Bocholtz		€ -	€ -
idem	JLM	Senden	HEIWEG 8	6351HV	Bocholtz		€ -	€ -
N48	JAJ	Thewissen	Weiweg 1	6351AC	Bocholtz		€ -	€ -
N53	JAJ	Thewissen	Weiweg 1	6351AC	Bocholtz		€ -	€ -
N41 ged.	JAJ	Thewissen	Weiweg 1	6351AC	Bocholtz		€ -	€ -
N45	JHF	Schepers	Prickart 63	6351AE	Bocholtz		€ -	€ -
N278 ged	YMP	Vaessen	Bethlehemstraat 13	6351LB	Bocholtz		€ -	€ -
idem	JMA	Hupperts	Bethlehemstraat 13	6351LB	Bocholtz		€ -	€ -
N87 ged.	JCLM	Senden	Vaalsbroek 12	6291NH	Vaals		€ -	€ -
N315 ged.	Tienbaan	Holding BV	Prickart 1	6351AG	Bocholtz		€ -	€ -

Voorbeeld
is met bedisscussieerd

Reacties en vragen grondeigenaren

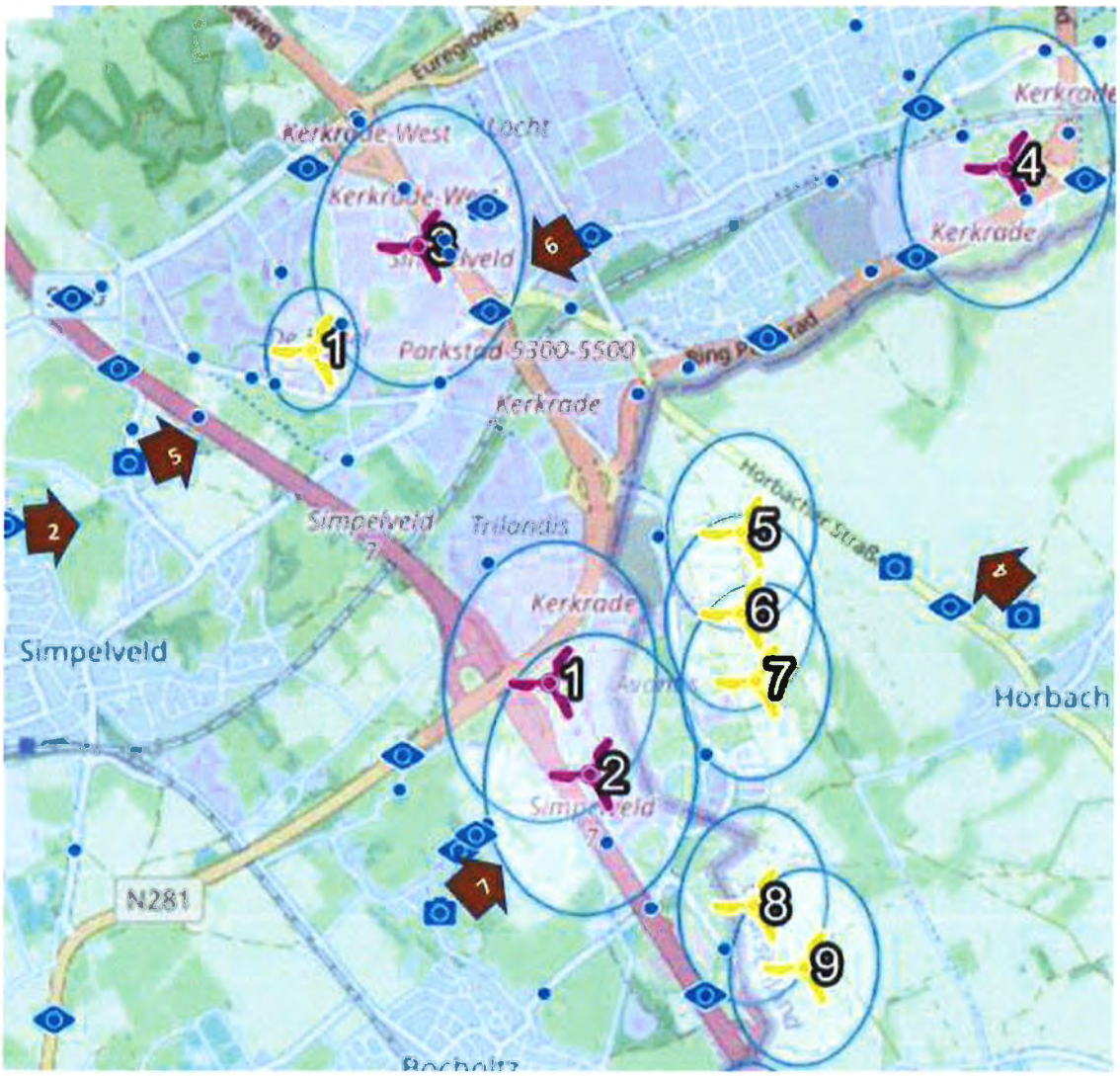
- Is het systeem duidelijk uitgelegd?
- Welke sleutel/verdeelcriterium vindt u het belangrijkst is?
- Vindt u deze aanpak een goede aanpak om echt met elkaar te gaan doen?

Bijlage 6: Visualisaties WP Parkstad Zuid

Bijlage 6: Visualisaties WP Parkstad Zuid

Onderstaand ter beeldvorming, een overzichtskaart van en aanvulling op de gebruikte visualisaties in het Notitie Landelijke Inpassing Windturbines, van Bureau Verbeek (bijlage 4), aangevuld met enkele additionele visualisaties van het voorkeursscenario met de 4 stuks V162 windturbines. In enkele visualisaties weergaven zijn ook bestaande Duitse windturbines en/of de ene windturbine op de Beitel zichtbaar.

Overzichtskaart met alle gekozen viewpoints (zichtpunten voor visualisaties)

1. In geel de huidige turbines:
    a. Nummer 1 op de Beitel;
    b. Nummer 5 t/m 9 in Duitsland, Windpark Horbach;
    c. Nummers 10 t/m 18 in Duitsland, Windpark Vetschau.
2. In paars ons voorkeursscenario (nummers 1 t/m 4)
3. In bruine pijlen is het zichtpunt van de visualisaties hieronder weergegeven.

2. Uitzichtpunt De Huls, Simpelveld

3. Fronrather Feldweg, Richterich (Duitsland)

4. Molsberg, Simpelveld

5. Drievogelstraat, Kerkrade

6. Zandberg, Bocholtz

Bijlage 7: Prijsopgave Netaansluiting Enexis

Enexis Netbeheer B.V.
Magistratenlaan 116
5223 MB 's-Hertogenbosch
enexisnetbeheer.nl
KvK 17131139
Btw-nr NL809561074B01

Prijsopgave

Elektriciteitaansluiting Nieuw
Datum: 24-03-2021

Deze vrijblijvende prijsopgave is samengesteld op basis van de gegevens die u hebt ingevuld op enexis.nl. Prijswijzigingen zijn voorbehouden. Als u op basis van deze prijsopgave een offerte laat samenstellen door Enexis Netbeheer, blijft deze offerte 3 maanden geldig.

Naast de kosten die Enexis Netbeheer in rekening brengt, moet u rekening houden met de kosten voor uw eigen installatie, de ruimte waarin die wordt opgesteld en de kosten van uw meetbedrijf. U kunt een meetbedrijf naar keuze vragen om een prijsopgave voor meetdiensten. Op de website van Tennet staat een overzicht van erkende meetbedrijven, zie http://www.tennet.eu/nl/elektriciteitsmarkt/nederlandse-markt/mv-register-elektriciteit/

Gegevens aansluiting

Straat	Locht
Huisnummer	86
Postcode	6465AJ
Plaats	Kerkrade
Installatie	> 10.000 kVA HS/MS
Gecontracteerd vermogen afname (kW)	50
Gecontracteerd vermogen teruglevering (kW)	20000
Lengtegraad	6.0182600
Breedtegraad	50.8470770
Verwacht jaarverbruik	75000
Meerlengte	3000

Eenmalige kosten	
Product	Prijs
Netzijde: Kabelveld (Vs) HS/MS 10/20 kV	€ 163.474,02
Klantzijde: Kabelveld (Vs) 10/20 kV met meting	€ 38.555,94
Klantzijde: Kabelveld (Ls) 10/20 kV	€ 33.627,46
Verbinding: Gestuurde boring 2 bundels 630Al incl. leveren/intrekken kabel	€ 169.176,00
Verbinding: MS kabel 630Al XLPE enkel 10/20 kV	€ 663.728,00
Totaal	**€ 1.068.561,42**

Periodieke kosten	
Product	Prijs
Beheer kabelveld (Vs) HS/MS 10/20 kV	€ 61,30
Beheer kabelveld (Vs) 10/20 kV met meting	€ 14,78
Beheer kabelveld (Ls) 10/20 kV	€ 12,90
Beheer kabel 630Al XLPE 10/20 kV	€ 108,60
Totaal	**€ 197,58**

Aan deze prijsindicatie kunnen geen rechten worden ontleend. Deze prijsindicatie heeft een tijdelijk karakter en is opgesteld op basis van de beschikbare netcapaciteit op dat moment. Het net is immers een dynamisch geheel. Andere aanvragen voor afname of teruglevering van elektriciteit en ontwikkelingen bij bestaande klanten beïnvloeden de beschikbare capaciteit. Dit geldt zowel voor ons net, als dat van landelijk netbeheerder TenneT.

Graag ontvangen wij uw aanvraag indien u een definitieve offerte wenst te ontvangen voor het realiseren van de gewenste aansluiting. In die offerte geven wij opnieuw de beschikbaarheid van de gewenste capaciteit en de realisatietermijn van dat moment aan. Een offerte kan bij het verlopen van de geldigheidstermijn niet worden verlengd. Na acceptatie bevestigen wij of de gewenste capaciteit definitief voor u beschikbaar is.

Deze prijsindicatie is gebaseerd op de nu bekende gegevens en tarieven. Wijzigingen hierin bij het uitwerken van het ontwerp kunnen leiden tot andere bedragen in een definitieve offerte. U dient zelf een leverancier te kiezen.

Uitleg begrippen

Meerlengte
Wij meten de afstand tussen het aansluitpunt in uw pand en het punt waar wij een aftakking maken van ons hoofdnet. Is deze afstand groter dan 25 meter? Dan betaalt u voor elke extra meter boven de 25 meter een bedrag. Natuurlijk maken wij de aftakking in ons net op een voor u zo gunstig mogelijke plek.

Vergoeding aansluiting
Kosten die Enexis maakt voor onderhoud en het in stand houden van uw aansluiting, ook wel vastrecht aansluitdienst genoemd. Dit vaste bedrag is gebaseerd op de grootte van uw aansluiting en eventueel de lengte van uw aansluitverbinding (bij een capaciteit >3 MVA).

Vergoeding transport elektriciteit
Voor het transport van elektriciteit naar uw aansluiting (transportdienst) betaalt u vaste kosten (vastrecht transportdienst) en verschillende variabele kosten. Onder de variabele kosten vallen:

- Gecontracteerd transportvermogen
- Maximaal afgenomen vermogen
- Schatting getransporteerde kWh's

Vastrecht transportdienst
Vast bedrag voor kosten die Enexis maakt voor administratie en het beheer van data. De hoogte van het bedrag is gebaseerd op het gecontracteerd transportvermogen. Als u energie afneemt en teruglevert, is het bedrag gebaseerd op het hoogste transportvermogen bij afname of teruglevering.

Gecontracteerd transportvermogen
Vergoeding voor het reserveren van capaciteit in het energienet. Deze vergoeding is gebaseerd op het afgesproken transportvermogen (in kW's). Dit hebt u bij Enexis aangegeven en is voor onbepaalde tijd vastgelegd in een contract. Als u boven het gecontracteerde transportvermogen uitkomt, stelt Enexis dit naar boven bij en zal ook de vergoeding hiervoor omhoog gaan. Dit geldt dan weer voor onbepaalde tijd.

Maximaal afgenomen vermogen
Vergoeding voor het hoogste gemeten vermogen (in kW's) dat u daadwerkelijk per maand hebt afgenomen. In deze prijsopgave gaan we uit van het vermogen dat u hebt opgegeven.

Schatting getransporteerde kWh's
Vergoeding voor de werkelijke hoeveelheid getransporteerde energie. In deze berekening zijn wij uitgegaan van het gemiddelde verbruik per maand dat u hebt opgegeven. In werkelijkheid zal dit (iets) hoger of lager uitvallen.

Bijlage 8: Financieel Model (Business Case)

